
МАТЭРЫЯЛЫ
ДА СЛОЎНІКА
мінска-
маладзе-
чанскіх
гаворак

МАТЭРЫЯЛЫ ДЛЯ СЛОЎНІКА МІНСКА-МАЛАДЗЕЧАНСКІХ ГАВОРАК

Пад рэдакцыяй доктара філалагічных навук прафесара М. А. Жыдовіч

Выдавецтва БДУ імя У. І. Леніна Мінск 1974

Укладальнікі:
М. А. Жыдовіч, І. А. Каралёва, У. М. Лазоўскі,
Е. С. Мяцельская, І. М. Шчарбакова

М35 **Матэрыялы** для слоўніка мінска-маладзечанскіх гаворак. Пад рэд. М. А. Жыдовіч. Мн., Выд-ва БДУ, 1974.
192 с.

У слоўніку тлумачацца значэнні дыялектных слоў, адлюстроўваюцца фанетычныя, граматычныя і стылістычныя асаблівасці мінска-маладзечанскіх гаворак, паказваецца сінаніміка і сфера бытавання дыялектызмаў.

Прызначаецца навуковым работнікам, выкладчыкам ВНУ і настаўнікам школ, студэнтам-філолагам і ўсім тым, хто цікавіцца беларускай народнай мовай.

4 Бел

М $\frac{0715-008}{М\ 317-74}$ 42—74

ПРАДМОВА

Кафедра беларускай мовы філалагічнага факультэта БДУ імя У. І. Леніна на працягу апошняга дзесяцігоддзя займаецца збіраннем дыялектнай лексікі для Слоўніка мінска-маладзечанскіх гаворак. За гэты час кафедрай назапашаны цікавы і каштоўны матэрыял з гаворак. Улічваючы, аднак, што праца над слоўнікам карпатлівая, падрыхтоўка яго зойме многа гадоў, укладальнікі вырашылі выдаваць матэрыялы для слоўніка паасобнымі «сшыткамі». Першы такі сшытак матэрыялаў выйшаў з друку ў 1970 годзе.

Другі выпуск матэрыялаў для Мінска-маладзечанскага слоўніка структурна не адрозніваецца ад першага. Пры ўкладанні гэтага выпуску аўтары кіраваліся наступнымі дыферэнцыяльнымі прыкметамі дыялектных слоў параўнальна са словамі літаратурнай мовы:

а) калі слова адсутнічае ў Беларуска-рускім слоўніку (М., 1962) або пададзена ў ім з паметай *абл., разм.*, то гэтай прыкметы дастаткова, каб змясціць яго ў нашых матэрыялах. Напрыклад: *пю′сік* «мачавы пузыр», *плю′цы* «лёгкія», *забачэ′ньне* «спатканне»;

б) частковае адрозненне ў гукавым саставе слова, напрыклад: *дараге′нькі* «даражэнькі», *дарэ′мня* «дарэмна»;

в) адрозненні ў марфалагічнай структуры слова, напрыклад: *по′пырска* «пырска», *по′казка* «прыказка», *звано′чнік* «званочак», *по′знач* «позні час»;

г) адрозненні ў націску, напрыклад, *по'куль, до'туль;*

д) адрозненні ў значэнні слова пры супадзенні гукавога складу, напрыклад: *паго'н* «паша», *по'пел* «папялішча» і інш.

Не ўваходзяць у гэты выпуск словы, якія змешчаны ў першым выпуску матэрыялаў для Слоўніка мінска-маладзечанскіх гаворак.

Слоўнікавыя артыкулы размешчаны ў алфавітным парадку.

Загалоўнае слова падаецца ў арфаграфічным запісе. Непасрэдна за загалоўным словам у дужках прыводзіцца яго транскрыпцыя. Затым ідуць граматычныя паметы: род для назоўнікаў, лік паказваецца толькі ў адзіночналікавых ці множналікавых; канчаткі назоўнага склону адзіночнага ліку ўсіх трох родаў для прыметнікаў; канчаткі 1-й, 2-й або 3-й асобы адзіночнага ліку, закончанае або незакончанае трыванне для дзеясловаў; назва для іншых часцін мовы.

Важную частку слоўнікавага артыкула складае вызначэнне сэнсу слова. Калі значэнне слова супадае ў гаворках і літаратурнай мове, то даецца адпаведны сінонім літаратурнай мовы. Калі ж такі сінонім адсутнічае, то слова тлумачыцца апісальна. Значэнне слова ілюструецца прыкладамі з жывой мовы, скарочана абазначаецца вёска, дзе запісаны прыклад. Калі слова ўжываецца ў некалькіх населеных пунктах, то скарочаныя назвы адпаведных вёсак прыводзяцца пасля значэння слова. Розныя значэнні слоў пададзены пад арабскімі лічбамі, амонімы выдзелены ў асобныя слоўнікавыя артыкулы.

Словы, калі ў гэтым ёсць неабходнасць, прыводзяцца са стылёвасэнсавымі паметамі *перан., спец., асудж., іран.* і інш.

Фразеалагічныя спалучэнні, прыказкі, прымаўкі, загадкі змешчаны ў дадатку.

Ілюстрацыйны матэрыял падаецца спрошчанай транскрыпцыяй. Перад галоснымі *а, о, у, э* мяккасць папярэдніх зычных абазначаецца літарамі *я, ё, ю, е*. Мяккасць зычных перад зычнымі і на канцы слоў абазначаецца мяккім знакам (*перасьпе′ў ячмень*); падоўжаныя мяккія зычныя — падвойным напісаннем літар, паміж якімі пішацца мяккі знак (*забачэ′ньне, аме′цьце*). Для спрашчэння набору націскі ў словах пастаўлены пасля галоснай (*дафакто′вы, дачу′хна, падве′й*).

УМОЎНЫЯ СКАРАЧЭННІ

1. Граматыка-стылістычныя

абур.— абуральнае
агульн.— агульны род
адз.— адзіночны лік
арф.— арфаграфічнае
асудж.— асуджальнае
бат.— батанічнае
безасаб.— безасабовы
выкл.— выклічнік
гл.— глядзі
груб.— грубае
дзеепрым. — дзеепрыметнік
дзеепрысл.— дзеепрыслоўе
жан.— жаночы род
жарт.— жартоўнае
заал.— заалагічнае
зак. тр.— закончанае трыванне
займ.— займеннік
зборн.— зборнае
злуч.— злучнік
зневаж.— зневажальнае
лаянк.— лаянкавае
ліч.— лічэбнік
мед.— медыцынскае
мн.— множны лік
мужч.— мужчынскі род
найвыш. ст.— найвышэйшая ступень
неадабр.— неадабральнае
незадав.— незадавальняючае
незак. тр.— незакончанае трыванне
ніяк.— ніякі род
пагардл.— пагардлівае
памянш.— памяншальнае
перан.— пераноснае
прым.— прыметнік
прыназ.— прыназоўнік
прысл.— прыслоўе
спагадл.— спагадлівае
субст.— субстантываванае
узмац.— узмацняльнае
устар.— устарэлае
часц.— часціца

2. Населеныя пункты, у якіх запісвалася лексіка

Акал.— Акалова Лагойскага раёна
Алях.— Аляхновічы Маладзечанскага раёна
Асіп.— Асіповічы Вілейскага раёна
Астр.— Астрашыцы Лагойскага раёна
Аўг.— Аўгустова Валожынскага раёна
Бар.— Барысаў
Бер.— Беразіно
Бор.— Боркі Уздзенскага раёна
Бр.— Брадок Лагойскага раёна
Будс.— Будслаў Мядзельскага раёна
Бялар.— Бяларучы Лагойскага раёна
Бяс.— Бясяды Лагойскага раёна
Вар.— Варацішчы Стаўбцоўскага раёна
Варн.— Варняны Астравецкага раёна
Ваўк.— Ваўкалатка Докшыцкага раёна
В. В.— Вялікая Вуса Уздзенскага раёна
Вер.— Версанка Крупскага раёна
Верх.— Верхмень Смалявіцкага раёна
Вішн.— Вішнева Валожынскага раёна
Воз.— Возера Уздзенскага раёна
Войр.— Войраўка Пухавіцкага раёна
Вяр.— Вяржоўка Крупскага раёна
Гальш.— Гальшаны Ашмянскага раёна
Гар.— Гарадок Маладзечанскага раёна
Гіл.— Гілікі Валожынскага раёна
Гор.— Горна Лагойскага раёна
Граб.— Грабенка Чэрвеньскага раёна
Даўж.— Даўжані Мядзельскага раёна
Дзяр.— Дзяржынск
Дук.— Дукора Пухавіцкага раёна
Жор.— Жораўкі Пухавіцкага раёна

Жур.— Журоўка Бярэзінскага раёна
Зааз.— Заазер'е Вілейскага раёна
Заб.— Забалоцце Смалявіцкага раёна
Залес.— Залессе Дзяржынскага раёна
Заям.— Заямнае Стаўбцоўскага раёна
Зеньк.— Зенькавічы Уздзенскага раёна
Ігр.— Ігрушка Крупскага раёна
К.— Каляды Вілейскага раёна
Калод.— Калодкі Вілейскага раёна
Кальз.— Кальзберг Мінскага раёна
Кальч.— Кальчуны Ашмянскага раёна
Кам.— Каменка Уздзенскага раёна
Кап.— Капачэўка Барысаўскага раёна
Кар.— Каранеўшчына Нясвіжскага раёна
Касц.— Касцюкі Барысаўскага раёна
Кац.— Кацягі Мінскага раёна
Клет.— Клетнае Барысаўскага раёна
Кн.— Княгінін Мядзельскага раёна
Крус.— Крусці Мядзельскага раёна
Кухц.— Кухцічы Уздзенскага раёна
Люц.— Люцын Барысаўскага раёна
Ляхі — Ляхі Нясвіжскага раёна
Ляшч.— Ляшчынскія Мядзельскага раёна
М.— Мікольцы Мядзельскага раёна
Мак.— Макаўчыцы Дзяржынскага раёна
Малм.— Малмыгі Вілейскага раёна
Марк.— Маркаўцы Уздзенскага раёна
Маст.— Маставая Пухавіцкага раёна
Мац.— Мацкі Мядзельскага раёна
Мач.— Мачаны Лагойскага раёна
Меж.— Межаўка Чэрвеньскага раёна
Мік.— Мікалаеўшчына Стаўбцоўскага раёна
Мільчы — Мільчы Вілейскага раёна
Мядз.— Мядзель

Нал.— Налібокі Стаўбцоўскага раёна
Нар.— Нарач Мядзельскага раёна
Нем.— Неманіца Барысаўскага раёна
Ніз.— Нізок Уздзенскага раёна
Ос.— Осава Мядзельскага раёна
Паг.— Пагост Бярэзінскага раёна
Пал.— Палачаны Маладзечанскага раёна
Пан.— Панютычы Нясвіжскага раёна
Папл.— Паплавы Бярэзінскага раёна
Плец.— Плецевішча Чэрвеньскага раёна
Пр.— Пруды Стаўбцоўскага раёна
Пран.— Пранчэйкава Маладзечанскага раёна
Пуг.— Пугачы Мядзельскага раёна
Пяр.— Пярэжыр Пухавіцкага раёна
Раб.— Рабунь Чэрвеньскага раёна
Рат.— Ратуцічы Барысаўскага раёна
Р. Л.— Рудня Лагойскага раёна
Родз.— Родзеўшчына Валожынскага раёна
Руд.— Рудня Валожынскага раёна
Рум — Рум Валожынскага раёна
Р. Ч.— Рудня Чэрвеньскага раёна
Сав.— Савоні Стаўбцоўскага раёна
Сак.— Сакольшчына Уздзенскага раёна
Самахв.— Самахвалавічы
Свер.— Стары Свержань Стаўбцоўскага раёна
Сл.— Слабодка Стаўбцоўскага раёна
Слаб.— Слабада Лагойскага раёна
Смал.— Смалячы Нясвіжскага раёна
Суд.— Судабоўка Смалявіцкага раёна
Сяд.— Сядзіца Вілейскага раёна
Сял.— Сялец Пухавіцкага раёна
Так.— Такарышкі Іўеўскага раёна
Тур.— Турын Пухавіцкага раёна
Турэц — Турэц Чэрвеньскага раёна

Тхар.— Тхарніца Лагойскага раёна
Уз.— Узгурск Чэрвеньскага раёна
Хал.— Халопенічы Крупскага раёна
Хар.— Харавічы Пухавіцкага раёна
Хац.— Хацюхова Крупскага раёна
Хож.— Хожава Маладзечанскага раёна
Хом.— Хоменава Смалявіцкага раёна
Худ.— Худаўцы Крупскага раёна
Цв.— Цвіркі Стаўбцоўскага раёна
Цял.— Цялякова Уздзенскага раёна
Чаша — Чаша Клецкага раёна
Чэрв.— Чэрвень
Шут.— Шутавічы Смаргонскага раёна
Юн.— Юнцавічы Лагойскага раёна
Юр.— Юр'ева Смалявіцкага раёна
Яз.— Язні Вілейскага раёна
Ян.— Янушкавічы Лагойскага раёна

МАТЭРЫЯЛЫ ДЛЯ СЛОЎНІКА

А

АБАДА′ (абада′) *жан.* Кампот. Зімо′й я люблю′ піць абаду′ я′блычную. *Кухц.*

АБАЗМЕ′Н (абазьме′н) *мужч.* Бязмен. Адва′ш ты мне хоць ко′лькі хле′ба на абазьме′не, не пасьпе′ла купі′ць. *Кальч.*

АБАМБЕ′РЫЦЬ (абамбе′рыць), -у, -ыш; *зак. тр., жарт.* Абстрыгчы. Сяда′й, Сьцяпа′н, абамбе′ру я цябе′, як палага′ецца. *Хож.*

АБВА′ЛЬВАЦЬ (абва′льваць), -аю, -еш; *незак. тр.* Разбураць. Нашто′ мало′му ха′тку абвалі′ў? Памажы′ зрабі′ць. *Малм.*

АБВЫ′КНУЦЬ (абвы′кнуць), -у, -еш; *зак. тр.* Прывыкнуць. Ды нічо′га, я ўжо абвы′кла; люблю′ свайго ні люблю′, а здае′цца, так трэ′ба. *Люц.*

АБГАВО′Р (абгаво′р) *мужч.* Плётка. Ат, што люцкі′я абгаво′ры слу′хаць, вер таму′, што сам ба′чыў. *Люц.*

АБГА′ДЗІЦЦА (абга′дзіцца), -джу-ся, -дзіш-ся; *незак. тр.* Забрудзіцца. Ён так абга′дзіўся, што дагэ′туль атмы′ць яго ні магу′. *Люц.*

АБДЗІ′РКІ (абдзі′ркі) *толькі ў мн.* Зрэб'е. Глянь, ко′лькі абдзі′ркаў насабіра′лася, мо′жна цэ′лую куфе′-лю зрабі′ць. *Ляхі.*

АБІЖМАВА′НЫ (абіжмава′ны) *дзеепрым.* Адлупцаваны. Аста′ўся, ка′жа, абіжмава′ны і зрабі′ць нічо′га ня змох. *Кальч.*

АБІЖМАВА′ЦЬ (абіжмава′ць), -мую, -муеш; *зак. тр.* Сцебануць. Калі′ бічо′м абіжмава′ў, дык адра′зу пабе′гла перайма′ць каро′ў. *Кальч.*

АБІРА′КА (абіра′ка) *мужч.* Грабежнік. Не′мцы такі′я абіра′кі, усё забіра′лі. *Гіл.*

АБКАЗА′ЦЬ (апказа′ць), -жу, -жаш; *зак. тр.* Расказаць. А ты ў Шачо′йчыхі папыта′йся, яна′ табе′ ўсё апка′жа. *Клет.*

АБЛАТО′ШЫЦЬ (аблато′шыць), -у, -ыш; *зак. тр.* Абабраць. Як уварва′ліся малы′я, дак уве′сь сад аблатошылі. *Ляхі.*

АБО′РЫВАЦЬ (або′рываць), -ю, -еш; *незак. тр.* Абганяць. І бу′льбу трэ′ба або′рываць і німа′ каму′. Ляксе′й казо′ў, казо′ў зраблю′, дык я ба′чу зь яго гаво′ркі, бу′дзя ён гэ′та рабі′ць да спа′сава ра′ду — усё′ ця′гне і ця′гне. *Бялар.*

АБСЕ′КЦІ (апсе′кці), -ку, -чэш; *зак. тр.* Рэзка перапыніць размову. А ты што, ні магла′ заста′віць яе′ змо′ўкнуць, ні магла′ апсе′кці? *Клет.*

АБСТРЫКА′ЦЬ (апстрыка′ць), -ю, -еш; *зак. тр.* Папячы крапівой. Выганя′ла пыляня′та з агаро′ду, дак апстрыка′ла но′гі. Трэ′ба бу′дзя паўрыва′ць гэ′ту крапіву′. *Дук.*

АБСУ′НУЦЦА (апсу′нуцца), -у-ся, -еш-ся; *зак. тр.* Пастарэць. Апсу′нецца чалаве′к, ніхто′ яго′ тады′ і ні лю′біць, забо′ты ён патрабу′е за сабо′ю. *Сак.*

АБСЫ′ПКА (апсы′пка) *жан.* Прызба. Зіма′ падыхо′дзіць, апсы′пку трэ′ба зрабі′ць, а то ха′та ме′рзнуць бу′дзе. *Уз.*

АБУРЫ′ЦЬ (абуры′ць), -у, -ыш; *незак. тр.* Разбурыць. Мы працава′лі, а ён прыйшо′ў і абуры′ў усё′, пра′ца ма′рна загі′нула. *Уз.*

АБУРЫ′ЦЦА (абуры′цца), -у-ся, -ыш-ся; *зак. тр.* Кінуцца. Я на дзіва′н абуры′лася ды й паспа′ла. *Дук.*

АБУ′Х (абу′х) *мужч., зневаж.* Дурань. Ну ён жа са′мы сапра′ўдны абу′х! Нічо′га не разуме′я. Што з яго′ во′зьмеш! *Хал.*

АБЧО′ (апчо′) *прын.* Аб чым. Ат, німа′ чаго′ апчо′ гавары′ць, ле′пей ты мяне′ паслу′хай. *Клет.*

АБХЛЮ′ПАЦЦА (апхлю′пацца), -ю-ся, -еш-ся; *зак. тр.* Апырскацца, замачыцца. Апхлю′паўся аш па са′мыя ву′шы, ну што зь ім рабі′ць? *Пяр.*

АБІШАРПА′НЕЦ (апшарпа′нец) *мужч.* Абадранец. Васі′ль вунь гэ′такі апшарпа′нец, а вучы′цельку ўзё′ў. А наш ду′маіць усі′х перашагну′ць. *Пяр.*

АБЭ′РВЫ (абэ′рвы) *толькі ў мн.* Вельмі моцны смех. Не, кап рабо′таць, то′лькі п пасьмяя′цца, адны абэ′рвы цэ′лы дзень. *Мік.*

АБЭ′РЖНЯ (абэ′ржня) *жан.* Вялікая непрыбраная хата. Прыбяры′ ты хоць кры′ху ў ха′ці, а то як у абэ′ржні. *Ляхі.*

АБЯРНУ′ЦЦА (абярну′цца), -у-ся, -еш-ся; *зак. тр.* Справіцца. Дарма′ што стара′я, а як ба′чыш, за гэ′ты час абярну′лася туды′ і наза′т зьбе′гаць, лё′хкая яшчэ′ на нагу′. *Пяр.*

АБЯЧА′НКІ (абяча′нкі) *толькі ў мн.* Павекі. Абяча′нкі апу′хлі, вачэ′й не віда′ць, а ты ўсё′ кра′сіш іх. *Граб.*

АГАДА′ЦЬ (агада′ць), -ю, -еш; *зак. тр.* Расстарацца. Гро′шай на зруб ужэ′ агада′лі, на′да за′раз акано′мна жыць. *Пяр.*

АГА′ЛЬНІ (агальні) *прым.* Дрэнны. Ага′льняя рабо′та, чаму′ засьпяша′ўся так, усё′ перарабі′ць прыдзе′цца. *Калод.*

АГЛЯДА′ЦЦА (агляда′цца), -ю-ся, -еш-ся; *незак. тр.* Уходжвацца. Не′йкая незна′ёмая кабе′та прахо′дзіла тут, дык загамані′ліся. Забы′лася, што і агляда′цца трэ′ба. *Марк.*

АГРАНО′МКА (аграно′мка) *жан.* Аграном (жанчына). У нядзе′лю хо′дзіць гэ′та сама′ аграно′мка, разьмярко′ўвае дзя′лкі. Пры′йшла й да мяне′... *Сав.*

АГРА′С (агра′с) *мужч.* Свабодны. Што ш, ён агра′с — нічы′м і нікі′м ні зьвя′заны. *Сав.*

АГУЛО′М (агуло′м) *прысл.* Агулам. Агуло′м як во′зьмемся, дак раз-два зро′бім. *Ляхі.*

АВА′ЛАК (ава′лак) *мужч.* Качалка. Вазьмі′ ава′лак ды бялі′зну пакача′й, прале′жала цэ′лы дзень, дык цяпе′р папрацу′й. *Руд.*

АДА′ЛЕ (ада′ле) *прысл.* Потым. Малады′ зра′зу к маладо′й е′дзя, ада′ле ўжэ′ к маладо′му е′дуць. *Ляхі.*

АДАПНУ′ЦЬ (адапну′ць), -у, -еш; *зак. тр.* Адгарадзіць. Адапні′ кату′х, а то вяпру′к к парася′там ле′зя. *Ляхі.*

АДБІ′ЦЬ (адбі′ць), -ю, -еш; *зак. тр.* Накасіць. З ра′ньня воз ржэ′ўніку адбі′ў, мо′жна бы′ло б і яшчэ′, ды не′шта стамі′ўся я. *Худ.*

АДБЫ′ЦЬ (адбы′ць), -ду, -дзеш; *зак. тр. Пяр.* Адслужыць у арміі. Сын мой а′рмію адбы′ў, цяпе′р у калхо′зі ро′біць па тра′ктарам. *В. В.*

АДВЕ′ДКІ (адве′ткі) *толькі ў мн.* Адведзіны. На адве′ткі хо′дзяць цяра′з не′кулькі дзён, як абро′дзіцца кабе′ціна. *Цял.*

АДГАРЭ′ЦЬ (адгарэ′ць) *незак. тр.* Прыгарэць. Му′сі, трэ′ба варэ′ньне звары′ць во ў гэ′тай кастру′лі. Мо′жа, не адгары′ць з аднаго′ ра′зу. Я яе′ по′тым атшару′ю. *Бялар.*

АДДЫ′ШКА (адды′шка) *жан.* Адпачынак. Нія′кае мне адды′шкі на гэ′тум сьве′ці німа′, скарэ′й бы ўжо сьмерць мяне′ ўзяла′. *Ляхі.*

АДЗІЯ′ДЛА (адзія′дла) *ніяк.* Коўдра. На вясе′льле ёй адзія′дла падары′ла, няха′й укрыва′юцца і по′мняць мяне′ стару′ю. *Уз.*

АДДЗЯ′Л (аддзя′л) *мужч.* Клас. Вялі′кі вы′рас, у які′м жа ты аддзя′ле? *Сак.*

АДДЗЯ′ЧЫЦЬ (аддзя′чыць), -у, -ыш; *зак. тр. Цял.* Аддзякаваць. За маё′ дабро′ ён мне аддзя′чыць. *Дук.*

АДПА′СВІЦЦА (атпа′сьвіцца), -іш-ся; *зак. тр.* Закончыць пасвіць. Ох, скарэ′й бы атпа сьвіцца, усё так надае′ла за гот. *Войр.*

АДДУ′ХА (адду′ха) *жан.* Адпачынак. Не магу′ больш. Дай хоць тро′ху адду′хі. *Малм.*

АДЖГІ′Р (аджгі′р) *мужч.* Забіяка. Ах ты, аджгір гэ′такі. Ко′лькі разо′ў гавары′ла, каб малы′х ня кры′ўдзіў! *Хож.*

АДЖГУ′Р (аджгу′р) *мужч.* Ёрш. Злаві′ў з дзяся′так аджгуро′ў ды пло′так не′калькі. *Мік.*

АДЖЫВІ′ЦЬ (аджыві′ць), -ўлю, -іш; *зак. тр.* Ажывіць. Мя′ртвага ні аджыві′ш. *Цял.*

АДЗЕ′ТАК (адзе′так) *мужч., толькі ў адз.* Адзенне. Мы не′калі ня хадзі′лі ў шко′лу заты′м, што ня было′ адзе′тку. *Дук.*

АДКІ′ДКА (аткі′тка) *жан.* Ачыстка і сартаванне. Ве′чарам цыбу′лю аткі′дала, стамі′лася, бо аткі′тка ўва′гі трэ′буя. *Шут.*

АДКРО′ІЦЬ (аткро′іць), -ю, -іш; *зак. тр. Дук., Жор., Хар.* Адрэзаць. Не шкаду′й, цё′тка, аткро′й хле′ба і на скры′льчык са′ла не забу′ць. *Цял.*

АДЛЕ′ЦІЦЬ (адле′ціць), -чу, -ціш; *зак. тр.* Кры′ху падагрэ′ць ваду′. Адле′ць кры′шку ваду′, бо старо′му німо′жна хало′днае піць. *Ляхі.*

АДЛІ′ЧНЫ (адлі′чны) *прым.* Выдатны. Бабу′ля На′сьця хва′ліцца сусе′ццы, што ў яе′ ўну′ка адлі′чныя адзна′кі. *Мядз.*

АДЛУПА′СІЦЬ (адлупа′сіць), -шу, -сіш; *зак. тр.* Адлупцаваць. Са′шка, сьці′хні, а то як вазьму′ папру′гу, дак до′бра адлупа′шу. *Цял.*

АДМЕ′ННЫ (адме′нны) *прым.* Не такі, як раней. Пазараста′ла ўсё бало′та, ста′ла адме′нная, ні пазна′ць, што і бало′та не′калі было′. *В. В.*

АДНО′ЛЕТКІ (адно′леткі) звычайна *ў мн.* Кветкавыя пупышкі, кветкавая завязь.— Цяпе′р сліў і груш ні бу′дзя, адно′леткі адсы′паліся.— А ў мяне′ і ві′шань ні бу′дзя. Паглядзі′, гэ′тыя (пупы′шкі) разьвіва′юцца, а адно′летачкі чо′рнянькія. Яны ш трэ′ба каб бе′лянькія станаві′ліся, а яны′ чо′рнянькія сядзя′ць, ні разьвіва′юцца. *Сав.*

АДПІ′ДЗІК (атпі′дзік) *мужч.* Адкідзіч. За ве′чар ба′пка мо′жа напра′сьці атпі′дзікаў тры, а і′ншы рас і бо′ляй. *В. В.*

АДПІЛЁ′КАЦЬ (атпілё′каць), -ю, -еш; *зак. тр.* Адрэзаць. Як адрэ′заў ён слаўцо′, дык я і ні захаце′ў адпілё′каць кусо′к сы′ра. *Дук.*

АДПРЭ′НЧЫЦЬ (атпрэ′нчыць), -у, -ыш; *зак. тр.* Адвучыць. Я яе′ ху′тка атпрэ′нчу, больш сюды′ хадзі′ць ня бу′дзя. *Дук.*

АДСАДЗІ′ЦЬ (атсадзі′ць), -джу, -дзіш; *зак. тр.* Адвучыць. Як цялё′ кры′ху падрасьце′, дык трэ′ба атсадзі′ць яго′ ад каро′вы. *В. В.*

АДУБЕ′ЦЬ (адубе′ць), -ею, -еш; *зак. тр.* Памерці. Так і адубе′ў, бе′дны, пат пло′там. *Раб.*

АДХЛА′НЬ (атхла′нь) *агульн.* Скупы чалавек. Ну й атхла′нь, кап пryме′ла, дак увесь сьвет ахлыну′-ла п. *Ляхі.*

АДХО′ДАЦЬ (атхо′даць), -аю, -еш; *зак. тр.* Адратаваць. У Ха′равічах дзе′ўка хапі′ла ву′ксусу, дак чуць атхо′далі. *Дук.*

АДЦЯ′МІЦЬ (атця′міць), -млю, -іш; *зак. тр.* Адарваць, адкусіць. Стэ′па, паглядзі, ці по′ўна яна мне атця′міла? (запытаўся мужчына, якога кабыла ўкусіла за нос). *Дук.*

АДЧЫКРЫ′ЖЫЦЬ (атчыкры′жыць), -у, -ыш; *зак. тр.* Адрэзаць. Е′та ж дурні′ца на′ша е′такія ко′скі атчыкры′жыла. *Дук.*

АД′Е′ЎШЫ (ад′е′ўшы) *дзеепрым.* Ад′едзены. Цяпер у маі′х гурко′х карэ′ньчык ад′е′ўшы. *В. В.*

АДЫ′МАЛКА (ады′малка) *жан.* Ануча, якой бяруць гаршкі. Вазьмі′ ады′малку ды атцадзі′ ско′ранька бу′льбу. *Пран.*

АЖНА′ (ажна′) *часц.* Ажно. Ат, ат тваё′й гаво′ркі ажна′ мло′сна ро′біцца. *Клет.*

АЗЯ′ЦЬ (азя′ць), -зьму, -зьмеш; *зак. тр.* Узяць. Наво′шта ты ў мяне′ гро′шы азя′ў сам, ці ш ты папрасі′цьня мох? *Юр.*

АКАЗА′ЦЦА (аказа′цца), -жу-ся, -жаш-ся; *зак. тр.* Знайсціся, вярнуцца. Дачку′ аддала′ за′муш, цяпе′р ста′ршым буга′лтарам ро′біць, а муш так і ні аказа′ўся пасьля′ вайны′. *Гіл.*

АКАНО′М (акано′м) *мужч.* Цура або крупнік на памінках. Акано′м даю′ць то′лькі на памі′нках, калі′ чалаве′к памрэ′. Бяру′ць ваду′, сало′дзяць, кры′шаць туды′ бу′лку (калі поп сьве′ньціць, а не, то ўлію′ць вады′ яко′й сьвянцо′най) і падаю′ць. Яду′ць патро′ху ўсе, па во′чарадзі. Але′ цяпе′р ужо′ гэ′тага німа′. *Бялар.*

АКАНЧА′ЛЬНА (аканча′льна) *прысл.* Канчаткова. Не мо′жам нія′к аканча′льна выяві′ць яго′ адно′сіны да людзе′й. *Мядз.*

АКО′НАМ (ако′нам) *мужч., устар.* Кіраўнік маёнтка. Ако′нам пры па′ну быў, не′хта накшта′лт прыганя′тага. *Бялар.*

АКТА′Р (акта′р) *мужч.* Гектар. У таго′, за каго′ выхо′дзіла, акта′раў пяць зямлі′ было′. *Вішн.*

АМЕ′ТНІК (аме′тнік) *мужч.* Прыбудова да гумна для амецця і мякіны. Мы ў адно′м аме′тніку мякі′ну дзяржа′лі, а ў друго′м аме′цьця. *Цял.*

АНГЕ′ЛЬШЧЫНА (анге′льшчына) *жан.* 1. Англія. Пятро′к у вайну′ папо′ў у Анге′льшчыну, там і засто′ўся. *Дук.* 2. Парк, разбіты па-англійску. Пры па′ну анге′льшчына была′ вялі′кая, на′ват грыбы′ і я′гады расьлі′. *Дук.*

АНДУЛЯ′ЦЫЯ (андуля′цыя) *жан.* Завіўка. Бач, з яко′й андуля′цыяй прые′хала з го′рада: галава′, як у барана′, уся′ ў кучара′вых кацяка′х. *Клет.*

АНРА′МАНТ (анра′мант) *мужч.* Арнамент. Прыно′сіць мне кавё′р югасла′ўскі, зялё′нянькі. Але′і, го′ры, до′мікі такі′я на ім. Анра′мант такі′ ўкругаву′ю, фрэ′нзьлі. *Залес.*

АНУ′ЧНІК (ану′чнік) *мужч.* Чалавек, які збірае анучы. *Жор., Хар., Дук., Цял.* Авэнянё′ ану′чнік е′дзя, ідзі′ ану′чы здай, мо′жа со′ды кры′ху дасць ці мыла. *Ляхі.*

АНЯГО′Ж (аняго′ш) *часц.* Ага.— На′дзя, а На′дзя, у кіно′ по′дзеш?— Аняго′ш, аш сьме′шна, што пыта′есься. *Касц.*

АПАЛІ′ВА (апалі′ва) *жан.* Патэльня. По′ўную ж апалі′ву мя′са насма′жылі, бу′льбы навары′лі, чаго′ то′лькі там ні было′, усе′ пад′е′лі. *Ос.*

АПАНЧА′ (апанча′) *жан.* Доўгае адзенне (сукенка, паліто і г. д.). Няўжо′ ты ў гэ′тай апанчы′ ў лю′дзі по′йдзеш? *Дзяр.*

АПАРО′ЦЬ (апаро′ць), -у, -аш; *зак. тр.* Знайсці. Адшукаць. Ну, і хто ж гэ′та ду′маў! Так до′бра схава′ла, а ён апаро′ў! *Кн.*

АПЕРАЗА′ЦЬ (апяраза′ць), -жу, -жаш; *зак. тр.* Моцна ўдарыць. Ня чапа′й ты яе′, а то як апяражу′ папру′гаю, дак атста′няш. *Дук.*

АПЕШАКА′ (апяшака′) *прысл.* Пехатой. Так надае′ла на куро′рці, што, здэ′цца п, апяшака′ пашла′ дадо′му. *Цял.*

АПО′ЛАК (апо′лак) *мужч.* Бакавая дошка. *Жор., Хар., Дук., Цял.* Вазьмі′ апо′лкаў да адгарадзі′ кату′х сьвіня′м. *Ляхі.*

АПО′НА (апо′на) *жан.* Веласіпедная шына. Не′дзе на палаві′не даро′гі апо′на ло′пнула, дык я наза′д вярну′ўся. *Крус.*

АПО′РА (апо′ра) *жан.* Корм для каровы, у саставе якога мякіна, мука і іншая труха, палітая цёплай вадой. Апо′ру жывё′ле трэ′ба вы′ліць, а то засты′не на хо′ладзе корм, пры′дзецца сячы′ гэ′тую мякі′ну сяке′рай, ды і мука′ сапсуе′цца. *Уз.*

АПРА′ВІЦЬ (апра′віць), -ўлю, -віш; *зак. тр.* 1. Аблупіць яйка. Дава′йце, я яйко′ сама′ апра′ўлю, навучы′ла ма′ма. *Кальч.* 2. Адгарнуць пясок з бульбы, якую прысыпала, калі абганялі. А тады′ паганя′лі бу′льбу і апра′вілі. *Рат.*

АПРАНА′ХА (апрана′ха) *жан.* Верхняя старая вопратка. *Цял., Жор., Хар.* Падымі′ апрана′ху, усядно′ ш ты яе адзе′няш. *Дук.*

АПРАТА′ХА (апрата′ха) *жан. Гл.* апранаха. Вазьмі′ апрата′ху яку′ю, а то сьве′ціш тут го′лым це′лам, пасаро′мялася п. *Ляхі.*

АПРАТА′ЦЬ (апрата′ць), -у, -аш; *зак. тр.* Прыбраць. Спача′тку трэ′ба ха′ту апрата′ць, а по′тым ужо′ гасьце′й чака′ць. *Войр.*

АПРО′Ч (апро′ч) *прысл.* Асобна. Ой, і не кажы′це, як сын з ба′цькам пасвары′ліся, дык апро′ч жыву′ць. *Пал.*

АПРЫ′Ц (апры′ц) *прын.* Акрамя. О, апры′ц гэ′тых грахо′ў у яе′ яшчэ′ і другі′х мно′га. Яна′ гэ′та ве′дая, таму′ і маўчы′ць. *Рум.*

АПСЭ′САМ (апсэ′сам) *прысл.* Раптам. Што ты гэ′дак апсэ′сам наляце′ла, ні мо′жаш сказа′ць па-лю′цку, ці што? *Ляхі.*

АПУ′СКЛІВЫ (апу′скліва) *прым.* Неахайны. Вот е лю′дзі апу′склівыя. *Цял.*

АПУСЦІ′ЦЬ (апусьці′ць), -шчу, -іш; *зак. тр.* Кінуць, занядбаць, вырачыся. Я хаце′ла сказа′ць, які ты сам, такі′я й твае′ дзе′ці бу′дуць! Дзяце′й глядзі′ш, а ма′тку ро′дную апусьці′ў,— але′ стрыма′лася, і′ншым ра′зам скажу′. *Сав.*

АПУ′ХА (апу′ха) *жан.* Дошкі па краях страхі. Апу′хі прабіва′юць ва ўся′кай страсе′, ні то′лькі саламя′най. У апу′хах ро′зныя ца′цкі ёсь, але′ гэ′тыя ца′цкі рабі′ліся, мо′жа, сто гот. *Бялар.*

АПУШЧЭ′Й (апушчэ′й) *агульн.* Неахайны чалавек. От апушчэ′й гэ′ты, суке′нку сабе′ памы′ць ляну′ецца. *Ляхі.*

АПЭ′НТАМ (апэ′нтам) *прысл.* Хутка. Яна′ апэ′нтам пабе′гла, як то′лькі сказа′ла, што То′лік прые′хаў. *Вер.*

АПЯКО′ЛАК (апяко′лак) *мужч.* Пяколак. Бо′ты паста′ў сюды′, на апяко′лак, хай до′бра со′хнуць. *Алях.*

АРБА′ (арба′) *жан.* Ворыва. Арба′ была′, заго′ны ара′лі, ляшы′лі, кап спад вады′ быў. *Малм.*

АРЖО′ННЕ (аржо′ньне) *ніяк.* Іржэўнік. Не′йчая каро′ва вы′ліняе ў хле′ві, а не′йчая чуць жыва′я вы′йдзе. Адра′зу ві′нна, у каго′ гаспада′р ё′, а чыя′ аржо′ньня е′ла зімо′й. *Бялар.*

АРУ′Д (ару′т) *мужч.* Засек. У варыўню′ мы бульбу′ на зі′му ссыпа′лі: у адзі′н ару′т дро′бную, у другі′— бу′йную. *Акал.*

АСАВІ′К (асаві′к) *мужч.* Падасінавік. Асавікі′ той гот до′бра расьлі′, по′йдзяш — за гадзі′ну ко′шык назьбіра′яш. *В. В.*

АСА′ДА (аса′да) *жан.* Рамка для партрэта. Трэ′ба купі′ць но′венькую аса′ду для ка′ртачкі сы′ну. *Кухц.*

АСАЧЫ′ЦЬ (асачы′ць), -у, -ыш; *зак. тр.* Падпільнаваць, дзе нясуцца куры. *Дук., Цял., Жор., Хар.* На′шу

ку′ру на′тта ця′шка асачы′ць, усё′ ў ро′зных ме′сцах нясе′цца. *Вішн.*

АСВО′ЙТАЦЦА (асво′йтацца), -ю-ся, -еш-ся; *зак. тр.* Прызвычаіцца, прывыкнуць. Ску′чна яму′ бу′дзя, по′куль асво′йтаяцца на но′вум ме′сьці. *Цял.*

АСМАКО′ЎВАЦЦА (асмако′ўвацца), -ю-ся, -еш-ся; *незак. тр.* Каштаваць, спрабаваць на смак.— От бу′лак мне хо′чацца, а ў нас німа′ ў магазі′ні.— На во, укусі′, кап хаця′ ні паме′рла.— А німа′ чаго′ асмако′ўвацца. Каб до′бра пае′ў, а то тро′шкі ўку′сіш. *Бялар.*

АСМЫ′ЧЫНЫ (асмы′чыны) *толькі ў мн.* Адыходы пры абдзіранні лёну. Сабяры′ асмы′чыны, а то нарабі′ла тут пы′лу на ўсю ха′ту, но′са не′льга ўсу′нуць. *Ляхі.*

АСПАДА′Р (аспада′р) *мужч.* Гаспадар. Не′калі ж быў до′бры аспада′р, і што зь ім тако′е зда′рылася? *Будс.*

АСЯНЧУ′К (асянчу′к) *мужч.* Народжаная восенню скаціна (парася, цяля). Пры′дзецца прада′ць асянчука′, бо не хо′піць ко′рму на′ват для свіньні′. *Клет.*

АТРО′САК (атро′сак) *мужч.* Нікому не патрэбны чалавек. Ці ш то чалаве′к? Гэ′та ж атро′сак не′йкі. *Клет.*

АТЧАХВО′СЦІЦЬ (атчахво′сьціць), -чу, -ціш; *незак. тр.* Аблаяць. Дзя′тчыху мая′ цё′тка так атчахво′сьціла, што яна′ ціпе′р на лю′дзі паказа′цца баі′цца, саро′меяцца. *Клет.*

АФІЦЫ′НА (ахвіці′на) *жан.* Падсобнае памяшканне для служачых у панскім маёнтку. Куха′рка і пакаё′ўкі жылі′ ў ахвіці′ні. *Цял.*

АХА′ЯЦЬ (аха′яць), -ю, -еш; *зак. тр.* 1. Прыбраць. По′куль ма′ці пры′йдзя з рабо′ты, дык дзяўчы′на ха′ту аха′я. *В. В.* 2. Прасеяць, ачысціць. Спача′тку мякі′ну аха′юць, а по′тым у хлеп дабаўля′лі. *В. В.*

АХЛЫНУ′ЦЬ (ахлыну′ць), -у, -еш; *зак. тр.* 1. Забраць. Усё ро′ўна ўсяго′ ні ахлыне′ш, на той сьвет за са-

бо′ю ні паця′гнеш. *Ляхі.* 2. Захапіць. Кап прыме′ла, дак усё п сабе′ ахлыну′ла. *Ляхі.*

АХО′ДАВАЦЬ (ахо′дуваць), -ю, -еш; *зак. тр.* Разбіраць. Я люблю′ сваю′ ку′рачку зарэ′заць. Ахо′дуяш яе′, да яна′ гэ′ткая жо′ўцянькая, жы′рнянькая, любата′! *Сав.*

АХО′ДЖВАЦЬ (ахо′жваць), -ю, -еш; *незак. тр.* Даглядаць. Каро′ва мая′ хво′рая была′, а я яе′ так ахо′жвала. *В. В.*

АХЦІ′ (ахці′) *часц.* Няўжо. Ахці′ пра′ўда, што кі′ншчык захварэ′ў? Кіно′ не пака′жуць. *Хал.*

АЦЕ′СЛІВЫ (аце′сьлівы) *прым.* 1. Недапечаны хлеб, пірог. Не′шта ў вас сё′ньня хлеб аце′сьлівы, за зу′бы бярэ′цца, нясма′чны, мя′ккі, што на па′льцах вада′ віда′ць. *Клет.* 2. *Зневаж.* Непаваротлівы чалавек. Не′кі ён як аце′сьлівы, ідзе′ і чуць варо′чаяцца. *Дук.*

АЦІЛЯГАВА′ЦЦА (аціляґава′цца), -ю-ся, -еш-ся; *незак. тр.* Нядбайна адносіцца да справы, марудзіць. Скарэ′й хадзі′, што ты там аціляґава′ісься, ледзь паваро′чваешся. *Раб.*

АЦЭ′ГАЦЦА (ацэ′гацца) *зак. тр.* Адпаіцца (малаком, пойлам), папрaвіцца ў целе. Худзе′нькая-худзе′нькая была′ цялу′шачка, адны′ ко′сьці. Але′ ста′лі паі′ць малачко′м, ацэ′галася і цяпе′р, кап ты паглядзе′ў, яка′я! *Сав.*

АЦЮЧЭ′РЫЦЦА (ацючэ′рыцца), -у-ся, -ыш-ся; *зак. тр.* Ачуняць. Уко′лы яму′ далі′, патро′хі ацючэ′рыўся. *Кухц.*

АЧА′ХНУЦЬ (ача′хнуць) *зак. тр.* Астыць. Бу′ду ско′ра хлеп садзі′ць, хай тро′ха печ ача′хня. Цял.

АШАЛАПЕ′ЦЬ (ашалапе′ць), -ю, -еш; *зак. тр.* Уразіцца, здзівіцца да страшнага. Як увайшла′ ў ха′ту, дык і ашалапе′ла: усё′ падчы′шчана з ша′фы, і суке′нкі і абру′сы. *Клет.*

АШАРА′ШВАЦЦА (ашара′швацца), -ю-ся, -еш-ся; *незак. тр.* Здзіўляцца. Прыхо′джу дамо′ў і ашара′шваюся, усё круго′м параскіда′на. *Кухц.*

АШАТРАВА′ЦЬ (ашатрава′ць), -рую, -руеш; *зак. тр.* Ачысціць зерне ад лупін. Ячме′нь ашатрава′лі, дак мо′жна круп нарабі′ць. Ужэ′ ш ко′ляды ско′ра, куцю′ вары′ць трэ′ба бу′дзя. *Цял.*

АШПА′РЫЦЬ (ашпа′рыць), -у, -ыш; *незак. тр.* Апарыць. Чу′ла? У Багадзя′жыхі ўну′чка ашпа′рылася. *Клет.*

Б

БАБАВІ′НЫ (бабаві′ны) *толькі ў мн.* Сцяблы абмалочанага бобу. Як боп абмало′цяць, дак астаю′цца бабаві′ны. *Цял.*

БА′БАЧКА (ба′бачка) *жан.* Трыпутнік. Калі′ дзе бо′лька, дык прыпа′р ро′бяць з ба′бачкі або′ про′ста ба′бачку прыклада′юць. *Варн.*

БАБІ′НЫ (бабі′ны) *толькі ў мн.* Частаванне бабкі пасля таго, як перабабіць дзіця. *Дук., Жор., Хар.* На бабі′ны пяклі′ бліны′, вары′лі мача′ньне, капу′сту зь мя′сам. *Цял.*

АБА′БІЦЬ (аба′біць), -блю, -іш; *зак. тр.* Адрэзаць ніткі пры снаванні кроснаў ад аднаго калка і прывязаць да другога. Як пало′жыш ні на той ко′лік, агле′дзіш, аш ні на той, тады′ схо′дзіш да таго′ ко′ліка і ба′біш перамо′т, тады′ ізно′ў прывя′жыш і пашло′ дзе′ла ў пара′дак. *Рат.*

БАГА′Н (бага′н) *мужч.* Багун. Ад бага′на галава′ балі′ць, каб ён шчарне′ў, натта мо′цна па′хне. *Ігр.*

БАГДА'Й (багда'й) *злуч.* Каб. Міха'сь пайшо'ў бы ў кіно', багда'й яго' сябры' паклі'калі, а сам — дык ня хо'-ча ісьці'. *Кап.*

БАГА'ТКА (бага'тка) *жан, бат.* Агатка. Пе'рад Я'нам бага'ткі зьбіра'юць і тача'юць у сьцяну'. Бага'тка бе'лымі кве'тачкамі цьвіце' нападо'бе ша'рыкаў. *Ляшч.*

БА'ЙБУС (ба'йбус) *мужч., лаянк.* Малады чалавек, які нічога не робіць. Гульма' гуля'я Іва'наў ба'йбус. *Дук.*

БА'ЙНЯ (ба'йня) *жан.* Лазня. А ці по'йдзяш сё'ньня ў ба'йню? *Хал.*

БАЙРА'К (байра'к) *мужч.* Пограб, склеп, які нагадвае зямлянку. Схадзі' ў байра'к за карто'фляй, вары'ць бу'ду. *Кар.*

БАЛАБО'Н (балабо'н) *мужч., зневаж.* Чалавек, які многа гаворыць. Мой муш такі' ўжо балабо'н, балта'я й балта'я, ні да'сьць мне й сло'ва сказа'ць. *В. В.*

БАЛАБО'НЫ (балабо'ны) *толькі ў мн.* Буякі. Паку'ль назьбіра'еш збано'чак балабо'наў, аж галава' забалі'ць. *Хож.*

БАЛАБЭ'ЙДЗІЦЬ (балабэ'йдзіць), -джу, -дзіш; *незак. тр.* Гаварыць абы што. Кап які лю'цкі хло'пяц быў, а то што папа'ла балабэ'йдзіць. *Кам.*

БАЛАЗЕ'Й (балазе'й) *прысл.* Балазе. Балазе'й табе', твая' карто'пля далё'ка ад даро'гі паса'джана, ніхто' ня то'пча. *Дук.*

БАЛЕ'ЗНЯ (бале'зьня) *жан.* Хвароба. Так чалаве'-ка бале'зьня паткасі'ла, ажна' шчарне'ў, вы'сах на шчэ'п-ку. *Уз.*

БАЛЕ'СЦЬ (бале'сьць). *Гл.* балезня. Усё' ні ці'ха, бале'сьць, ды й с сы'нам тако'я го'ра. *В. В.*

БАЛЁ'Н (балё'н) *мужч.* Трохлітровая шкляная банка. Балё'наў тру'дна цяпе'р даста'ць, у магазі'нах усьле'т разьбіра'юць. *Ляхі.*

БАЛЁ′ТА (балё′та) *ніяк.* Балота. У нас за сяло′м вя′скае балё′та, то не хадзі′це, калі′ ня ве′даеце дзе. *Паг.*

БАЛО′ННЕ (бало′ньне) *ніяк.* Узлесак. У гэ′тым го′дзі мно′га суні′ц пра′ма тут, блі′ска на бало′ньні. *Тур.*

БАЛЫ′ГА (балы′га) *агульн.* Гультай. Мой жа дзет балы′га, а працава′ць шчэ мо′жа. *Суд.*

БАЛЬШЫ′ РУКА′Ў. Пройма. Бальшы′ рука′ў пра-рэ′зала. *Рат.*

БАЛЯ′СКА (баля′ска) *жан.* Штакецінка ў плоце. Ды што гэ′та за лі′ха! Ко′жную ноч не′хта адрыва′е баля′скі. *Гальш.*

БАМБЭ′НАК (бамбэ′нак) *мужч.* Бубен. Пайдзі′ да Сасно′ўскага ды пазы′ч бамбэ′нак, хаця я і не разуме′ю гэ′тае гра′ньне, гудзі′ць то′лькі. *Кальч.*

БАНКА′РТ (банка′рт) *мужч.* Байструк. Зо′сіна дачка′ банка′рта прывяла′. *Цял.*

БАНКРА′Т (банкра′т) *мужч.* Дамкрат. Падашлі′ к дзя′цьку там аднаму′ і ўзялі′ банкра′т, і банкра′там тым паднялі′ сьві′ран. *Ніз.*

БАРАВІ′НА (бараві′на) *жан.* Участак лесу, парослы маладымі дрэўцамі. Гэ′тая бараві′на і вы′вядзе цябе′ про′ста да по′ля. *Тур.*

БАРВЯ′К (барвя′к) *мужч.* Баравік. Барвяко′ў мно′га набра′лі, але′ ўсе дро′мныя. *Асіп.*

БАРЖДЖЭ′Й (барждж э′й) *прысл.* Хутчэй. *Жор., Хап.* Бараждж э′й бяга′йця сюды′. *Дук.*

БАРНЭ′ЛЬКА (барнэ′лька) *жан., бат.* Чорнагалоў. Барнэ′лька пры даро′гах расьце′, дык каро′вы ўсю пае′лі, паку′ль іду′ць. *Хож.*

БАРКА′ННЕ (барка′ньне) *ніяк.* Морква. Вы′палаць жа на′да барка′ньне і калі′ку, усё′ зарасло′. *Вяр.*

БАРХА′ННЕ (барха′ньне) *ніяк. Гл.* барканне. Насадзі′лі барха′ньня ў гэ′тым го′дзе, уве′сь агаро′д занялі′, дзе′ці мае′ на′тта лю′бяць. *Вяр.*

БАРЭ′ТКІ (барэ′ткі) *жан.* Туфлі. Апрану′ла но′выя барэ′ткі ды на ву′ліцу хуччэ′й. *Чэрв.*

БАСАТА′ (басата′) *агульн., толькі ў адз.* Свавольнікі. Цэ′лую ноч не дае′ спако′ю гэ′та басата′. *Кухц.*

БАТАРЭ′ЙКА (батарэ′йка) *жан., перан.* Кішэнны ліхтарык. Я′дзя ту′фяль згубі′ла, ла′зіць па памідо′рах, шука′я з батарэ′йкай той ту′фяль. *Сав.*

БАТАРЭ′Я (батарэ′я) *жан., перан.* Непаваротлівая жанчына. У яго′ не жо′нка — батарэ′я, як паве′рнецца — усё′ ляці′ць. *Сл.*

БАХУ′Р (баху′р) *мужч., перан.,* з адценнем *незадав.* Кацяня. Ко′шка зале′зла за печ, прывяла′ чэ′цьвера бахуро′ў, рыжу′ль не′кіх. *Сав.*

БА′ХАЦЬ (ба′хаць), -ю, -еш; *незак. тр.* Спаць. Ба′хай, ба′хай, сыно′к, бо воўк ско′ра пры′дзя і забярэ′ цябе′. *Ляхі.*

БАЦ (бац) *мужч.* Пацук. Бац уле′с у па′стку і задушы′ўся. *Дук.*

БАЦЯ′Н (бацья′н) *мужч.* Бот. Хо′ладна было′, а я ў бацяна′х дзіра′вых, нох ні чуў. *В. В.*

БА′ЧНАСЦЬ (ба′чнасьць) *жан.* Мэта. Ён бяз ба′чнасьці жыве. *В. В.*

БА′ЯЦЬ (ба′яць), -ю, -еш; *незак. тр.* Гаварыць абы што. Што ты мне тут яшчэ′ ба′яш, хі′ба ж я гэ′тага ні зна′ю? *Ляхі.*

БЕ′ГАЦЬ (бе′гаць), -ю, -еш; *зак. тр.* Заляцацца. Мікала′ішын старэ′йшы бе′гая за маё′й уну′чкай, палюбі′ліся. *В. В.*

БЕЗ (без) *мужч.* Бэз. У нас бе′зу ко′лькі хо′чаш. Усё′ сяло′ хо′дзіць буке′ты лама′ць вясно′ю, бо ён ве′льмі пахучы. *Ляхі.*

БЕЗГАЛО′ЎЕ (безгало′ўя) *ніяк.* Мор. Не′кая безгало′ўя увалі′лася — ку′ры до′хнуць. Сядзі′ць на куро′саньні, грэ′бянь шчарне′я і ўсё. *Бялар.*

БЕЗНАДЗЁ′ЖНЫ (безнадзё′жны) (дождж) *прым.* Вялікі (дождж). Гэ′так уве′чары паго′да была′, а ўно′чы безнадзё′жны дошч ліў. *В. В.*

БІКЕ′Ш (біке′ш) *мужч.* Бекеша. Паглядзі′, яко′га я сукна′ на біке′ш набра′ў. *Ляхі.*

БІ′ЛА (бі′ла) *ніяк.* Спінка ў ложку. Трэ′ба занаве′скі на бі′ла купі′ць, харо′шай кры′ху ў ха′ці бу′дзя. *Ляхі.*

БІЛІЗІ′Н (білізі′н) *мужч.* Бензін. Абле′яў білізі′нам ха′ту не′мяц і патпалі′ў. *В. В.*

БІЛЬЗІ′Н (більзі′н). *Гл.* білізін. Папрасі′ ў яго′ більзі′ну ў машы′ну. *Сяд.*

БІРКЕ′С (бірке′с) *мужч.* Брыкет. Прыве′зьлі ўчо′ра бірке′су машы′ну, а я бая′лася, кап дошч ні пайшо′ў, то цяга′ла яго′ ўсю′ ноч у хлеў. *В. В.*

БІТЛА′ЖКА (бітла′шка) *жан.* Біклага. *Цял., Жор., Хар.* У бітла′шках не′калі бра′лі ваду′ на по′ля. *Дук.*

БІЦУ′К (біцу′к) *мужч., зневаж.* Гультаяваты чалавек. От біцу′к гэ′ты, хо′дзіць па сяле′, нічо′га ні ро′біць. *Ляхі.*

БІЦЬ (біць), б'ю, б'еш; *незак. тр.* Рабіць, здабываць. 1. (Масла). Ма′сла бі′лі с сыро′е сьмята′ны. *Рат.* 2. (Алей). С канапе′ль але′й бі′лі. *Рат.*

БЛІСКУ′ХА (бліску′ха) *жан.* Саматканая посцілка з узорамі. Мно′га рабо′ты над гэ′тымі бліску′хамі, яны′ ш з узо′рамі. *Кухц.*

БЛІСКУ′ЧАЯ КО′ЎДРА. Коўдра з узорамі. Мо, чаты′ры гады′ прайшло′, як мы бліску′чыя ко′ўдры тка′лі. *В. В.*

БЛІШЧА′СТЫ (блішча′сты) *прым.* Бліскучы. *Дук, Жор., Хар.* Я ні люблю′ блішча′стых гу′зікаў. *Цял.*

БЛЯКО′ТНІК (бляко′тнік) *мужч., бат.* Блёкат. Яка′я там чо′рта трава′, адзі′н бляко′тнік. *Вайк.*

БЛЯХА′Н (бляха′н) *мужч.* Адстойнік для малака. Малако′ ў пяць бляхано′ў наліла′, хай пастаі′ць. *Кальч.*

БЛЯША′НКА (бляша′нка). *Гл.* бляхан. Апусьці′ бляша′нку ў кало′дзясь, малако′ смачне′йшае бу′дзя. *Ляхі.*

БО′ЙКА (бо′йка) *жан.* Пасудзіна з клёпак, у якой б'юць масла. Ма′сла б'юць у бо′йцы з сыро′й сьмята′ны. *Дук.*

БО′ЛАБАЦЕНЬ (бо′лабацень) *мужч., агульн.* Балбатун. Успако′йся ты, бо′лабацень нішча′сны. Пле′шча й пле′шча гэ′тым язько′м. *Ляхі.*

БО′НДА (бо′нда) *жан.* Пірог. К сьвя′ту бо′нду сьпяку′, то′лькі мукі′ пшані′чнай купі′ць. *Уз.*

БО′ЎДЗІЛА (бо′ўдзіла) *мужч., зневаж.* Недалёкі чалавек. Бо′ўдзіла гэ′та, а шчэ й задае′цца. *Дук.*

БО′ЎТАНКА (бо′ўтанка) *жан.* Пойла, якім пояць цялят. Цяля′та шчэ малы′я, то трэ′ба бо′ўтанкі навары′ць ды й напаі′ць. *В. В.*

БО′ЦІКІ (бо′цікі) *толькі ў мн., бат.* Гарычка. Не′калі бо′цікі і я рва′ла ў ле′сі, калі′ была′ малада′я. *Ніз.*

БРАДНЮ′ШКА (браднюʹшка) *жан.* Частушка, прыпеўка. Адна′ вот браднюʹшка марко′тная, не люблю′ яе′, а вот як сьпява′еш вясё′лую, дык на душы′ ро′біцца до′бра. *Кальч.*

БРАДО′К (брадо′к) *мужч.* Водмель. По′йдзем на брадкі′ ляві′ць пячкуро′ў. *В. В.*

БРАЖДЖА′ЦЬ (браждҗа′ць), -у, -ыш; *незак. тр.* Брызгатаць. Дай мало′му ца′цку, то бу′дзя браждҗа′ць і забаўля′цца. *В. В.*

БРАТАВУ′ХІ (братаву′хі) *жан.* Жонкі родных братоў. Адны′ братаву′хі засталі′ся — Да′ніха і Але′шча. Да′ніха штонядзе′лю ў Сто′ўпцы, то барана′ прада′сьць, то аве′чку, зо′лато ме′ла, а Але′шча дурно′ю і паме′рла, гро′шай ні зна′ла. *Сав.*

БРАТА′НКА (брата′нка) *жан.* Пляменніца, братава дачка.— А яе брата′нка ці жыве?— Жыве′. Тро′е дзе′так мае′. *Сав.*

БРА′ТАЧКІ (бра′тачкі) *толькі ў мн., бат.* Фіялкі. Бра′тачкі заву′ць яшчэ′ брат і сястра′, яны′ ў куста′х па ле′ся расту′ць. *Малм.*

БРА′ЦЦА ГНО′ЕМ. Нагнойвацца. Ка′жа, што ў но′сі ўжо мінда′лі гно′ям бяру′цца, трэ чы′сьціць кла′сьціся ў бальні′цу. *В. В.*

БРАЦЬ БЕЗ ЗА′ДНІХ НОГ. Працаваць хутка, многа. На сенако′сі бра′лі без за′дніх нох, набліжа′лася хма′ра. *В. В.*

БРУДВА′ГА (брудва′га) *жан.* Грунтвага. Ну′жна то′чна ста′віць ра′мку пад брудва′гу. *Вішн.*

БРЫ′КСА (бры′кса) *жан.* Курынае проса, брыца. Зма′лку вучы′ся тра′ўкі ро′зныя разуме′ць. Во бры′кса. А то канапе′лька, дро′сінь. А гэ′та ў нас асо′т. Макры′ца ёсь. А гэ′ту бры′ксай заву′ць, у кукуру′зі расьце′, бо лю′біць мо′крае. *Бялар.*

БРЫЛЬ (брыль) *мужч.* Фальбона. Бры′лі ка′жуць і хвальбо′ны, гэ′та ўсё ро′ўна. *Рат.*

БРЫ′НДЫ (бры′нды) *толькі ў мн.* Старыя чаравікі. Абу′й бры′нды ды хадзі′ сабе′ па сяле′. *В. В.*

БРЭХ (брэх) *мужч.* Страха, пад якой хаваюць сена ад дажджу. *Кухц.* Нясі′ця скарэ′й се′на пад брэх, бо вонь хма′ра нахо′дзіць. *В. В.*

БУВА′ЦЬ (бува′ць), -ю, -еш; *незак. тр.* Абуваць. Е′сьці е што, бува′ць такса′ма, дажылі′ мы до′брага жыцьця′. *Сак.*

БУГАІ′ (бугаі′) *толькі ў мн.* Буякі. Бугаі′ до′брыя я′гады. Сё′лята бугаі′ такі′я буйны′я. *В. В.*

БУГА′ННІК (буга′ньнік) *мужч. Гл.* баган. У гэ′тым го′дзі буга′ньнік у рост чалаве′ка, вот вялі′кі, і чалаве′ка да дурнаты′ даво′дзіць. *Папл.*

БУГА′НЫ (буга′ны) *мужч. Гл.* балабоны. Ой, была′ ў бугано′х, здурне′ла зусі′м, галава′ балі′ць, кру′ціцца. *Папл.*

БУ′ДАЧКА (бу′дачка) *жан., перан.* Невялікая хатка. Пераехаў у вёску гэ′тую я чаты′ры гады′ наза′т, купі′ў тут сабе′ бу′дачку. *В. В.*

БУЛЁ′Н (булё′н) *мужч.* Бульбяны суп. *Цял., Хар., Жор.* Булё′н до′бра на сьне′даньня. *Дук.*

БУЛО′ЎКА (було′ўка). Вадзяная лілея. Гэ′тыя було′ўкі бе′лянькія пла′ваюць па Вялі′кай Ву′сі, гэ′та ж ляка′рства з іх ро′бяць. *В. В.*

БУЛДА′ЎКА (булда′ўка) *жан. Гл.* булоўка. Ну і пры го′жыя булда′ўкі! Як ты іх то′лькі даста′ў з вады′, яны ж далё′ка ад бе′рага? *Крус.*

БУЛЬБЕ′ШНІК (бульбе′шнік) *мужч.* Бульбоўнік. Бульбе′шнік су′шуць каро′вам. *Рат.*

БУЛЬБО′ШНІК (бульбо′шнік) *мужч. Гл.* бульбешнік. Ідзі′, сажні′ бульбо′шнік, бо ўжо вялі′кі, бу′льба ху′тка вы′расьце. *В. В.*

БУНТАВА′ЦЬ (бунтава′ць), -ую, -еш; *зак. тр.* Збіваць з толку. Не бунту′й ты яга′, калі′ ё′сьціка жада′ньне, хай ву′чыцца. *Сяд.*

БУРВА′ЛАЧАК (бурва′лачак) *мужч.* Зялёная паласа травы на прыгуменні. Быва′ла, пакі′ням бурва′лачак на прыгуме′нні, а цяпе′р ужо′ ня мая′. *В. В.*

БУРБО′ЛІЦЬ (бурбо′ліць), -ю, -іш; *незак. тр.* Кіпець (гучна). Аткры′ла кры′шку, а там ажна′ бурбо′ліць, аш по′пырскі гара′чыя выпада′юць. *Клет.*

БУ′СЛІК (бу′сьлік) *мужч.* Мера вадкасці, роўная 100 г. *Малм.* Хло′пцы, дава′йце зро′бім па бу′сьліку. *В. В.*

БУСЬКО′ (бусько′) *мужч.* Бусел. Ні′нка, дачу′шка, паглядзі′! Ужо′ бусько′ з вы′раю пryляце′ў да нас. *Юр.*

БУ′ХМЫ (бу′хмы) *толькі ў мн.* Буфы. Во была′ мо′да: пла′цьця до′ўгая, бу′хмамі былі′ рука′ва. Я яго′ падрэ′зала, пакараці′ла, рука′ва паву′зіла, перабра′ла і сама′ нашу′. *Бялар.*

БУ′ХНУЦЬ, -у, -еш; *зак. тр.* Упасці. Мо′жа, ўто′піцца, як бу′хня ў рэ′ку з матацы′клам. *В. В.*

БУЯ′НІЦЬ (буя′ніць), -ю, -іш; *незак. тр.* Лаяцца. Дак Жэ′нік буя′ніць, як гэ′та ні загна′ць каро′вы? *Кам.*

БЭ′ЛЯ (бэ′ля) *жан., зневаж.* Неахайная жанчына. Апрану′лася твая′ Та′ня, як та′я бэ′ля. *В. В.*

БЭ′НЦНУЦЬ (бэ′нцнуць), -ну, -неш; *зак. тр.* Легчы і хутка заснуць. Учо′ра так стамі′лася, што бэ′нцнула ве′льмі ра′на, а сяго′ньня зноў трэ′ба ісьці′. *Касц.*

БЯГНЯ′ (бягня′) *жан.* Беганіна. Адна′ бягня′, а то′лку нія′кага, ужэ′ ні той анцярэ′с, кап кні′шкі хоць пачыта′ць. *Пяр.*

БЯЛЬЗІ′Н (бяльзі′н) *мужч. Гл.* білізін. У яго′ ні тра′хтары, ні камба′йны не стая′лі, усягды′ бяльзі′ну хвата′е, саля′ркі паддаста′ткам, на яго′ й пратсяда′цель ні злава′ў, як ён кладаўшчыко′м быў. *Сав.*

БЯСЕ′ДА (бясе′да) *жан.* Вяселле, хрэсьбіны, проста госці. Бясе′да мне прышла′ся да спадо′бы: і піць было′ што, і заку′скі было′ мно′га. *Гальш.*

В

ВА′ДЗІЦЦА (ва′дзіцца), -джу-ся, -дзіш-ся; *незак. тр.* Сварыцца, Ко′жны дзень яна′ з няве′сткай ва′дзіцца, ні адна′ ні састу′піць. *Яз.*

ВАДРЫ′НКА (вадры′нка) *жан.* Адрына, хлеў. Ля вадры′нкі трэ′ба пракапа′ць раўчукі′, бо туды′ мо′жа пайсьці′ вада′. *Гальш.*

ВАЖДА′ЦЦА (важда′цца), -ю-ся, -еш-ся; *незак. тр.* Вагацца, быць не ўпэўненым у чым-небудзь. Ну, до′ўга ты ішчэ′ важда′цца бу′дзеш, раша′й скарэ′й. *Клет.*

ВАЗО′ЎНЯ (вазо′ўня) *жан.* Памяшканне, дзе стаяць павозкі. Вазо′ўня не′калі была′, там калё′са ста′вілі. *Цял.*

ВАЗЮ′РЫ (вазю′ры) *толькі ў мн.* Растаптаны, нязграбны абутак. Ты сваі′мі вазю′рамі ўсю падло′гу мне завэ′дзгаў. *Кн.*

ВАКЕ′ННІЦА (ваке′ньніца) *жан.* Аканіца. Учо′ра як шпурну′ў зэ′даль, дык акно′ чуць з ваке′ньніцай ні вы′садзіў. *Клет.*

ВАЛ (вал) *мужч.* Згрэбеныя ў радкі пракосы сена. Се′на ў валы′ грабу′ць. *Рат.*

ВА′ЛАК *мужч. Гл.* авалак. Даста′нь ва′лак за ко′мінам, трэ′ба бяльё′ пакача′ць. *Ніз.*

ВАЛАКА′ЦЬ (валака′ць), -аю, -еш; *незак. тр.* Насіць. Дзе′вяць ме′сяцаў была′ я ў парціза′нах да валака′ла ім медзікаме′нты. *Ніз.*

ВАЛА′ЦЬ (вала′ць), -аю, -еш; *незак. тр.* Клікаць. Мяне′ вала′юць у сельсаве′т, не ве′даеш, што там бу′дзя? *Сяд.*

ВАЛІ′ЗА (валі′за) *жан., неадабр.* Вельмі тоўстая жанчына, непаваротлівая. Ну і валі′зай зрабі′лася, пабы′ўшы ў го′радзе! *Кастр.*

ВАЛЮХА′ЦЦА (валюха′цца),-ю-ся, -еш-ся; *незак. тр.* Ісці перавальваючыся. Вот у яго′ хада′ бры′ткая, валюха′яцца, як ка′чка. *Дук.*

ВАЛЮ′ША (валю′ша) *жан.* Валюшня. Тка′лі сукно′, алі′ ш яно′ рэ′ткая. Мачы′лі, каб звалі′лася. Памо′чыць ба′цька ў пу′ні ў валю′шы, патаўчэ′ таўкача′мі, камяня′мі прыці′сьня —й сукно звалі′лася. Так не′калі рабі′лі. *Бялар.*

ВАЛЯ′Н (валя′н) *мужч.* Фата. На шлюб суке′нка бе′лая і баці′нкі с халя′ўкамі былі′, тады′ валя′н на галаву′ адзява′ла. *Вішн.*

ВАНЦА′К (ванца′к) *мужч.* Чорт. Сымо′н, ванца′к цябе′ пабра′ў бы, дава′й маю′ пу′гу. *Кап.*

ВА′РА (ва′ра) *жан.* Вараная страва. Навары′ ва′ры яко′е-не′будзь, бо нія′кага нае′тку німа′. *Лях.*

ВАРАЖЭ′НЕ (варажэ′ньне) *ніяк.* Варажба. Цяпе′рачка варажэ′ньню ніхто′ па-сур'ё′знаму і не ве′рыць, адно′ то′лькі дзе′ўкі. *Пяр.*

ВА′РАЎНЯ (ва′раўня) *жан.* Пограб. Каб бу′льба ня зьме′рзла, у ва′раўню жар насі′лі. *Крус.*

ВАРО′НКА (варо′нка) *жан.* Адтуліна ў пограбе. Закры′й варо′нку, а то маро′с у по′грап уле′зя, усе′ бураке′ і карто′пля паме′рзнуць. *Ляхі.*

ВА′РЫВА (ва′рыва) *ніяк.* Боршч. Бурако′ў назапа′сіла, хо′піць на ва′рыва на ўсю зіму′. *Пяр.*

ВАСЦІ′ГНУЦЬ (васьці′гнуць) *незак. тр.* Пачацца. Як васьці′гнуў го′лат, тады′ мы рашы′лі атпра′віцца на сваю′ ро′дзіну. *Шут.*

ВА′ТНІКІ (ва′тнікі) *толькі ў мн.* Ватовыя штаны. Купі′ў бы ва′тнікі, бо маро′с у ва′тніках не стра′шны. *Пяр., Клет.* Цё′пла сё′літа. А ле′тась у гэ′тую пару′ пад ве′чар на′да было′ ва′тнікі адзява′ць і кажу′х, каб ні зьме′рзнуць. *Бялар.*

ВАРУНЯ′ (варуня′) *жан.* Засек. Трэ′ба шчэ засы′паць дзве варуні′. *В. В.*

ВАРЫЎНЯ′ (варыўня′) *жан.* Памяшканне, дзе захоўваюць бульбу і гародніну. Пайшла′ я рас у варыўню′ па капу′сту, сяджу′ там і чмя′каю яе. *Акал.*

ВАРЭ′ННІК (варэ′ньнік) *мужч.* Варэнік. Варэ′ньнікі саджа′юць у печ і пяку′ць. *Рат.*

ВАЎКАРЭ′ЗІНА (ваўкарэ′зіна) *жан., лаянк.* Лянівы конь. Но, ваўкарэ′зіна, ідзе′ш і сьпіш, кап ты здох, кап ты! *Дук.*

ВАША′К (ваша′к) *мужч., зневаж.* Вытворнае ад вош. Яе (цялу′шачку) вашако′м заву′ць, таму′ што мале′нькая. Хто ягнё′м заве′ за малы′ рост, хто вашако′м, што як вош мала′я. *Бялар.*

ВЕЛЬКА′НОЦ (вялька′ноц) *мужч.* Вялікдзень На вялька′ноц ня е′ла бу′лку вялька′ноцкую, але се′ла на

пе′чы, абапе′рлася от гэ′дак і цэ′лу па′чку круцялё′ў зьела, па′лачак гэ′тых кукуру′зных. От люблю′ я іх. *Сав.*

ВЕ′РАЦЕНЬ (ве′рацень) *мужч.* Гоні. Я ране′й, даўно′, дык пяць ве′ратняў бу′льбы садзі′ў. *Свер.*

ВЕ′РЗАЦЬ, -ю, -еш; *незак. тр., неадабр.* Гаварыць абы што. Што ты мне тут ве′рзаеш, як бы′ццам бы я нічо′га ні ве′даю. *Ляхі.*

ВЕРЧ (верч) *мужч.* Скрутак. Зьвярце′ла пало′тна ў ве′рчы, усяго′ пяць вы′йшла. *Тур.*

ВЕТА′Ж (вета′ш) *мужч.* Паверх. Ён аж на чацвё′ртым вета′жы жыве′ць, як то′лькі но′гі не баля′ць так высо′ка падыма′цца. *Сяд.*

ВЕ′ЧНЕ (ве′чня) *прысл.* Заўсёды. *Дук.* Мае′ но′гі хало′дныя ве′чня. *Цял.*

ВІДУ′ЧЫ (віду′чы) *дзеепрым.* Чалавек, які добра бачыць. Быў такі′ віду′чы, а тут не′шта ш случы′лася. *Турэц.*

ВІЖ (віш) *мужч.* Чалавек, які стараецца падгледзець, высачыць. Стара′я такі′ віш, што ні дай бо′жа, усё′ вы′віжыць, пад зямлё′ю ўсё ўгле′дзіць. *Ляхі.*

ВІ′СЕЛЬНІК (ві′сяльнік) *мужч., зневаж.* Нядобры чалавек. От ві′сяльнік гэ′ты, кап прыме′ў, дак сваю′ ма′цяру задушы′ў бы. *Ляхі.*

ВІ′СУС (ві′сус) *мужч., неадабр.* Жорсткі, бязлітасны чалавек. У-у, ві′сус ненаві′сны: усё′ вы′цягне, усё′ забярэ′, го′лага пакі′не. *Войр.*

ВІСУ′ШЧЫ (вісу′шчы) *прым.* Вісячы. *Цял., Хар., Жор., В. В., Кам., Ніз.* Трэ′ба купі′ць вісу′шчаю ля′мпу, бу′дзя відне′й ў ха′ця. *Дук.*

ВІ′ТКА (ві′тка) *жан.* Нізка чаго-небудзь. Купі′ла ж ві′тку па′церак, а ці бу′ду насі′ць — ня ве′даю. *Тур.*

ВІТРУ′ЎКІ (вітру′ўкі) *жан.* Басаножкі. Парва′ліся ўжо мае′ вітру′ўкі, а так до′бра было′ ў іх хадзі′ць. Пайду′ купля′ць но′выя, а ці ё′сьць які′я? *Пран.*

ВІТУ′ШКА (віту′шка) *жан.* Фасоля, якая ўецца. Віту′шку і я сё′лята пасадзі′ла для красаты′. *Папл.*

ВІЦІНА′Р (віціна′р) *мужч.* Ветэрынар. Каро′ва занямо′гла, пайду′ віціна′ра клікну, хай пагля′дзіць. *Уз.*

ВО′БУЙ (во′буй) *мужч., толькі ў мн.* Абутак. *Пяр.* Як іду′ць, дык скі′нуць свой во′буй у віра′ндзі. *В. В.*

ВО′ДЗЕЖКА (во′дзешка) *жан.* Вопратка. Ты то′лькі глянь, яка′я на ёй во′дзешка, бы каро′ва жава′ла. *Клет.*

ВО′ЖКА (во′шка) *жан.* Лейчына. Ох, дзе′ўка, дачака′ешся, што во′шка па сьпіне′ пахо′дзіць. *Клет.*

ВО′ЛЬЕ (во′лье) *ніяк.* Валляк. От ка′чкі нае′ліся, ажно′ во′лье па зямлі′ валачэ′цца. *Ляхі.*

ВОНЬ (вонь) *часціца.* Вунь. Вонь забяру′ць цябе′ цё′ці гэ′тыя, бяжы′ хутчэ′й дадо′му. *Сак.*

ВО′РАК (во′рак) *мужч.* Мех. У во′рку ячме′нь насі′лі, жы′та і ме′раць ім мо′жна. Вось я сё′ньня паўво′рка бу′льбы адда′ла. *Кальч.*

ВО′ЧКА (во′чка) *ніяк.* Дзірачка ў нітах, у якую працягваецца нітка. Кіда′ім у ніты′, праця′гаваім ні′ткі ў ко′ждаю дзі′рачку, у во′чка. *Рат.*

ВУ′ГАЛКА (ву′галка) *жан.* Грэбля праз балота. Ву′галка цяпе′р суха′я, ле′та ж цё′плая. *В. В.*

ВУГНІ′ВЫ (вугні′вы) *прым.* Гугнявы. Ве′льмі ш ніхо′раша, як дзе′ўка вугні′вая. *Ляхі.*

ВУ′ДЗІЦЬ (ву′дзіць), -джу, -дзіш; *незак тр.* Красці. Нічо′га яны не бая′цца, ву′дзяць дро′вы зь ле′су. *Алях.*

ВУ′ЗАЛАЎКА (ву′залаўка) *жан.* Драўляны брусок над пярэдняй воссю ў возе. У цябе′ ш ву′залаўка ло′пнула, як ты е′дзяш? *Рат.*

ВУЗЕ′ЛЬЧЫК (вузе′льчык) *мужч.* Птушка, падобная на мухалоўку. Вузе′льчык спры′тна мо′шак ло′віць. *В. В.*

ВУЛДЫ′Р (вулды′р) *мужч.* Гуз. Ад гэ′тага уда′ру ў мяне′ аж вулды′р уско′чыў на галаве′. *Клет.*

ВУ′ПАР (ву′пар) *прым., лаянк.* Надзьмуты чалавек. І чаго′ яму′ то′лькі трэ′ба, уве′сь час хо′дзіць такі′ злы, ву′пар гэ′ты. *Алях.*

ВУРНУ′ЦЬ (вурну′ць), -ну, -неш; *зак. тр.* Украсці. І хто п паду′маў, што ў мяне′ вурну′ць сяго′ньня кашалё′к? *Касц.*

ВУША′ЦІК (вуша′цік) *мужч.* Цэбар. Я звары′ла тры цыганы′ бу′льбы, жы′та расьці′ла, на машы′нку пера-гна′ла, дражджэ′й і задзе′лала саладу′ху ў вуша′ціку. Бялар.

ВУ′ШЛЫ (ву′шлы) *прым., неадабр.* Гультаяваты. От ву′шлыя дзе′ўкі таргу′юць у на′шым магазі′ні, хоць і маланды′я. *Бялар.*

ВЫВАДЗІ′ЦЬ (вывадзі′ць), -джу, -дзіш; *незак. тр.* Спяваць (старанна). За рэ′чкай не′дзе дзяво′чыя галасы′ стара′нна вывадзі′лі да′ўнюю пе′сьню. *Уз.*

ВЫ′ВЕСКА (вы′віска) *жан.* Шыльда. Зусі′м ужо′ сапсава′лася вы′віска «Се′льскі клуб». *Клет.*

ВЫЖА′Л (выжа′л) *мужч., неадабр.* Чалавек, які ўсё ўбачыць, аб усім даведаецца. От выжа′л гэ′ты, усё′ ўгле′дзіць, усё зно′йдзе, куды′ ні схава′й. *Ляхі.*

ВУ′СЫ (ву′сы) *толькі ў мн., бат.* Ву′сы до′ўгія на ячме′ні. *Рат.*

ВУ′ЦЬКІ (ву′цькі) *толькі ў мн.* Качаняты. Ву′цькі як вы′ведуцца, адра′зу ш іду′ць у рэ′чку. *Уз.*

ВУЧО′НЫ (вучо′ны) *прым.* Адукаваны. У майго′ суce′да дачка′ вучо′ная. *В. В.*

ВЫ′БАВІЦЬ (вы′бавіць), -ўлю, -віш; *зак. тр.* Вызваліць. Што ма′тка папалё′тала, каб яго′ вы′бавіць. *Сав.*

ВЫ′БАЙ (вы′бай) *мужч.* Выбоіна. Гэ′ты вы′бай пака′ прае′дзеш — го′ра набярэ′шся: ко′лы вя′знуць у гра′зі. *Граб.*

ВЫБІРА′ЦЬ (выбіра′ць), -ю, -еш; *незак. тр.* Рваць лён. Лён выбіра′лі, ірва′лі, бра′лі — усё ро′ўна. *Рат.*

ВЫ′ВЕРЦІНА (вы′вярціна) *жан.* Дрэва, вывернутае ветрам. Такі′ мо′цны ве′цер быў, што ў ле′сі адны′ вы′вярціны асталі′ся. *Малм.*

ВЫ′ВУДЗІЦЬ (вы′вудзіць), -у, -іш; *зак. тр., перан.* Выманіць. От, трэ′ было′ вы′вудзіць гро′шы, то хадзі′ў што′дзень. *В. В.*

ВЫ′ДЗЕРЖНЫ (вы′дзяржны) *дзеепрым.* Вытрыманы (аб чалавеку). Дык яму нічо′га, той хітрэ′йшы, стаі′ць і маўчы′ць, вы′дзяржны быў не′йкі. *Ніз.*

ВЫ′ЙСЦІ (вы′йсьці) *зак. тр., перан.* Удацца. Усі′м яна вы′шла: і тва′рам і фігу′раю, а гульта′йка то′лькі. *Кухц.*

ВЫ′КАЦІЦЬ (вы′каціць) *зак. тр., перан.* Вымерці. Быў гэ′ты ціф, усю′ на′шу сям'ю′ вы′каціў, а ні мала′я ж была′ сям'я′. *Кухц.*

ВЫ′ЛІВАК (вы′лівак) *мужч.* Яйка, у якім мяккая шалупіна. Ку′ра вы′лівак у гняздзе′ раздаві′ла, вы′кінуць на′да. *Тур.*

ВЫ′ЛІТЫ (вы′літы) *прым., перан.* Вельмі падобны. Кап ні ве′даў, то зра′зу сказа′ў бы, што твой сын: вы′літы ты. *Ляхі.*

ВЫЛІЧА′ЦЬ (выліча′ць), -аю, -еш; *незак. тр.* Плакаць, галасіць.— Чаго′ ты там развыліча′лася, пераж ы′ць ня мо′жаш?— Така′я мая′ до′ля — выліча′ць му′шу. *Так.*

ВЫ′МАНТАЧЫЦЬ (вы′мантачыць), -у, -ыш; *зак. тр.* Выпрасіць. Усё′ адда′ў, усё′ вы′мантачыла, дык яшчэ′ й ма′ла. *Пан.*

ВЫ′МАНЧЫЦЬ (вы′манчыць), -у, -ыш; *зак. тр.* Выманіць. Яна ў міне′ пасэ′ вы′манчыла і палатна′ мно′га. *Цял.*

ВЫ′ПАСАЖЫЦЬ (вы′пасажыць), -у, -ыш; *зак. тр.* Выжыць, выбавіць з хаты. Ма′шка хо′ча дачку′ вы′пасажыць, хай жыву′ць сабе′ здаро′выя. Ка′жа, яны′ бу′дуць

ве′даць, што ро′бяць са′мі на сябе′, а я, калі′ магчы′ бу′ду, памагу′ ім што. *Сав.*

ВЫ′ПЛАТАЦЬ (вы′платаць), -ю, -еш; *зак. тр.* Ачысціць ад касцей. От шы′начка харо′шая, хай ляжы′ць да вясны′. А пато′м харашэ′нька вы′платаць ад касьце′й і закапці′ць. От уку′сная вяндлі′нка бу′дзе. *Сав.*

ВЫПРА′ВІНЫ (выпра′віны) *толькі ў мн.* Вечарынка з прычыны адыходу ў армію. На′шаго Ва′ціка былі′ выпра′віны, як ішо′ў у а′рмію. *Сав.*

ВЫ′ПРУЦІЦЦА (вы′пруціцца), -у-ся, -іш-ся; *зак. тр.* Апруцянець. Вот га′ткі чалаве′к, кап ён вы′пруціўся. *Дук.*

ВЫПЯЛЕ′НГВАЦЬ (выпяле′нгуваць), -ую, -еш; *зак. тр.* Апекаваць, выконваць норавы, прыхаці чые, каго. Дачку′ выпяле′нгувала, распусьці′ла, як дзе′даву пу′гу, а цяпе′р і сама′ не ра′да. *Сав.*

ВЫ′РАБІЦЦА (вы′рабіцца), -блю-ся, -іш-ся; *зак. тр.* Вырвацца. Яны′ ўдвох як увабра′лі міне′, дак я чуць вы′-рабіўся. *Цял.*

ВЫ′РАК (вы′рак) *мужч.* Прыгавор, рашэнне (суда). Судзі′лі яго, але′ вы′раку я ні ве′даю. *Сав.*

ВЫ′СКУРАЦЬ (вы′скураць), -аю, -еш; *зак. тр.* Пражыць. Бяз гро′шай, бра′тка, ня вы′скураяш до′ўга, трэ′ба каб былі′ ў запа′ся. *Дук.*

ВЫСТАЎЛЯ′ЦЦА (выстаўля′цца), -ю-ся, -еш-ся; *зак. тр.* Фанабэрыцца, выхваляцца. Ні ла′дзяць з бра′таваю. Бра′тавая наста′ўніца, а гэ′та ніву′чаная, мало′й наву′кі, але ганары′стая, задава′стая, што то я, выстаўля′ецца, без фі′гі ні да но′са. *Сав.*

ВЫСТРАНЧА′ЦЬ (выстранча′ць), -ю, -еш; *незак. тр.* Дагаджаць. *Цял., Дук., Жор., Хар.* Што за дзе′ткі пашлі′ цяпе′рака, дзе ш ты выстранчы′ш ім: і то′я купі′, і гэ′та, і за мо′дай го′няцца. *Раб.*

ВЫСЯКА′НЫ (высяка′ны) *дзеепрым.* Выдзеўбаны, высечаны з дрэва. Начо′ўкі зь лі′пы высяка′ныя. *Рат.*

ВЫ′ТАНУЦЬ (вы′тануць), -у, -еш; *незак. тр.* Прапасці. Хай яно′ вы′тане з такі′м жыцьцё′м: ні тут табе′ ра′дасьці, ні тут табе′ шча′сьця. *Уз.*

ВЫ′ТНУЦЦА (вы′тнуцца), -у-ся, -еш-ся; *зак. тр.* Ударыцца. Бег мой хлапе′ц і вы′тнуўся не′дзе. Такі′ гус сеў. *Тур.*

ВЫТРО′ПВАЦЬ (вытро′пваць), -ю, -еш; *незак. тр.* Танцаваць з выкрутасамі. По′льку некато′рыя ў нас так вытро′пваюць нага′мі, што дзі′ву дае′сься. *Кальч.*

ВЫ′ТРУБІЦЬ (вы′трубіць), -блю, -іш; *зак. тр.* З'есці. Вы′трубіў мі′ску гаро′ху ды зноў за цэп. *Мядз.*

ВЫТЫЛІ′НГАВАЦЬ (вытылі′нгуваць), -гую, -гуеш; *незак. тр.* Граць на язык. Іва′наў хло′пяц гэ′дак хо′раша вытылі′нгуя по′льку. *Цял.*

ВЫ′ХІЛКА (вы′хілка) *жан.* Манера, звычка. Дачка′ бу′дзя якра′с як ён, але вы′хілкі бабу′ніны. *Сав.*

ВЫ′ХУДАЦЬ (вы′худаць), -аю, -еш; *зак. тр.* Схуднець. Мой уну′к нічо′га не есьць, дык вы′худаў зусі′м. *Тур.*

ВЫЦЯГА′ЦЬ (выцяга′ць), -ю, -еш; *незак. тр.* Выцягваць. Пато′м выцяга′лі лён і скла′лі на сьлі′шчы. *Рат.*

ВЫ′ЦЯГНУЦЦА (вы′цягнуцца), -у-ся, -еш-ся; *зак. тр.* Вырасці высокім. Наш хло′пяц вы′цягнуўся, але то′нкі, як цыбу′к. *Цял.*

ВЫ′ЦЯПКАЦЦА (вы′цяпкацца), -ю-ся, -еш-ся; *зак. тр.* Запэцкацца. Учо′ра мая′ мала′я так вы′цяпкалася, што не адмы′ць было′ ўсё. *Малм.*

ВЫШАКО′М (вышако′м) *прысл.* Вышэйшым гатункам. Здасі′ мя′са вышако′м, палу′чыш па во′сім капе′як за кі′лё, і тры рубле′, і підзісят капе′як за галаву′ надба′ўкі. *Сав.*

ВЫШТУКО′ЎВАЦЬ (выштуко′вуваць), -аю, -еш; *незак. тр.* Вымяркоўваць. Ён ка′жды дзень выштуко′вувая, кап на буты′лку сітра′ астало′ся. *Цял.*

ВЫШЧАРА'ЦЦА (вышчара'цца), -ю-ся, -еш-ся; *незак. тр., неадабр.* Смяяцца. А ён дык заўсё'ды вышчара'ецца, заўсё'ды зу'бы наве'рсе. Вось апало'нікам дам! *Пран.*

ВЭЙ (вэй) *выкл.* Ой. Вэй, як до'бра жыць цяпе'рака ста'ла. *В. В.*

ВЭ'МБРУХ (вэ'мбрух) *мужч.* Бручка. Людмі'лка, я прыне'сла вэ'мбрух, ты апчы'сьці яе', еш сама' і дай Ната'шцы. *Юр.*

ВЭ'НСУС (вэ'нсус) *прысл.* Нахабна, нястрымна. Ле'зе і ле'зе вэ'нсус, што стрыма'ць нямо'жна, наха'бнік гэ'ты. *Алях.*

ВЭ'НЯКА (вэ'някa) *часц.* Вунь. *Дук., Хар., Жор.* Вэ'някa пашла' мая' няве'стка з дзе'цьмі. *В. В.*

ВЯ'ДЛЕЦЬ (вэ'дляць), -ю, -еш; *незак. тр.* Ледзь жыць. Вэ'длее гэ'ты стары' на гэ'тым сьве'ці, такі' ўжо' слабы'. *Ляхі.*

ВЯЗЁ'НКА (вязё'нка) *жан.* Рукавіца. Хай бы крупі'нка ні'так яшчэ', якра'з бы на вязё'нкі хваці'ла. *Пяр.*

ВЯЛІ'ЗАЗНЫ (вялі'зазны) *прым.* Велізарны. У нас на агаро'дзі стаё'ў такі' вялі'зазны дуп, што чуць сьпілава'лі. *Цял.*

ВЯЛІ'КІ (вялі'кі) *прым.* 1. Доўгі. Тває' валасэ' вялі'кія. *Цял.* 2. Высокі. Мой мужы'к быў вялі'кі. *Цял.* 3. Дарослы. Ён ужо' вялі'кі, нале'та по'йдзе ў а'рмію — прызыва'юць. *Дук.*

ВЯРЭ'ПАЎКА (вярэ'паўка) *жан.* Жаба. Вярэ'паўка ня ска'ча, а по'ўзая. *Дук.*

ВЯТРО'ЎКА (вятро'ўка) *жан.* Ятроўка. До'брая ў мяне' вятро'ўка папа'лася, ка'жды рас пада'рак прыво'зіць. *Ляхі.*

ВЯША'К (вяша'к) *мужч.* Вешалка. Фрэнч паве'сіла на вяша'к, а хто яго' ўзяў, ні ве'даю. Не'хта адзе'ў, мо'жа. *Сав.*

Г

ГАБЛЮКІ′ (габлюкі′) *толькі ў мн.* Стружкі. Дзе ты′я габлюкі′? Печ патпалі′ць трэ′ба, ды і гара′ць яны′ до′бра. *Бр.*

ГАБЭ′ЛЯК (габэ′ляк) *мужч.* Фуганак. Дзе мой габэ′ляк? До′шку бу′ду габлява′ць для стала′. *Пран.*

ГАВЭ′НДА (гавэ′нда) *жан.* Размова, гаворка. Аб гэ′та ня мо′жа быць гавэ′нды. Як сказо′ў, так і зраблю′. *Дук.*

ГА′ДАРАЗНЫ (га′даразны) *прым.* Вельмі гадкі. Не′йкія збанке′ цяпе′р га′даразныя ро′бяць — шурпа′тыя, ні лу′дзяць іх. *В. В.*

ГАДЗІ′ЦЦА (гадзі′цца), -джу-ся, -дзіш-ся; *незак. тр.* Дамаўляцца. Яны′ гадзі′ліся ха′ту крыць, але′ не′шта ні пашлі′. *Цял.*

ГАЙНЯ′ (гайня′) *толькі ў адз., перан.* Група дзяцей, якія сваволяць. Ад гэ′тай гайні′ не адагна′цца. *Кухц.*

ГАЛАВА′ (галава′) *жан.* Качан капусты. Капу′сту сале′трай патсы′паць, от до′бра расьце′, гало′вы ве′лькія. *Бялар.*

ГАЛАВА′Ч (галава′ч) *мужч.* Галавень. Ну й вялі′зныя галавачы′ ў нас былі′ ране′й. *В. В.*

ГАЛАПУ′Н (галапу′н) *мужч.* Певень. Галапу′н гэ′ты чырво′ны, то′лькі і грабе′цца ў гаро′дзе. *В. В.*

ГАЛГАЯ′НКА (галгая′нка) *жан., зневаж.* Дурнаватая жанчына. Яна′ хі′трая, хоць і галгая′нка. *В. В.*

ГАЛДА′ВЫ (галда′вы) *прым. Гл.* вугнівы. Галда′вае ета дзіцянё′, нічо′га не зразуме′еш, што ка′жа. *Тур.*

НАГАЛЁ′КАЦЬ (нагалё′каць), -ю, -еш; *зак. тр.* Нагаварыць. Ну што — нагалё′кала на сваю′ галаву′? *В. В.*

ГАЛЁ′НЫ (галё′ны) *мн., адз.* галё′на. Галёнкі. Пайшла′ грэ′бці се′на без панчо′х, дык пакало′ла сабе′ ўсе галё′ны. *Яз.*

ГАЛО′ЎКА (гало′ўка) *жан.* Каробачка, у якой змяшчаецца льняное семя. Гало′ўкі ад лёну на нажы′ абраза′лі. *Рат.*

ГАЛЬБО′ТА (гальбо′та) *жан.* Бедната. У наш час малады′ така′я гальбо′та была′, адны′ дзеравя′шкі на ўсіх вы′йсьці на ву′ліцу. *Уз.*

ГАМАНЕ′Ц (гамане′ц) *мужч.* Кашалёк. Згубіў я сё′ньня ў ле′сі сво′й гамане′ц з грашы′ма, мо′жа пашука′ць? *Мац.*

ГАМАНУ′ХА (гаману′ха) *жан.* Гаваруха. Падыдзе′це да той цё′ткі, вот яна′ гаману′ха. *Тур.*

ГА′МЗАЛЬ (га′мзаль) *мужч.* Смуглы. Вой, я ш як га′мзаль чо′рная, мне і загара′ць ня трэ′ба. *В. В.*

ГА′МУЗАМ (га′музам) *прысл.* Гуртам. Мы яе′ со′ткі га′музам ху′тка апало′лі. *Дук.*

ГАМЭ′РНЯ (гамэ′рня) *жан.* Сварка. Пачала′ся гэ′тая гамэ′рня памі′ж і′мі зусі′м нечака′на, такі′мі до′брымі сусе′дзямі былі′. *Кап.*

ГА′НАК (га′нак) *мужч.* Веранда. Га′нак у нас прыбудо′ўваюць да ха′ты, ён з мале′нькімі во′кнамі. Сядзе′ць там до′бра, калі′ до′жджык. *Мядз.*

ГАНДЗЮ′РЫЦЬ (гандзю′рыць), -у, -ыш; *незак. тр.* Гаварыць абы што. Гэ′ты чалаве′к заўсё′ды сто′лькі гандзю′рыць, што не ва′рта яго′ за′рас слу′хаць, гаво′рыць глупства. *Касц.*

ГАНДЛЯ′ (гандля′) *жан.* Ганння. Не йдзі па загуме′ньні, там гандля′ бе′гая, яшчэ′ парве′. *Ляхі.*

ГАНКІ′ (ганкі′) *толькі ў мн.* Участак зямлі, які належаў селяніну пры аднаасобным карыстанні зямлёй. Жы′та насе′ялі ганкі′, ды тако′я ш удало′ся вялі′кая, густоя! *В. В.*

ГАНЯ′ЦЬ (ганя′ць), -ю, -еш; *незак. тр.* Акучваць бульбу. *Цял., Жор., Хар., Ніз., Кам.* Трэ′ба карто′плю ганя′ць, а то перарасьце′. *Дук.*

ГАРАТНЫ′ (гаратны′) *прым.* Гаротны. Вот ён чалаве′к такі′ гаратны′: усё′ няшча′сьце ды няшча′сьце. *Вішн.*

ГАРБУ′З (гарбу′с) *мужч., перан.* Вялікі жывот. А няўжо′ ж! Калі′ б ні пра′ўда, дык гарбу′с такі′ не адгадава′ў бы, а то йдзе і ног ні ба′ча. *Сл.*

ГАРКА′ВЫ (гарка′вы) *прым.* 1. Горкі. Вот ужо дала′ я′блык, што ў рот не ўзяць, такі′ гарка′вы. *Кальч.* 2. Картавы. От зара′за гарка′вая, сама′ ні мо′жа сло′ва сказа′ць, а яшчэ′ на каго′ гаво′рыць. *Ляхі.*

ГАРЛЯЧЫ′ШЧА (гарлячы′шчо) *ніяк., з адценнем груб.* Дыхальнае горла, гарляк. Ку′ра жы′рная, здаро′вая. Во′льё ве′лькаё, жы′рнаё, гарлячы′шчо ня вы′цягнуць. *Сав.*

ГАРМІ′ДАР (гармі′дар) *мужч.* Зборышча, натоўп людзей. Не′шта каля′ ха′ты Кандрацюко′ў гармі′дар сабра′ўся. *Кап.*

ГАРО′ВАНЫ (гаро′ваны) *прым.* Чалавек, які ўвесь час жыве ў горы. Вэнь Іва′нішыны дзе′ці, ба′цькі няма′, дык такі′я гаро′ваныя. *Тур.*

ГА′РНА (га′рна) *прысл.* Добра. Га′рна ігра′е на гармо′ніку: са′мі но′гі хо′дзяць. *Уз.*

ГА′РЦАВЕНЬ (га′рцавень) *мужч.* Бутля ёмістасцю 3—5 літраў. Трэ′ба ўжо ма′сла біць, га′рцавень сьмята′ны сабра′ла. *Тур.*

ГАРШЧЭ′ЧНІК (гаршчэ′чнік) *мужч.* 1. Чалавек, які робіць гаршкі. Не′калі гліня′ныя га′ршкі рабі′лі гаршчэ′чнікі. *Цял.* 2. Той, хто прадае гаршкі. Гаршчэ′чнік — гэ′та што вазі′ў і про′даў гліня′наю пасу′ду — гаршке′, збанке′, мі′скі, гляке′. *Цял.*

ГАРЭ′Й (гарэ′й) *прысл.* Горш. А ну цябе′, я яшчэ′ тут гарэ′й зьме′рзла. *Касц.*

ГАРЭ′ЦЬ (гарэ′ць) *незак. тр.* Цвісці (у адносінах да гуркоў, гарбузоў). Агуркі′ ў мяне харашо′ гара′ць. *Рат.*

ГАЮ′ШЧЫ (гаю′шчы) *дзеепрым.* Гаючы. Сок з алья′су гаю′шчы, любу′ю ра′ну го′іць. *Цял.*

ГВАЛТАВА′ЦЬ (гвалтава′ць), -тую, -туеш; *зак. тр.* Падымаць гвалт. Дам за′раз, дам е′сьці, шчаня′та вы, а то ўжо гвалту′яцця. *В. В.*

ГЕ′РДАЦЬ (ге′рдаць), -ю, -еш; *незак. тр.* Гаварыць невыразна. Ён мо′цна ге′рдае, за што яго′ то′лькі любі′ць мо′жна, ён жа і нікрасі′вы. *В. В.*

ГІ′ДЛІВА (гі′дліва) *прысл.* Брыдка. Фу, як гі′дліва глядзе′ць на яго′ паво′дзіны. *Мядз.*

ГІЗ (гіс) *мужч.* Раздражненасць скаціны ад укусаў аваднёў. Упо′ўдні як уця′лі авадне′, дак на каро′ў такі′ гіс напо′ў, што ня ўтрыма′ць было′. *Дук.*

ГІЗАВА′ЦЬ (гізава′ць) *незак. тр.* (аб скаціне). Кідацца ў розныя бакі, як пачнуць кусаць авадні. Каро′вы пачалі′ гізава′ць, трэ′ба гнаць у хлеў, бо як разгізу′юцца, то ня заго′ніш. *Дук.*

ГІРДА′ЦЬ (гірда′ць), -ю, -еш; *незак. тр.* Шапялявіць. Гэ′та дзяўчы′нка і ме′ншая, але чы′ста гаво′рыць, а ён бо′льшы, ды гірда′я. *В. В.*

ГЛЁ′ЎКІ (глё′ўкі) *прым.* Дрэнна выпечаны хлеб, пірог. *Цял., Кам.* Я, му′сіць, ма′ла напалі′ла печ, дак хлеп глё′ўкі вы′шаў, недапё′кся. *Дук.*

ГЛІ′ЗАВАТА (глі′завато) *прысл., перан.* Слізготна, слізготны, коўзкі. Уле′й малачка′ кі′слаго ў халадніч о′к, а то ад адно′й сьмята′ны бу′дзя глі′завато. *Сав.*

ГЛІ′НА (глі′на) *жан., перан.* Цяжкі, непаваротлівы чалавек. Цягні′, То′лік, яго′ ў ваду′. Мой жыво′т бале′ць бу′дзя, калі′ я бу′ду цяга′ць гэ′такую глі′ну, ця′шкага тако′га. *В. В.*

ГЛУБАЧЭ′Й (глубачэ′й) *прысл.* Глыбей. А ты глубачэ′й зайдзі′, не тапчы′ся на бро′дзе. *Клет.*

ГЛУМ (глум) *мужч.* Непрактычны чалавек. Глум ты, а не гаспада′р. Ці ш с табо′ю што нажыве′ш? Лю′дзі з

рубля′ ро′бяць со′тню, а ты з со′тні ро′біш рубе′ль. *Клет.*

ГЛУХІ′Я ГРЫБЫ′. Ядавітыя грыбы. Ай, дзе′ткі, гэ′та ш глухі′я грыбы, а вы назьбіра′лі паўкаша′. *В. В.*

ГЛУШМА′Н (глушма′н) *мужч.* Глухі чалавек. Ты як не′кі глушма′н, ня чуіш. *Турэц.*

ГЛЫБО′ЗАЗНЫ (глыбо′зазны) *прым., найвыш. ст. ад* глыбокі. *Ляхі, Цял.* Ну й глыбо′зазны кало′дзясь у вас. *Дук.*

ГЛЫ′ЗКА (глы′ска) *жан.* Кавалак засохлай зямлі. Нашто′ ты кі′нуў у саба′ку глы′ску? А як цябе′ так? *Верх.*

ГЛЫ′ТАЎКА (глы′таўка) *жан., неадабр.* Крыклівая жанчына. Ну і глы′таўка! У яе ж рот не закрыва′ецца ат сва′ркі. *Алях.*

ГЛЭ′ЧЫК (глэ′чык) *мужч.* Збан. А я ўчо′ра дык глэ′чык малака′ вы′куліла. *Клет.*

ГНАЯ′ЎКІ (гнаё′ўкі) *толькі ў мн.* Павозка, на якой возяць гной. *Дук., Жор., Хар.* Пры пано′х гной вазі′лі на гнаё′ўках. *Цял.*

ГНАЯ′РКА (гная′рка) *жан.* Шырокая дошка, якой закладаюць воз з бакоў, калі возяць гной. Трэ′ба зьняць ле′вую гная′рку, тады′ ляхчэ′й бу′дзе скіда′ць. *Сл.*

ГНУЦЬ (гнуць), -у, -еш; *незак. тр.* Выгінаць дрэва. Абадэ′ гну′лі зь я′сяню. *Цял.*

ГО′ЙДА (го′йда) *агульн.* Гарэза. Ра′сьце такі′ го′йда, такі′ го′йда, а на наву′ку й не глядзі′ць. *Пяр.*

ГО′ЙСНУЦЬ (го′йснуць), -у, -еш; *зак. тр.* Ударыць. А ён як го′йснуў мяне′ па тва′ры, ледзь на нага′х устаё′ў. *Ніз.*

ГО′МЗАЦЬ (го′мзаць), -ю, -еш; *незак. тр.* Гаварыць невыразна. Яны′ або′я не′шта го′мзалі, я нічо′га ня разабра′ла. *Дук.*

ГО′РАЙ (го′рай) *прысл.* Горш. *Цял., Дук., Хар., Жор.* Дзяце′й трэ′ба пільнава′ць, го′рай як кураня′т. *Сак.*

ГО′РНАСЦЬ (го′рнасць) *жан.* Крыўда. Така′я міне′ го′рнасць ахапіла′, што я чуць ні запла′кала. *Цял.*

ГОРСЦЬ (горсьць) *жан.* Жменя. Два′лі нам го′рсьць прыгарэ′лай пшані′цы. *В. В.*

ГО′РШЧЫК (го′ршчык) *мужч.* Гаршчок. Вось гэ′тага го′ршчыка ў нас на ўсю сям'ю′ хвата′я. *Пяр.*

ГРАБЕ′ЛЬКІ (грабе′лькі) *толькі ў мн., бат.* Першацвет. Грабе′лькі — дро′бная травi′чка, па даро′гах расту′ць. *Р. Л.*

ГРАБЛІ′ШЧА (граблі′шча) *ніяк.* Доўгая палка, на якую надзяюцца граблі. У гра′блях до′ўгая па′лка — граблі′шча заве′цца. *Рат.*

ГРА′ДКА (гра′тка) *жан.* Паліца для пасуды. Не пакіда′й тале′ркі на стале′, паста′ў на гра′тку, а то кот cькі′не. *Заям.*

ГРАДУ′С (граду′с) *мужч.* 1. Радок (бульбы). Мы сё′ньня мно′го нарабі′лі, до′бро завіха′лі — чатырна′ццаць граду′саў вы′бралі бу′льбы. *Сав.* 2. Баразна. Не′як жа ўпра′віліся, адзі′н граду′с бу′льбы застало′ся вы′капаць. *Сл.*

ГРА′КНУЦЬ (гра′кнуць), -ну, -еш; *зак. тр.* Моцна ўдарыць што-небудзь аб зямлю. А ён як гра′кне тале′рку ды як закрычы′ць! *Малм.*

ГРАМАЗДА′ (грамазда′) *жан.* Кілька. Схадзі′ла б у кра′му, чу′ла я, што ўчо′ра прыве′злі грамазду′ ў тама′це. *Хом.*

ГРА′ТАЎКА (гра′таўка) *жан. Гл.* градка. Паўлю′к, бяры′ з гра′таўкі лы′жку ды хутчэ′й садзі′ся сьне′даць. *В. В.*

ГРА′ЦА (гра′ца) *жан.* Матыка. Ма′ці, вунь, гра′цу ўзяла′ і ў агаро′т пайшла′. А ты што? *Верх.*

ГРАЦКО′ЎЕ (грацко′ўя) *зборн.* Салома абмалочанай грэчкі. З грацко′ўя до′брая се′чка, яе каро′вы яду′ць і сьвіня′. *Цял.*

ГРУ′БШЫ (гру′пшы) *прым.* Другі голас. Я сьпява′ю цяне′йшым го′ласам, а Мары′ся Манько′ўска гру′пшым. *Кальч.*

ГРУГА′Л (груга′л) *мужч.* Груган. Глянь, гру′глы нат чарадо′й гусе′й, адгані′! *Крус.*

ГРУГА′Ч (груга′ч) *мужч. Гл.* пругал. Груга′ч чо′рны, як варо′на, то′лькі бо′льшы. У ле′ся на ё′лках жыве′. *Бялар.*

ГРУДА′ТЫ (груда′ты) *прым.* Воблачны. Яко′я за′рас не′ба груда′тая, му′сіць, бу′дзя дошч ско′ра. *В. В.*

ГРУДЗІ′НА (грудзі′на) *жан.* Грудзі. Чаго′ ты хо′дзіш з расхлі′станай грудзі′наю, зашпылі′ся *Цял.*

ГРУМА′ДА (грума′да) *жан.* Мноства. Не′шта ў гэ′тым го′дзі прыляце′ла цэ′лая грума′да пту′шак, як ніко′лі. *Сл.*

ГРУ′ЦА (гру′ца) *жан.* Ячныя крупы. З гру′цы сма′чны суп выхо′дзіць, калі′ даба′віць сухі′х баравіко′ў і мя′са. *Акал.*

ГРЫЖА′Н (грыжа′н) *мужч.* Сцябло морквы з кветкамі. У саўга′сі заўсё′ды такі′я вялі′кія грыжа′ны выраста′юць. *Пр.*

ГРЫЗНІ′К (грызьні′к) *мужч. Гл.* багатка. Як дзе′цям малы′м жываты′ баля′ць, дык грызьні′к па′руць і тады′ піць даю′ць. А грызьні′к — ён з бе′лымі кве′тачкамі. *Бяс.*

ГРЫЗО′ЛАЧКА (грызо′лачка) *жан., з адценнем памянш.* Залоза. А гэ′то што?! Не′кія грызо′лачкі нарасьлі′ ля во′лья з аднаго′ бо′ку і з другого′га, пе′ршы раз ба′чу ў ку′ры. *Сав.*

ГРЫ′ПА (гры′па) *жан.* Грып. Сё′ньня ідзё′м на асфа′льт. Шу′рык То′дараў вязе′ Га′лю. А та′я Га′ля кра′сная-кра′сная, гу′бы папяклі′ся, цемперату′ра мо со′рак, ко′лкі круго′м шыі, ка′жа, балі′ць усё′,— гры′па хо′дзіць у Саванё′х. *Сав.*

ГРЭ′БАЦЬ (грэ′баць), -ю, -еш; *незак. тр.* Драпаць. Ве′чарам не′хта ўвесь час грэ′баў па сьцяне′, а я бая′лася вы′сьці. *Пал.*

ГРЭ′БЕНЬ (грэ′бінь) *мужч.* Прылада для часання лёну. Грэ′бінь з жале′знага зу′б'я. Пе′ршы рас мо′ргаіш на вялі′кі грэ′бінь, а другі′ рас — грэ′бінь з гантаво′га гво′зьдзя. А тагды′ і шчэ′ткай чэ′шыш. *Рат.*

ГРЭ′КАЦЬ (грэ′каць) *незак. тр.* Гагатаць. Вэнь на ву′ліцы гу′сі грэ′каюць, мо то на′шы. *Тур.*

ГУБЭ′СЯ (губэ′ся) *жан., лаянк.* Жанчына з тоўстымі губамі. Супако′йся ты, губэ′ся, чаго′ ты разышла′ся. *Цял.*

ГУ′ГАЛЬ (гу′галь) *мужч.* 1. Смажаная бульба. Усяго′ мно′га ў яе′ на стале′ было′, а гу′галю не было′, шкада′. *Маст.* 2. Куколь. У жы′це цьвіці′ць гу′галь і вало′шка. *Рат.*

ГУЛЬТАЯВА′ТЫ (гультаява′ты) *прым., разм.* Лянівы. Не′кі, ка′жуць, гультаява′ты, нічо′га рабі′ць ні хо′ча. *Цял.*

ГУЛЯ′ЦЬ (гуля′ць), -ю, -еш; *незак. тр.* Сваволіць (аб дзецях). Хо′піць ужо′ гуля′ць, задуры′лі галаву′. Сядзь ды пасядзі′ ці′хенька. *Малм.*

ГУМАЛЯ′СТКА (гумаля′стка) *жан.* Рызінка, якая выкарыстоўваецца ў адзенні. Трэ′ба ўцягну′ць хло′пцу ў штанэ′ гумаля′стку, а-то скіда′юцца. *Цял.*

ГУНАВО′ТА (гунаво′та) *агульн.* Лянівае дзіця. Ко′лькі гро′шай на іх дзяржа′ва выдае′, а яны′ не хо′чуць, гунаво′ты, вучы′цца. *Юр.*

ГУ′НЬКА (гу′нька) *жан.* Посцілка. Трэ′ба засла′ць но′вай гу′нькай ло′жак, го′сьці ш прыду′ць. *Калод.*

ГУ′РА (гу′ра) *жан.* Гурба. Сьне′гу намяло′ вялі′каю гу′ру. *Цял.*

ГУ′СКІ (гу′скі) *толькі ў мн.* Капытнік. Гу′скі зьбіра′юць, ат іх сьві′ня сыча′юць. *В. В.*

ГУСЦІ′ (гусьці′) *зак. тр.* Буйна расці, буяць. Мару′ська, мі′лая, за каро′вамі гэ′тымі сьве′ту ні ба′чу, гудзе′ зе′лё ў гра′дах, ні магу′ спра′віцца з по′лівам. *Сав.*

ГУТАТА′ЛКА (гутата′лка) *жан.* Гушкалка. Глядзі′, кап гутата′лка ні адарва′лася, бо ўпадзе′ мала′я ды разаб′е′цца. *Ляхі.*

ГУФА′ЙКА (гуфа′йка) *жан.* Фуфайка. Вазьмі′ с сабо′ю гуфа′йку на карто′плю, а то акале′яш го′лая. *Ляхі.*

ГЭ′НДЗЯ (гэ′ньдзя) *прысл.* Тут. Куды′ ж гэ′та ён падзе′ўся, гэ′ньдзя то′лькі быў, ба′чыла ш. *Заям.*

Д

ДАБА′ВІЦЦА (даба′віцца), -ўлю-ся, -іш-ся; *зак. тр.* Дабрацца. Як жа мне на Узду′ даба′віцца з малы′м дзі′цям? *В. В.*

ДАБРО′ (дабро′) *ніяк.* 1. Жыта, пшаніца на корані. Быва′ла, пяку′ць с хле′ба буха′начкі, называ′еццa абе′ньня. Выкра′іваюць кружо′чак зьве′рху, сы′плюць соль, іду′ць да дабра′. *Бял.* 2. Збажына. Дачка′ аннаго′ сына′ аддзялі′ла, другі′ ніжана′ты, стары′ халасьця′к, два′ццаць во′сім гадо′ў. Ро′біць на тра′ктары, мно′га зарабля′е дабра′, гро′шай. *Бялар.*

ДАВЯРО′НА (давяро′на) *прысл.* Сапраўды. Я ш вам кажу′, што гэ′та давяро′на пра′ўда. *В. В.*

ДАДУ′МАЦЦА (даду′мацца), -ю-ся, -еш-ся; *зак. тр.* Успомніць. А да′ляй я даду′малася, дзе палажы′ла гро′шы. *Цял.*

ДАЙЦІ′ (дайці′), -ду, -дзеш; *зак. тр.* Памерці. Анто′сь дайшо′ў бяз до′гляду. *Дук.*

ДАКО′ПКІ (дако′пкі) *толькі ў мн.* Песні, якія співаюць, як канчаюць капаць бульбу. Калі′сь, як ко′нчуць бу′льбу ў па′на капа′ць, дык па′ну пяю′ць дако′пкі, а за′рас са′мі сабе′ пяё′м. *Кальч.*

ДАКО′СКІ (дако′скі) *толькі ў мн.* Рытуал, звязаны з заканчэннем сенакосу. А на дако′скі мы зло′жымся па рублю′, а ба′баў бо′лій ні пазавё′м, каб яны′ тады′ языка′мі ні браха′лі па сялу′. *Бялар.*

ДАКУЧНО′ (дакучно′) *прысл.* Дакучліва. Як я яе′ (ко′стачку) замяльну′ла, і ні пашла′ яна′ мне, застра′гла ў го′рлі. І так мне дакучно′ было′ ўсю ноч, сь сьве′там прашча′юся. *Сав.*

ДАМО′Ў ІСЦІ′ *перан.* Паміраць. Перажы′ў ця′шкае, дажы′ў да лёхкага, але′ няма′ калі′ жыць, дамо′ў трэ′ба ісьці′. *Цял.*

ДАНІМА′ЦЬ (даніма′ць), -ю, -еш; *незак. тр.* Турбаваць. І нашто′ вам хадзі′ць, дапы′тваццa, што да як, людзе′й даніма′ць. Лепш у я′гады схадзі′це — і вам до′бра, і лю′дзям спако′йна. *Бялар.*

ДАПІНА′ЦЦА (дапіна′цца), -ю-ся, -еш-ся; *зак. тр.* Дабрацца. Да ме′сца дапну′ліся то′лькі ўве′чары. *Уз.*

ДАРАБЛЯ′ЦЬ (дарабля′ць), -ю, -еш; *незак. тр.* Выкінуць якую-небудзь штуку. Дзе′ці цяпе′р што то′лькі ні дарабля′юць, то аго′нь раскладу′ць, то яшчэ′ што вы′кінуць. *Кухц.*

ДАРМО′ (дармо′) *прысл.* Дарэмна. Дармо′ ты так ду′маяш, ён чалаве′к до′бры. *В. В.*

ДАРАГЕ′НЬКІ (дараге′нькі) *прым.* Даражэнькі. Га′нна, мая′ дараге′нькая, прыдзі′ мне карто′плі пакапа′ць. *Смал.*

ДАРАЖЫ′НЯ (даражы′ня) *жан.* Дарагавізна. У ты′я часы′ така′я даражы′ня на ўсё была′, асаблі′ва на соль, сьпі′чкі і папяро′сы. *Уз.*

ДАРМАЎШЧЫ′НА (дармаўшчы′на) *жан.* Дарэмшчына. Прывы′к ты, хло′пец, на дармаўшчы′ну выязджа′ць. *Клет.*

ДАРЭ′МНЯ (дарэ′мня) *прысл.* Дарэмна. Ніхто′ ні хо′ча дарэ′мня рабі′ць. *Цял.*

ДАРЭ′СЦІЦЬ (дарэ′сьціць), -шчу, -ціш; *зак. тр.* Зламаць. Не сяда′й на казьлы′ (лавачка), бо зусі′м дарэ′сьціш іх. *Чаша.*

ДАСА′ДНЫ (даса′дны) *прым.* Непрыемны (аб чалавеку). Вот ён даса′дны, хоць з до′му ідзі′. *Турэц.*

ДА СТА′НУ (да ста′ну) *прысл.* Па фігуры. Я хачу′ пашы′ць пла′цьця да ста′ну. *Цял.*

ДА′ЎНАЕ (да′ўнае) *субст.* Мінулае, даўнейшае. Гэ′та ш трэ′ба ўсё гэ′та да′ўнае ўзнаві′ць. *Рат.*

ДА′ЎНІЦЬ (да′ўніць), -ю, -іш; *незак. тр.* Зацягваць якую-небудзь справу. Паду′маць то′лькі, і чаму′ гэ′та яны′ да′ўняць яго′ лячы′ць! *Мядз.*

ДАФАКТО′ВЫ (дафакто′вы) *прым., перан.* Слабы здароўем. Яму′ ш пе′кло! Дзьве кабе′ці ў хаці, а ён усю′ ба′пску рабо′ту ро′біць: адна′ на адно′м ло′шку ляжы′ць, сто′гня, друга′я — на дру′гом. Ну, то адна′ хоць стара′я, а то й малада′я, а така′я дафакто′вая, з бальні′цы не выла′зіць. *Сав.*

ДА′ХАЎКА (да′хаўка) *жан.* Мехавое паўпаліто. Трэ′ба не′як да′хаўку пастро′іць, сьпе′раду і каля′ кішэ′няў уся′ шэ′рсць вы′цярлася. *Дук.*

ДАЦЬ ХАДАЛА′. Уцячы. Ён мо′жа даць хадала′ ад любо′й рабо′ты, такі′ ўжо ўрадзі′ўся. *В. В.*

ДАЧА′НКА (дача′нка) *жан.* Пляменніца. Е′ду да сваё′й дача′нкі, завязу′ кі′лю цуке′ркаў. *Сл.*

ДАЧУ′ХНА (дачу′хна) *жан.* Дачка. Дзе ш мая′ дачу′хна дзе′лася, ўжо згі′нула з ваччу′. *В. В.*

ДАШЧА′НКА (дашча′нка) *жан.* Мера вагі ў 24 кг. Узвалі′ў я на пле′чы дашча′нку пытлё′ўкі і паплё′ўся дамо′ў. *Тур.*

ДАШЧЫТЛА′ (дашчытла′) *прысл.* Дашчэнту. Ха′та згарэ′ла дашчытла′, ні маглі′ адратава′ць. *Сав.*

ДЗЕВЯСІ′Л (дзевясі′л) *жан.* Дзівасіл. Гэ′та ш дзевясі′лу звары′, вот і про′йдзе ўся твая′ хваро′ба. *Кухц.*

ДЗЕВЯЦІ′НЫ (дзевяці′ны) *толькі ў мн.* Дзевяць дзён з дня смерці. Не′калі спраўля′лі дзевяці′ны, а цяпе′р рэ′тка хто спраўля′я. *Цял.*

ДЗЕ′ЛЕ (дзе′ля) *прыназ. з родным склонам.* Праз. От каб ні ты са мно′ю сядзе′ла, яна′ б мне дала′ здра′стуйця, а дзе′ля цябе′ ні паздаро′ўкалася. *Бялар.*

ДЗЕ′РАВА (дзе′рава) *толькі ў мн.* Лесабудаўнічы матэрыял. Кап даста′ць дзе′рава, то майстры′ б знайшлі′ся ха′ту зрабі′ць. *В. В.*

ДЗЁ′РНУЦЬ (дзё′рнуць), -у, -еш; *зак. тр.* Наваліцца на ежу. Прышлі′ ўсе, сабра′ліся, а малады′х німа′. Німа′ і німа′, а тады′ за по′ўнач прыяжджа′юць. Усё′ прыбра′но было′, нашыко′вано да калі′-то дзё′рнулі — ве′дамо ж, лю′дзі гало′дныя былі′. *Сав.*

ДЗЛЭ′НГАЦЬ (дзлэ′нгаць), -аю, -еш; *незак. тр.* Гаварыць. А Мікі′та як зьлёх, так і дзлэ′нгаць пераста′ў. *Юр.*

ДЗЮБА′Н (дзюба′н) *мужч., зневаж.* Чалавек з вялікім гарбатым носам. А вунь дзюба′н пайшоў, Ко′лька гэны. *Юр.*

ДЗЯВУ′ЛЯ (дзяву′ля) *жан.* Дарослая дзяўчына. Така′я дзяву′ля, а нічо′га зрабі′ць ня мо′жа. *Слаб.*

ДЗЯ′ЖКА (дзя′шка) *жан.* Пояс. Пашы′ла сабе′ суке′нку з дзя′шкаю, за′раз жа мо′дна гэ′так. *Кап.*

ДЗЯЛЯ′НКА (дзяля′нка) *жан.* Частка чаго-небудзь. Мы ўжэ ўвесь піро′х зье′лі, адно′ твая′ дзяля′нка аста′ла′ся. *Ляхі.*

ДЗЯНІ′НА (дзяні′на) *жан.* Дзень. Ад віраб′ё′ў ні абагна′цца, у гэты′м лі′сьці шчабе′чуць цэ′лую дзяні′ну. *Бялар.*

ДЗЯРА′ (дзяра′) *жан.* Дзераза. До′бра дзяру′ сабра′ць назі′му ды за во′кны закла′дваць. *Ляшч.*

ДЗЯРЖА′ЦЬ (дзяржа′ць), -у, -ыш; *незак. тр.* Арандаваць. Яны′ не′калі дзяржа′лі по′ля ў фаліва′рку. *Цял.*

ДЗЯРКА′Ч (дзярка′ч) *мужч., зневаж.* Задзірлівы чалавек. Ну й дзярка′ч гэ′ты Ко′сьця: жыў ні бу′дзя, калі′ ні зачэ′піць каго′-не′будзь. *Ляхі.*

ДЗЯРМІ′ЗА (дзярмі′за) *жан. Гл.* дзяра. Дзе′ўкі назьбіра′юць у ле′сі дзярмі′зы, вянкі′ тады′ пляту′ць. *Р. Л.*

ДЗЯЎЗНО′ (дзяўзно′) *ніяк., зневаж.* Дарослая дзяўчына, якая прыкідваецца маленькай. Гэ′дакае дзяўзно′, а ні мо′жа суке′нкі памы′ць, ма′ці мы′я. *Ляхі.*

ДЗЯ′ЦЕЛЬНІЦА (дзя′цельніца) *жан.* Дзяцеліна. На′да кро′ху ўзяць дзя′цельніцы, ў даро′зе й жук — мя′са. *Бялар.*

ДЗЯЦІ′НСТВА (дзяці′нства) *зборн.* Дзетвара. Ашчэ′ я по′мню, рэ′чка глыбо′кая была′, нна (дна) ні віда′ць, віры′ кру′цюцца. А цяпе′р зараста′е, мяльчэ′е, дзяці′нства гэ′та паску′дзіць ры′бу ло′вячы. *Бялар.*

ДЖВА′ГНУЦЬ (джва′гнуць), -у, -еш; *зак. тр.* Стукнуць, ударыць. Пяру′н як джва′гнуў, дак е′такі таўсты′ дуп раскало′ў на′пал. *Дук.*

ДЖУПЛЯВА′ЦЬ (джуплява′ць), -ю, -еш; *незак. тр.* Рваць. Ба′чыш, ле′пшай травы′ німа′, дык і гэ′ту джуплю′ю. *Цял.*

ДЖУ′РГАЦЬ (джу′ргаць), -ю, -еш; *незак. тр.* Пілаваць тупой пілой. Піла′ ве′льма вы′тупілася, як ста′няш пілава′ць, дак джу′ргаяш, джу′ргаяш, по′куль на адзі′н рас напілу′яш. *Цял.*

ДЖУ′РГАЦЦА (джу′ргацца), -ю-ся, -еш-ся; *незак. тр.* Чухацца. Джу′ргаяцца, як бы′тта гот у ба′ні ні мы′ўся. *Цял.*

ДЖЫГІ′Р (джыгі′р) *мужч. Гл.* аджгур. Джыгіры′ чарвяка′ аб'е′лі. *В. В.*

ДЗЯРЖА′ЦЬ (дзяржа′ць), -у, -ыш; *незак. тр.* Гадаваць. Я дзяржу′ пры сабе′ парасё′ і каро′ўку нядрэ′нную ма'ю. *Сак.*

ДО′ЙКА (до′йка) *жан.* Вядро, у якое до′яць карову. Купі′ ты до′йку лю′цкую, бо на гэ′ту ўжэ га′тка глядзе′ць. *Ляхі.*

ДО′ЛЯР (до′ляр) *мужч.* Долар. Яко′ё то′ё састая′нё было′, я ўжо ні по′мню (гэ′то шчэ ні за маё′й бы′тнасьцю было′), до′сыць таго′, што мно′го, каза′лі, до′ляраў палучы′ў гэ′ты ўжо брат, А′ньцін ба′цько. *Сав.*

ДО′РЖНІК (до′ржнік) *мужч.* Загарадка. Ле′там сьві′ньні ў нас у до′ржніку трыма′юцца. *Свер.*

ДО′СА (до′са) *прысл.* Нядаўна. До′са хадзі′ла яна′ гэ′та ў царкву′, во дурна′я. *Бар.*

ДО′СІЦЬ (до′сіць) *прысл.* Досыць. До′сіць яшчэ′ спры′тны мой стары′, на′ват і се′на калі′ ко′ся. *Сяд.*

ДОСЬ НА ТЫМ (дось на тым). Як мне вядома. Дось на тым, то яна′ даўно′ ўжо за′муж вы′йшла. *Сяд.*

ДОСЬ ТАГО′ (дось таго′). *Гл.* дось на тым. Дось таго′, ён ў во′йску ніко′лі не служы′ў, брэ′ша то′лькі. *Сяд.*

ДРАБІ′НА (драбі′на) *жан.* Драбіны. Патстаў драбі′ну, на гару′ крапіву′ трэ′ба ўсьцягну′ць. *Бялар.*

ДРАБІ′НЫ (драбі′ны) *толькі ў мн.* Павозка, у якой кузаў зроблены з драбін. На драбі′нах во′зяць усё′. *Дук.*

ДРАБЯШЧА′ЦЬ (драбяшча′ць), -у, -аш; *незак. тр.* Балбатаць. І як ёй то′лькі язы′к не балі′ць цэ′лы дзень драбяшча′ць несупы′нна. *Граб.*

ДРАВУ′ШКА (драву′шка) *жан.* Трохгадовая нецель. Вунь паглядзі′, яка′я прыго′жая ідзе′ на′ша драву′шка. *Мац.*

ДРАВЯ′НЫ (дравя′ны) *прым.* Драўляны. Фле′йтка гэ′та дравя′ная, у дзю′рачках. *Вішн.*

ДРАМА′КА (драма′ка) *агульн.* Соня. Эй, драма′ка, хо′піць спаць, ужо′ со′нца высо′ка. *Тур.*

ДРАНДУ′ШКА (дранду′шка) *жан. Гл.* браднюшка. Дзе′ўкі як завяду′ць дранду′шкі, канца′ няма′ ім. *Тур.*

ДРАПЕ′ЖКІ (драпе′шкі) *пераважна ў мн.* Басаножкі. Купі′ла сабе′ драпе′шкі бе′лыя, е′здзіла за і′мі на антро′бусі ў Вяле′йку. *Асіп.*

ДРА′ЦЦА (дра′цца), -у-ся, -эш-ся; *незак. тр.* Крычаць. Чаго′ дзярэ′сься не сваі′м го′ласам, зда′рылася што? *Калод.*

ДРАЦЬ (драць), -у, -эш; *незак. тр.* Палоць. А гэ′та мая′ дзяўчы′нка цэ′льны дзень по′бач са мной гра′дкі дра′ла. *В. В.*

ДРАЧО′НІКІ (драчо′нікі) *адз.* драчонік. Дранікі. Напякла′ драчо′нікаў сё′ньня. *Рат.*

ДРО′МНЫ (дро′мны) *прым.* Дробны. Ой, не люблю′ дро′мныя гу′зічкі рашпіля′ць. *Асіп.*

ДРУЖЫ′НА (дружы′на) *жан.* Шаферы і шаферкі на вяселлі. Вот і прые′хала дружы′на ж жаніхо′м. *В. В.*

ДРЫГВА′Н (дрыгва′н) *мужч.* Дрыгва. Ішлі′ лю′дзі ў вайну′ па бало′тах, дрыгвано′х, абы ўцячы′ ад не′мца. *Кухц.*

ДРЫЛЯВА′ЦЬ (дрылява′ць), -ю, -еш; *незак. тр.* Швэндацца. Цэ′лы дзень дрылю′юць па ву′ліцы, упы′нку на іх няма′. *В. В.*

ДРЫН (дрын) *мужч.* 1. Кій. От вы′ламлю дрын, дык сьці′хнеце, а не — атрыма′еце: сінякі′ бу′дуць. *Клет.* 2. Кавалак гумавага каната. Усы′палі п табе′ дры′на, то хоць тро′ха ды вучы′ўся п. *Пяр.*

ДРЭ′ЎКІ (дрэ′ўкі) *толькі ў мн.* Дробныя паленцы. Трэ′ба дрэ′вак насе′ч на патпа′лку, а то гэ′тыя пале′ньні не′йкія мо′крыя, не гара′ць. *Пяр.*

ДУБЭ′ЛЬТЫ (дубэ′льты) *толькі ў мн.* Двайныя аконныя рамы. Памы′й дубэ′льты, трэ′ба ўста′віць, а то хо′ладна ўжэ. *Ляхі.*

ДУКРЫ′ЦЬ (дукры′ць), -у, -ыш; *незак. тр.* Вучыць, настаўляць. Цэ′лы час дукры′ў яго′, як зада′чку раша′ць, а ён усё ро′ўна не зра′зу рашы′ў. *Кап.*

ДУ′ЛЬКА (ду′лька) *жан.* Фіга. Што ты мне ду′лькі тут со′ваеш, ты ш дзіця′ маё′, а пабра′таўся. *Ляхі.*

ДУПЛЯНАВА′ТАЯ (дуплянава′тая) *прым.* Пустая. Дуплянава′тая рэ′цька і рады′ска благі′я, іх не яду′ць у нас. *Ляшч.*

ДУПЛЯНА′ТАЯ (дупляна′тая) *прым. Гл.* дуплянаватая. Дупляна′тая рэ′цька вялі′кая расьце′, ды то′лькі дзі′рка ў сярэ′дзіне. *Заб.*

ДУПЛЯ′НАЯ (дупля′ная) *прым. Гл.* дуплянаватая. Кап яна правалі′лася! Уся′ рэ′цька дупля′ная! *Р. Ч.*

ДУРАКАВА′ТЫ (дуракава′ты) *прым.* Дурнаваты. Ёсць тут адзі′н дуракава′ты: усё′ ў Ту′рцыю зьбіра′ецца. *Клет.*

ДУРНІ′ЦЫ (дурні′цы) *толькі ў мн., бат.* Буякі. Схадзі′лі п з ва′мі па дурні′цы, але яшчэ′ залё′ныя, хай сьпе′юць. *В. В.*

ДУРЫ′НЫ (дуры′ны) *толькі ў мн.* Дурніцы. Ужо′ дуры′ны пасьпе′лі. Чы по′йдзіш зьбіра′ць? *К.*

ДУХ (дух) *мужч.* Цёплае паветра ў памяшканні. Зачыні′ дзве′ры, ні выпуска′й дух с ха′ты. *Войр.*

ДУЦЬ (дуць), -ую, -еш; *зак. тр., перан.* Пасылаць. Вось сыно′к Мары′лін усё′ ду′ець і ду′ець ёй па′чкі (пасы′лкі). *Яз.*

ДУША′ (душа′) *жан.* Начынка. Напікла′ піраго′ў з капу′снай душо′й. *Акал.*

ДУШЫ′ЦЦА (душы′цца), -у-ся, -ыш-ся; *незак. тр.* Цяжка працаваць. Сапру′ць усі′х у адну′ брыга′ду ды й душы′ся сабе′. *В. В.*

ДЫБАРА′ (дыбара′) *прысл.* Дыбам. У мяне′ ат стра′ху валасэ′ дыбара′ паста′лі. *Дук.*

ДЫ′БАЦЬ (ды′баць), -у, -еш; *незак. тр.* Ісці павольна. Стары′ чуць ды′бая. *Дук.*

ДЫБКА′ (дыпка′) *прысл.* Дыбам. Конь як стоў дыпка′, дак хло′пяц і пля′снуўся во′бзямлю. *Цял.*

ДЫ′ГЛЯ (ды′гля) *жан., зневаж.* Высокая худая жанчына. Ну й ды′гля ш. Як ідзе′, дак за кіламэ′тр віда′ць. *Ляхі.*

ДЫРДО′М (дырдо′м) *прысл.* Як папала. Абы як. Нялесь ты ў ту′ю камо′ру, дырдо′м усё′ паста′віш, а я по′тым бу′ду ста′віць на ме′сца ні мо′гучы. *Сав.*

ДЭ′НКА (дэ′нка) *жан.* Падстаўка пад патэльню. Патста′ў дэ′нку, скаварада′ ж ве′льмі гара′чая. *Пран.*

ДЭЎЖ (дэўш) *жан.* Даўжыня. Гэ′то ні дзе′ло ле′там палі′ць дубо′вымі драва′мі — яны′ ш цьвярды′я да дэўш така′я, у печ ні ўпе′рці. *Сав.*

Е, Ё

Е′ГДЗІЦЬ (е′гдзіць), -джу, -дзіш; *незак. тр.* Ездзіць. Учо′ра е′гдзіла да до′ктара, дык не′шта тут вось запісо′ў. *Сяд.*

Е′ХАЛА (е′хала) *жан.* Паездка. Яно′ б до′бра было′ зье′зьдзіць, але′ е′хала баю′ся, ве′дама, нідзе′ ні была′ ніко′лі. *Кам.*

Ё′ГЛІЦЬ (ё′гліць), -ю, -іш; *незак. тр.* Вельмі хацець. *Цял., Кам., Кухц., Сак.* Яна′ ўсё ё′гліла, каб е′хаць у Мінск. *В. В.*

Ё′СЦЯКА (ё′сьцяка) *дзеяслоўная звязка.* Ёсць. А′ля, напі′так у вас ё′сьцяка які′? *Сак.*

Ж

ЖА′БЕР (жа′бер) *мужч., бат.* Зябер. Жа′бер, як мох бе′лы ў ле′ся, расьціла′ецца, то′лькі мох асо′бна, а жа′бер асо′бна. *Р. Л.*

ЖАЛУБА′ЦЬ (жалуба′ць), -аю, -еш; *незак. тр.* Есці патроху цэлы дзень. Мой сусе′д жалуба′іць уве′сь дзень

хоць што: то гаро′х, то се′мічкі, і на рабо′ці, і ў нядзе′лю. *Раб.*

ЖА′ЛІЦЦА (жа′ліцца), -ю-ся, -іш-ся; *незак. тр.* Скардзіцца. То′лькі ў ха′ту ўво′йдзе, дык яны′, до′чкі, жа′ліцца на ма′чыху бягу′ць. *Клет.*

ЖАЛЬ (жаль) *жан.* Жаль. Якра′с на галасава′ньне ліс цо′пнуў анну′ ку′рыцу, а назо′ўтра другу′ю. Вот жаль была′, жаль вялі′кая. *Бялар.*

ЖАНІ′БА (жані′ба) *жан.* Жаніцьба. Нія′кай сьпіцыя′льнасці ў дачкі′ німа′. Ко′нчыла ку′рсы метсястры′ і ні пашла′ на рабо′ту — усё′ жані′ба. *Бялар.*

ЖАРАЛО′ (жарало′) *ніяк.* Адтуліна ў пограбе. Ну й жарало′ ж вы′разаў, што ні′як і нічо′га не ўпе′рці. *Пяр.*

ЖАРА′ТАК (жара′так) *мужч.* Жар у печы. Памяша′й жара′так, каб усю′ды грэ′лася. *Мядз.*

ЖАРЛЕ′Т (жарле′т) *мужч.* Жалейка. Німа′ жарле′та, дык го′сьці благі′я, а як хто зайгра′е... *Кальч.*

ЖАРЛО′ЧНЫ (жарло′чны) *прым.* Пражэрлівы. По′мню, Міха′сява сястра′ была′, яна′ по′тым у По′льшчу пае′хала, така′я жарло′чна-жарло′чна (не′льга ўжо каза′ць гэ′так, бо памё′рла), але пражо′рлівая была′. *Сав.*

ЖАЎТА′ЧКА (жаўта′чка) *жан. Дук, Цял.* Жаўтуха. Ты далё′ко жыве′ш, ні чу′ла, што мой стары′ ляжа′ў у бальні′цы. Напа′ла жаўта′чка, аб адзі′н дзень жаўта′чка паяўля′цца ста′ла,— жо′ўты зрабі′ўсё: і во′чы жо′ўтыя, і твар, увесь чы′сто зрабі′ўсё жо′ўты. *Сав.*

ЖАЎТЛЯ′К (жаўтля′к) *мужч.* Жоўты агурок. Нашто′ жаўтляке′ е′сьці? Іх на насе′ньне пакіда′юць. *Дук.*

ЖГУР (жгур) *мужч.* Матуз. Трэ′ба ў лясё′нку жгурэ′ папрышыва′ць. *Цял.*

ЖЛУ′КТА (жлу′кта) *жан.* Бочка, у якой мыюць ніжнюю бялізну. Вазьмі′ ты жлу′кту ды замачы′ на ве′чар бялі′зну, а за′ўтра і памы′ць мо′жна. *Жур.*

ЖМУТ (жмут) *мужч.* Скнара. Ну і жмут твой сусе′т: зімо′й сьне′гу ні вы′прасіш. *Клет.*

ЖУ′ЙКА (жу′йка) *жан.* Жвачка. Не′шта каро′ва жу′йку пераста′ла жава′ць, мо захварэ′ла. *Ляхі.*

ЖУЧАНЯ′ТКА (жучаня′тка) *ніяк.* Вытворнае ад *жук* па тыпу *куранятка, птушанятка.* Гляджу′, дак лісто′чкі ця′тыя, падыспо′дам неко′ жо′ўто яе′чко, ма′быць, разво′дзяцца жучаня′ткі, лічы′нкі. Не′кай ра′ды трэ′бо шука′ць, яны′ ш (жукі′ калара′дскія) усю′ карто′флю з'яду′ць. *Сав.*

ЖЫВУ′ШЧЫ (жыву′шчы) *прым.* Жывучы. Яна′ як кот жыву′шчая. *Пал.*

ЖЫГА′ДЛІК (жыга′длік) *мужч.* Джала. От кап пчо′лы заве′ў, я так люблю′ мёд. Але′ ш папро′буй дагле′дзіць іх, яны′ ш куса′юцца, жыга′длік як уса′дзіць, от жа балі′ць. *Бялар.*

ЖЫ′ЖКА (жы′шка) *жан.* Крапіва з дробным лісцем, вельмі пякучая. Прайшо′ў дзень, а я зноў за жы′шку ды хвашчу′ яго′ па назе′, дык ён ка′жа, што нагу′ стаў чуць. *Гіл.*

ЖЫ′ЛКІ (жы′лкі) *толькі ў мн.* Махорка. Схадзі′ ў магазі′н ды прынясі′ мне жы′лкі, я зьмяша′ю з самаро′сам ды куры′ць бу′ду. *В. В.*

ЖЫ′ЛЛЕ (жы′льле) *зборн.* Жылы. Ат тако′й нату′гі мо′жна і жы′льле парва′ць, лепш не бяры′ся. *Пяр.*

З

З *прын.* у. Па′ні заўсё′ды хадзі′ла з шля′паю на гала-ве′ і до′ўгім хвасто′м у суке′нцы. *Кухц.*

ЗАБАЧЭ′ННЕ (забачэ′ньне) *ніяк.* Спатканне. Ціка′ва, Зьмітро′к, хадзі′ў ты да яе′ на забачэ′ньне? *Мядз.*

ЗАБО′ЛЕНЫ (забо′ляны) *дзеепрым.* Забалелы. У міне′ забо′ляны нерв. *Кам.*

ЗАБО′РЫ (забо′ры) *толькі ў мн.* Зборкі. Спадні′цы хто шы′я ўскла′ткі, а хто ўзабо′ры. *Бяс.*

ЗАБУРЫ′ЦЦА (забуры′цца), -у-ся, -ыш-ся; *зак. тр.* Заваліцца спаць. Учо′ра зь ве′чара як забуры′ўся, дык то′лькі ў абе′т сё′ньня прачну′ўся. *Клет.*

ЗА′ВАЛІНА I (за′валіна) *жан.* Ляжанка каля печы. Дзед дык і сьпіць на за′валіне, но′ччу на за′валіне падаграе′ цяпло′ ад пе′чы, а ле′там на ёй халадо′к, бо печ не па′ляць. *Уз.*

ЗА′ВАЛІНА II (за′валіна) *агульн., перан.* Няўдаліца. Ці ў яе′ ру′кі не такі′я, як у людзе′й, вот ужо′ ўда′ча, за′валіна гэ′тая! *Раб.*

ЗАВАЛО′ЖЫЦЬ (завало′жыць), -у, -ыш; *зак. тр.* Памазаць тлушчам. Ху′ценька бяры′ пяро′ ды завало′ш са′лам крапа′нікі. *Вяр.*

ЗАВІ′ДЛІВЫ (заві′дліви) *прым.* Зайздросны. Ну і заві′длівае ў цябе′ вока, Ада′маўна: гля′неш і гаво′рыш, нібы′та ў само′й го′ршыя парася′ты, а калі′ разабра′цца — то тваe′ ж яшчэ′ й бо′льшыя. *Клет.*

ЗА′ВІСНА (за′вісна) *прысл.* Зайздросна. Аш за′вісна, так сма′чна сьпіць чалаве′к. То′лькі ў нядо′брым ме′сцы лёх, шумя′ць тут укруга′, до′ўга не пасьпі′ць, пабу′дзяць. *Бялар.*

ЗАВІТА′ЦЦА (завіта′цца), -ю-ся, -еш-ся; *зак. тр.* Завітаць. От у наш магазі′н я ма′ла й хаджу′. Кап свайго′ ні было′, то мо′жа п і загля′двала часьце′й, а то й сква′рка, й малако′, й цыбу′ля, дык я ама′ль туды′ й ні завіта′юся. *Бялар.*

ЗАВО′ЗНІК (заво′зьнік) *мужч.* Чалавек, які прывозіць зерне на памол. Заво′зьнікі якра′з муку′ паве′зьлі, бяжы′, дагані′. *Тур.*

ЗАВУШНІ′ЧКА (завушні′чка) *жан., бат.* Увярэднік. Завушні′чкамі Ага′та ле′чыцца, кі′пнем абліва′е і п'е завушні′чкавы адва′р. *Хож.*

ЗАВЯДЗЕ′ННЕ (завядзе′ньня) *ніяк., толькі ў адз.* Як дзе заведзена. Як дзе яко′я завядзе′ньня, так і гаво′раць, і ў нас жа, як ў ва ўсіх. *Кухц.*

ЗАВЯЗЦІ′ (завясьці′), -у, -еш; *зак. тр.* Завезці. Вас жа мо′жа Пятро′ завясьці′, ён усё ро′ўна туды′ паго′ніць сваю′ машы′ну. *Люц.*

ЗАГАВЕ′ЦЬ (загаве′ць), -ею, -еш; *зак. тр.* Захварэць. Міха′л здаро′вы хло′пец, але і ён загаве′ў. *Юр.*

ЗА′ГАРАДА (за′гарада) *жан.* Агарожа. Не′калі, як за′гарада ў са′дзе, дык ніхто′ ні пале′зя. *В. В.*

ЗАГІБА′ЦЬ (загіба′ць), -ю, -еш; *зак. тр.* Загнуць. На′да бля′ху загіба′ць. *Кам.*

ЗАГІ′БІНА (загі′біна) *жан.* Непаразуменне. Тут не′йкая загі′біна ёсьць, бо не туды′ папа′лі. *Уз.*

ЗАГЛА′ДУХА (загла′духа) *жан.* Дзябёлая жанчына. *Цял., Хар., Жор.* Прузы′на до′брая загла′духа, твар аж блішчы′ць ад жы′ру. *Дук.*

ЗАГНЮСІ′ЦЬ (загнюсі′ць), -шу, -іш; *зак. тр.* Запэцкаць. Але вось як вы загнюсі′лі гэ′тыя чараві′кі, дзе грась знайшлі′? *Касц.*

ЗАГРУБЕ′ЦЬ (загрубе′ць), -ю, -еш; *зак. тр.* Зацяжараць. На другі′м гаду′ заму′жняй жы′зьні загрубе′ла я, працава′ць ста′ла ця′жка. *В. В.*

ЗАГРУКАЦЕ′ЦЬ (загрукаце′ць), -чу, -чаш; *зак. тр.* Упасці. Така′я кла′тка нідарэ′чная. Таго′ й глядзі′, што загрукаці′ш згэ′ттуль. *Бялар.*

ЗАГРЫ′ВАК (загры′вак) *мужч.* Карак. Прашу′ цябе′ — вы′брый мне загры′вак, то′лькі высо′ка не падыма′й. *Уз.*

ЗАГУ′СНУЦЬ (загу′снуць) *зак. тр. Дук., Хар., Жор.* Загусцець. Е′шча, дзе′ці, заці′рку, а то загу′сьня. *Цял.*

ЗАДЛЯКА′ЦЦА (задляка′цца), -ю-ся, -еш-ся; *зак. тр.* Загаварыцца. А лю′бачка, я тут задляка′лася, а там, му′сіць, у пе′чы вы′гарала. *Цял.*

ЗАДО′ЎНЕНА (задо′ўнена) *дзеепрым.* Запушчана. По′тым пайшо′ў да до′ктара з вуша′мы, а ён сказа′ў, што ўсё так задо′ўнена, і нічо′га не памо′жа. *Гіл.*

ЗАДЭ′ЧЫЦЬ (задэ′чыць), -у, -ыш; *зак. тр.* Згубіць. Але вось дзе я су′мку сваю задэ′чыла — і сам′а не прыду′маю. *Руд.*

ЗАІКА′ЦЦА (заіка′цца), -ю-ся, -еш-ся; *незак. тр.* Праглынаць апошні склад у песні. Вот гэ′ная Во′лька ве′чна заіка′іцца, што з ёй рабі′ць? *Малм.*

ЗАЙДРЫ′СТЫ (зайдры′сты) *прым.* Зайздросны. Такі′ зайдры′сты, уве′сь сьвет забро′ў бы, як поп уся ро′ўна. *Тур.*

ЗАЙРДЗЕ′ЦЦА (зайрдзе′цца) *зак. тр.* Паспець, пачырванець. Не пасьпе′лі ашчэ′ ві′шні зайрдзе′цца, як ужэ паабрыва′лі, гальлё′ злажы′лі. *Пяр.*

ЗАКАЖЭ′ННЕ (закажэ′ньне) *ніяк.* Заражэнне. Яна так у даро′зе і скана′ла, бо пашло′ ў яе закажэ′ньне ад нагі′. *Гіл.*

ЗАКАПА′ЦЬ (закапа′ць), -ю, -еш; *зак. тр.* Памерці. Закапа′ла сё′ньня, адму′чылася, бе′дная, до′ўга му′чылася. *Граб.*

ЗАКАПЫ′ЛІЦЬ (закапы′ліць) (губы), -ю, -іш; *зак. тр., перан.* Надзьмуць. Яна′ така′я ганаро′вая, чуць што, дак закапы′ліць гу′бы і пайшла′. *Цял.*

ЗАКА′Т (зака′т) *мужч.* Зашчытак, забіты не дошкамі, а закладзены бярвеннямі. Зашчы′так до′шкамі забіва′лі, і аке′нца рабілі ў за′шчытку. А, быва′ла, зака′ты былі′, то ніхто′ тых аке′нцаў і ні рабі′ў. *Бялар.*

ЗА′КІДКІ (за′кіткі) *толькі ў мн.* Куточак на вышках, дзе гаспадыня складае непатрэбныя рэчы. Ту′флі во з за′кідак даста′ла, нарамантава′ла і во до′бра на рабо′ту насі′ць. *Бялар.*

ЗАКО′СКІ (зако′скі) *толькі ў мн.* Рытуал, звязаны з пачаткам сенакосу. Зако′скі бага′тыя трэ′ба атпра′віць.

Ты, Макарэ′вічыха, нясі′ мёд, а ты, Га′нька, кумпя′к, а я цыбу′лі го′ркай сноп палажу′. *Бялар.*

ЗА′КРУТКА (за′крутка) *жан.* Залом, завіток у жыце, пшаніцы. Ну й за′крутка, што й бо′язна чапа′ць. Дзе яна′ й расла′ така′я? *Бялар.*

ЗАМАНУ′ЦЦА (заману′цца) *зак. тр.* Захацецца. Заману′лася майму′ чалаве′ку е′хаць па дро′вы ў нядзе′лю, як бу′дных дзён німа′. *В. В.*

ЗАМО′ХТАЦЦА (замо′хтацца), -ю-ся, -еш-ся; *зак. тр.* Замарыцца, стаміцца. За′рас така′я пара′ наступі′ла, што я на гэ′тым агаро′дзі замо′хталася. Ледзь но′гі свае′ цягаю′. *Сак.*

ЗАКАНДРЫ′ЧЫЦЦА (закандры′чыцца), -у-ся, -ыш-ся; *зак. тр.* Заўпарціцца. Як закандры′чылася, дык мусеў адзі′н на го′сьці е′хаць. Не захаце′ла і ўсё тут. *Клет.*

ЗАКО′ВАНКІ (зако′ванкі) *толькі ў мн.* Хованкі. Не′калі мы, як малы′я былі′, дак цэ′лымі дня′мі ў зако′ванкі гуля′лі. *Ляхі.*

ЗАЛАТНІ′К (залатні′к) *мужч., бат.* Буквіца. Нам усі′м сказа′лі, што залатні′к ў аптэ′ку прыма′юць, бо ён не′йкае ж ляка′рства ад хваро′бы. *Шут.*

ЗАЛЕ′ГЛАСЬЦЬ (зале′гласьць) *жан.* Запазычанасць. За ра′дзіва со′рак капе′як зале′гласьці за про′шлы ме′сяц, і ў гэ′тым нагары′ць. *Сав.*

ЗАЛУВІ′ЦА (залуві′ца) *жан.* Залоўка. До′брая залуві′ца ёй папа′лася: і пamo′жа ўсё, і прыбярэ′. *Ляхі.*

ЗАЛЯЦЕ′ЦЦА (заляце′цца), -чу-ся, -ціш-ся; *зак. тр., перан.* Зайсці. Трэ′ба ш ў стало′ўку заляце′цца, а тады′ яшчэ′ і на по′шту. *Нар.*

ЗАМАЛЬДАВА′ЦЬ (замальдава′ць), -дую, -дуеш; *зак. тр.* Задобрыць. Вось ён і брыгадзі′ра замальдава′ў, каб ляхчэ′йшую рабо′ту даў. *Яз.*

ЗАМАТА′ЦЦА (замата′цца), -ю-ся, -еш-ся; *зак. тр.* Зрабіць растрату, выдаткаваць дзяржаўныя грошы,

маёмасць у карысных мэтах. Пабыла′ ме′сяц у магазі′не,— на тры′ста рублё′ў замата′лася. *Сав.*

ЗА′МЕРАК (за′мірак) *мужч.* Неданошанае яйка. За′мірак у маё′й ку′рыцы быў аднаго′ ра′зу. *Малм.*

ЗАМУЗДА′ЦЬ (замузда′ць), -аю, -еш; *зак. тр.* Закілзаць. На вос пасе′лі, а каня′ замузда′ць дык ніхто′ і не дагада′ўся. *Пяр.*

ЗАМЯЛЬНУ′ЦЬ (замяльну′ць), -у, -еш; *зак. тр.* Падштурхнуць языком. Звары′лі мы ўчо′ра верашча′чку с ка′чкі. Се′лі е′сьці. Як я там е′ла, як я яе замяльну′ла — праглыну′ла ко′стачку качы′ную, ста′ла ў го′рлі і стаі′ць. *Сав.*

ЗАНО′ЗА (зано′за) *жан., зневаж.* Сварлівая жанчына. От зано′за, цэ′лы дзень сва′рыцца то з мужыко′м, то зь дзе′цьмі. *Ляхі.*

ЗАНЭ′НДЗАНЫ (занэ′ндзаны) *дзеепрым.* Худы, недагледжаны чалавек. Да таго′ ж занэ′ндзаны — ледзь но′гі ця′гне. *Алях.*

ЗАПАТЫ′ЛАК (запаты′лак) *мужч.* Клінок, які забіваюць у касу. Ну і касцы′, на′ват запаты′лка няма′ ў вас. *В. В.*

ЗАПАЎПРА′МІЦЦА (запаўпра′міцца), -млю-ся, -ішся; *зак. тр.* Настаяць на сваім. А ён як запаўпра′міўся, дык хоць ты кол яму на галаве′ чашы′, а ён сваё′ пра′ва пра′віць. *Свер.*

ЗА′ПАН (за′пан) *мужч.* Фартух. Вы во за′пан вазьмі′це, падпяражы′цеся, а то мо′жаце вы′мазацца, шко′да ва′шай суке′нкі. *Клет.*

ЗА′ПЕК (за′пяк) *мужч.* Месца за печчу, запечак. Дзе′ці пaляглі′ спаць у за′пяку. *Цял.*

ЗАПІ′ТАНЫ (запі′таны) *прым.* Заморамы, нядужы. Вот у другі′х жа дзе′ці як дзе′ці, упі′таныя, здаро′выя. А ён жа не′кі запі′таны быў, ня еў усё — ні табе′ абара′начка, ні табе′ пячэ′ніну. Хадзі′ць пашо′ў по′зна. *Бялар.*

ЗАПЛІКА′ЦЦА (запліка′цца), -ю-ся, -еш-ся; *незак. тр.* Зашпіляцца. *Дук., Хар., Жор.* Запліка′йся до′бра, дачу′шка, хо′ладна, каб не праду′ла. *Мядз.*

ЗАПЛІКНУ′ЦЦА (заплікну′цца), -у-ся, -еш-ся; *зак. тр. Гл.* запліка′цца. *Мядз., Дук., Хар., Жор.* Заплікні′ся ты, бо хало′нна. *Рат.*

ЗАПЛІКНУ′ЦЬ (заплікну′ць), -у, -еш; *зак. тр.* Зашпіліць. *Дук., Хар., Жор.* Заплікну′ць трэ′ба саро′чку. *Рат.*

ЗАПУЗЫ′РЫЦЬ (запузы′рыць), -у, -ыш; *зак. тр., перан.* Стукнуць, моцна ударыць. Такі′ ён быў, як запузы′рыць Пятру′ па ву′ху, той і звалі′ўся. *В. В.*

ЗАПЫЛЯ′ЦЬ (запыля′ць) *незак. тр.* Апыляць. Чым бо′лей запылі′ць пчала′, тым больш прыпло′ду ў са′дзі бу′дзе. *Вішн.*

ЗАПЫНІ′ЦЬ (запыні′ць), -ю, -іш; *зак. тр.* Паставіць знак забароны. Шы′йку ўжэ запыні′лі, бо лён пасла′лі там. *Ляхі.*

ЗАПЭ′ЎНІЦЬ (запэ′ўніць), -ю, -іш; *зак. тр.* Даручыць каму даглядаць што. Так ні кі′нуць, каго′-не′будзь запэ′ўняць на гаспада′рку, бра′та ці ма′тку. *Сав.*

ЗАРВА′ЦЬ (зарва′ць) *зак. тр.* Запусціцца. Надо′ўга зарва′ла каро′ўка, ня ве′даю — што і рабі′ць. *Пал.*

ЗАСАНІ′ЦЬ (засані′ць), -ю, -іш; *зак. тр.* Закалыхаць дзіця. Ледзь засані′ла дзіця′, нія′к спаць не хо′ча, а я сама′ ўжо не трыма′юся, так спаць хачу′. *Кальч.*

ЗАСВЯНЦІ′ЦЬ (засьвяньці′ць), -чу, -іш; *зак. тр., перан. Гл.* запузырыць. Я табе′ як засьвяньчу′ ро′згай, век по′мніць бу′дзяш. *В. В.*

ЗАСІ′ЛІЦЦА (засі′ліцца), -ю-ся, -іш-ся; *зак. тр.* Павесіцца. У іх бяда′ зда′рылася — і′хні ба′цька цяпе′рка засі′ліўся. *Яз.*

ЗА′СМАРГА (за′смарга) *жан.* Завязаны бантам вузел. Завяжы′ спадні′цу на за′смаргу, а то по′сьля ні разьвя′жаш. *Цял.*

ЗАСМЯ′ДЗІЦЬ (засьмя′дзіць), -джу, -дзіш; *незак. тр*. Засмажыць, утушыць. Куды′ ж вы? Я пе′ўня засьмя′дзіла, хоць пае′шце на даро′гу. *Клет.*

ЗАСЛЯПІ′ЦЦА (засьляпі′цца), -плю-ся, -іш-ся; *зак. тр.* Зажмурыцца. Я аж засьляпі′ўся, так блі′снула. *Турэц.*

ЗАСО′ВЕСЦІЦЦА (засо′весьціцца), -чу-ся, ціш-ся; *зак. тр.* Засаромецца. Засо′весьцілася так, што аш пачырване′ла. *Уз.*

ЗА′СТАВАЦЬ (за′стуваць), -ую, -еш; *незак. тр.* Засціць. *Цял., Хар., Жор.* Адыдзі′ся ад вакна′, ня за′стуй, бо я ня ба′чу, як ні′тку ўцягну′ць у іго′лку. *Дук.*

ЗА′СТАЎКІ (за′стаўкі) *толькі ў мн.* Калёсы, на якіх звозяць сена і снапы. Ну і пакла′ў жа ты ў за′стаўкі снапо′ў, глядзі′— пераку′лісься. *Хож.*

ЗА′СТРАМКА (за′страмка) *жан.* Стрэмка. Даста′нь за′страмку с па′льца, а то рваць бу′дзя. *Ляхі.*

ЗАСТРАПЯЛІ′ЦЬ (застрапялі′ць), -ю, -іш; *зак. тр.* Пачаць страляць. Паля′кі зале′зьлі ў цэ′ркаў і застрапялі′лі з ру′жжаў. *Жор.*

ЗАСТРЫГА′ЦЬ (застрыга′ць), -аю, -еш; *незак. тр.* Благаслаўляць маладую. Ско′ра ўжо, перад захо′дам со′нца, бу′дуць на′шу маладу′ю застрыга′ць. *Мац.*

ЗАСЦЕ′НЬВАЦЦА (засьце′ньвацца) *незак. тр.* Зацягвацца хмарамі. Ба′чыця, не′ба засьце′ньваяцца, дождж бу′дзя. *В. В.*

ЗАТАЎКА′НЫ (затаўка′ны) *дзеепрым.* Запраўлены (аб ежы). На вячэ′ру дам затаўка′ную ка′шу, не пасьпе′ла, дзе′ткі, нічо′га. *Малм.*

ЗАТАНУ′ЦЬ (затану′ць), -у, -еш; *зак. тр., перан.* Прапасці. А хай ён затане′ са сваё′ю гарэ′лкай. *В. В.*

ЗАТХНУ′ЦЦА (затхнуцца), -у-ся, -еш-ся; *зак. тр.* Задыхнуцца. А ма′тачкі, накуры′лі — затхну′цца мо′жна. *Клет.*

ЗАЎЗЁ′НТЫ (заўзё′нты) *прым.* Заядлы на работу. Мае бацькі′ былі′ на рабо′ту заўзё′нтыя. *Рат.*

ЗАЎЧАРЫ′Х (заўчары′х) *прысл.* Пазаўчора. Му′сіць, заўчары′х яна′ і сама′ тут была′. *Пал.*

ЗАЎЧЭ′СНЕ (заўчэ′сьня) *прысл.* Пазаўчора. Заўчэ′сьня была′ я ў кра′ме ў Камянцы′. *В. В.*

ЗАФУНДЗІ′ЦЬ (зафундзі′ць), -джу, -дзіш; *зак. тр.* Пазычыць што-небудзь. Зафундзі′ла сусе′дцы кі′лю ма′сла і яшчэ′ засталo′ся. *Пал.*

ЗАХА′КАЦЦА (заха′кацца), -ю-ся, -еш-ся; *зак. тр.* Задыхацца. Ад бягні′ ад гэ′тай дык аж заха′калася. Ну чаго′ бе′гаіш, ты ж ужэ′ унь яка′я дзяву′ля вялі′кая. *Пяр.*

ЗАХАРЧО′ВАНЫ (захарчо′ваны) *дзеепрым.* Тлусты, сыты. Мой шва′гір у до′брум здароў′і, захарчо′ваны. *Сав.*

ЗАХВО′СТАЦЦА (захво′стацца), -ю-ся, -еш-ся; *зак. тр.* Заблытацца. Захво′сталіся зусі′м ні′ткі, пры′дзяцца парва′ць. *В. В.*

ЗАХО′ДЗІЦЦА (захо′дзіцца), -джу-ся, дзіш-ся; *незак. тр.* Хваляваццa. Чаму′ ты так захо′дзісься па ўся′кай ерундзе′? *Сак.*

ЗАХУХМО′ЛЕЎШЫ (захухмо′леўшы) *дзеепрым.* Самотны, маркотны. Захухмо′леўшы сяджу′, ну′дна мне, не ве′даю, куды′ пахілі′цца. *Так.*

ЗАЦІ′СНУЦЬ (заці′снуць), -у, -еш; *зак. тр.* Нікому не даць. Мало′тшы дык хі′тры. Зарабі′ў крыху′, дык заці′снуў і будзь гато′ў. *В. В.*

ЗАЦЮ′КАНЫ (зацю′каны) *прым.* Забіты. Ужо′ ж ве′льмі ён не′йкі зацю′каны: нічо′га не ве′дае, нічо′га не зна′е. *Войр.*

ЗАЦЯГНУ′ЦЬ (зацягну′ць), -у, еш; *зак. тр., перан.* Завезці. Дачку′ маю′ зацягну′ў яе муж аш у Сібі′р, там і жыву′ць. *В. В.*

ЗАЧАПІ′ЦЬ (зачапі′ць), -плю, -піш; *зак. тр., перан.* Знайсці, узяць. Быў на сва′дзьбе ў бра′та ды й зачапі′ў там сабе′ гэ′ту сваю′ жо′нку. *В. В.*

ЗАЧА′ХКАЦЬ (зача′хкаць) *зак. тр.* Забіцца. Сэ′рца, здэ′цца, перайшло′ ў пра′вы бок, ды й там зача′хкала. *В. В.*

ЗАЮ′ДЗГАНЫ (заю′дзганы) *дзеепрым.* Запэцканы. Заю′дзганая адзе′жа ад гразі′ аж ло′міцца, а кап пачы′сьціць, дык і рук німа′. *Алях.*

ЗАЯ′ДУХА (зая′духа) *жан., з адценнем асудж.* Злюка, задзіра. Гэ′то ёй усё ма′ло, зая′духа гэ′та. Зь ім памеркава′цца мо′жно, а ёй усё ма′ло. *Сав.*

ЗАЯ′РЫЦЬ (зая′рыць), -у, -ыш; *незак. тр.* Пагнаць. Не′калі як зая′рыў ката′ сь пе′чы, дык ён аж дзе′шку сь це′стам пяравярну′ў. *В. В.*

ЗБО′РЛІВЫ (збо′рлівы) *прым.* Ашчадны. Сын такі′ літасьці′вы быў, такі′ до′бры, такі′ збо′рлівы. Каб ён жыў, ні адно′й ба′бі ні было′ гэ′дак, як мне, до′бро. *Сав.*

ЗБРУ′Я (збру′я) *толькі ў адз.* Пасаг. Ране′й на′да дачцы′ збру′ю рыхтава′ць, а цяпе′р нашто′, абы хло′пец быў, і так за′муж вы′йдзя. *В. В.*

ЗБРЫ′ЗВАЦЬ (збры′зваць), -аю, -еш; *незак. тр.* Апырскваць. Збры′зваць яго′ ня трэ′ба, бярэ′ш рэ′шата і зго′ртваеш яго (пчаліны рой). *Вішн.*

ЗБУЗАВА′ЦЬ (збузава′ць), -ую, -еш; *зак. тр.* Забрудзіць, прывесці ў дрэнны стан. Збузаво′ў гэ′дакаю ку′ртку на рабо′ту надзяючы′. *Цял.*

ЗВАЛІ′ЦЦА (звалі′цца) *зак. тр., перан.* Пераспець (збожжавыя). Пасьпе′ў і перасьпе′ў ячме′нь, то ён ужо′, зна′чыцца, звалі′ўся. *Кальч.*

ЗВАНО′ЧНІК (звано′чнік) *мужч., бат.* Званочак. Ой, ды гэ′ных сі′ніх звано′чнікаў на луго′х про′цьма цьвіце. *Пр.*

ЗВЕРАВА′ТЫ (зьвярава′ты) *прым.* Злосны. Наш брыгадзі′р зьвярава′ты, як узлуе′цца, дак, здэ′цца, зьеў бы цябе′, кап прыме′ў. *Дук.*

ЗВЕ′РЫЦЦА (зьве′рыцца), -у-ся, -ыш-ся; *зак. тр.* Праверыць. Я ду′маю, дава′й я зьве′руся, ці про′ўда гэ′та. *Цял.*

ЗВІНТАВА′ЦЦА (зьвінтава′цца), -ую-ся, -еш-ся; *зак. тр., перан.* Здурнець. Што ты ўжэ зьвінтава′лася, ці што? Яка′я табе′ хваро′ба зрабі′лася? *Ляхі.*

ЗВІША′ЦЬ (зьвіша′ць) *зак. тр.* Засохнуць. Ужэ′ картапля′нік увесь зьвіша′ў, трэ′ба жаць скарэ′й, бо зусі′м прападзе′. *Ляхі.*

ЗВІ′ШНІК (зьві′шнік) *толькі ў адз.* Пустазелле з невялікімі калючкамі, суквецце блакітнага колеру. Выкарыстоўваецца для лячэння вывіхаў. Анто′сь зьвіхну′ў нагу′, трэ′ба пайсьці′ нарва′ць зьві′шніку, напа′рыць і прыкла′сьці. *Дук.*

ЗВО′НЬКІ (зво′нькі) *прым.* Звонкі, першы голас. Калі′ ўдвух сьпява′ем, то яна′ зво′нькім го′ласам ця′гне, то′нкім. *Кальч.*

ЗВЯРНУ′ЦЬ (зьвярну′ць), -у, -еш; *зак. тр.* Узараць. Зьвярну′ў бало′та ды й бяс то′лку, а гэ′ткая трава′ была′. *В. В.*

ЗВЯСЦІ′ (зьвясці′), -у, -еш; *зак. тр.* Падвесці. Што ш ты мяне′ гэ′дак зьвяла′? Я цябе′ чака′ла, чака′ла, а ты й ні паду′мала прысьці′. *Ляхі.*

ЗГАРО′СЦІЦЬ (згаро′сьціць), -шчу, -іш; *зак. тр.* Хутка зрабіць што-небудзь. Яны′ ўдвух не′як згаро′сьцілі мале′нькую ха′тку і пачалі′ жыць. *Крус.*

ЗГЛУМІ′ЦЬ (зглумі′ць), -ю, -іш; *зак. тр.* Загубіць. Не′мяц як прышо′ў, дык зглумі′ў мно′га лю′ду. *В. В.*

ЗГЛЮ′МАЦЬ (зглю′маць), -аю, -еш; *зак. тр.* Сапсаваць. Чаго′ ты хо′дзіш па дажджы′? Абы то′лькі адзе′жу зглю′маць! *Дзяр.*

ЗГНЯСЦІ′ (згнясці′), -у, -еш; *зак. тр.* 1. Вырабіць што-небудзь з малака. Хаця′ й ма′ла было′ малака′, але ўсё ж згняла′ сыро′к. *Мач.* 2. Стаўчы. Ба′цька загада′ў згнясьці′ бу′льбу, а тады′ залі′ць са′лам, вось я і стара′юся. *Чэрв.*

ЗДАРАВЕ′Ц (здараве′ц) *мужч.* Здаравяк. Во ў мяне′ ўнук ё, здараве′ц такі′, рабі′ць усё ўме′я. *Тур.*

ЗДАРО′ЎКАЦЦА (здаро′ўкацца), -ю-ся, -еш-ся; *незак. тр.* Вітацца. *Хар., Жор.* Мы зь ім то′лька здаро′ўкаямся, а гавары′ць ня гаво′рым. *Дук.*

ЗДЫ′РДЗІЦЦА (зды′рдзіцца), -джу-ся, -дзіш-ся; *зак. тр.* Памерці. На′ша каро′ва даўно′ ўжэ′ зды′рдзілася. *Дук.*

ЗДЭ′ЦЦА (здэ′цца) *безасаб.; незак. тр.* Здаецца. За што ён так на мяне′ крычы′ць, я ш, здэ′цца, нічо′га яму′ ні зрабі′ла. *Цял.*

ЗЕ′ЛЛЕ (зе′льля) *ніяк., толькі ў адз.* Водарасці. Ране′й рэ′чка чы′стая была′, а цяпе′рака зарасла′ зе′льлям. *В. В.*

З′Е′ДКІ (зье′ткі) *толькі ў мн.* Аб′едкі. Усё ле′пшая гасьця′м паста′вілі, а дз′цям з′е′ткі. *Цял.*

ЗЕЛЯЗНЯ′К (зялязьня′к) *мужч.* Рыдлёўка. Трэ′ба асадзі′ць зялязьня′к, злама′лася дзяржа′ньня. *Дук.*

ЗЕЛЯНУ′ХА (зеляну′ха) *жан.* Каша з недаспелых гарбузоў. Ня еш гэ′ту зеляну′ху — жыво′т забалі′ць. Ужо′ глянь — зярня′ты на′ват не адста′лі ад мя′каці. *Уз.*

ЗЕ′НКІ (зе′нкі) *толькі ў мн., зневаж.* Вочы. Вы′тарашчыла свае′ зе′нкі, га′дзіна така′я. *Кухц.*

ЗЖА′ГЦІ (жжа′хці), -ну, -еш; *зак. тр.* Спаліць. Усю′ вё′ску не′мцы жжа′хлі, ні адно′й ха′ты ні застало′ся, ні аднаго′ ку′сьціка. *В. В.*

ЗЗА′МАЛАДУ (зза′маладу) *прысл.* З маладых гадоў. Я зза′маладу прывы′кла рабі′ць акура′тна. *Дук.*

ЗІМАЗЯЛЁ′НКА (зімазялё′нка) *жан., бат.* Лазаніца. Зімазялё′нак мно′га каля сенако′су, у іх жо′ўтая кра′ска. *Малм.*

ЗІМНАТА′ (зімната′) *жан.* Холад. Вы′яла во′чы гэ′на зімната′, і на дворы′ зі′мна, і ха′ту нія′к не нагрэ′іш. *Так.*

ЗЛАДЫЯ′НІН (зладыя′нін) *мужч.* Злачынец. «Вы, зладыя′не, не тым займа′ецеся»,— выступа′ў аграно′м. *Бялар.*

ЗЛА′ШЧА (зла′шча) *прысл.* Асабліва. Сёньня зла′шча до′брая паго′да, даўно′ тако′й не было′, усё дошч ды дошч, ды ве′цяр. *Бр.*

ЗЛЕ′ЦІЦЬ (зьле′ціць), -чу, -іш; *зак. тр.* Падагрэць. Ой, пачака′йце, я вам хоць ваду зьле′чу, а то ш на маро′зе бу′дзе хо′ладна абмыва′ць зако′латага каба′нчыка. *Клет.*

ЗЛО′МАК (зло′мак) *мужч., зневаж.* Гультай. Ці ж гэ′та дзе′ўка? Гэ′та ж зло′мак не′йкі: лю′дзі з грабля′мі на сенако′с, а яна спаць ды спаць. *Люц.*

ЗЛУЗА′ЦЦА (злуза′цца) *зак. тр.* Аблупіцца. Падло′га ўся злуза′лася, бо, ве′дама, яка′я гэ′та кра′ска. *Дук.*

ЗЛЫНЬ (злынь) *жан.* Гарэлка, самагон. А ці не ад Наста′сінай злы′ні ў цябе′ галава′ трашчы′ць? *Юр.*

ЗЛЮ′ЧЫ (зьлю′чы) *прым.* Вельмі злосны. Дзет твой сё′ньня зьлю′чы. *Клет.*

ЗМАЛЕ′НЦЯ (змале′ньця) *прысл.* Змалку, змаленства, з дзіцячых гадоў. З васьмі′ гот кру′глая сірата′, хто мяне′ шкадава′ў, хто мяне′ шанава′ў? Што я вы′страдала змале′ньця! *Сав.*

ЗМАРО′ЗІЦЬ (змаро′зіць), -жу, -іш; *зак. тр.* Расказаць пра неверагоднае. Едзь сюды′! Ідзі′ што-не′будзь змаро′зь, даўно′ мы цябе′ ні слу′халі. Раскажы′ пра той касаго′р, што гато′ў паляце′ць, ды ты яго дзе′ржыш мо′цна. *Бялар.*

ЗМЕ′ШАНЫ (зьме′шаны) *дзеепрым.* Стаптаны. І бру′чка і ўсе на′шы карто′плі сё′ньня зьме′шаныя ко′ньмі. *В. В.*

ЗМУ′РКІ (зму′ркі) *толькі ў мн.* Радзінны абрад. Частаванне бабкі, кумоў пасля трох дзён, як перахрысцяць дзіця. Не′калі, як перахры′сцяць дзіця′, дак на чацвё′рты дзень рабі′лі зму′ркі, частава′лі ба′пку і кумо′ў, як бы′тта змыва′лі ўсё ке′пская зь дзіця′ці. *Цял.*

ЗМУШЧА′ЦЦА (змушча′цца), -ю-ся, -еш-ся; *незак. тр.* Здзеквацца. Так ужо′ змушча′ліся з гэ′тай бе′днай сіраты′, што ён, бе′дны, ко′жны дзень пла′каў, зваў ма′ці. *Цял.*

ЗМЫ′ЛКІ (змы′лкі) *толькі ў мн.* Вада, ў якой мылі бялізну з мылам. Ня выліва′й вон змы′лкаў, у іх мо′жна намачы′ць ану′чы. *Дук.*

ЗМЭ′НЧЫЦЦА (змэ′нчыцца), -у-ся, -ыш-ся; *зак. тр.* Стаміцца. Мая дачу′шка так змэ′нчылася, што ціпе′р сьпіць, як зьбі′тая. *В. В.*

ЗМЯ′КНУЦЬ (зьмя′кнуць), -у, -еш; *зак. тр.* Змокнуць. Паку′ль каро′ву вы′гнала, зьмя′кла ўся, аж вада′ цячэ′ с каптура′. *Клет.*

ЗНАЙСЦІ′СЯ (знайсьці′ся), -ду-ся, -дзеш-ся; *зак. тр.* З'явіцца. Пажы′ў ён у той По′льшчы, жані′ўся нек ні ў толк (узяў зь дзіцем), ужо дво′йка сваі′х знайшло′ся, прые′хаў сюды′, паглядзе′ў, што тут до′бро жыве′цца,— ні пае′ду ў По′льшчу. *Сав.*

ЗНА′НЫ (зна′ны) *дзеепрым.* Вядомы, знаёмы. І Тама′рын зяць харо′шы зь ві′ду, і бацьке′ зна′ныя, але ве′льмі ж во′стры, да трох ні гавары′. *Сав.* Гэ′ты хлопчык зна′ны, ён і ле′тась з Мі′шкам гуля′ў. Го′цкага Ві′ціка Маце′яваго сын. *Сав.*

ЗНІ′ЖКА (зьні′шка) *жан.* Ільгота, скідка. Ён пасьве′чанне пенсіяне′ра паказа′ў, зьні′шка была′ пенсіяне′ру. *Сав.*

ЗНІ′МШЧЫК (зьні′мшчык) *мужч.* Фатограф. Учо′ра зьні′мшчык хадзі′ў, браў ка′ртачкі ўвялі′чваць, і я заказа′ла. *Ляхі.*

ЗНУШЧА′ЦЦА (знушча′цца), -ю-ся, -еш-ся; *незак. тр.* Здзеквацца. Бе′дныя е′тыя дзе′ці, так ма′чыха знушча′яцца зь іх. *Дук.*

ЗНЯВІ′ДНЫ (зьнявí′дны) *прым.* Ненавісны. Такі′я ж зьнявi′дныя сьвi′ня, усё ро′ўна як гало′дныя, як мукі′ ні е′лі, ве′рнуць кары′та. *В. В.*

ЗНЯ′ЦЦА на ка′ртачку. Сфатаграфавацца. Трэ′ба пае′хаць у Узду′ і зьня′цца на ка′ртачку для дакуме′нтаў. *Сак.*

ЗО′ЛЗАЧКА (зо′лзачка) *жан., з адценнем памянш. Гл.* грызолачка. Ба′чыш ты. І ў курэ′й зо′лзачкі ест, не′кія зо′лзачкі ля во′лья з аднаго′ бо′ку і з друго′га. *Сав.*

ЗРАСЦІ′ (зрасьці′) *зак. тр.* Прарасці. Трэ′ба прада′ць сьвіны′я карто′шкі, а то ж за′раз зрасту′ць ды й выкіда′й вон. *В. В.*

ЗРЫ′НУЦЦА (зры′нуцца), -у-ся, -еш-ся; *зак. тр.* Зваліцца. Ой, глядзі′ ж, ня зры′ньсе с пе′чы. *Яз.*

ЗУБЦЫ′ (зупцы′) *адз.* зубец. Спарыння. Зупцы′ расту′ць на каласа′х жы′та. Яны′ чо′рныя. Іх зьбіра′юць ба′пкі на ліка′рства. *Рат.*

ЗЫГАНУ′ЦЬ (зыгану′ць) *зак. тр.* Гізаваць. Каро′ва така′я сы′тая была′, я яе за по′вад, а яна′ як зыгану′ла — во′лакам вёрст двана′ццаць цягну′ла міне′. *Бялар.*

ЗЫКУ′Н (зыку′н) *мужч.* Непаседлівае дзіця. Гэ′та такі′ зыкун, няма′ на яго ўпы′нку, ня ўгле′дзіш за ім. *Алях.*

ЗЫР (зыр) *мужч.* Халодны, пранізлівы вецер. Ну і зыр сяго′ньня, што хоць на двор не выхо′дзь. *Алях.*

ЗЫ′РЫЦЬ (зы′рыць), -у-, -ыш; *незак. тр., асудж.* Углядацца пільна, бессаромна. Чаго′ так ты зы′рыш? Ці даўно′ не ба′чыў? *Алях.*

ЗЯВА′ЦЬ (зява′ць), -аю, -еш; *незак. тр.* Крычаць, шумець. Ну чаго′ ты зява′еш, пада′й лепш зэ′даль людзя′м ды сам сяда′й. *Ос.*

ЗЯЗЮ′ЛЬКА (зязю′лька) *жан., бат.* Цяцюшнік. Як ране′й, дык зязю′лькі су′шаць, по′тым зава′рваюць і гэ′тым зава′рам мы′юць галаву′, а цяпе′р усё ш па-но′ваму, нас, стары′х, малады′я ня слу′хаюць. *Шут.*

ЗЯЛЕ′НІВА (зяле′ніва) *ніяк.* Трава, якая ідзе на корм свінням. Я ўжэ зяле′ніва сьвіня′м назьбіра′ла, трэ′ба то′лька скры′шыць. *Цял.*

ЗЯЛЕ′ПУХА (зяле′пуха) *жан.* Зялёныя ягады. Нае′ўся гэ′тае зяле′пухі, дык жывато′м цэ′лы ве′чар кача′ецца. *Ляхі.*

ЗЯРЭ′ДЗІЦЬ (зярэ′дзіць), -джу, -дзіш; *незак. тр.* Вешаць траву, бульбянік на агарожу для сушкі. Бульбя′нік зярэ′дзілі яшчэ′ ў канцы′ жні′ўня. *Зааз.*

І

ІГРА′Ч (ігра′ч) *мужч.* Музыкант. Быва′ла, ў нас ко′жны хло′пец быў ігра′ч. *Малм.*

ІК (ік) *прыназ.* К. Іду′ць яны′ ік нам. *Цял.*

ІЛЛЯ′К (ільля′к) *мужч.* Лівень. Яшчэ′ ні ра′зу не было′ тако′га ільляку′ за маю′ па′мяць. *Кухц.*

ІЛЬНЯ′ННЕ (ільня′ньне) *ніяк.* Трава, якая застаецца на ільняным полі пасля таго, як выберуць лён. Хто мужыка′ ў до′ме ма′е, то до′бра сь се′нам, а як нет мужыка′, аржо′ньня яко′га, ільня′ньня нако′сіш, ата′вы дзе яко′й уко′сіш, во й весь сенако′с мой. *Бялар.*

ІМПА′Т (імпа′т) *мужч.* Адзежа з-пад хворага. Гэ′ты імпа′т, які заста′ўся пасьля′ хво′рай, трэ′ба спалі′ць уве′сь. *Уз.*

ІМШЫ′ЦЬ (імшы′ць), -у, -ыш; *незак. тр.* Шукаць. Ні імшы′ця мяне′, бо ўсё ро′ўна дарэ′мна, ні зно′йдзяця. *В. В.*

ІНБА′РЧЫК (інба′рчык) *мужч.* Кладоўка. Чаго′ то′лькі не было′ ў інба′рчыку! Нашто′ гэ′та яна′ ўсё хава′е? *Чэрв.*

ІНДЫЧА′ЦІНА (індыча′ціна) *жан.* Індычае мяса. У нас індыча′ціну цяпе′р усе′ яду′ць, разво′дзяць індыко′ў. *Сав.*

ІРЗА′ЦЬ (ірза′ць), -жу, -жэш; *незак. тр., перан.* Смяяцца. Німа′ чаго′ сто′лькі ірза′ць, бяры′ся за кні′шку, пачыта′й хоць ка′пільку. *Пяр.*

ІСТУ′ЖКА (істу′шка) *жан.* Стужка. Кап мы ране′й ме′лі такі′я істу′шкі, як цяпе′р дзяўча′ты ма′юць. *Сак.*

І′ХА (і′ха) *займ.* Іх. І′ха ха′та ад нас прас тры двары′. *В. В.*

К

КАБЕ′РАЦ (кабе′рац) *мужч.* Дыванок, які кладуць пад ногі маладым, якія ідуць пад вянец. А ў цэ′ркві на кабе′рац стано′вяцца малады′я. *Ніз.*

КАВЭ′НЧЫЦЦА (кавэ′нчыцца), -у-ся, -ыш-ся; *незак. тр.* Пакутаваць (ад фізічнага болю). Як секану′ў сабе′ па назе′, ды вунь ужо другі′ ме′сяц зь ёю кавэ′нчыцца. *Люц.*

КАДЗЕ′ (кадзе′) *прысл.* Толькі што. Ба′цька кадзе′ з Кле′цка пры′ехаў. *Ляхі.*

КАЗА′ (каза′) *жан.* Мерка. Шчас брыгадзі′р казу′ во′зьме, адме′рае, а ты хоць рві, хоць сьпі, хоць касі′, а но′рму вы′канай. *Бялар.*

КАЗАЧО′К (казачо′к) *мужч.* Мера каля двух вазоў. Наскладо′ў там казачо′к дроў, трэ′ба бу′дзе ху′тка пры-ве′сьці. *Тур.*

КАЗЁ′Л (казё′л) *мужч.* Прылада ў 2 метры для вымярэння плошчы. Гэ′ты ўча′стак пяць казло′ў ўпо′перак і пяць удо′ўш, трэ′ба яшчэ′ казё′л накі′нуць. *Кальч.*

КАЗЛЫ′ (казлы′) *толькі ў мн.* Прылада, на якой пілуюць дровы. Схадзі′ пазы′ч казлы′, трэ′ба дроў напілава′ць. *Ляхі.*

КАКО′ШНІК (како′шнік) *мужч., бат.* Бабоўнік. Како′шнік пашука′йце ля ракі′, на бало′це. Се′на с како′шнікам аве′чкі до′бра яду′ць. *Р. Ч.*

КАЛА′ (кала′) *прын.* Каля. Не, мы кала′ той бу′льмы і не хадзі′лі, та′мака Ю′зік круці′ўся. *Плец.*

КАЛАМУ′Т (каламу′т) *мужч.* Вір. У каламу′тах, вядо′ма, бага′та ры′бы. *В. В.*

КАЛАПНЕ′ (калапне′) *жан., толькі ў мн.* Каноплі. Калапне′ вялі′кае. *Варн.*

КАЛАТА′ЙКА (калата′йка) *жан.* Палачка з кругам на канцы, якой б'юць масла. Палама′лася калата′йка, німа′ чым ма′сла на′ват зьбіць. *Ляхі.*

КАЛАТУ′ША (калату′ша) *жан.* Раскалочаная, разезджаная гразь. Ля нас така′я калату′ша, ве′дама, трактарэ′ хо′дзяць. *Цял.*

КАЛАЦІ′ЦЬ (калаці′ць), -чу, -іш; *незак. тр.* 1. Біць масла з адтопленай смятаны. Як сьміта′на атто′пліна, ма′сла кало′цюць. *Рат.* 2. Растрасаць што-небудзь. Кало′цім ізрэ′б'е вірацяно′м. *Рат.*

КАЛАШНІ′К (калашні′к) *мужч.* Невялікі хлеў. Тако′ю мяце′ліцай я не′як папа′ла ў калашні′к, дык ледзь не зьме′рзла. *Марк.*

КАЛБУ′Н (калбу′н) *мужч.* Пячкур. Не, гэ′та ма′ла, мы ло′вім заўсё′ды мно′га калбуно′ў і ўся′кай ры′бы. *Сак.*

КАЛДУНЫ′ (калдунэ′) *толькі ў мн.* Злямчаныя валасы. Рашчашы′ ты свае′ калдунэ′, а то галава′, як той ля′мец. *Цял.*

КАЛЁ′СЫ (калё′сы) *толькі ў мн.* Воз, павозка. Вазьмі′ калё′сы ды прывязі′ дроў, а то няма′ чым у пе′чы палі′ць. *В. В.*

КАЛІ′КА (калі′ка) *жан.* Бручка. А калі′ка вунь дзе, по′бач з барха′ньнем расьце′. *Вер.*

КАЛУБЕ′НЬ (калубе′нь) *жан.* Калыска. Мае′ дзе′ці вот асаблі′ва ў калубе′ні любі′лі спаць. *Калод.*

КАЛЫ′ГЛУЗ (калы′глус) *мужч., неадабр.* Расхлябаны чалавек. Надае′ў гэ′ты мне калы′глус, а ні то′лку ні пара′дку: скажа′ адно′ — зро′біць друго′я. *Уз.*

КАЛЮ′ГА (калю′га) *жан.* Лужына. Паду′маць то′лькі, у калю′гу ўвалі′ўся, бы′ццам сьляпы′. *Мядз.*

КАЛЯДА′ (каляда′) *мужч.* Парсюк, заколаты к калядам. У ту′ю нядзе′лю бу′дзем каляду′ рабі′ць (калоць парсюка). *Хож.*

КАЛЯСНІ′К (калясьні′к) *мужч.* Чалавек, які робіць калёсы. Дзед быў до′бры калясьні′к, а ўнук яшчэ′ ле′пшы. *В. В.*

КАМЫЗЭ′ЛЬКА (камызэ′лька) *жан.* Камізэлька. Мой Ула′дзік сабе′ камызэ′льку пашы′ў з зае′чых шку′рак. *Ляхі.*

КАМЯ′ГА (камя′га) *жан.* Лодка. На бе′разе ляжы′ць дзіра′вая камя′га, а чыя′ яна′? Ніхто′ не прызнае′цца. *Хал.*

КАМЯНО′К (камяно′к) *мужч.* Шкло на лямпу. Пратры′ і пачы′сьці, такі′ ўжо камяно′к забру′джаны. *Астр.*

КА′НТАР (ка′нтар) *мужч.* Раменная вуздэчка, якую надзяюць на шыю карове. Така′я ж га′ткая каро′ва ма′я, што без ка′нтара і ні падо′іш. *В. В.*

КАНУ′РКІ (кану′ркі) *толькі ў мн.* Карункі. Я зьвіза′ла ўжо кану′ркі. *Рат.*

КАНЦЫВАЛО′К (канцывало′к) *мужч.* Кавалак зямлі, які ўпіраецца ў лес. Тут у нас лясо′ў мно′га, то і канцывало′кі ёсьць. *Мік.*

КА′ПКА (ка′пка) *жан.* Кропля. Ху′тка дош по′йдзіць, глянь, ка′пкі ўжэ пачалі′ ка′паць. *Пяр.*

КАПШУ′К (капшу′к) *мужч., перан.* Жывот. А ты во то′жа до′бры капшу′к ма′яш, ні худзе′нькая. *В. В.*

КАПЕРА′ТЧЫК (капяра′ччык) *мужч.* Прадавец. У нас капяра′ччык до′бры, пятна′ццаць год ро′біць, а ні ра′зу ні ўмата′ўся. *Ляхі.*

КАРАБО′К (карабо′к) *мужч.* Шпакоўня. А мой Яку′б нарабі′ў сто′лькі карапко′ў, што аж няма′ дзе ве′шаць. *Мац.*

КАРАНІ′К (карані′к) *мужч.* Вулей. *Люц.* Сат у міне′, а пат ко′жным дзе′равам карані′к с пчо′ламі. *В. В.*

КАРА′ЎКА (кара′ўка) *жан., зневаж.* Неахайная жанчына. От кара′ўка, гэ′та ш трэ′ба гэ′дакаю ніакура′тнаю быць. *Ляхі.*

КА′РКАЦЬ (ка′ркаць), -ю, -еш; *незак. тр., перан.* Гаварыць. Ні ка′ркай, ба′ба, а лепш рабо′ту рабі′. *В. В.*

КАРАХВА′ШКІ (карахва′шкі) *толькі ў мн.* Выязныя сані. Павозка. На карахва′шках е′зьдзілі на кірма′ш. *Рат.*

КАРО′ТШЫ (каро′тшы) *прым.* Карацейшы. У яго′ адна′ нага′ каро′тшая за другу′ю. *В. В.*

КАРТАПЛЯ′НІК (картапля′нік) *мужч.* Бульбяны блін. Ты ш картапля′нікі любі′ш, то от наабіра′й карто′плі — напяку′. *Ляхі.*

КАРТАПЛЕ′ННЕ (картапле′ньня) *ніяк.* Картафлянік. Трэ′ба картапле′ньня жжына′ць, а то пажаўце′я. *Ляхі.*

КАРШЭ′ЛЬ (каршэ′ль) *жан.* Шыя. Учо′ра на тан′цах намы′лілі каршэ′ль гэ′таму чужо′му дзіцюку′. *Раб.*

КА′РЫ (ка′ры) *толькі ў мн.* Параконная павозка. Парако′нная фу′ра ка′жуць, а хто ка′жа ка′ры, адно′ і то′я ш. *Дук.*

КАСА′ТКА (каса′тка) *жан.* Чалавек добрай душы. Таку′ю каса′тку, як мой Пе′ця, рэ′дка дзе зно′йдзеш: уста′не ра′на, ва′ды′ прынясе′, усё прыбярэ′. *Уз.*

КА′СЛАЎКА (ка′слаўка) *жан.* Пасма. Валасэ′ гэ′дак ле′зьлі, але пра′ма ка′слаўкамі. І цяпе′р гэ′ткія даўгава′ценькія, але ма′ло, нічо′га німа′ на галаве′. *Сав.*

КАСМЫЛІ′ (касмылі′) *толькі ў мн., неадабр.* Нерасчасаныя валасы. Рашчашы′ свае′ касмылі′, хо′дзіш, як лаху′дра яка′я. *Слаб.*

КАСТРА′ (кастра′) *жан.* Кастрыца. Як трэ′піш, кастру′ выбіва′іш. *Рат.*

КАСЦЮКІ′ (касьцюкі′) *адз.* касцюк. Асцюкі. Была′ сё′ньня на рабо′ці, се′ялі муку′, а цяпе′р касьцюкі′ куса′юцца. *Тур.*

КАСЦЮЛЬКІ′ (касьцюлькі′) *адз.* касцюлька. Асцюк. Ме′люць аве′с с касьцюлька′мі, ме′люць і рашчыня′юць, кап укі′с, а по′тым ва′рацъ кісель. *Рат.*

КА′ТАР (ка′тар) *мужч.* Сып на губах. Вунь як мало′га ка′тар асы′паў! *Пал.*

КАЎТУНЫ′ (каўтунэ′) *толькі ў мн.* *Гл.* калдуны. Така′я ўжо ніакура′тная дзе′ўка, ве′чна каўтунэ′ е′тыя цяляпа′юцца, хаця кап зачаса′лася калі′. *Дук.*

КАЧА′ЛКІ (кача′лкі) *адз.* качалка. Драўляная прылада качаць бялізну. Кача′лкамі кача′юць бяльлё′, анна′ кача′лка кру′глая, а друга′я з зуба′мі. *Рат.*

КА′ЧАНКА (ка′чанка) *жан.* Жоўтая парцяная хустка ў кветкі. Па′тчарка прыве′зла ёй харо′шаю ху′стку, як ка′чанка, у кве′ткі. *Цял.*

КАЧАРЖЫ′ШЧА (качаржы′шча) *ніяк.* Доўгая палка, на якую надзяецца качарга. Качарга′ надзяе′цца на качаржы′шча. *Рат.*

КАЧА′ЦЬ (кача′ць), -ю, -еш; *незак. тр., перан.* Гадаваць. У майго′ дзе′віра дак во′сьмера, яны′ анно′ анната′ кача′лі. *Рат.*

КАЧЭ′БРЫК (качэ′брык) *мужч.* Павозка для святочных абрадаў. Для тако′й спра′вы брыгадзі′р не пашкадава′ў і качэ′брыка. *Маст.*

КА′ША (ка′ша) *жан.* Радзінны абрад, калі частуюць бабку, што бабіла дзіця. Ба′бцы трэ′ба до′браю ка′шу зрабі′ць, пазва′ць кумо′ў і сваяко′ў. *Цял.*

КАШАВІ′К (кашаві′к) *мужч.* Чалавек, які займаецца пляценнем кашоў. У нас усе′ пляту′ць для сябе′, але′ ён — ле′пшы за ўсіх кашаві′к. *Малм.*

КАШЛА′Ч (кашла′ч) *мужч., зневаж.* Чалавек, які ходзіць, цягнучы ногі. Ну й кашла′ч! Ніко′лі ні про′йдзя, кап хо′днікаў ні пасьцяга′ць. *Ляхі.*

КАШУ′ЛКА (кашу′лка) *жан.* Кашолка. У кашу′лцы дзе′да дык аж два′ццаць баравіко′ў. А ў цябе′ што? *Чэрв.*

КАШЭ′ЛЬ (кашэ′ль) *мужч.* Кошык. Ва′рка нарва′ла кашэ′ль травы′. *Дук.*

КАШЭ′НЬ (кашэ′нь) *мужч.* Кішэнь. Прышы′й ты свой кашэ′нь да паліто′, като′ры дзень так хо′дзіш. *М.*

КВА′РТА (ква′рта) *жан.* Конаўка. Ваду′ п'юць с ква′рты. *Рат.*

КВАСЬ (квась) *жан.* Кіслае (малако, капуста, агуркі і інш.). Мой муж дык на′тта ква′сі нія′кай не лю′біць, а я не магу′, дык пайду′ да ла′ўкі, куплю′ сабе′ яко′й ква′сі. *Кальч.*

КЕ′ПНУЦЬ (ке′пнуць), -у, -еш; *зак. тр.* Памерці, зайсціся.— Чаго′ ты пла′чаш? Ото′ табе′ ўжо жа′лю! Ты пла′чаш па дзя′цьку, што пражы′ў 90 год?! А ты хаце′ла, каб 180 жыў?— Яна′ пла′ча па сваё′м го′ры, ду′мая, ба′цьку ж за се′мдзісят, а што, як ке′пня? *Сав.*

КІ′ДАЦЬ (кі′даць), -ю, -еш; *незак. тр.* Пакідаць на гадоўлю. Дык яшчэ′, мо′жа, пры′дзецца на зіму′ і цялу′шку кі′даць, бо каро′ва ні пабе′гала. *Акал.*

КІ′ДАЦЦА (кі′даცца), -ю-ся, -еш-ся; *незак. тр.* 1. Хадзіць улукаткі. Стара′я ўжо, ні магу′ ро′ўна ісьці′, кі′даюся ўбакі′. *В. В.* 2. Сяк-так перабівацца, жыць як прыдзецца. Кі′даюся як гаро′х пры даро′зі. *В. В.*

КІЖЛА′ТЫ (кіжла′ты) *прым.* Непаваротлівы, нязграбны. Кіжла′тая я ўжо, дачу′шка, куды′ мне, то′лькі яшчэ′ з ё′мкай каля′ пе′чы. *Бр.*

КІЙ (кій) *мужч.* Пачатак кукурузы. Атпра′вілі сваі′х дзяце′й кіі′ зьбіра′ць, яны′ ж лю′бяць іх е′сьці, ка′жуць сма′чныя. *Нем.*

КІЛІ′РАВАЦЬ (кілі′раваць), -ру-ю, -ру-еш; *незак. тр.* Кіраваць. Ся′ду на матацы′кал ды бу′ду за руль кілі′раваць. *В. В.*

КІ′РПА (кі′рпа) *жан., лаянк.* Кірпаты нос. В′ытры сваю′ кі′рпу смарка′тую, а то так дам, што бу′дзяш ве′даць. *В. В.*

КІ′СЛЯ (кі′сьля) *жан. Гл.* квась. Прышла′ да цябе′ кі′сьлі мо яко′й пазы′чыць, так захаце′лася, аж не магу′ ўтрыма′цца, а до′ма нічо′га не застало′ся, дзе′ці пачы′сьцілі. *Кальч.*

КІСЛЯ′К (кісьля′к) *мужч.* Кіслае малако. Дава′й-ка паядзі′м сё′ньня кісьляку′ з бу′льбай, што астала′ся, і не бу′дзем печ распа′льваць. *Калод.*

КІ′СЦІ (кі′сьці), -у, -еш; *незак. тр.* Кіснуць. Так і зрабі′ла, то пра′ўда — малако′ не ста′ла кі′сьці. *Ніз.*

КЛЕ′НІЧЫ (кле′нічы) *толькі ў мн.* Праклёны. Ні памага′юць твае′ кле′нічы, ты яго кляне′ш, а ён таўсьце′я. *Цял.*

КЛУ′МПЫ (клу′мпы) *толькі ў мн.* Дзеравяшкі. Я ле′пій любі′ў клу′мпы, сам іх рабі′ў: с старо′й халя′вы верх, дзераўля′ная падо′шва. І нага′ суха′я, і до′бра. *Бялар.*

КЛУ′СТАСЦЬ (клу′стасць) *жан.* Тлушч, сала. Сяда′йце ра′зам з дзе′цьмі бліны′ з клу′стасьцю е′сьці. *Нар.*

КЛЮ′БА (клю′ба) *жан.* Прылада для вымярэння таўшчыні цёсу. Не ве′даю, як яшчэ′ назва′ць гэ′то, а мы завё′м клю′ба, вымяра′ем клю′бай. *Мік.*

КЛЮЧ (ключ) *мужч.* Крыніца. А ў нас ключ каля′ са′май ха′ты. Схадзі′ прынясі′ вядро′ вады′, бо я ўжо не магу′. *Хал.*

КЛЯВУ′ЗГАЦЬ (кляву′згаць), -ю, -еш; *незак. тр., асудж.* Гаварыць абы што. Ве′чна ты кляву′згаеш ні то′я, што трэ′ба. *В. В.*

КЛЯ′ТБА (кля′тба) *жан.* Праклён. Ды змо′ўкні, нічо′га твая′ кля′тба ні дасьць. *Клет.*

КНО′ПКА (кно′пка) *жан.* Запінка. Што шчо′ўкаліся, дак кно′пкі называ′лі. *Рат.*

КНО′РАЗ (кно′рас) *мужч.* Кныр. Кно′раза пайдзі′ вы′гані, а то ўсе гра′ды зло′жыць. *Цял.*

КО′БАРАМ (ко′барам) *прысл.* Кулём. Іва′н раве′сьнік Фэ′люся, а во звалі′ўся і забі′ўся. Ко′барам паляце′ў і ду′ху не ўказа′ў. *Сав.*

КО′БЫТА (ко′быта) *злуч.* Быццам бы. Я заву′, а ён ко′быта і ня чу′е, ідзе′ сабе′. *Кар.*

КО′ЗАЧКА (ко′зачка) *жан.* Невялікая лавачка пад ногі. Бабу′ля на′ша но′гі на ко′зачку паста′віць, акуля′ры надзе′ніць і вя′жа. *Воз.*

КО′ЗЛЫТ (ко′злыт) *мужч.* Козыт. Ні чапа′й мяне′, я ве′льмі ко′злыту баю′ся, магу′ абамле′ць, што рабі′ць тады′ бу′дзеш? *Ляхі.*

КО′ЛЬЧЫК (ко′льчык) *мужч.* Завушніца. Ве′льмі ж люблю′ насі′ць мале′нькія ко′льчыкі, купля′ю, дзе то′лькі ўба′чу. *Пуг.*

КО′МШЫЦЬ (ко′мшыць), -у, -ыш; *незак. тр.* 1. Мясіць. Мі′льту ко′мшуць і яду′ць. *Рат.* 2. Мяць. Не ко′мшы пла′цьця. *Рат.*

КО′НЧА (ко′нча) *прысл.* Абавязкова. Ці ко′нча гэ′та табе′ ісьці′? *Цял.*

КО′ПТАР (ко′птар) *мужч.* Верх (насыпаць з верхам). Насы′пала я′гады ў шкля′нку, дык з ко′птарам. *Пал.*

КО′РМНІК (ко′рмнік) *мужч.* Кормны парсюк. Не′шта ко′рмнік ня ўзёў е′сьці, хаця′ кап ня захварэ′ў. *Дук.*

КОТ (кот) *мужч.* Вечарынка. Ве′чарам бу′дзям гуля′ць ката′. *В. В.*

КО′ТКА (ко′тка) *мужч.* Кот. Пе′цька, атпусьці′ ко′тку, бо ён табе′ ўсе ру′кі паабдзіра′е. *Юр.*

КО′РБА (ко′рба) *жан.* Прылада, пры дапамозе якой дастаюць ваду са студні (круцёлка). Ко′рба на′тта ўжо скрыпі′ць, хоць бы падма′заў тро′ха. *Алях.*

КО′СЫ (ко′сы) *толькі ў мн.* Валасы. Пайду′ мы′цца, да на′да субіра′цца. Памы′ць ру′кі, но′гі, ко′сы зачаса′ць, заплясьці′ іх. *Бялар.*

КО′ЎТАЦЬ (ко′ўтаць), -ю, -еш; *незак. тр.* Глытаць. Жуй до′бра, а то ця′шка бу′дзя ко′ўтаць. *Ляхі.*

КОЎШ (коўш) *мужч.* Драўляная пасудзіна піць ваду. Вазьмі′ коўш, прынясі′ чалаве′ку вады′, хай пап′е′ зь вялі′кай даро′гі. *В. В.*

КО′ШЫК (ко′шык) *мужч.* Гандола аэрастата. По′мню, у пятна′ццатым гаду′ такі′я шары′ бальшы′я пуска′лі, во′здухам наду′тыя. І на такі′х вяро′вачках ко′шык патчэ′плены, у гэ′тым ко′шыку чалаве′к сядзі′ць. От іньцярэ′сна было′. *Бялар.*

КРАПА′НІК (крапа′нік) *мужч.* Бульбяны піражок, начынены капустай. Ма′ці гэ′тыя крапа′нікі апэ′нтам ро′біць, зато′е апэ′нтам яны′ й зьніка′юць. *Вер.*

КРАПІ′ВА (крапі′ва) *жан.* Крапіва. Со′ня, ці ня тва′е гэ′та пыляня′та ў крапі′ве пішча′ць? *Дук.*

КРАПІ′ЦЬ (крапі′ць), -плю, -іш; *незак. тр.* Крапіцца, адчуваць сябе нядрэнна. Як ва′ша ма′ма, яшчэ крапі′ць? *Рат.*

КРАПЧА′К (крапча′к) *мужч.* Моцны спіртны напітак.— Вы з магазі′на ідзяце′? Ці ест там маско′ўска?— Нашто′ табе′ гэ′ты крапча′к, вінца′ яко′га купі′, так і абы′йдзесься. *Сав.*

КРАСАВІЧО′К (красавічо′к) *мужч.* Ранні баравік, што з'яўляецца ў пару красавання жыта. Як год мо′кры, у гэ′ту по′ру красавічкі′ быва′юць, баравічке′ ра′ньнія. *Сав.*

КРА′СКА (кра′ска) *жан.* Кветка. Ху′тка на′шы кра′скі распу′сьцяцца. *Дук.*

КРАСУ′ЛЯ (красу′ля) *жан.* Прыгажуня. Мая′ Хадо′рка така′я красу′ля, над усі′мі дзяўча′тамі ў раё′ня. *Дук.*

КРАШЭ′ЦЬ (крашэ′ць), -ю, -еш; *незак. тр.* Прыгажэць. У мае′ гады′, дзе′ткі, крашэ′ць ужо′ ні пара′. *Клет.*

КРО′ІЦЬ (кро′іць), -ю, -іш; *незак. тр.* Адразаць хлеб, пірог. Бу′дзя табе′ кро′іць гэ′ты хлеп, хо′піць ужо′. *Дук.*

КРОК (крок) *мужч.* Адкормлены кабан. Сё′лета до′бры крок у нас быў, сто′лькі ўсяго′ нарабі′лі. *Родз.*

КРУМКА′Ч (крумка′ч) *мужч.* Жаба. Вечара′мі крумкачы′ цэ′лыя канцэ′рты ствара′юць. *Чэрв.*

КРУНА′ (круна′) *жан.* Труна. Стары′ ўжо чалаве′к, не′кіх се′місят гот, хо′дзіць на ўко′лы, а не′кая яму′ жані′ба трэ′ба. Яму′ ўжо круна′ трэ′ба, а не жані′ба. *Бялар.*

КРУПЕ′РНЯ (крупе′рня) *жан.* Аддзел у млыне, дзе выpабляюць крупы. *Дук., Цял., Жор.* У на′шай ме′льніцы на′ват і крупе′рня есьць, мо′жна і круп нарабі′ць. *Тур.*

КРУЦЕ′ЙШАЯ (круце′йшая) *прым.* Больш спрытная, маладая. Я то′жа насі′ла прадава′ць зя′бру, калі′ была′ круце′йшая, а цяпе′р німа′ сі′лы. *Малм.*

КРУЦЁ′ЛКА (круцё′лка) *жан., зневаж.* Лёгкадумная. Ну і дала′ся ў зна′кі гэ′тая круцё′лка. *Клет.*

КРУ′ЦІКІ (кру′цікі) *толькі ў мн. Гл.* бугаі. Ат кру′цікаў галава′ кру′ціцца, як мно′га зьясі′. *Пр.*

КРУЧ (круч) *жан.* Вір. Там така́я круч — ніво́дзін плаве́ц не мо́жа ўтрыма́цца, зацяѓвае на дно́. *Уз.*

КРУ́ЧКА (кру́чка) *жан.* Бручка. Пад ве́чар уся́ на́ша сям'я́ цяга́ла кру́чку ў склеп. *Хож.*

КРУЧО́К (кручо́к) *мужч.* Мера вадкасці ў 250 гр. Вазьму́ць па кручку́ ўдваі́х і вы́п'юць. Аднаму́ і кручка́ хапа́е, а друго́му — два на́да. *Кальч.*

КРЫВО́Е СА́ЛА (крыво́я са́ла). Каўбаса. Заку́сувайця крывы́м са́лам. *Зеньк.*

КРЫШАНЫ́ (крышанэ́) *мужч.* Бульбяны суп. На абе́т паста́віла крышанэ́. *Дук.*

КРЭ́МІЦЦА (крэ́міцца), -млю-ся, -іш-ся; *незак. тр.* Мазацца крэмам. Трэ́ба крэ́міцца, дак бу́дзяш до́ўга маладо́ю. *Дук.*

КРЭ́СКА (крэ́ска) *жан.* Метка. Крэ́скі зрабі́ на суке́нцы, а по́тым падру́бліваць бу́дзям. *Уз.*

КРЭЎНЯ́ЧКА (крэўня́чка) *жан.* Сваячка. А хто яна́ мне? Ці яна́ мне сусе́тка харо́шая бы́ўшая? Ці крэўня́чка, радство́ яко́е? Ба́ба, чужая ба́ба. *Сав.*

КУБЁ́ЛАК (кубё́лак) *мужч.* Кубелец. Сыто́е са́ла ў кубё́лак ле́пей класьць, а ў я́шчыку пло́ха ду́жа, со́лана за язы́к ро́біцца. *Бялар.*

КУБЛО́ (кубло́) *ніяк.* Гняздо птушкі. Кубло́ ў нас над во́кнамі пту́шкі зьвілі́. *Уз.*

КУДРА́Ш (кудра́ш) *мужч.* Гатунак лё́ну, які сеюць як масленічную культуру. Пад Га́раўцам кудраша́ пляц такі́. *Вар.*

КУДЫ́НАКА (куды́нака) *прысл.* Куды. Куды́нака цябе́ чорт панё́с, не ба́чыш, кура́м пасы́пала! Раскіда́ў усё! *Хож.*

КУДЗЕ́РКА (кудзе́рка) *жан.* Участак лесу. Хадзі́ў на ахо́ту ў кудзе́рку, за́йца забі́ў. *В. В.*

КУЗЯ́ЎКА (кузя́ўка) *жан.* Казюлька. Я прышла́ дадо́му, а не́шта над ву́хам шапо́ча й шапо́ча. Пама́-

цала, нічо′га німа′. Атвяза′ла ху′стку, а там така′я во кузя′ўка вялі′кая з вуса′мі. *Бялар.*

КУ′КЛА (ку′кла) *жан.* Знак забароны. Паста′ў ку′клы, кап каро′ў туды′ ні пуска′лі. *Ляхі.*

КУКАВА′ЦЬ (кукава′ць), -ю, -еш; *незак. тр., перан.* Плакаць. Як памё′р мужы′к, дак кукава′ла яна′, бе′дная. *Цял.*

КУКАВЕ′РКІ (кукаве′ркі) *толькі ў мн.* Галушкі. Ідзі′ паспыта′й, ці гато′вы кукаве′ркі, не′шта ж е′сьці хо′чацца, а яна′ ўсё кру′ціцца. *Ос.*

КУКУ′ЦЬ (куку′ць) *мужч.* Гліняная свісцёлка. Ён на куку′цю ігра′е, а дзе′ці малы′я гаво′раць, што сьві′шча, забаўля′ецца. *Кальч.*

КУЛА′К (кула′к) *мужч.* Жменя насення ці чаго-небудзь іншага сыпкага. Гэ′тых арэ′хаў ні мо′жна е′сьці мно′га: тры кулакі′ ні больш. *Рат.*

КУЛЁ′М (кулё′м) *прысл.* Шпарка. Як пачу′ла мая′ каро′ва хлеп, дык кулё′м ляці′ць да мяне′. *В. В.*

КУ′ЛЬБАЧКА (ку′льбачка) *жан.* Дуга. Не, гэ′ную вы′кіну, мне но′вую ку′льбачку зрабі′лі, на во′зе вунь ляжы′ць. *Вер.*

КУЛЯШЫ′ЦЦА (куляшы′цца) *незак. тр.* Рабіцца падобным на кулеш, клейкім. Як ні патсу′шыш заці′рку, дак яна куляшы′цца. *Рат.*

КУЛІ′ДЛА (кулі′дла) *жан.* Рашчына. Кулі′длу сё′ньня замясі′ць трэ′ба, а за′ўтра пады′дзе — хлеп пячы′ бу′дзем. *Уз.*

КУМУ′СЯ (куму′ся) *жан.* Кума. Учо′ра ў нас куму′ся была′, гуля′ць прыхо′дзіла. *В. В.*

КУНЕ′ШНЕ (куне′шне) *прысл.* Абавязкова. Гэ′та табе′ рабі′ць не куне′шне, сама′ хай зро′біць. *Пал.*

КУНШТАВА′ЦЬ (кунштава′ць), -ую, -еш; *незак. тр.* Грызці, данімаць. Ба′ба на′шага дзе′да ўсё куништу′е і куншту′е, як то′лькі ён з ё′ю жыве′? *Свер.*

КУПЛЁ′НЫ (куплё′ны) *дзеепрым.* Матэрыял фабрычнай вытворчасці. Палатно′ то′нкае, як куплё′нае. *Рат.*

КУРА′ВЫ (кура′вы) *прым.* Закураны. У ха′це німа′ нічо′га, то′лькі сьце′ны гэ′тыя кура′выя. *В. В.*

КУРАНЯ′ТУХА (кураня′туха) *жан.* Квактуха. Б′е′цца кураня′туха с кура′мі, німа′ дзе яе′ садзі′ць. *Сав.*

КУРАСА′ТКІ (кураса′ткі) *толькі ў мн.* Драбінкі на возе. Паку′ль не зраблю′ но′выя кураса′ткі, ніку′ды не пае′дзем. *Гальш.*

КУРДУ′ПЕЛЬ (курду′пель) *мужч., зневаж.* Малога росту. І ён ішчэ′ не′дзя пне′цца, курду′пель гэ′ты. *Дук.*

КУ′РНІК (ку′рнік) *мужч.* Хлевушок курам. Ране′й пат пе′чку гна′лі, а цяпе′р ку′рнік ёсьць, апце′пліш кастры′цай, глі′най абма′жыш. *Кальч.*

КУРО′САДНЕ (куро′саньне) *ніяк.* Седала. Мае′ куры′цы такі′я цяшкі′я былі′, я на куро′саньне сама′ іх садзі′ла. *Бялар.*

КУРСНА′ТКА (курсна′тка) *жан.* Галавешка. Хоць бы ўжо курсна′тку затушы′ла, не даду′малася, а ў ха′це ды′му по′ўна. *Пал.*

КУ′РТА (ку′рта) *жан., зневаж.* Жанчына невысокага росту. Чаго′ ты крычы′ш, ку′рта ты пранцава′тая? Чаго′ хо′чаш? *Цял.*

КУРТА′Ч (курта′ч) *мужч.* Карантыш (тут: пра парася). У про′шлум го′ду мае парася′та былі′ высо′кенькія, до′ўжанькія, але е′лі хай бох кры′я. А ў гэ′тум го′ду куртачэ′ не′кія, але чарава′ценькія, у япручка′ чэ′раўца па зямлі′ ця′гнецца, яду′ць до′бро, адно′ давай. *Сав.*

КУРЫ′ЦА (куры′ца) *жан.* Курыца. Ой, куры′ца зале′зла ў гра′ды, бяжы′ хучэ′й ды вы′гані. *М.*

КУСА′ШЧЫ (куса′шчы) *прым.* Куслівы. Дзе′ці, ня чапа′йце е′тага саба′кі, ён куса′шчы, шчэ пакуса′я. Ідзі′це сю′ды. *Дук.*

КУСО′К (кусо′к) *мужч.* Шклянка (чаю, вады, малака). Вы′пі, сы′нку, хоць кусо′к ча′ю, гэ′дак усё ж ле′пі, чым нічо′га. *Сяд.*

КУ′ХАН (ку′хан) *мужч.* Сухар. Кухано′ў вазьмі′ с сабо′й на даро′гу, паку′ль зае′дзіш. *Бр.*

КУ′ХЛІК (ку′хлік) *мужч.* Кубак. Кру′шка з глі′ны ку′хлік заве′цца. *Рат.*

КУХТАЛЯ′ НАДАВА′ЦЬ. Набіць кулаком. Падыйшла′ да мяне′ цё′тка ды надава′ла кухталя′ ў пле′чы. *Дук.*

КУШЫ′Н (кушы′н) *мужч.* Збан. Ды ці на′йдзеш цяпе′р до′бры кушы′н?! А гэ′ты, што з малако′м, няве′стка з Луко′мля прыве′зла. *Клет.*

КУШЭ′РКА (кушэ′рка) *жан.* Акушэрка. Ды нія′кая яна′ ні до′хтурка, Чэ′чыха — кушэ′рка, ро′ды прыма′е. *Клет.*

Л

ЛАБЭ′ЦІНА (лабэ′ціна) *жан.* Лоб. Ды чаго′ лабэ′ціну вы′ставіла, валасы′ не прыбра′ла! *Клет.*

ЛАГО′ЖЫ (лаго′жы) *толькі ў мн.* Лёгкія сані. До′бра ім, каня′ ў лаго′жы запраглі′ і пае′халі. *Ян.*

ЛАГО′ШЫ (лаго′шы) *толькі ў мн.* Сані з надбудованай скрыняй перавозіць сыпкія харчы. Е′хала яна′ на са′нях, лаго′шы гэ′тыя, шта се′чку вазі′ць, дак конь пабе′х, а яна′ сту′кнулася і вы′біла руку′. *Сав.*

ЛАДЫ′ГА (лады′га) *жан.* Сцябло агуркоў без лісцяў. Не′йкія мо′шкі зье′лі ўсё лі′сьце агуро′чніка, што застала′ся то′лькі лады′га. *Кальч.*

ЛА′ДНЫ (ла′дны) *прым.* Харошы, прыгожы. Які ж ла′дны хло′пяц у цябе′, Матру′на. *В. В.*

ЛАЗБЕ′НЬ (лазьбе′нь) *мужч.* Чалавек з вялікім лобам. Ну і лазьбе′нь гэ′ты Ада′сь, лоп той, хоць парася′та бі. *Дук.*

ЛАЙНО′ (лайно′) *ніяк.* Адзенне. Беражы′це, дзе′ткі, лайно′, калі-то но′вая куплю′, так і бу′дзяцця хадзі′ць у стары′м. *Вяр.*

ЛАЙТРУ′ЖНІК (лайтру′жнік) *мужч.* П'яніца. Лайтру′жнік гэ′ты! Як нап'е′цца, дак жы′зьні німа′. *Ляхі.*

ЛАМЯНУ′ЦЬ (ламяну′ць), -у, -еш; *зак. тр.* Імгненна ўскочыць. А я як ламяну′ з магі′лы, і гэ′дак ляце′ла, а ён за мно′й. *Ніз., Уз.*

ЛАПТУ′Х (лапту′х) *мужч.* Мяшок для торфа. Патрэ′бна прыне′сці яшчэ′ адзі′н лапту′х то′рфу, але не бу′дзе, бо па шву лапту′х распо′ўсься. *Клет.*

ЛА′СТКА (ла′стка) *жан.* Закладка на хустцы. На чо′рта ты гэ′дыкую ла′стку зрабі′ла, і так уся паты′ліца го′лая. *Ляхі.*

ЛА′ТКА (ла′тка) *жан.* Гліняная міска. Схадзі′ пазы′ч у сусе′да ла′тку, не хапа′е адно′й на сала′т. *Нар.*

ЛАТУ′ШКА (лату′шка) *жан.* 1. Вялікая міска. По′ўну лату′шку наліла′ сыро′ваткі, не пашкадава′ла. *Ян.* 2. Макацёр. Знайшла′ лату′шку? Яна′ на ко′міне. *Мядз.*

ЛА′ЎКА (ла′ўка) *жан.* 1. Крама. Ла′ўка ў нас мале′нькая, ды і нічо′га ў ёй няма′. *В. В.* 2. Частка агароджы. Сь пяці′ ці шасна′ццаці ла′вак вяза′лі платы′. *В. В.*

ЛАХВА′ (лахва′) *прысл.* Добра. От яму лахва′: купі′ў сабе′ машы′ну і е′зьдзіць як пан. *Ляхі.*

ЛЕБЯДЗІ′ЦЬ (лебядзі′ць), -джу, -дзіш; *незак. тр.* Ліслівіць. Як у во′чы, дык лебядзі′ць, а за вочы′, дык брэ′ша. *Уз.*

ЛЯДА′ШЧЫЦА (ляда′шчыца) *жан.* Дрэнны чалавек. О, гэ′та така′я ляда′шчыца, што ні дай бо′жа. *Ляхі.*

ЛЕ′ПЕЙ (ле′пяй) *прысл.* Больш. Была′ я ў сы′на ме′сяц ці ле′пяй, ды й тро′хі дапамагла′ ім. *В. В.*

ЛІБІЗАВА′ЦЬ (лібізава′ць), -ую, -еш; *незак. тр.* Чытаць па складах. Ён то′лькі лібізава′ць ву′чыцца, калі то′е бу′дзя. *К.*

ЛІНЕ′ЙКА (лине′йка) *жан., устар.* Прадаўгаватая павозка ў выглядзе лінейкі на шырокіх колах. Не′калі на ліне′йца акано′м е′зьдзіў. *Дук.*

ЛІ′ПКІ (лі′пкі) *прым.* Прыхільны. Яны′ абе′дзьві ня лі′пкія да хло′пцаў. *Дук.*

ЛІСІ′ЦА (лісі′ца) *жан.* Драўляная плашка (звычайна іх дзве), з дапамогай якой выпростваюць сцяну будынка, калі апошняя выпучваецца. Вы′пучылася сьцяна′, на лісі′цу трэ′ба ўзя′ць, нічо′га іна′кш тут ні памо′жа. Лісі′ца бярэ′цца, калі′ сьцяна′ выпу′кваецца. *Сав.*

ЛІХА′РДЗІКІ (ліха′рдзікі) *толькі ў мн.* Смажонікі. То′лькі ве′дае ліха′рдзікі, няма′ што п стра′вы нае′сьціся. *Рат.*

ЛІХВЯ′Р (ліхвя′р) *мужч.* Чалавек, які прыносіць людзям няшчасце. Ну і ліхвя′р, як то′лькі ў клуп пры′дзе, дык абяза′цельна ў дра′ку на′до ўпе′рыцца. *Тур.*

ЛІХТУ′ГА (ліхту′га) *жан.* Перасыханне (рэчкі). Ліхту′га быва′е засу′шлівым ле′там. Плыты′ ганя′юць, а тут — ліхту′га. *Свер.*

ЛІ′ШНІЦА (лі′шніца) *жан.* Лішняе. У мяне′ німа′ чаго′ дава′ць. Лі′шніцы няма′. *Дук.*

ЛІШТВА′ (ліштва′) *жан.* Падкладка. Глядзі, у цябе′ ліштва′ ў са′чыку адарва′лася, а прышы′ць ня мо′жаш. *Сл.*

ЛО′ГВА (ло′гва) *ніяк.* Бярлога. Учо′ра ў ле′се мы на старо′е ло′гва мядзве′дзя набрылі′. *Клет.*

ЛО′ГВІНА (ло′гвіна) *жан.* Логавішча. Хадзі′ла ў я′гады, нарва′лася на дзі′кіх сьвінё′ў у Шыма′нскім ле′сі. То′лькі ву′хкаюць. Ло′гвіны павыклада′ныя, се′м'ямі дзе′ржацца. *Бялар.*

ЛО′ЖКА (ло′шка) *ніяк.* Ложак. Засьцялі′ ло′шка, а то бры′тка глядзе′ць. *Ляхі.*

ЛО′ЖНІК (ло′жнік) *мужч.* Несправядлівы чалавек. Ён ло′жнік, мой брат дваю′радны. Трусы′ ў яго′ ест ха-

ро′шай паро′ды, а я папрасі′ла, мне пазы′чыў труса′ про′стага заво′ду, а к′ажа, што харо′шай пароды. *Сав.*

ЛОМ (лом) *мужч.* Ламачча. Ло′мам і палю′ ў пе′-чы, то′рпу нія′к німа′. *Ляхі.*

ЛО′НАЧКА (ло′начка) *жан.* Радок. Пасадзі′ла ло′-начак ко′лькі мо′рквы, прарва′ць трэ′бо, а то то′нянька бу′дзя расьці′. *Сав.*

ЛО′НСКІ (ло′нскі) *прым.* Мінулагодні. Патрэ′бны ён табе′, як ло′нскі сьнех. *Сл.*

ЛО′ПАН (ло′пан) *мужч.* Управа. Ло′пана на яго′ ні-я′кага няма′, вот уе′ўся. *В. В.*

ЛО′ПАТ (ло′пат) *мужч.* Шум. А то надае′лі гэ′тыя гу′сі, такі′ ш ло′пат падніма′юць, хоць ву′шы заткні′. *В. В.*

ЛО′ПНУЦЬ (ло′пнуць) *зак. тр.* Адлегчы, паменшаць (пра мароз). Мне трэ′бо было′ закало′ць парсюка′ ме′-сяц наза′т, дак я ўсё цягну′ла. Але больш цягну′ць ні бу′ду. Як маро′с ло′пне, адра′зу закалю′. *Сав.*

ЛО′ЎЧЫ (ло′ўчы) *мужч.* Старшы ляснік. Ло′ўчы заў-сё′ды паці′ху так на кані′ лес аб′яжджа′е. *Хал.*

ЛО′ХНУЦЬ (ло′хнуць), -у, -еш; *зак. тр.* Прагнуць, моцна жадаць чаго. Та′ню ні пуска′юць гуля′ць да дзя-це′й, ма′тка хо′ча, каб дзіця′ на ача′х было′. А яна′ аш ло′хня да дзяце′й, крычы′ць да дзяце′й. *Сав.*

ЛУ′БКА (лу′пка) *жан.* 1. Мера вагі ў 16 кг. Не, такі′х няма′, ня чуў, а лу′пка — гэ′ная ме′ра ёсьць, лу′пка — гэ′на 16 кілагра′маў. *Вішн.* 2. Калыска з лубу. Цяпе′р ні даўне′й, дзіця′ ў калы′ску ло′жаць, а ні ў лу′пку. *В. В.*

ЛУБЯ′НКА (лубя′нка) *жан.* Вялікая лубяная пасу-дзіна, куды сыплюць збожжа. Няма′, дзяўча′ткі, ча′су, по′тым пры′дзяцця, а то со′нца, трэ′ба жы′та з лубя′нкі пярасушы′ць. *В. В.*

ЛУГ (лух) *мужч.* Шчолак. *Цял., Хар., Жор.* Трэ′ба лу′гу зрабі′ць ды пла′цьця намачы′ць. *Дук.*

ЛУ′КІ (лу′кі) *толькі ў мн.* Луг пры сяле. Лу′кі гэ′тыя пачына′юцца пры са′мум сяле′. *В. В.*

ЛУПА′ТЫ (лупа′ты) *прым.* 1. Таўстагубы. Які′ ж лупа′ты! Страх гля′нуць. *Уз.* 2. Шурпаты. Як ні абдзярэ′ш до′бра кру′пы, дык яны бу′дуць лупа′тыя. *В. В.*

ЛУ′ТА (лу′та, лут) *жан.* Аснова лапця. Адзі′н гато′вы ла′паць ужо ста′іць, а друго′га лу′та ніяк не выхо′дзіць. *Тур.*

ЛУ′ТКА (лу′тка) *жан.* Вушак. Застало′ся то′лькі лу′тку ў гэ′ным вакне′ памы′ць. *Нем.*

ЛУ′ЧНІК (лу′чнік) *мужч.* Прыстасаванне, у якое ўтыкалі лучыну. У лу′чнік устаўля′лі смо′льныя трэ′скі (лучыну), найбо′льш ча′ста с смаляны′х карчо′ў, і палі′лі. *В. В.*

ЛУ′ЧЧА (лу′чча) *прысл.* Лепш. Чым ля′сы тачы′ць, лу′чча п вады′ прынё′с. *Люц.*

ЛЭ′ХА (лэ′ха) *жан., лаянк.* Пляткарка, языкатая жанчына. Кап хоць што ў яе′ на языку′ затрыма′лася, така′я ўжо лэ′ха. *Алях.*

ЛЭ′ХАЦЬ (лэ′хаць), -аю, -еш; *зак. тр. Гл.* гандзюрыць. Вось ужэ′ вы′піў, дык не лэ′хай чаго′ не трэ′ба, а то жа′хну па′лкай. *Пяр.*

ЛЮДСКАВА′ЦЦА (люцкава′цца), -ю-ся, -еш-ся; *незак. тр.* Апранаць у людзі, выхадное. Хто йта маё′ паліто′ кі′нуў на печ? Я ў ём люцку′юся, а яны′ на печ кіда′юць. *Сав.*

ЛЮ′ДСКІ (лю′цкі) *прым.* Чый-небудзь. Былі′ скля′пэ′ люцкі′я, дак ён там хаво′ўся. *Цял.*

ЛЮДЗІ′НЫ (людзі′ны) *прым.* Ядомы, прыдатны да яды. У нас ваўчы′ныя то′лькі грыбы, іх нямо′жна е′сьці, а людзі′ныя ашчэ′ ня вы′расьлі. *Бялар.*

ЛЮТАЕ′ЖЛІВЫ (лютае′жліві) *прым.* Чалавек, які дрэнна есць. Наш малы′ ве′льма лютае′жлівы, нічо′га ні хо′ча е′сьці. Напла′часься, по′куль пако′рміш яго. *Цял.*

ЛЮ′ФЦІК (лю′фцік) *мужч.* Фортка. У ва′шых во′кнах ёсць лю′фцікі? Во дак пра′вільна, што зрабі′лі лю′фцікі, а мы дак не. *Рум.*

ЛЯДА′ШНІ (ляда′шні) *прым.* Паношаны. То′жа быў касьцю′мчык не′йкі ляда′шні, але′ прышло′ся і яго′ дано′шваць. *В. В.*

ЛЯДА′ШЧЫ (ляда′шчы) *прым.* Стары. Така′я ўжо ляда′шчая мая′ ма′ці, але′ шчэ дзяржы′цца. Ці до′ўга то′лькі? *В. В.*

ЛЯДА′ШЧАНЬКІ (ляда′шчанькі) *прым., памянш. ад* лядашчы. Худы, тонкі. Мая дачу′шка така′я ляда′шчанькая, хварэ′ла до′ўга. Але′ нічо′га, ко′сьці ёсць, то мя′са бу′дзя. *В. В.*

ЛЯДНІ′К (лядні′к) *мужч.* Падбярозавік. Ма′ма, а ляднікі′ сяго′ньня бу′дзем браць? *Касц.*

ЛЯЖА′ЙКА (ляжа′йка) *жан.* Ляжанка. Як ні вы′палім ляжа′йкі, дак хо′ладна ў ха′ці. *Цял.*

ЛЯЖНЯ′ (ляжня′) *жан.* Ляжанне. З ляжні′ хле′ба не пад′ясі′,— гэ′та ты до′бра ве′даіш, але ро′біш усё′ не так. *Пяр.*

ЛЯ′ЛЬКА (ля′лька) *жан.* Частка явару ад кораня, якую любяць есьці дзеці. Трэ′ба было′ б зь я′вару ля′льку сарва′ць ды зье′сьці. *В. В.*

ЛЯМПЭ′РНІ (лямпэ′рні) *толькі ў мн.* Карнізы. Трэ′ба ўжо лямпэ′рні прыбі′ць і паве′сіць но′выя фіра′нкі. *Пуг.*

ЛЯНІ′ЎКА (ляні′ўка) *жан.* Страва са свежай капусты. Ідзі′ еш, а то ляні′ўка асты′не. *Ос.*

ЛЯНУ′ШКА (ляну′шка) *жан.* Пячурка. А ў ляну′шцы кот сьпіць, ад дзяце′й схава′ўся. *Ян.*

ЛЯ′ПА (ля′па) *жан.* 1. Капа сена. Мой сё′ньня Міко′ла заро′біць адну′ ля′пу се′на каро′ві. *В. В.* 2. *Мужч., зневаж.* Рот. Ну чаго′ ты тут цэ′лы дзень гарлапа′ніш, ля′пу разя′віўшы. *В. В.*

ЛЯ′ПНУЦЬ (ля′пнуць), -у, -еш; *зак. тр., перан.* Упасці. Учо′ра мы е′лі на по′лі, а жук як ля′пня ў мі′ску. *В. В.*

ЛЯ′СНУЦЬ (ля′снуць), -у, -еш; *незак. тр.* Ударыць. Ужо′ калі′ ля′сну, дык до′ўга по′мніць бу′дзеш. *Войр.*

ЛЯТА′ЦЬ (лята′ць), -ю-, -еш; *незак. тр., перан.* Хадзіць, бегаць без толку. Дзе′ўкі, як жаро′пкі малады′я, туды′-сюды′ лята′юць. *В. В.*

ЛЯ′ХА (ля′ха) *жан.* Рэха. По′йдзя з на′мі ў лес, зблу′дзіць, а гука′ям, дык яна′ ні на го′лас, а на ля′ху бяжы′ць. *В. В.*

М

МАГАЗІ′Н (магазі′н) *мужч.* Рэзервуар у лямпе, у які наліваецца газа. Ля′мпу як пусьці′ў, дак шкло разьляце′лася, а магазі′н быў бляша′ны, дак цэ′лы засто′ўся. *Цял.*

МАГНА′Ч (магна′ч) *мужч.* Багаты чалавек. Вунь як гэ′тыя магначы′ бая′цца капе′йкай перадаражы′ць. *Калод.*

МАДЗЕ′ЦЬ (мадзе′ць), -ею, -еш; *незак. тр.* Мёрзнуць. Цэ′лы дзень мадзе′ла на ву′ліцы, паку′ль машы′ны дажда′лася. *Бр.*

МАЖА′РЫ (мажа′ры) *толькі ў мн.* Калёсы для звозкі снапоў і сена. Міко′ла, ты падраманту′й мажа′ры, бо пасьля′ абе′ду бу′дзем зво′зіць снапы′. *Юр.*

МАЖЛІ′ВА (мажлі′ва) *прысл.* Добра. У гэ′тым го′дзі бу′льба ў нас во як мажлі′ва вы′расла. *Калод.*

МА′ЖЫ (ма′жы) *толькі ў мн.* Доўгія шырокія драбіны, якія ставяцца на павозку пры перавозцы сена, саломы, вікі і інш. Ма′жы то′лькі вазі′ць се′на, сало′му. *Рат.*

МАЗГАВА′ЦЬ (мазгава′ць), -ю, -еш; *незак. тр.* Думаць. Мазгу′й, мазгу′й, мо′жа што і наду′маясься. *В. В.*

МАЗГАВІ′НА (мазгаві′на) *жан.* Галава. Атчапі′цеся ад мяне′, мазгаві′на мая′ за′рас ні рабо′тая. *Кухн.*

МАЗГАЎНЯ′ (мазгаўня′) *жан., лаянк.* Дурная галава. Мазгаўня′ ў цябе′ дурна′я, а ня галава′. *Дук.*

МАЗГЛЯКІ′ (мазглякі′) *толькі ў мн.* Адзенне і абутак разам. На твае′ мазглякі′, не сядзі′ го′лы-бо′сы, брыдо′це. *Юр.*

МАЙНА′ЧЫЦЬ (майна′чыць), -у, -ыш; *незак. тр.* Бачыць здані, галюцыніраваць. А ле′тась, ты, зна′яш, дзета я была′, прышла′ позна, вячэ′раю на ку′хні. Ра′птам здало′сё, не′шта блі′снуло ў той ха′ці. Я прыгле′дзелася — нічо′га німа′. Да спало′халася, ду′маю, што гэ′то са мно′ю, мо′жа майна′чу, з галаво′й што ро′біцца. Кроў уны′ла — вядо′ма, ноч, нідзе′ ніко′га, адна′ ў ха′ці. *Сав.*

МАЛАДНЯ′К (маладня′к) *зборн.* Моладзь. Маладняку′ атусю′ль панаяжджа′ла: і са Скамаро′шак, і з Асі′паўшчыны. *Сав.*

МАЛЯВІ′ДЛА (маляві′дла) *ніяк.* Пэндзаль. У се′раду шко′лу малява′лі, то далі′ мне маляві′дла, а я крыжы′ на мо′гілках пакра′сіла. *Вішн.*

МАМЭ′РЛЯ (мамэ′рля) *толькі ў адз.* Павуцінне. На во′кнах гардзі′ны вісяʹць, а за і′мі паву′к мамэ′рлю наві′ў. *В. В.*

МАНЕ′Ж (мане′ш) *мужч.* Малатарня. А мы так з Алё′най стамі′ліся на мане′жы, што так ста′лі ру′кі мо′цна бале′ць. *Калод.*

МАНІ′СТА (мані′ста) *жан.* Нізка. До′брую мані′сту грыбо′ў насушы′ла. *Мік.*

МАНТЫЛЯ′ЦЦА (мантыля′цца), -ю-ся, -еш-ся; *незак. тр.* Хістацца. Ледзь ідзе′, мантыля′ецца, п'я′ніца гэ′ты. *Уз.*

МАРАКАВА′ЦЬ (маракава′ць), -кую, -куеш; *незак. тр.* Гневацца. Цё′тка мараку′я, на′ват гавары′ць ні хо′ча. *Цял.*

МАРАФЭ′ЦІЦЦА (марафэ′ціцца). *Гл.* чапурыцца. Намарафэ′ціцца і то′лькі яе й ба′чылі. Вось така′я й по′мач, ты тут до′ма адзі′н калупа′йся. *Клет.*

МАРГО′ЎНІК (марго′ўнік) *мужч.* Маркоўнік. Як марго′ўнік то′ўсты, дык і мо′ргава до′брая. Вось і за′рас така′я. *Ляшч.*

МАРДО′ЎНІК (мардо′ўнік) *мужч., бат. Гл.* блякотнік. Мно′гія мардо′ўнік свіньня′м даю′ць усухамя′тку, а я дык зава′рам абліва′ю. *Шут.*

МА′РНЫ (ма′рны) *прым.* Дрэнны, нялюбы. Дзе′сяць свато′ў сва′таліся, а пайшла′ за ма′рнага, не любі′ла, але бацькі′ аддалі′. *Вішн.*

МАРО′ЗІЦЬ (маро′зіць), -у, -іш; *незак. тр., перан.* Хлусіць. От дзе таўка′ч ты гэ′дакі, але ж маро′зіць абы′ што. *В. В.*

МАРСКАНУ′ЦЬ (марскану′ць), -уш, -еш; *зак. тр.* Штурхануць. Адыдзі′ся, а то як марскану′, дак і пако′цісься. *Ляхі.*

МАРСЯНУ′ЦЦА (марсяну′цца), -у-ся, -еш-ся; *зак. тр.* Дацягнуцца. Яка′я ты ў мяне ўжо разу′мнінькая, марсяну′лася аж да зэ′дліка. *В. В.*

МАРХО′ЎНІК (мархо′ўнік) *мужч. Гл.* маргоўнік. Калі′ не пасьпе′ю, то про′ста мархо′ўніку нарву′ ды дам сьвіньня′м. *Так.*

МАРЦЫПЛЯ′СЫ (марцыпля′сы) *толькі ў мн.* Нешта незразумелае, розныя выкрутасы. Той рас як былі′, І′ра мне спо′рціла два канве′рты. Да гэ′ткія харо′шыя канве′рты! Я ду′мала, у По′льшчу пісьмо′ пашлю′ ў гэ′тых канве′ртах, а яна′ ўзяла′ дзе′ду Маро′зу бараду′ зялё′ную намалява′ла і яшчэ′ не′кіх марцыпля′саў наве′шала. Спо′рціла мне адно′ канве′рты. Цяпе′р ізно′ў ідзі′ на по′шту. *Сав.*

МАСА′РНЯ (маса′рня) *жан.* Кілбасная. Ён мо ш чатырна′ццаці гадо′ў у маса′рні ро′біць. *Сав.*

МАСЛЯ'НКА (масьля'нка) *жан., бат.* Зарніца. Масьля'нкі сабіра'юць і ёй мы'юць пасу'ду, куды' малако' цэ'дзяць, каб яно' не кі'сла. *Кальч.*

МАСЦЯ'РКА (масьця'рка) *жан.* Работніца, майстар сваёй справы. Быва'ла, калі' ў сям'і' было' шмат дзяўча'т, трэ было' ма'ці быць до'брай масьця'ркай, каб навучы'ць дачо'к уся'каму труду'. *В. В.*

МАТА'ЦЬ (мата'ць), -ю, -еш; *незак. тр.* Бегчы, хутка ісці. Ду'мала, ў Вяле'йцы яго' ўві'джу, аж мата'іць сам, а стра'шны-стра'шны. *Малм.*

МАЎЧА'НІШЧА (маўча'нішча) *агульн., асудж.* Маўклівы чалавек. Маўча'нішча, як цялё' бо'жайе, ні гаво'ркі зь яго ні гамо'нкі. *Тур.*

МАХНЫ'ТКА (махны'тка) *жан.* Галавешка. Калі' гары'ць аго'нь, то застаю'цца махны'ткі, кусо'чкі дрэ'ва, які'я тле'юць. *Уз.*

МАХО'РЧЫК (махо'рчык) *мужч. Гл.* махра. Пачы'сьці ўсе махо'рчыкі ў мо'ркавы і складзі' вунь туды'. Я пато'м вазьму'. *Дук.*

МАХО'ТКА (махо'тка) *жан.* Гліняны гаршчочак для стравы. Карто'плі стушы'ла ў махо'тцы, вы'няла махо'тку з пе'чы, аж раскало'лася там, дзе была невялі'кая шчы'ліна. *Уз.*

МАХРА' (махра') *жан.* Бакавая тоненькая нітачка на моркве. Та'ня, абрэ'ш махру' на мо'ркаўцы ды нясі' сюды' дзяўча'ткам. *Ніз.*

МАЦІ'Х (маці'х) *мужч.* Матыў (песні). Цягні' ў маці'х, не цягні' ў другі' бок. *Тур.*

МАЧА'ЦЬ (мача'ць), -ю, -еш; *незак. тр.* Мачыць (лён). А по'тым мача'лі лён. Дзьве нядзе'лі мок. До'бры лён атрыма'ўся. *Рат.*

МАЧО'НЫ ЛЁН. Лён, які мочаць. Лён без гало'вак, які мо'чаць у вадзе', называ'юць мачо'ны лён. Вунь ён ляжы'ць. *Рат.*

МАЧУ′ЛА (мачу′ла) *жан.* Сажалка. Мачу′ла заўсё′ды ці′най зялё′най пакры′тая, камары′ слу′пам стая′ць. *Зааз.*

МАШЫНО′ЎКА (машыно′ўка) *жан.* Інкубатарнае кураня. Вазі′лі нядо′ўна машыно′ўкі, я ўзяла′ дзе′сяць штук. *Бялар.*

МЕ′ЗЕНЫ ПА′ЛЕЦ (ме′зяны па′ляц). Мезенец. Ён паказо′ў ме′зяны па′ляц. *Цял.*

МЕ′КШЫЦЦА (ме′кшыцца) *незак. тр.* Рабіцца мяккім. Яна′ (мільта) ме′кшыцца і така′я сма′чная, мае′ ўсе′ лю′бяць. *Рат.*

МЕ′ЛІВА (ме′ліва) *ніяк.* Мліва. Заво′зьнікі ме′ліва прыве′зьлі, хутчэ′й канча′й. *Тур.*

МЕРАЖКАВА′ЦЬ (мярашкава′ць), -кую, -куеш; *незак. тр.* Вышываць. Глядзі′ ты, во як спадні′цу абмярашкава′ла, а васількі′ як жывы′я! *Кухц.*

МЕРКАВА′ЦЬ (меркава′ць), -ую, -еш; *незак. тр.* Разлічваць. Меркава′ла, што пры′йдзе ху′тка, ажно′ ашчэ′ й німа′. І калі′ то′лькі пры′йдзе? *Пяр.*

МЕ′СТА (ме′ста) *ніяк.* Мястэчка. *Дук., Хар.* Я іх ба′чыла ўчо′ра на ме′сьця. *Жор.*

МІЗ *прыназ.* Між. Міз іх сва′рка была′. *Цял.*

МІЛА′НАВЫ (міла′навы) *прым.* Нейлонавы. Глядзі′ця, кляё′нка празры′стая, як міла′навыя руба′шкі. *В. В.*

МІ′ЛЬТА (мі′льта) *жан.* Страва з аўсянай мукі. Авё′с па′руць у пе′чы, а по′тым су′шуць на пе′чы, аптаўка′юць у сту′пі і ро′бюцца зе′рнюшкі сушо′ныя. Пато′м вязу′ць у прут і ме′люць гэ′тыя на муку′. Яе се′юць, кап ні было касьцю′лкі с аўса′. Муку′ ко′мшуць і яду′ць гэту мі′льту. *Рат.*

МЛЯЧА′РНЯ (мляча′рня) *жан.* Малочнапрыёмны пункт. Мле′ка ня но′сіць, му′сіць, у мляча′рню, ма′сла ро′бяць, сы′ры яду′ць. *Сав.*

МІНУ′ЦЦА (міну′цца) *зак. тр.* Прайсці. Вялікдзень міне′цца, а там ско′ра й сё′муха. *В. В.*

МО′ДА (мода) *жан.* Матыў, мелодыя песні. Ох, і кра-сі′вая мо′да белару′скіх пе′сінь! *Малм.*

МОСТ (мост) *мужч.* Падлога. Мост у пярэ′дняй ха′-це быў вы′мыты, чы′сты, ступі′ць баі′шся, каб не засьля-дзі′ць. *Клет.*

МО′ЦКІ (мо′цкі) *прым.* Добры. Як хто мо′цкі, то даду′ць не′калькі ху′нтаў жы′та. *Кухц.*

МУДРЭ′Й (мудрэ′й) *прысл.* Лепш. *Цял., Кам.* І ця-пе′р мудрэ′й хто жыве′, дык пара′ды ці дапамо′гі і ні чака′й. *Кухц.*

МУЗЫКА′РСТВА (музыка′рства) *ніяк.* Музыка. До′бра, як чалаве′к здо′льны да музыка′рства. *Малм.*

МУЗЫ′ЧНІК (музы′чнік) *мужч.* Музыкант. Пачака′й-це, ху′тка музы′чнікі зьбяру′цца, паска′чаце з на′шымі дзе′ўкамі. *Мік.*

МУ′ЛЯЦЦА (му′ляцца), -ю-ся, -еш-ся; *незак. тр.* Ламацца, не згаджацца. Ён до′ўга му′ляўся, ня хаце′ў згаджа′цца е′хаць гэ′дак далё′ка па се′на, але мушчы′ны ўгавары′лі, пае′хаў. *Цял.*

ВЫ′МУРЗАЦЦА (вы′мурзацца), -ю-ся, -еш-ся; *не-зак. тр.* Запэцкацца. А мой ты хло′пчык! Дзе ш ты так вы′мурзаўся? *Войр.*

МУ′РАЎ (му′раў) *мужч.* Мурава. А пры′дзя жніво′, зажы′нкі гуля′лі. Хло′пцы во′зьмуць гармо′нікі, наста-я′шчую гуля′нку ўстро′яць. А му′раў зялё′нянькі (скаці′-на па дво′ру ня хо′дзіць, пастаўні′к для жывё′лы каля хлява′ быў), ска′чуць, сьмяю′цца. *Бялар.*

МУРЛА′ТЫ (мурла′ты) *толькі ў мн.* Бэлькі. Но′вую ха′ту ўжо зака′нчываем, мурла′ты кла′сьці трэ′ба і столь рабі′ць. *Кап.*

МУ′СІБЫЦЬ (му′сібыць) *пабочнае слова.* Мабыць. А ты, дачу′шка, му′сібыць, здалё′ку? *В. В.*

МУСЛІ′Н (мусьлі′н) *мужч.* Батыст. Цяпе′р мусьлі′н ні ў мо′дзі, усё′ шоўк то′лька. *Цял.*

МУСЛІНО′ВЫ (мусьліно′вы) *прым.* Батыставы. *Цял.* Мая′ мусьліно′вая ху′стка ўжо парва′лася. *Дук.*

МУСО′ВА (мусо′ва) *прысл.* Абавязкова. Хі′ба ш гэ′та мусо′ва на вясе′льля йсьці′? *Ляхі.*

МУЦІ′ЦЬ (муці′ць), -чу, -іш; *незак. тр.* Паласкаць бялізну. Пайду′ я бялі′зну муці′ць, дай мне лаха′нку с сабо′ю, чы′стае туды′ пакладу′. *Калод.*

МЫТНУ′ЦЦА (мытну′цца), -у-ся, -еш-ся; *зак. тр.* Кінуцца. А саба′ка — сы′сьцік, як мытну′ўся да мяне′, ну, ду′маю, разарве′. *Ніз.*

МЫША′ (мыша′) *жан.* Мыш. Ай, мыша′ во! Ды ні дзяржы′ ты яе ў рука′х, яна′ ш цябе′ ўварве′. *Бялар.*

МЭ′НДАЛЬ (мэ′ндаль) *мужч.* Бабка. Жжа′лі, у мэ′ндалі паста′вілі. *Рат.*

МЭ′НДАЦЦА (мэ′ндацца), -ю-ся, -еш-ся; *незак. тр.* Туляцца без справы. Хва′ціць мне тут мэ′ндацца, трэ′ба іці′ хлеп сь пе′чы вы′няць. *В. В.*

МЭ′НЬКА (мэ′нька) *жан.* Му′ка. Ну і мэ′нька мне з гэ′тым чалаве′кам! *Пал.*

МЭ′РАМ (мэ′рам) *злуч.* Быццам. Гэ′ты ко′лер мэ′рам ко′лер не′ба. *Свер.*

МЭ′РЛЯ (мэ′рля) *жан.* Марля. Не было′ куды′, дык вы′сыпала я′гады на мэ′рлю. А цяпе′р трэ′ба перасыпа′ць, а то мэ′рля шчарне′я, а мне ш малако′ адцэ′джваць. *Бялар.*

МЯ′ГНУЦЬ (мя′гнуць), -у, -еш; *незак. тр.* 1. Карпець. На′да было′ сядзе′ць, мя′гнуць, ро′біць усё гэ′та. *Рат.* 2. Стукнуць. Ну нашто′ ты гэ′тага мало′га мя′гнуў, ён жа тут са′мы ме′ншы, а ты вунь які! *Тхар.*

МЯ′ЛА (мя′ла) *жан., перан.* Непаваротлівая жанчына. А яна′ як мя′ла да рабо′ты, нічо′га ні зро′біць палю′цку. *Цял.*

МЯ′ЛІННЕ (мя′ліньне) *толькі ў адз.* Адыходы, якія атрымліваюцца, як труць лён. У варыўню′ нацяга′ла мя′ліньня зь лё′ну. *Акал.*

МЯ′ЛІЦЬ (мя′ліць), -ю, -іш; *незак. тр.* Цёрці лён. Спача′тку лён пасу′шаць, а по′тым мя′ляць. *В. В.*

МЯНТА′ШКА (мянта′шка) *жан., зневаж.* Чалавек, які многа гаворыць. Ба′ба яго′ така′я мянта′шка, цэ′лы дзень балбо′ча, і балбо′ча, і балбо′ча. *В. В.*

МЯНЦІ′ЦЬ (мяньці′ць), -чу, -іш; *незак. тр.* Есці. Вось далі′ табе′, дык і мяньці′ на здаро′ўе, не зява′й. *Пяр.*

МЯРНІ′ЧЫ (мярні′чы) *мужч.* Каморнік. Заме′р зямлі′ мярні′чы рабі′ў, трэ′ба было′ плаці′ць. Купі′ць сашні′к трэ′ба, заплаці′ пятна′ццаць зло′тых. А калё′сы! А хаму′т! За ўся′ку ўся′чыну заплаці′. Ражжыва′ліся тру′дно. *Сав.*

МЯТА′ЦЦА (мята′цца), -аю-ся, -еш-ся; *незак. тр.* Мільгаць. То′лькі гля′ну ў ціліві′зар, дык мне ўсё мята′ецца пя′рат вачмі′. *Пяр.*

МЯТРО′ЎКА (мятро′ўка) *жан.* Прылада для вымярэння плошчы. А там ужо′ і брыгадзё′р хо′дзіць з мятро′ўкаю. *Тур.*

МЯТУШЫ′ЦЦА (мятушы′цца), -у-ся, -ыш-ся; *зак. тр.* Мітусіцца. Э′та ш я ні магу′ глядзе′ць уза′т, тады′ мне ў вача′х мятушы′цца, мятушы′цца. Я як е′ду куды′, абіза′цельна, каб глядзе′ць упяро′т. *Сав.*

МАХ (мах) *мужч.* Веліч (пра высокага росту чалавека). Брыгадзі′р наш онь які′ мах, а ва′жыць усяго′ пяйся′т тры кі′лі. *Сав.*

Н

На *прыназ.* У. *Дук., Хар., Жор., Кам.* Учо′ра ра′на на Узду′ хадзі′ла. *Кухц.*

НАБАБЭ'НІЦЬ (набабэ'ніць), -ю, -іш; *зак. тр.* Накласці. От то'лькі ня хо'чацца, а то я зале'з ба і такі' табе' воз набабэ'ніў ба, што ні пацягну'лі п і ко'ні. *Бялар.*

НАБАСЯКА' (набасяка') *прысл.* Басанож. А ле'там уве'сь час набасяка' хаджу', тут усе' так звы'клі, ды і нашто' цяпло'м ты'я бо'ты. *Уз.*

НАБГО'МКА (набго'мка) *жан.* Невялікая міска. Налі' кату' сырадо'ю ў набго'мку, хай пае'сьць крыху'. *Чэрв.*

НАБІ'ЦЦА (набі'цца), -ю-ся, еш-ся; *зак. тр., перан.* 1. Напрасіцца. Сам жа набі'ўся ёй, а цяпе'р шкаду'яш. *В. В.* 2. Прычапіцца, прыйсці. Ка'жуць, што яна' сама' набі'лася да хло'пца. *В. В.*

НАБО'ІШЧА (набо'ішча) *агульн.* Той, хто набіваецца. Такі' ўжэ набо'ішча гэ'ты Пятро'к. Аграно'м гавары'ць зь ім ня хо'ча, а ён усё' набіва'яцца. Ну і што зь ім рабі'ць? *Дук.*

НАБО'ХАЦЬ (набо'хаць), -ю, -еш; *зак. тр.* Наліць чаго-небудзь вельмі многа. Набо'хала по'ўную вялі'кую мі'су, страх, дзе ж я зьем. *Уз.*

НАБРА'ЦЦА (набра'цца), -у-ся, -эш-ся; *зак. тр., перан.* Моцна напіцца. Мой учо'ра так набра'ўся, што ледзь даха'ты прывало'кся. *В. В.*

НАГА'МЫ (нага'мы) *прысл.* Пешшу. Нічо'га не зро'біш, пры'йдзіцца ісьці' нага'мы, бо падве'сьці німа' каму'. *Клет.*

НАВАЗЮ'РЫЦЬ (навазю'рыць), -у, -ыш; *зак. тр.* Разліць, размазаць. Ах, і навазю'рыў ты на стале', вот нязгра'бны. *Калод.*

НАВА'ЛЬНЫ (нава'льны) *прым.* Праліўны навальнічны (пра дождж). Пе'рад ва'шым прые'здам драсава'ла гарбузэ', а по'тым до'жджык нава'льны пралі'ў, лапушы'стыя ста'лі які'я. *Сав.*

НАВІДАВО′К (навідаво′к) *прысл.* Навіду. Навідаво′к пол памы′я, а глянь у куто′к, дык там пыл ляжы′ць. *В. В.*

НАВО′ЗАМ (наво′зам) *прысл.* Загуменнем, задамі; сцяжынкай за вёскай. Наво′зам по′йдам, бо ў вё′сцы ня вы′лясьці, а наво′зам гэ′дак элега′нцко йсьці, канюшы′нка расьце′. *Сав.*

НАВУРЫ′ЦЦА (навуры′цца), -у-ся, -ыш-ся; *зак. тр.* Наесціся. Я так навуры′лася рулё′ў, што і ўстаць не магу′. *Мядз.*

НАВЫ′ГАНКІ (навы′ганкі) *прысл.* Навыперадкі. Дзе′ці бе′глі навы′ганкі: хто хутчэ′й, таго′ й пахва′ляць. *Уз.*

НАГАНАШЫ′ЦЬ (наганашы′ць), -у, -ыш; *зак. тр.* Нарваць. Наганашы′ла травы′ на цэ′лаю нядзе′лю. *Дук.*

НАГА′НЫ (нага′ны) *прым.* Дрэнны. Не′шта ры′ба не падаба′ецца мне, нага′ная яна′. *Марк.*

НАГДОЁ′ (нагдоё′) *прысл.* Пазаўчора. Нагдоё′ ў кра′ме была′, ты ве′даеш, су′мку купі′ла. Ба′чыла таку′ю? *Пан.*

НА′ГЛЫ (на′глы) *прым.* Нахабны. Вот дзе на′глы чалаве′к! Ты яго′ праганя′еш, а ён ле′зя, як та′я каро′ста прыстае′. *Цял.*

НА ГО′СЦІ (на го′сьці). У госці. А ма′ма с па′пай пае′халі ў Бары′сава на го′сьці. *Клет.*

НАДЗЕ′ЦЬ (надзе′ць), -ну, -неш; *зак. тр.* Начыніць. Ку′ру зарэ′зала. Асмалі′ць хо′рашанько, цё′плаю вадо′ю вы′мыць, кі′шкі вы′пусціць, надзе′ць і ўжа′рыць, от уку′с, што за ўку′с. *Сав.*

НАДО′Е (надо′е) *прысл.* Нядаўна. Надо′е сын прые′хаў у го′сьці. *Ляхі.*

НАДЫ′СЬ (склады′сь) *прысл.* Надоечы. Ён нады′сь хадзі′ў у дупцэ′. *Дук.*

НАЙГРАВА′ЦЦА (найграва′цца), -ю-ся, -еш-ся; *незак. тр.* Здзеквацца. От з гэ′тага чалаве′ка ўсе̄ найграва′юцца, сьме′шкі стро′яць. *Сав.*

НА′ЙДА (на′йда) *агульн.* Прайдзісвет. Гэ′та на′йда ве′дая, дзе што ро′біцца. *Дук.*

НАЙСЦІ′СЯ (найсьці′ся), -ду-ся, дзеш-ся; *зак. тр.* Нарадзіцца. Прас гот у нас зь ім і найшо′ўся ма′льчык, Пе′ця назва′лі, і я забале′ла. *Шут.*

НАКАЗА′ЦЬ (наказа′ць), -жу, -жаш; *зак. тр.* Нагаварыць. Яна′ наказа′ла мно′га, а то′лку ма′ла. *В. В.*

НАКАЛПА′К (накалпа′к) *прысл.* Завязаць хустку абы як. Ні прыфранці′лася й ху′стку накалпа′к завіза′ла. *Раб.*

НАКАНАВА′ЦЬ (наканава′ць), -ную, -нуеш; *зак. тр.* Нарыхтаваць. Стары′я гавары′лі, што зіма′ хало′дная бу′дзе, так трэ′ба больш дроў на зіму′ наканава′ць. *Кап.*

НАКІ′ДАЦЬ (накі′даць), -ю, -еш; *зак. тр.* Наліць густога чаго-небудзь. Звары′ла я заці′ркі ды й накі′дала ў мі′ску, але′ то′лькі чаты′ры лы′шкі зье′ла. *В. В.*

НАКО′ПІЧ (нако′піч) *мужч.* Бункер (саломы). Ле′тась я пае′хала па сало′му, брыгадзі′р ка′жа: «Бярэ′ця ты′я два нако′пічы, два бу′нкяры, а ў бу′нкяры па-дзяржа′ўнаму пяцьдзеся′т кіль палага′яцца». *Сав.*

НАКРАПА′ЦЬ (накрапа′ць), -ю, -еш; *зак. тр.* Зрабіць (каўбасу). Ве′чарам рабо′та бу′дзя, паві′нны каўбасы′ накрапа′ць. *Вяр.*

НАЛЫ′КАЦЦА (налы′кацца), -ю-ся, -еш-ся; *зак. тр.* Выпіць лішняе. Во налы′каўся як сьвіня′ і сло′ва сказа′ць ні мо′жа. *Клет.*

НАЛЮДНЕ′ЦЦА (налюдне′цца), -ю-ся, -еш-ся; *зак. тр.* Стаць такім, як іншыя. Тро′ха падужэ′ла гусянё′, паглядзі′, як до′бра бяжы′ць. Хаця′ п тро′ха налюдне′лася, кі′нала б усё′ і адне′сла да сястры′, там у яе′ гу′сі ё. *Бялар.*

НАЛЯГА′ЦЬ (наляга′ць), -ю, -еш; *незак. тр., перан.* Нападаць. Не′калі на нас во′рагі наляга′лі, от стра′шна было′! *В. В.*

НА′МАЧЫ (на′мачы) *займ.* Нам. Даро′га к на′мачы нялё′хкая была′, у ту′ю пару′ ўсё ле′сам ды бало′там хадзі′лі пяшко′м. *Кухц.*

НАПАКАВА′ЦЦА (напакава′цца), -ю-ся, -еш-ся; *зак. тр.* Наесціся ўволю.— Сяда′й, Гіле′на, з на′мі палу′днаваць.— Не, сусе′тка, дзя′куй. До′ма напакава′лася. *Сл.*

НА′ПАЛ (на′пал) *прысл.* Папалам. *Хар., Жор.* Тале′рка так ро′ўна раскало′лася на′пал, уся′ ро′ўна як хто адрэ′заў. *Дук.*

НАПА′СІЦЬ (напа′сіць), -у, -іш; *зак. тр.* Угнаіць зямлю. Німа′ скаці′ны ў нас і зямлю′ німа′ чым напа′сіць. *В. В.*

НА ПАПРАДУ′ХІ (на папраду′хі) *прысл.* У госці. Да мяне′ на папраду′хі прые′хаў брат, даўно′, ой, даўно′ не ба′чыліся, дык я аж запла′кала. *Марк.*

НАПЕ′РАД (напе′рат) *прысл.* Раней. Напе′рат лепш было′ ма′ці, а ціпе′р горш. *В. В.*

НАПО′РНЫ (напо′рны) *прым.* Напружаны. За′рас у іх там са′мы напо′рны мо′мант, вунь як раскрыча′ліся, і ўсе да дзірэ′ктара. *Тхар.*

НАПРО′ЦІЎ (напро′ціў) *прысл.* Насупраць. Напро′ціў вунь на другі′м баку′ ву′ліцы на′ша шко′ла зь бе′лымі акані′цамі. *Мядз.*

НАПЯКА′ЦЬ (напяка′ць), -ю, -еш; *зак. тр.* Напячы. Зо′ўтра напяка′ю бліно′ў. Калі′ лю′біця, то ўстава′йця, бу′дзям ма′заць. *В. В.*

НАРАВІ′ЦЦА (нараві′цца), -ўлю-ся, -іш-ся; *незак. тр.* Гнуцца. Сьпіна′ ве′льма балі′ць, то я ўсё нараўлю′ся, дык урачы′ ка′жуць, што сьпіна′ ўжо сагну′лася ў міне′. *В. В.*

НАРА′ДКА (нара′тка) *жан.* Павозка, у якой возяць гной. У нара′ццы во′зяць гной, а ў драбі′нах во′зяць се′на. *Свер.*

НАРУГА′ЦЦА (наруга′цца), -ю-ся, -еш-ся; *незак. тр.* Дражніцца. Хо′піць табе′ ўжо наруга′цца, увё′ў дзе′ўку ў кра′ску. *Люц.*

НАСПЛЯТА′ЦЦА (насплята′цца), -ю-ся, -еш-ся; *зак. тр.* Нагаварыцца. Ты бач, ба′бы ўжо′ насплята′ліся, лі′ха іх галаве′. *Тур.*

НАСТАЯ′ШЧА (настая′шча) *прысл.* Поўнасцю. Ужо′ настая′шча пастро′ілі двухвета′жны дом, гэ′на клуб бу′дзя. *Сяд.*

НАСТО′ЛЬНІЦА (насто′льніца) *жан.* Абрус. У міне′ шчэ насто′льніца, што дзе′ўкаю тка′ла. *Цял.*

НАСТО′ЛЕНА (насто′ляна) *дзеепрым.* Накладзена на столь (пра запас). А ў яго′ ш до′шак-до′шак насто′ляна. *Сав.*

НАСТРА′МАК (настра′мак) *мужч.* Невялікі вазок. На′ша Лысу′ха дык за дзень зьяда′я настра′мак се′на. *В. В.*

НАСТЫРА′ЦЦА (настыра′цца); -ю-ся, -еш-ся: *незак. тр.* Псаваць адносіны. *Хар., Жор.* Ты, Гэ′лька, і ні ду′май, ня бу′дзя яна′ з-за цябе′ настыра′цца зь людзьмі′. *Дук.*

НАСЕ′ВАК (насе′вак) *мужч.* Насенне. Сё′лята мы агуркі′ садзі′лі сваі′м насе′ўкам. *Ляшч.*

НА′СЬКІ (на′ські) *займ.* Наш (беларускі). А мно′га ў Мі′нску не на′ськіх людзе′й? *Сяд.*

НАТРЭ′ТНЫ (натрэ′тны) *прым.* Назойлівы, надакучлівы. Це′хніка цяпе′р здо′раво спаса′я. Гэ′тако цяпе′р натрэ′тно ле′то было′, запо′зьняно, і ўсё прыбра′лі — ба′бы ле′там гуля′лі. *Сав.*

НАЎБО′ЧУ (наўбо′чу) *прысл.* Збоку. Што ш ты, Я′начка, се′ла наўбо′чу? Патсо′вайся. *Сав.*

НАЎРЭ′ЦЦА (наўрэ′цца), -ю-ся, -еш-ся; *зак. тр.* Напаткацца. Ду′мала, ба′бачкі, ні дайду′— така′я це′мінь. До′бра, што хло′пец Гэ′льчын наўрэ′ўся, дык батарэ′йкай сьвяці′ў. *Сл.*

НАЎСЯГДЫ′ (наўсягды′) *прысл.* Назаўсёды. Наўсягды′ засто′ўся тут жыць, дык і е′хаў сюды′ с такі′м намярэ′ньнем. *Сяд.*

НАХАПУ′ (нахапу′) *прысл.* На скорую руку. Яна′ ве′чна нахапу′ ўсё ро′біць, бы′ццам ча′су не хапа′е. *Касц.*

НАЦЕРАБІ′ЦЦА (нацярабі′цца), -блю-ся, -іш-ся; *зак. тр., перан.* Наесціся, добра пад'есці. Спача′тку до′бра нацярабі′ся, а по′тым і ап пра′цы ду′май, больш зро′біш. *Сак.*

НАЦУ′БІЦЬ (нацу′біць), -блю, -іш; *зак. тр.* Накласці многа чаго-небудзь. Во нацу′біла по′сьцілку, што ле′дзьве пане′сла. *Цял.*

НАЧЛЯГАВА′ЦЬ (начлягава′ць), -гую, -гуеш; *незак. тр.* Пасвіць коні ноччу. Начле′жнікі так с ко′ньмі і начлягу′юць у по′лі, і я калі′сь е′зьдзіў, ды стары′ ўжо. *Кальч.*

НАШАТЭ′РЫЦЦА (нашатэ′рыцца), -у-ся, -ыш-ся; *зак. тр.* Надзьмуцца. Чуць што скажы′ яму′ ні так, дык адра′зу нашатэ′рыцца. *В. В.*

НАШНІ′ЦА (нашні′ца) *жан., бат.* Паўночнік. Дзяце′й, які′я но′ччу ні сьпяць, купа′юць у нашні′цах, па′руць. *Папл.*

НЕДАТЫ′КА (нідаты′ка) *жан.* Незачэпа. Нідаты′ка гэ′дакая нашла′ся. *Ляхі.*

НЕДАЛЭ′НГАВАТЫ, (нідалэ′нгаваты) *прым.* Нязграбны, няўдалы. У нас падла′сянько, чо′рнянько, ры′жанько, тры жо′ўцянькія, адно′ страка′цянько, адно′ крыво′ё, нідалэ′нгавато не′ко, но′гі атстаўля′е, кале′чка не′ка — во ко′лькі кураня′так. *Сав.*

НЕЗАПАМІНА′ЙКА (незапаміна′йка) *жан.* Незабудка. Нарва′ўшы незапаміна′йкаў, палажы′ць у тале′рку з вадо′й, і яны′ бу′дуць расьці′. *Варн.*

НЕ′КАЛІСЬ (не′калісь) *прысл.* Некалі. Не′калісь тут былі′ непрахо′дныя лясы′, так мой дзед яшчэ′ гавары′ў. *Верх.*

НЕ′МАЧ (не′мач) *жан.* Хвароба. *Дук, Хар., Жор., Кам., Сак., Кухц.* Вот га′дасьць гэ′та, нія′кай не′мачы на яго′ німа′. *Цял.*

НЕ′СМАК (не′смак) *мужч.* Нясмачнае што. Мару′ся палучы′ла мно′го карто′флі, я ўзяла′ ў яе ко′шычак, папро′бувала, то й ні е′ла. Ні разва′рваяцца, адна′ вада′, не′смак, аддала′ сьвіня′м. *Сав.*

НЕЎМІРУ′ШЧЫ (няўміру′шчы) *дзеепрым.* Неўміручы. Ёсьць такі′я кве′ткі няўміру′шчыя — бясьсьме′ртнікі заву′цца. *Дук.*

НЕ′ШКА (не′шка) *жан.* Чырвоная шурпатая буйная бульба. А мне дык не′шка на ўкус больш нра′віцца, чым бе′лая. *Сл.*

НЕК (нек) *прысл.* Неяк. Нек пае′хала я да сваі′х у Узду на гэ′тых днях. *Сак.*

НЕМАГУ′ШЧЫ (німагу′шчы) *дзеепрым.* Слабы. *Кам., Сак., Кухц.* Ён німагу′шчы, ні хо′дзіць на рабо′ту. І я ўжо ні магу′. *Цял.*

НІБЯДЫ′ (нібяды′) *прысл.* Добра.— Была′ ў бальні′цы? Як жа здаро′ўе ма′ці?— Нібяды′, ху′тка і дадо′му вы′пішуць. *Касц.*

НІГО′Д (ніго′т) *прысл.* Ніколі, ні адзін год. Така′я ўжо дрэ′нная мо′рква сё′лета ў гаро′дзе, ніго′т тако′й ні было′. *В. В.*

НІГО′ДНЫ (ніго′дны) *займ.* Ніводзін. Ніго′дны чалаве′к цяпе′р дарэ′мна працава′ць ні бу′дзя. *В. В.*

НІШТО′ (нішто′) *займ.* Нічога. Пайшла′ ў магазі′н і ні ўзяла′ там нішто′. *В. В.*

НО′ЧЧЫ (но′ччы) *прысл.* Ноччу. Но′ччы быў на′тта мо′цны маро′с, чуць жывы′ аста′ўся, паку′ль да ахто′буса дабра′ўся. *Сяд.*

НО′ШЫ (но′шы) *толькі ў мн.* Насілкі. А тады′ бяро′м хво′рага на но′шы і нясё′м. *Вішн.*

НУЛЕ′ (нуле′) *сцвярджальная часціца.* Але. Нуле′, гэ′та ш трэ′ба яму′ забі′цца. *Ляхі.*

НУЛІ′ (нулі′) *Гл.* нуле′. Нулі, я по′мню, што гэ′такія былі′ саро′чкі. *Рат.*

НУ′РАЧКА (ну′рачка) *жан.* Невялікі кавалак хлеба. Прынясі′ хоць ну′рачку хле′ба, я ш е′сьці хачу′. *В. В.*

НУТРО′НЫ (нутро′ны) *прым.* Унутраны. На яго′ тва′ры віда′ць нутро′нае пракана′ньне ў сваё′й здо′льнасці. *Мядз.*

НЫ′ГАЦЬ (ны′гаць), -ю, -еш; *незак. тр.* Есці спяшаючыся, не сеўшы за стол. Ны′гае, ны′гае, не зна′е, за што пе′ршае ўзя′цца — за хлеп ці агуро′к. Сеў бы, пад′е′ў і пайшо′ў. Усё′ ро′ўна скарэ′й не бу′дзе. *Уз.*

НЭ′НДЗЛЫ (нэ′ндзлы) *прым.* Плаксівы. Ой, нэ′ндзлае дзіця′, ве′чна яму′ чаго′-не′будзь не хапа′е. *Алях.*

НЮ′ХМАРКА (ню′хмарка) *жан., зневаж.* Нос. Ню′хмарку ўсю чы′сто разьбі′лі, кроў так і йдзе. *Алях.*

НЯБО′ГА (нябо′га) *жан.* Пляменніца. *Цял., Кам., Хар., Жор.* Да нас зо′ўтра пры′дзя мая′ нябо′га. *Дук.*

НЯБО′Ж (нябо′ш) *мужч.* Пляменнік. Мой нябо′ш сё′лята канча′я дзе′сяць кла′саў. *Дук.*

НЯВЫ′ВАЛКА (нявы′валка) *мужч., неадабр.* Абыякавы да ўсяго чалавек. Ці ён, пра′ўда, такі′ нявы′валка, ці то′лькі прытвара′ецца? *Малм.*

НЯГЕ′ГЛІК (няге′глік) *мужч., лаянк.* Чалавек, які нічога не ўмее рабіць. Ах ты няге′глік, нічо′га сам зрабі′ць ня мо′жыш. *Рат.*

НЯГЕ′ГЛЫ (няге′глы) *прым.* Кволы. Яе′ хло′пец не′кі няге′глы. *Цял.*

НЯГЕ′ГА (няге′га) *агульн.* Чалавек слабага здароўя. Мужы′к мой такі′ ўжо няге′га, ле′дзьве ліпе′е. *Верх.*

НЯПЭ′ЎНЫ (няпэ′ўны) *прым.* Недабраякаснае насенне. Насе′ньне гурко′ў папа′лася няпэ′ўнае, зусі′м не прарасло′. *В. В.*

НЯМА′ШЧЫКА (няма′шчыка) *безасаб.* Няма. Нямашчыка спако′ю мне, зноў не′йдзя начава′ў мой хло′пец, а не гаво′ра дзе. *Сяд.*

НЯЎДА′ЛЯ (няўда′ля) *агульн., зневаж.* Неакуратны чалавек. Ну й няўда′ля ш, дзе ні сту′піць — не′шта зло′міць. *Клет.*

НЯЎЛО′МАК (няўло′мак) *мужч.* Здаровы чалавек, які прыкідваецца слабым. Ды й ты ш няўло′мак, мо′жаш прыне′сьці но′шкі дзьве се′на. *Дук.*

НЯХО′ТА (няхо′та) *жан.* Неахвота. *Пяр.* Тако′е ш хлябаці′ньне на ву′ліцы, што й выхо′дзіць няхо′та. *Клет.*

О

О′БРАЗЬ (о′брась) *жан., зборн.* Паабразанае мяса, кусочкі такога мяса. Зайду′ ў магазі′н, мя′со прадаю′ць, о′брась называ′яцца. У о′бразі ест пле′вы, але′ папада′яцца і харо′шо мя′ско, пірашкі′ мо′жно зрабі′ць, катле′ты. *Сав.*

ОТО′ (ото′) *прысл.* Зараз. Я ото′ пайду′ на рабо′ту, то′лькі ха′ту тро′хі падмяту′. *Смал.*

П

ПАБА′ВІЦЦА (паба′віцца), -ўлю-ся, -іш-ся; *незак. тр.* Пабыць, пасядзець. Дзе′вачкі, паба′ўцяся каля′ нас, стары′х, мо′жа што-не′буць ціка′вая раска′жам. *В. В.*

ПАБУНТАВА′ЦЬ (пабунтава′ць), -тую, -туеш; *зак. тр.* Зблытаць. Во, цё′тачка, я вас пабунтава′ла з Мары′ляй. *В. В.*

ПАБЫ′ЦЦА (пабы′цца), -ду-ся, -дзеш-ся; *зак. тр.* Пабыць. Хай цяпе′р вайны′ не бу′дзе, пабы′лíся і ў ле′се, і ў скле′пах, хай жа бу′дзе ўсё до′бра. *Вішн.*

ПАБЭ′РЛАЦЬ (пабэ′рлаць), -ю, -еш; *зак. тр.* Узараць. Пабэ′рлалі гэ′тае бало′та тут у нас і нічо′га до′брага не атрыма′лася. *Сак.*

ПАВЕ′СНА (паве′сна) *жан.* Павесма. Лён патрапа′лі, у паве′сны павяза′лі. *Мільчы.*

ПАВІТУ′ХА (павіту′ха) *жан. Гл.* вітушка. Каля′ вакна′ вунь у мяне′ павіту′ха расьце′ць, дачка′ пасадзі′ла. *Шут.*

ПАВЫПІХА′ЦЬ (павыпіха′ць), -ю, -еш; *зак. тр.* Павыдаваць замуж. У нас анна′ жэ′ншчына ме′ла тры дачкі′, усе′ тры ўзро′слыя То, вы зна′яце, мянці′ла языко′м і ні сьціха′ла: «Гэ′та ў мяне′ за′леж, ні′як ні павыпіха′ю». А тады′ пашці′ на анны′м гадзе′ ўсіх траі′х і вы′дала за′муш. *Бялар.*

ПАГАТО′Ў (пагато′ў) *пабочнае слова.* Напэўна. О, Іва′н, пагато′ў, ні пае′дзя на торп. *Цял.*

ПАГЛЯ′Д (пагля′т) *мужч.* Выгляд. Зь дзевяцьсо′т шасто′га го′да, а на пагля′т як кавале′р: зу′бы ўсе ро′ўнянькія, адзі′н у адзі′н, кі′нуў куры′ць, тоў′сты зрабі′ўся, харо′шы. *Сав.*

ПАГО′Н (паго′н) *мужч.* 1. Паша. Прыдзі′ця тро′хі пазьне′й па малако′. Каро′ўкі на паго′ні бу′дуць, так часо′ў да дзевяці′. *В. В.* 2. Выган. Малы′ быў, а рабо′та была′, ганя′ў сьвіне′й на паго′н. *В. В.*

ПА-ДА′ЎНАМУ (па-да′ўнаму) *прысл.* Па-даўнейшаму. Па-да′ўнаму Навасё′лкі і вё′ска заве′цца. *Рат.*

ПА′ДАЦЬ (па′даць) *незак. тр.* Лезці (пра валасы). Валасы′ ў мяне′ па′даць ста′лі, і што рабі′ць — ні зна′ю.

Муштрава′ла іх па-ро′знаму, начо′с дзё′ргала, вот яны′ й па′даюць. *Бялар.*

ПАДБАРО′ДАВІЧ (падбаро′давіч) *мужч.* Падбарадак. — Ну як жывём?— До′бро.— Каб ні до′бро, то ні было′ п падбаро′давіча, ня вы′рас бы падбаро′давіч. *Сав.*

ПАДВЕ′Й (падве′й) *мужч.* Ліха, бяда. Не дава′й мало′му запа′лкі — падве′й зда′рыцца. *Кап.*

ПАДВЯРНУ′ЦЬ (падвярну′ць), -у, -еш; *зак. тр.* Перавярнуць. Ду′мала, што се′на пасушу′ ды й канюшы′ну падвярну′, адно′ дошч улупі′ў. *В. В.*

ПАДЗЯ′КУЙ (падзя′куй) *мужч.* Падзяка, удзячнасць. Ці ты до′бра рабі′, ці ты дрэ′нна, адзін падзя′куй. Вот ат таго′ й ру′кі ні ўзьніма′ліся. *Бялар.*

ПАДДЖЫ′ГНУЦЬ (падджы′гнуць), -у, -еш; *зак. тр.* Падскочыць. Кот вунь як высо′ка падджы′гнуў, каб даста′ць му′ху з вакна′. *Калод.*

ПАДКА′РНІ (патка′рні) *толькі ў мн.* Маленькія саначкі, якія прычэпліваюцца да санак пры перавозцы бярвення. Патка′рні прычапля′юцца к са′нкам. *Рат.*

ПАДКАЧА′ЦЬ (паткача′ць), -ю, -еш; *зак. тр.* Падгадаваць, падрасціць. Парася′ куплю′, паткача′ю яго′ да вясны′, а вясно′ю куплю′ друго′га. *Сак.*

ПАДЛЁ′ГКА (падлё′хка) *жан.* Палёгка, дапамога. Дзі′ва што, падлё′хка ёсьць, дык ру′кі ні баля′ць. *В. В.*

ПАДМУРО′ЎКА (падмуро′ўка) *жан.* Падмурак. На′ша ха′та ні′ская, але′ падмуро′ўка вялі′кая, дак і ха′та здае′цца вялі′каю. *Цял.*

ПАДНЯ′ЦЦА (падня′цца), -му-ся, -меш-ся; *зак. тр., перан.* Падрасці. Я тро′шкі падня′ўся з малы′х яшчэ′ да а′рміі ды й пача′ў дом дабудо′ўваць. *В. В.*

ПАДНЯ′ЦЬ (падня′ць), -му, -меш; *зак. тр., перан.* Пабудзіць. Яна′ ж яго′ ні пады′мя, як ён засьне′ цяпе′р. *В. В.*

ПАДПАДА′ЦЬ (патпада′ць) *незак. тр.* Прыставаць (аб хваробе). Зна′еце, дзе′ткі, ат стра′ху ўся′кія хваро′бы патпада′юць. *Гіл.*

ПАДПА′САВІЧ (патпа′савіч′) *мужч.* Падпасак. Лажы′ся спаць, сыно′к, ты ж зо′ўтра ў падпа′савічы по′йдзеш. *Тур.*

ПАДПІРА′ЦЦА (патпіра′цца), -ю-ся, -еш-ся; *незак. тр., перан.* Падлізвацца. Чаго′ мне да яе′ патпіра′цца? На чо′рта яна′ мне здала′ся. *Дук.*

ПАДРУЧА′ЦЦА (падруча′цца), -ю-ся, -еш-ся; *незак. тр.* Згаджацца. Нашто′ яму′ было′ падруча′цца гэ′тага гумна′ пільнава′ць? *Сав.*

ПАДРЫЛЯВА′ЦЬ (падрылява′ць), -ю, -еш; *зак. тр.* Хутка пайсці. Ой, хло′пцы, й шпа′рка ж дзе′ўкі падрылява′лі на та′нцы. *В. В.*

ПАДСНАВА′ЦЦА (патснава′цца), -ю-ся, -еш-ся; *зак. тр.* Паддобрыцца. Яна′ як патснуе′цца да яго′, і той усе′ гро′шы адда′сьць. *Алях.*

ПАДСО′СКА (патсо′ска) *жан.* Падсочка. Патсо′ску дзе′лаюць с хво′і, у смаля′рні по′тым го′нюць смалу′. *Бялар.*

ПАДХВА′ТНІК (патхва′тнік) *мужч.* Харыст. Патхва′тнікі хо′раша пяю′ць, усе′ так ця′гнуць. *Тур.*

ПАДХУ′ПІЦЦА (патху′піцца), -плю-ся, -іш-ся; *зак. тр.* Падахвоціцца. Дзе′ўкі як патху′піліся, дак за дзень паўтары′ но′рмы апало′лі бурако′ў. *Дук.*

ПАДЧАЧУ′РКА (патчачу′рка) *жан.* Дзяўчына-падростак. І пе′р′я дзе′ўкам на паду′шкі ёсьць — вун расту′ць жа ў мяне′ патчачу′ркі, аш тры. *Акал.*

ПАДУ′ЧКА (паду′чка) *жан.* Эпілепсія. Куды′ ты кі′даяш, кап цябе′ паду′чка кі′дала. *Дук.*

ПАДХАХУ′ЛІЦЦА (патхаху′ліцца), -ю-ся, -іш-ся; *зак. тр.* Прыбрацца. Трэ′ба патхаху′ліцца, пайду′ на та′нцы. *Ляхі.*

ПАДЫМА′ЦЬ (падыма′ць) (лён), -ю, -еш; *незак. тр.* Сабіраць лён са сцелішча і вязаць яго ў снапы. Брыгадзі′р каза′ў, што за′ўтра по′йдзем лён падыма′ць. А калі′ дошч? *Вар.*

ПАДЭ′РВЫ (падэ′рвы) *толькі ў мн.* Смех. Ну й падэ′рвы зь яе′, сьмяхо′цьце ды й го′ддзя. *Дук.*

ПАДЫХА′Е (падыха′я) (ве′цер) *незак. тр.* Дзьме. Такі′ ш хало′дны ве′цяр падыха′е, што гуркі′ ні расту′ць. *В. В.*

ПАЖДА′ЦЬ (пажда′ць), -у-, -джэш; *незак. тр.* Пачакаць. Пажджы′ мяне′, по′йдам ра′зам. *Дук.*

ПАЗАЁ′ЛАЧЧУ (пазаё′лаччу) *прысл.* Ззаду за ёлкамі. Ця′шка бу′дзе дабра′цца вам да Асі′паўшчыны (назва чыгуначнага паўстанка), пры пуці′ даро′гі няма, замяло′. Мо′жа хіба′ пазаё′лаччу там машы′на якая′ працерабі′ла даро′гу. *Сав.*

ПАЗАЙМА′НЫ (пазайма′ны) *дзеепрым.* Заняты. Іх тут по′ўна было′, парціза′н, усе′ лясы′ пазайма′ны былі′ і′мі. *Ніз.*

ПАЗАЛЕ′ТАСЬ (пазале′тась) *прысл.* Два гады назад. Пазале′тась урадлі′вы быў гот на я′гады. *Дук.*

ПАЗА′ЎТРА (пазо′ўтра) *прысл.* Паслязаўтра. Пазо′ўтра мушчы′ны пае′дуць па дро′ва. *Дук.*

ПАЗАЎЧО′РА (пазаўчо′ра) *прысл.* Два дні назад. Пазаўчо′ра была′ вялі′кая сьпяко′та. *Дук.*

ПАЗІРА′ДЛА (пазіра′дла) *ніяк.* Люстэрка. Прые′хала з андуля′цыяй на галаве′, дык усё′ ў пазіра′дла глядзі′цца з са′май ра′ніцы. *Ос.*

ПАЗНА′ЦЦА (пазна′цца), -ю-ся, -еш-ся; *зак. тр.* Пазнаёміцца. А То′ля пазно′ўся з не′йкай маладо′й, пасьля′ шко′лы, дзяўчы′нкай і пажані′ліся. *Гіл.*

ПАЗНА′ЦЬ (пазна′ць), -ю, -еш; *зак. тр.* Разабраць, разумець. Як вы′п'я, дак я ня пазна′ю, што ён гаво′рыць. *Цял.*

ПАЗУРЫ′ (пазурэ′) *адз.* пазур. Ногці. І што за дурні′ца, нама′зала не′йкай га′дасьцю чырво′най пазурэ′, што га′тка глядзе′ць. *В. В.*

ПАЗЫГАВА′ЦЬ (пазыгава′ць), -ю, -еш; *зак. тр.* Ісці шпаркім крокам. Дзе на′шы ба′бы пазыгава′лі? А во, аш ву′ньдзяка ўжо, то′лькі спаньні′цы матну′ліся. Даганя′й цяпе′р. *Бялар.*

ПА′ЙДА (па′йда) *жан.* Пляткарка. Таку′ю па′йду, як Гэ′ля Краўцо′ва, нідзе′ ня зно′йдзяш. *Суд.*

ПАЙСЦІ′ Ў РОСТ *незак. тр.* 1. Шпарка расці. Ну і пайшлі′ мае′ бураке′ ў рост. *В. В.* 2. Пайсці, *зак. тр., перан.* Расці, пусціць косы ў разоры. Гарбузы′ пайшлі′ ў разо′ру. *В. В.* 3. Пайсці, -ду, -дзеш; *зак. тр., перан.* Кінуць каго-небудзь. Чаму′ ты пайшо′ў ад сваі′х дзяце′й і жо′нкі, аду′майся. *В. В.*

ПАКАВА′ЦЬ (пакава′ць), -ую, -еш; *незак. тр., перан.* Запасіць, складаць (грошы). Жылі′ до′бро, лі′шнія гро′шы былі′, яна′ ўсё пакава′ла на по′шту. І ма′сло, і я′йкі, са′ло вазі′ла про′дала, і ўсё пакава′ла на по′шту, і ўсё пакава′ла. А во вайна′ ў чаты′рнаццатум гаду′. І сяго′ньня ты′я гро′шы там! *Сав.*

ПЛЯСКА′Ч (пляска′ч) *мужч.* Пранік. Пляскачо′м абіва′ім лён. *Вар.*

ПА′КАСНЫ (па′касны) *прым.* Нядобры чалавек. Анто′сь такі′ па′касны, так і стара′яцца, кап каму′ шко′ду зрабі′ць. *Цял.*

ПАКІШЭ′ННІК (пакішэ′ньнік) *мужч.* Ашуканец. Я і ня ве′даю, чаму′ пакішэ′ньнікам заву′ць. Прывы′клі так ужо′. *Тур.*

ПАКО′МЧАНЫ (пако′мчаны) *дзеепрым.* Пакамечаны. Уй, пако′мчаны які′ ўціра′ньнік, не магла′ другі′ які′ даць! *Рат.*

ПАКО′С (пако′с) *мужч.* Пракос. Як ко′сюць се′на, дак раткі′— гэ′та пако′сы. *Рат.*

ПАКО′ПІШЧА (пако′пішча) *ніяк., мн. няма*. Месца, дзе стаялі копы сена. Трэ′ба ісьці′ пако′пішчы падграба′ць. *В. В.*

ПАКРЭ′ПНУЦЬ (пакрэ′пнуць), -у, -еш; *зак. тр.* Памерзнуць. Бьва′ла, як іду′ з Узды′ дадому, а маро′с, маро′с! І ру′кі і но′гі пакрэ′пнуць. *Кухц.*

ПАЛАЖЫ′ЦЬ (палажы′ць), -у, -ыш; *зак. тр., перан.* Забіць. Палажы′лі тады′ на′шы не′мцаў про′цьму. *В. В.*

ПАЛА′ТКІ (пала′ткі) *толькі ў мн.* Вяроўкі, на якіх носяць сена. Пабра′лі пала′ткі ды пайшлі′ канюшы′ну ў па′на кра′сьці′. *Жор.*

ПА′ЛІКІ (па′лікі) *толькі ў мн.* Гестка. Не′калі шы′лі саро′чкі іс па′лікамі, па′лікі ўшыва′ліся, саро′чка забіра′лася і прышыва′лася к па′лікам. *Рат.*

ПАЛІВА′НЫ (паліва′ны) *прым.* Глазураваны, пакрыты глазураю. *Жор., Хар., Цял., Кам., Кухц.* Збанке′ лепш купля′ць паліва′ныя, бо няпаліва′ныя мно′га малака′ ўпіту′юць. *Дук.*

ПАЛУПІ′ЦЬ (палупі′ць), -плю-, -іш; *зак. тр., перан.* Парваць. Ах ты, гі′цаль, но′выя штанэ′ палупі′ў! *Цял.*

ПАЛЭ′ПАЦЬ (палэ′паць), -ю, -еш; *зак. тр.* Палопаць. Ён палэ′паў мяне′ па плячу′ і сказа′ў: ець. *Дук.*

ПАЛЯЦЕ′ЦЬ (паляце′ць), -чу, -іш; *зак. тр., перан.* Шпарка пабегчы. Адна′ дзяўчы′на паляце′ла разо′раю, а друга′я сярэ′дзінаю. *В. В.*

ПАМАГА′ЧКА (памага′чка) *жан.* Памочніца. Во памага′чка расьце′ ў мяне′, а паку′ль я ўсё раблю′ за яе′. *Малм.*

ПА-МАЕ′МУ (па-мае′му) *прысл.* Па-мойму. Па-мае′му ні вы′шла. *Цял.*

ПАМЕ′НЕЦЬ (паме′няць), -ею, -еш; *зак. тр.* 1. Паменшацць. Каро′ва паме′няла малака′ на тры лі′тры. *Дук.* 2. Стаць меншым (ростам). Іва′н паме′няў, стоў намно′га менш, стапто′ўся, небара′ка, за 93 гады′. *Дук.*

ПАМЯСІ′ЦЬ (памясі′ць), -шу, -іш; *зак. тр., перан.* Патаптаць. З Мі′нску як папрыяжджа′юць, дык усе′ я′гады паме′сяць, усё′ бе′гаюць па ле′сі. *В. В.*

ПАНАВА′ЦЬ (панава′ць), -ную, -нуеш; *незак. тр.* Жыць у дастатку. Мая′ дачка′ вы′шла за′муш і ні жыве′ цяпе′р, а пану′я! *В. В.*

ПАНЕ′НКА (пане′нка) *жан.* Жанчына, да якой заляцаюцца. Ён і цяпе′р хо′дзіць к пане′нцы. Я сама′ ба′чыла. *Цял.*

ПАНІ′КЛІВЫ (пані′клівы) *дзеепрым.* Блізарукі. Калі′ яму′ вы′гадна, то ён стано′віцца пані′клівым, а так усё′ ба′чыць. *Вішн.*

ПАНО′ША (пано′ша) *жан.* Цяжарнасць. Я по′мню хазя′іна, што ў жо′нкі яго′ тры пано′шы былі′ блізьня′тачкі. *Бялар.*

ПАНЮ′СЯ (паню′ся) *жан., неадабр.* Пра кабету з замашкамі на раскошу, але якая ўхіляецца ад работы. А Ва′лек?! Што ён вытвара′ў! Узя′ў не′кую паню′сю, рабі′ць ні хаце′ла, з ма′ткай дрэ′нна жылі′, атсудзі′ў паўха′ты і спалі′ў. От які′ быў хазя′ін! *Сав.*

ПАНЯВУ′КА (паняву′ка) *агульн.* Чалавек нерашучы, няўпэўнены. Над другі′мі ма′е мане′ру кпіць, а як само′му што рашы′ць — паняву′ка. *Верх.*

ПА НЯДЗЕ′ЛІ (па нядзе′лі) *прысл.* Пасля нядзелі, у панядзелак ці аўторак. Калі′ ж гэ′та Мі′ша прые′дзе, абяца′ў па нядзе′лі, а няма′. *Дзяр.*

ПАПАЖЫНА′ЦЬ (папажына′ць), -ю, -еш; *зак. тр.* Многа жаць. Ко′лькі я лю′дзям папажына′ла жы′та, ні ве′рыцца само′й. *В. В.*

ПАПАЛАВІ′ЧЫЦЬ (папалаві′чыць), -у, -ыш; *зак. тр.* Папалавініць, падзяліць папалам. Яго′ брат нажы′ў састая′нё, але′ быў бязьдзе′тны, дак усё, што меў, адказа′ў яму′. А дваю′радныя браты′ хаце′лі папалаві′чыць гэ′то бага′цё, але′ ні ўдало′сё. *Сав.*

ПАПЛАВЕ′Ц (паплаве′ц) *мужч.* Луг. На паплаўцы′ сё′лята вы′расла вялі′кая трава′, до′брая бу′дзя се′на. *В. В.*

ПАПЛЕ′ЦІНА (папле′ціна) *жан.* Тонкі прадаўгаваты кавалак дрэва. Я вось як схаплю′ папле′ціну ды як апяражу′, дак ху′ценька супако′ісься. *Дук.*

ПАПО′ТЧАВАЦЬ (папо′тчуваць), -чую, -чуеш; *зак. тр.* Пачаставаць. Дзе′ўкі, ідзе′ця, я вас папо′тчую парэ′ч-камі. *Цял.*

ПАПУ′ШЫНКА (папу′шынка) *жан.* Звязка лісцяў тытуню. Лі′сьця навяза′ла папу′шынку, хай бярэ′, калі′ трэ′ба. *Тур.*

ПАПЯКА′ЦЬ (папяка′ць), -ю, -еш; *зак. тр.* Напячы. Зо′ўтра хле′ба папяка′ю, хлеб на храно′вых лі′сьцях. *В. В.*

ПАПРО′СЬКА (папро′ська) *жан.* Папрашайка. Ня со′рам табе′ прасі′ць закуры′ць ко′жны рас. Вот дзе ўжо папро′ська, ве′чна ўсё про′сіш. *Дук.*

ПАР (пар) *мужч.* Папар. На пару′ ата′ўка до′брая вы′расла, от бы каро′ў сюды′ прыгна′ць. *Бялар.*

ПАРАЗБЫ′ЦЦА (паразбы′цца), -ду-ся, -дзеш-ся; *зак. тр.* Распаўнець. Жыць до′бра ста′ла, усе′ ба′бы паразбы′ліся. *Кам.*

ПАРУБЕ′НЬ (парубе′нь) *мужч.* Рубель уціскаць салому, сена на возе. У нас ка′жуць парубе′нь, і′ншы рас жэрць. А нябо′шчык Ігна′т каза′ў быва′ла: «Падай гнёт». *Бялар.*

ПАРУШО′К (парушо′к) *мужч.* Парушынка. Вынь парушо′к з во′ка, а то ве′льмі рэ′жа, глядзе′ць бо′льна. *Уз.*

ПАСАДЗІ′ЦЬ (пасадзі′ць), -джу, -дзіш; *зак. тр.* Павешаць снапы лёну ў лазні на жэрдкі, каб высах і добра цёрся. Лён паднялі′, як ён вы′ляжаўся, на ё′ўню пасадзі′лі. *Рат.*

ПАСЕ′КЧЫ (пасе′кчы), -ку, -чэш; *зак. тр., перан.* Апячы крапівой. Трэ′ба крапівы′ нарва′ць ды нагу′ пасе′кчы, кап ні бале′ла. *В. В.*

ПАСЁ′ЛКАВЕЦ (пасё′лкавец) *мужч.* Жыхар пасёлка. Сё′літа тро′хі пасё′лкаўцаў папудры′лі, вазі′ўшы се′на, а то жылі′ як у бо′га за дзьвяры′ма. Німазмо′жна, ко′лькі пыльля′ ўсю′ды. *Бялар.*

ПАСКРО′БАК (паскро′бак) *мужч.* Апошняе дзіця ў сям'і. Анто′сяў паскро′бак дагно′ў ужо′ старэ′йшага. *Дук.*

ПАСКУ′ПВАЦЬ (паску′пваць), -пую, -пуеш; *зак. тр.* Пакупаць. Загно′ў у рэ′ку ды паску′пуваў дзяце′й. *В. В.*

ПАСО′ЛЬНІК (пасо′льнік) *мужч.* Сцяблы абмалочанай фасолі. Пасо′льнік сушы′лі і ўзімо′ю рэ′залі се′чку каро′ві. *Цял.*

ПАСТРАБУ′ЧЫЦЬ (пастрабу′чыць), -у, -ыш; *зак. тр.* Кінуць. Пастрабу′чыў сьне′шкай у акно′, а сам зьбех. *Кальз.*

ПАСТУ′Х (пасту′х) *мужч.* Статак. Унь на′ша каро′ва ў пасту′х пайшла′, бо до′ма се′на ўжэ ко′нчылася. *Пяр.*

ПА′СТВА (па′ства) *жан.* Паша. У нас каро′вы на па′стве хо′дзяць, там до′бра. *Малм.*

ПАСЦЕБУЛЯ′ЦЬ (пасьцебуля′ць), -ю, -еш; *зак. тр.* Пашыць абы-як. Трэ′ба было′ не сьпяша′цца, до′бра пашы′ць ко′фту, а то пасьцебуля′ла абы′-як. *Мач.*

ПА′СВІСТКА (па′зьвістка) *жан. Гл.* паства. Каро′вы цэ′лы дзень на па′зьвісцэ, і мы спако′йныя. *Малм.*

ПАСЬЦІ′ (пасьці′) *прысл.* Амаль. Ні два′й больш парсюку′, ён ужэ′ пасьці′ вядро′ зьеў. *Цял.*

ПА′ТАЦІТАК (па′тацітак) *мужч.* Густое рэшата для прасейвання мукі. На па′тацітак прасе′й, каб нічо′га не застало′ся. *Нал.*

ПА-ТВАЕ′МУ (па-твае′му) *прысл.* Па-твойму. Ні крычы′ ты, усё′ ро′ўна ні вы′дзя па-твае′му. *Цял.*

ПАТРАКТАВА′ЦЬ (патрактава′ць), -тую, -туеш; *зак. тр. Гл.* папотчаваць. Я сваі′х гасьце′й до′бра патрактава′ла, кры′ўдзіцца ня бу′дуць. *Цял.*

ПАТРА′ЎКА (патро′ўка) *жан.* Рэдкая страва з мукі. Мой хоць патро′ўку лю′біць. *Цял.*

ПАТРО′БАВАЦЬ (патро′баваць), -ю, -еш; *зак. тр.* Пакаштаваць. Дай ты мне сваё′й капу′сты патро′баваць. *Мядз.*

ПАТРУСІ′ЦЬ (патрусі′ць), -шу, -іш; *зак. тр.* Патрэсці, растрэсці. А ку′жаль тро′шкі патру′сіш і ро′біш кудзе′льку. *Рат.*

ПАТЦІНА′ЦЬ (патціна′ць), -ю, -еш; *незак. тр.* Спяваць прыпеўкі. Ма′нька што, цэ′лы дзень патціна′ць мо′жа, атку′ль сло′вы бяру′цца. *Вішн.*

ПАТЦІ′НКА (патці′нка) *жан. Гл.* браднюшка. Я не сто′лькі ве′даю патці′нак, ко′лькі Ма′нька, яна′ і сама′ ўме′е склада′ць. *Вішн.*

ПАЎДЗЁ′Н (паўдзё′н) *мужч.* Поўдня. Сё′ньня то′лька паўдзё′н на рабо′ця бу′ду, а па абе′дзі схаджу′ ў малі′ны. *Бялар.*

ПАЎМЕ′ЖАК (паўме′жак) *мужч.* Узмежак. Кмен рва′ла там ля бу′льбы, ля бе′рага, ля паўме′шку, ён такі′ буйны′. *Бялар.*

ПАЎСТА′ЦЬ (паўста′ць), -ну, -неш; *зак. тр.* Пачацца. У 1914 го′дзя паўста′ла вайна′ зь не′мцам. *Шут.*

ПАХА′ТУХА (паха′туха) *жан., лаянк.* Жанчына, якая любіць хадзіць па хатах. Яна′ гэ′дакая паха′туха, што паку′ль усе′ ха′ты ні абабяжы′ць, жы′ва ні бу′дзя. *Ляхі.*

ПАХВАЦІ′ЦЬ (пахваці′ць), -чу, -іш; *зак. тр.* Падхапіць. Бо і тады, калі′ мы малады′я былі′, то′жа ш яку′ю мо′ду пахва′цяць, дык усё′ пераве′рнуць. *Кухц.*

ПАХНЮ′ЧЫ (пахню′чы) *прым.* Пахучы. Ну і мы′ла ў цябе′ пахню′чае! У нас купі′ла? *Яз.*

ПАЦ (пац) *мужч. Гл.* бац. Пац можа ката′ загры′сьці. *Дук.*

ПАЦЯГА′НКА (пацяга′нка) *жан.* Куртка, абцягнутая матэрыяй. Гэ′тую пацяга′нку трэ′ба прада′ць, не пасьпе′ў знасі′ць, як вы′рас зь яе′. *Сл.*

ПАЦЯПЕ′НЬКА (пацяпе′нька) *жан., зневаж.* Неахайная жанчына. Вось дык пацяпе′нька ўдала′ся, што ні зро′біць, дык усё′ не так, як трэ′ба. *Пал.*

ПАЧА′СКІ (пача′скі) *толькі ў мн.* Адыходы валакна пры часанні лёну. А як чэ′шым лён, гэ′та пача′скі атхо′дзюць. *Рат.*

ПА′ЧКА (па′чка) *жан.* Пасылка. Во дак сыно′к, зноў Мары′ля па′чку ад яго′ атрыма′ла. *Яз.*

ПАЧНЮ′СІЦЦА (пачню′сіцца), -шу-ся, -іш-ся; *незак. тр.* Пэцкацца. Твой сын уве′сь дзень на ву′ліцы пачню′сіцца, паклі′ч ты яго′. Мядз.

ПАЧТА′Р (пачта′р) *мужч.* Паштальён. Пачтар разно′сіць газе′ты і пі′сьма. *Дук.*

ПАЧУВА′ЦЦА (пачува′цца), -ю-ся, -еш-ся; *зак. тр.* Адчуваць. Яшчэ′ нек ґадо′ў два наза′д, дак здава′ласё, што і ніпра′ўды, што ста′расьць надыхо′дзіць, ду′мала, ні падда′мсё ста′расьці. А гэ′то ўсё. Ужо′ пачува′юся, што слабе′ю, галава′ мая′ балі′ць, сэ′рцо сла′баё. *Сав.*

ПАЧЫКІЛЯ′ЦЬ (пачыкіля′ць), -ю, -еш; *незак. тр.* Пайсці кульгаючы. Трэ′ба пайсьці′ праве′рыць, як Пе′ця пачыкіля′ў дамо′ў. *В. В.*

ПАЧЫ′СТКА (пачы′стка) *жан.* Высечка абазначаных меткай дрэў. Пасьля′ пачы′сткі ле′су застаю′цца то′лькі пні адны′. *В. В.*

ПАШАЛАМА′ЦІЦЦА (пашалама′ціцца), -чу-ся, -ціш-ся; *незак. тр.* Заблудзіць. Пашалама′ціліся ў грыбо′х ды й вы′йсьці зь ле′су ні мо′жам. *В. В.*

ПАШЧЭ′МАК (пашчэ′мак) *мужч.* Сківіца. Так жа зу′бы баля′ць, што да пашчэ′мак ні дакрану′цца. *Хож.*

ПАШЧЭ′НАК (пашчэ′нак). *Гл.* пашчэмак. Ён быў ра′няны ў галаву′, дак пашчэ′нак скрыві′ла. *Цял.*

ПАШЫ′ЦЬ ПАШВО′Й. Пашыць рукамі. Пашы′ла пашво′й спаньні′цу. *Рат.*

ПАШЫ′ЦЬ У ПО′ЛКІ. З цэлых палотнішчаў. Мо′жна пашы′ць спаньні′цу ў по′лкі. *Рат.*

ПЕРАБІ′ЦЬ (перабі′ць), -ю, -еш; *зак. тр.* Паразбіваць грудкі ці камякі зямлі, як робіш грады. Папе′радзі перабі′ла, паскарадзі′ла і граду′ зро′біла. *Рат.*

ПЕРАГАВАРЫ′ЦЦА (перагавары′цца), -у-ся, -ыш-ся; *зак. тр.* 1. Паспрачацца, палаяцца. Серафі′на ня хо′дзіць на вячо′ркі да іх. Не′як шчэ як перабіра′ліся сюды′ да перагавары′ліся за я′блыню, дак і цяпе′р ня хо′дзяць адно′ да аднаго′. *Сав.* 2. Дамовіцца. Мы ў ха′ці сядзі′м, а яны′ вы′йшлі на ву′ліцу, перагавары′ліся аб не′чым і зноў прыйшлі′ к нам. *В. В.*

ПЕРАГАВО′РШЧЫК (перагаво′ршчык) *мужч.* Перакладчык. До′бра, што перагаво′ршчык нарво′ўся, а так бы не′мяц мяне′ прыбі′ў чы′ста. *В. В.*

ПЕРАДО′К (перадо′к) *мужч.* Невялікая лаўка. Пасадзі′, Іва′н, сусе′да на перадо′к, чаго′ стаі′ш? *Кап.*

ПЕРАКІ′НУЦЦА (перакі′нуцца), -у-ся, -еш-ся; *зак. тр., перан.* Памерці. До′бра, што ма′тка ёсьць, а кап перакі′нулася? *В. В.*

ПЕРАЛЁ′Т (пералё′т) *мужч. Гл.* боцікі. Пералё′т па бару′. Гэ′та зе′льля ат пярэ′палаху, яго′ па′раць і п'юць. *Малм.*

ПЕРАРО′ДА (пераро′да) *жан.* Пакаленне. Як друга′я пераро′да по′йдзя, хто бу′дзя глядзе′ць за ты′мі па′мятнікамі, хто іх бу′дзя паткра′шваць да апраўля′ць? *Сав.*

ПЕРАСПІКУЛЬНУ′ЦЬ (пераспікульну′ць), -у, -еш; *зак. тр.* Даць звыш нормы. Перасьпікульну′ла, ма′быць, табе′ гэ′тага пе′рца. *Сак.*

ПЕРАСТАРЭ′КАВАЦЬ (перастарэ′каваць), -аю, -аеш; *незак. тр.* Пярэчыць. Не перастарэ′кавала бы ты, а за дзе′ла ўзяла′ся. *Нар.*

ПЕРАТО′ЧА (пярато′ча) *жан.* Месца ў гумне, дзе стаяла малатарня. У пярато′чы стая′ла малаці′ўка. *Цял.*

ПЕ′РЫЦЬ (дождж) *незак. тр.* Ісці. Такі′ ш дошч пе′рыць на на′шу ско′шанаю канюшы′ну. *В. В.*

ПЕ′ТАВАЦЦА (пе′туваца), -тую-ся, -туеш-ся; *незак. тр.* Многа цяжка працаваць. Ня бяры′ ты е′тулькі лё′ну, бо бу′дзяш пе′туваца цэ′лая ле′та. *Дук.*

ПЕРАЛО′М (перало′м) *мужч.* Рэзкая змена ў ходзе чаго-небудзь, неабходнасць мяняць уклад жыцця, звычкі. Зяць ха′ту хо′чуць купіць у Сьве′ржні, то і дзіця′ бу′дзе зь і′мі — сем год дзе′ўчыне, по′йдзе ў шко′лу, перало′му дзіця′ці не бу′дзе, там дзе′сяць клас у Сьве′ржні. *Сав.*

ПЕРАПА′СТА (перапа′ста) *жан.* Адпасванне чаргі. Уста′нь ты, кабе′тка, трэ′ба патхо′дзіцца, да паганю′ я каро′ву на перапа′сту. *Сав.*

ПЕРАХО′ДКА (перахо′тка) *жан.* Пераходная з'ява, заражэнне. З гэ′тымі го′рламі не′кая перахо′тка. Сын ска′рдзіцца на го′рло, і я карто′флі капа′ла, пачува′юся, што зава′львае, што зава′лкі гэ′тыя заклада′е. *Саз.*

ПЕ′СТА (пе′ста) *жан., толькі ў адз.* Распешчанае дзіця. Мая′ ш така′я ўжэ пе′ста, з рук і ні зла′зіць. *Цял.*

ПЕХАДРА′ЛА (пехадра′ла) *прысл., іран.* Пеша, хуткім крокам. Мы з Ру′дзянска пехадра′лам прысаката′лі. *Дук.*

ПЕ′ЧЫВА (пе′чыва) *ніяк., толькі ў адз.* 1. Усё, што выпякаецца з мукі. Пірагe′, хлеп, суха′рыкі — усё′ гэ′та пе′чывам заве′цца. *Дук.* 2. Адна выпечка хлеба. За два дні дзе′ці цэ′лая пе′чыва хле′ба зье′лі. *Цял.*

ПІ′ВА (пі′ва) *ніяк.* Гулянне ў вёсцы. Хутка ў Худаўца′х, гэ′та ў нас, зна′чыцца, пі′ва бу′дзя. *Худ.*

ПІГУ′ЛКА (пігу′лка) *жан.* Гузік. І дзе цябе′ чэ′рці ўне′сьлі, што павыдзіра′ў пігу′лкі зь мя′сам. *Мядз.*

ПІ′ЖМА (пі′жма) *прысл.* Пішчом. Пі′жма ле′зя. *Рат.*

ПІЛІ′КАЦЬ (пілі′каць), -ю, -еш; *незак. тр.* 1. Гаварыць незразумела. Пілі′кая ўсё не′шта, а што — і сам ні ве′дая. *В. В.* 2. Гаварыць адно і тое ж. Ты ко′жны дзень пілі′каяш адно′ і то′я, упы′нку на цябе′ няма′. *В. В.*

ПІ′ЛІЦЬ (пі′ліць), -ю, -іш; *незак. тр.* Ездзіць. Пі′ліць тут трэ′ба пама′лу, бо прае′хаць ця′шка. *Вер.*

ПІЛЯНА′ (піляна′) *жан.* Падол. Калі′ няма′ ўжо куды′, дык бу′дзеш сабіра′ць у піляну′. *Даўж.*

ПІ′ПКА (пі′пка) *жан.* Пепінка. А ко′лькі на пі′пках было′ цьве′ту ле′тась! *В. В.*

ПІСКЛЯ′ (піскля′) *жан.* Піскуха. Піскля′ не′кая, а ні дзіця′, як завядзе′, дак і пішчы′ць прас цэ′лы дзень. *Цял.*

ПІСЯ′Г (піся′х) *мужч.* Крывавая паласа ад удараў папругай. Паліца′й так хло′пца зрэ′заў вяро′ўкаю, што ўсё це′ла ў пісяго′х. *Цял.*

ПІТА′ (піта′) *жан.* Пітво. Дзе′ці на ра′ніцу ала′дак нае′ліся, ні грыпко′ў, на′ват ры′пкі ні захаце′лі. Нае′ліся до′бро, ні піты′, ні яды′ ні хо′чуць. *Сав.*

ПІЎНІ′ЦА (піўні′ца) *жан.* Склеп. До′бра ў вё′сцы мець піўні′цу, ле′там там хо′ладна для праду′ктаў. *В. В.*

ПІ′ХЦЕЛЬ (пі′хцель) *мужч.* Кашэль для носкі сена. Ба′цька пі′хцель на пле′чы ды хутчэ′й упе′рат пайшо′ў. *Мядз.*

ПІШЧАНІ′ЦАЙ (пішчані′цай) *прысл. Гл.* пі′жма. Але′ ш гэ′тыя дзе′ці ле′зуць пішчані′цай. *Самахв.*

ПЛАКЛІ′ВЫ (плаклі′вы) *прым.* Плаксівы. Тако′е дзіця′ плаклі′вае, уве′сь час пішчы′ць не′шта, му′сіць, нездаро′віцца. *Вішн.*

ПЛАМЕ′ТА (пламе′та) *прысл.* Вельмі многа. Як навалі′лася гэ′тая пламе′та, дак усё′ разабралі′. *Ляхі.*

ПЛА′ЦЦЕ (пла′цьця) *ніяк.* Бялізна. *Цял., Кам., Кухц., Сак., Хар., Жор.* Я зо′ўтра бу′ду пла′цьця паласка′ць, сё′ньня ўжо ня ўсьпе′ю, бо шчэ мыць по′ўна. *Дук.*

ПЛАСЦІ′ЦЬ (пласьці′ць), -шчу, -іш; *незак. тр.* Пластаваць. Пласьці′ць се′на, як ў ко′пы кла′сьці. *Рат.*

ПЛЕ′МЯ (пле′мя) *ніяк.* Радство, родныя. Быў зрабі′ў трэ′баванё, але′ ні пусьці′лі іх сюды′. У мілі′цыі сказа′лі, што нія′кага пле′мя яму′ тут няма′, і ні пусьці′лі зя′ця Юзэ′фінага. *Сав.*

ПЛУ′ХА (плу′ха) *жан.* Палена, якое па даўжыні блізкае да памераў дроў для атаплення, але больш тоўстае. Хай бы ты плу′хі пакало′ў, а то валя′юцца, марну′юцца, пако′латымі мо′жна палі′ць, як прасо′хнуць. *Уз.*

ПЛЮ′СКА (плю′ска) *жан.* Клоп. Глянь, яка′я вялі′зная плю′ска паўзе′! Атку′ль яна′ то′лькі ўзяла′ся! *Цв.*

ПЛЮСКА′ЎКА (плюска′ўка) *жан.* Кнопка. Вазьмі′ плюска′ўку і прыжмі′ вунь да гэ′най сьцяны′. *Дайж.*

ПЛЮ′ЦЫ (плю′цы) *толькі ў мн.* Лёгкія. Пайдзі′ да ўрача′, то ён ня зна′е, што гэ′та плю′цы, а лё′хкія — то зна′е. *Кальч.*

ПЛЯ′ЙСТРАЧКА (пля′йстрачка) *жан., памянш. ад* пляйстра. Пласт, слой. Быва′ло, гавя′дзіну купля′яш, пля′йстрачка жы′ру харо′шага жо′ўцянькаго, а гэ′то го′лаё мя′со, ні ка′плі жы′ру. *Сав.*

ПЛЯСАВА′ЦЬ (плясава′ць), -сую, -суеш; *незак. тр.* Скакаць (танцы). Трэ′ба плясава′ць, калі′ на танцу′лькі прышо′ў. *Тур.*

ПЛЯ′СНУЦЬ (пля′снуць). *Гл.* ляснуць. Адыйдзі′, бо за′раз як пля′сну, то ни абра′дуешся. *Войр.*

ПО′ЗНАЧ (по′знач) *жан.* Позні час. І куды′ вы ў таку′ю по′знач по′йдзеце, начу′йце ў нас. *Люц.*

ПО′КАЗКА (по′каска) *жан.* Прыказка. Як по′казка ка′жа «Хто по′зна хо′дзіць — той сам сабе′ шко′дзіць». *Уз.*

ПО′КУЛЬ (по′куль) *прысл.* Пакуль. По′куль мы сабра′ліся, дак і кірма′ш раз'е′хаўся. *Цял.*

ПО′ЛАХ (по′лах) *мужч.* Страх, спалох. Мне такі′ вялі′кі по′лах быў, што не мог зру′хацца з ме′сца. *Кальч.*

ПО′ПЕЛ (по′пял) *мужч.* Папялішча. Застала′ся на по′пялі адна′ з дзі′цям, усё′ сама′ забудава′ла. *В. В.*

ПО′ПЫРСАЧКА (по′пырсачка) *жан., памянш. ад* попырска. Як страсяне′ вуша′мі, дак по′пырсачкі ляця′ць. Усю′ мяне′ зага′дзіў парсю′к. *Сав.*

ПО′ПЫРСКА (по′пырска) *жан.* Дробная кропелька чаго-небудзь вадкага. Не′што мой кабано′к не ста′ў е′сьці, каб ні захварэ′ў хаця′. То ўлі′ю, хоп-хоп, адно′ по′пыркі ляця′ць, а гэ′то цэ′дзіць праз зу′бы. *Сав.*

ПО′СІК (по′сік) *мужч.* Мачавы пузыр у жывёлы. *Дук., Хар., Жор., Кам., Сак., Кухц.* Як зако′лям парсюка′, дак дзе′ці надзьму′ць по′сік і гуля′юць. *Цял.*

ПО′СІЛКА (по′сілка) *жан.* Дужка ў вядры. Трэ′ба зрабі′ць но′ваю по′сілку ў вядры′, а то не′льга вады′ прыне′сьці. *Цял.*

ПО′СПАЛЬ (по′спаль) *прысл.* Побач. Вот по′спаль на′шы ха′ты ране′й стая′лі. *Калод.*

ПО′ЎНЫ (по′ўны) *прым.* Дабраякаснае насенне. На′ша насе′ньне по′ўнае, гэ′та я до′бра ве′даю. *Кальч.*

ПО′ШТА (по′шта) *жан., неадабр., перан.* Чалавек, які разносіць чуткі. Што ні скажы′, по′шта гэ′тая адра′зу разьнясе′. *Сл.*

ПО′ШУЛКА (по′шулка) *жан.* Навалачка. По′шулкі зьмяні′ць трэ′ба, і про′сьціна загразьні′лася. *Ян.*

ПРАБЕ′ГЛЫ (прабе′глы) *прым.* Бывалы, вопытны. О-о-о, гэ′та Во′лячка прабе′глая! Ні глядзі′ць красаты′, а стара′ецца дзе′цям наву′ку даць. Чацьвё′рко дзе′так, а стара′яцца ўсіх вучы′ць. *Сав.*

ПРАБІТНІ′К (прабітні′к) *мужч.* Непаседлівы чалавек. Кру′ціцца цэ′лы дзень, як прабітні′к які′. *Тур.*

ПРАВАРЫ′НА (праварыʹна) *жан.* Прыбудова. Пастоʹў калёʹса ў праварыʹне. *Цял.*

ПРАʹВІЦЬ (праʹвіць), -ўлю, -іш; *незак. тр.* Гаварыць многа аб чым-небудзь. Гоʹдзі табеʹ праз гэʹту хаʹту праʹвіць. *Цял.*

ПРАГАʹПІЦЬ (прагаʹпіць), -плю, -іш; *зак. тр.* Празяваць, прапусціць. «Мы прагаʹпілі»,— во што яныʹ заʹрас гавоʹраць. *Сав.*

ПРАГЛЫʹПНЫ (праглыʹпны) *прым.* Скупы. Праглыʹпны, кап тоʹлькі ямуʹ ўсё даваʹлі, а ён — нікоʹму на маʹкава зеʹрне нічоʹга. *Тур.*

ПРАГОʹН (прагоʹн) *мужч.* Дарога. У нас прагоʹн прыгоʹжы, паабаʹпал строʹйныя дрэʹўцы пасадзіʹлі. *Кап.*

ПРАʹДЗІВА (праʹдзіва) *ніяк., толькі ў адз.* 1. Тое, што трэба спрасці. У нас сёʹлета мноʹга праʹдзіва. *Цял.* 2. Час, калі прадуць. Зімоʹю саʹмая праʹдзіва, вячарэʹ доʹўгія. *Цял.*

ПРАДЗЯЛЕʹННЕ (прадзялеʹньне) *ніяк.* Уяўленне, паняцце. Ня маʹю ніяʹкага прадзялеʹньня, дзе ён жывеʹ. *Асіп.*

ПРАЗДРАʹВІЦЬ (праздраʹвіць), -ўл-ю, -іш; *зак. тр.* Павіншаваць. Маяʹ дык і ўнуʹка і мянеʹ праздраʹвіць не забыʹлася. *Пяр.*

ПРАЗЭНТАВАʹЦЦА (празэнтаваʹцца), -тую-ся, -туеш-ся; *незак. тр.* Здзеквацца, мучыць. Даніʹлка, што ты нат кацянёʹм празэнтуʹешся, выʹпусьці хутчэʹй. *Кап.*

ПРАЙДАʹК (прайдаʹк) *агульн., неадабр.* Прайдоха. Што за дзеʹўка, што за прайдаʹк, гоʹлаў чоʹрту злоʹміць. *Ляхі.*

ПРАЙДАʹХА (прайдаʹха) *жан. Гл.* прайдак. Неʹка прайдаʹха з усёʹ сьвеʹту няреʹстка Цьвіʹрчыхі. Нап'еʹцца, самаʹ йграʹя, самаʹ й сьпяваʹя. *Сав.*

ПРАЙДУʹХА (прайдуʹха) *жан. Гл.* прайдак. Вот прайдуʹха гэʹта, усюʹды янаʹ дапнеʹ. *Цял.*

ПРАКАНА′ННЕ (пракана′ньне) *ніяк.* Перакананне. У яго′ пракана′ньне, што грыбе′ ту′така ёсьць, і ўжо так гадзі′ны дзьве клы′паем. *Мядз.*

ПРА′ЛКА (пра′лка) *жан.* Калаўрот. Праду′ць на пра′лку, дак на шпуло′ ўе′цца. *Рат.*

ПРАМА′ЗАЦЬ (прама′заць), -жу, -жаш; *зак. тр.* Растраціць на абы-што. Палучы′ў палу′чку да за ты′дзень прама′заў яе. *В. В.*

ПРАМУ′ДА (прамуда) *жан.* Шчыліна паміж печчу і сцяною. Палажы′ рукаві′цы ў праму′ду, каб за ноч прасо′хлі. *Чаша.*

ПРАНЦАВА′ТЫ (пранцава′ты) *прым.* Нягодны (чалавек). Ён быў такі′ пранцава′ты, што як памё′р, дак ніхто′ і сьлязі′нкі ні пусьці′ў. *Цял.*

ПРАСІ′ЦІЦЦА (прасі′ціцца) *зак. тр.* Працерціся (на локці). Ну што рабі′ць, калі′ так прасі′ціліся рукавы′, зала′піць ці што? *Малм.*

ПРАСНО′К (прасно′к) *мужч.* Праснак. Пайду′ па муку′, прасно′к сьпяку′; а то гэ′тай сьнегаві′цай у магазі′н не загрэ′пціся, і хле′ба малава′та. *Сав.*

ПРАСТО′ЙКА (прасто′йка) *жан., толькі ў адз.* Вяршок на малацэ, як яно састоіцца. Прасто′йка,— як малако′ састаі′цца, дак вяршо′к. *Рат.*

ПРА′ТАЦЬ (пра′таць), -ю, -еш; *незак. тр.* Патрашыць рыбу. Ло′вяць на′шы мужыкі′ ры′бу ву′ткай, трызу′біцай, а мы пра′таем. *Кальч.*

ПРАЎДЗІ′ВЕЦ (праўдзі′вец) *мужч.* Баравік. Мала′я са мно′ю хадзі′ла, дык і яна′ праўдзі′вец знайшла′, ну а я — дык по′ўненькую лату′шку. *Ос.*

ПРАХАЛАДЖА′ЦЦА (прахаладжа′цца), -ю-ся, -еш-ся; *незак. тр.* Прахалоджвацца. От ба′бы на′шы працу′юць: сюды′ пры′дуць, паляжа′ць, у той кане′ц по′йдуць, пла′стам ля′гуць. Гэ′та Фе′цькі сё′ньня няма′, дык яны′ выляга′юцца, той ні дасьць ім прахаладжа′цца. *Бялар.*

ПРО′БУВАЦЬ (про′бувацъ), -бу-ю, -бу-еш; *незак. тр.* Правярацъ. Я ду′маю, што яна′ мяне′ про′буя, ці ўсю рэ′шту я аддаю′. *Цял.*

ПРО′ЖЫР (про′жыр) *мужч.* Абжора. Вот про′жыр, ко′лькі ня дай, дак усё′ зьесьць і шчэ про′сіць. *Дук.*

ПРО′ЛУБКА (про′лупка) *жан.* Палонка. А ты ідзі′ адзе′жу палашчы′ ў про′лупку. *Мядз.*

ПРО′МАЧКА (про′мачка) *жан.* Прымочка. До′ктар доў про′мачкі, дак я прыклада′ла да ра′ны. *Цял.*

ПРО′ТВЕНЬ (про′твень) *мужч.* Скаварада. Насма′жылі цэ′лы про′твень се′мак. *Клет.*

ПРУГМЕ′НЬ (пругме′нь) *мужч.* Загуменне. Прагані′ каро′ву на пругме′нь. *Ляхі.*

ПРУД (прут) *мужч.* Млын. Авё′с во′зюць мало′ць у прут. *Рат.*

ПРУ′ТКІ (пру′ткі) *прым.* Дужы. Гэ′ты стары′ яшчэ′ пру′ткі: цэ′лы мех карто′плі падня′ў. *Ляхі.*

ПРЫБІРА′ЦЬ (прыбіра′ць), -ю, -еш; *незак. тр.* Звязвацъ плыты. Мой ба′цька яшчэ′ мне раска′зваў, як яны′ плыты′ прыбіра′лі, а я ўжо і не по′мню. *Малм.*

ПРЫ′ВАЛАК (пры′валак) *мужч.* Дошка, прыбітая ля печы. У нас, каб на печ узьле′сьці, спача′тку на пры′валак стано′вяцца. *Жур.*

ПРЫ′ВЯН (пры′вян) *мужч.* Сенцы. Вазьмі′ малако′ ў зба′не, стаі′ць у вядры′ на ла′ве ў пры′вяне. *Мядз.*

ПРЫГА′РКА (прыга′рка) *жан.* Падгарэлая частка бульбіны. Мае′ дзе′ці на′тта лю′бяць прыга′ркі, чуць ня б'ю′цца за іх. *Цял.*

ПРЫГЛЕ′МА (прыгле′ма) *жан.* Праблема. Вот прыгле′ма каро′ву спу′таць, не дае′цца зара′за. І про′стую ня пу′сьціш — шко′да круго′м. *Гіл.*

ПРЫГРЭ′БКА (прыгрэ′пка) *жан.* Пограб. Ко′тра Я′сява до′брую прыгрэ′пку зрабі′ла: і карто′плю мо′жна сы′пацъ, і бураке′. *Ляхі.*

ПРЫГРЭ′БНІК (прыгрэ′бнік) *мужч.* Памяшканне над пограбам. У прыгрэ′бніку гуркі′ стая′ць у бо′чцы і пах чува′ць аж на дварэ′. *Мік.*

ПРЫЗЫВА′ЦЬ (прызыва′ць), -ю, -еш; *незак. тр.* Запрашаць. Нас прызыва′лі на каля′ды на ё′лку ў дом па′нскі. *Кухц.*

ПРЫ′КАЛАТКА (пры′калатка) *жан., толькі ў адз.* Мачанка. Зь яе′ц пяку′ць пры′калатку. *Рат.*

ПРЫ′КАРАЦЬ (пры′караць) *прысл.* Караткавата. Ба′чыш, от пры′караць. Па ко′лькі яна′ бра′ла на фіра′нкі? *Сав.*

ПРЫ′КЛАДНА (пры′кладна) *прысл.* Складна. Ох, як яна′ пры′кладна гаво′рыць. *В. В.*

ПРЫКЛЫ′ПАЦЬ (прыклы′паць), -ю, -еш; *зак. тр.* Прыйсці. Нахадзі′ўся па ле′се, што лець прыклы′паў. *Уз.*

ПРЫКУШМЭ′РЫЦЦА (прыкушмэ′рыцца), -у-ся, -ыш-ся; *зак. тр.* Падхадзіцца, упыніцца з дамашняй работай. Я тро′хі прыкушмэ′руся, і трэ′бо перабе′хчы на Жа′цяраў (назва вёскі на Стаўбцоўшчыне) — дзе′ло ест. *Сав.*

ПРЫЛАБУ′НІЦЬ (прылабу′ніць), -ю, -іш; *зак. тр.* Пашкадаваць сардэчна, па-бацькоўску. Прылабу′нілі яны′ Ка′цьку, апрану′лі, накармі′лі, сірата′ ж яна′. *Уз.*

ПРЫЛУ′КА (прылу′ка) *жан.* Здарэнне. Бес прылу′к ты нія′к не абы′дзешся: то затрыма′еш каго′, то паб'е′шся без наго′ды. *Уз.*

ПРЫМА′КА (прыма′ка) *жан.* Прымак. Што гэ′та за прыма′ка такі′ няўда′лы? Ходзь бы што ўмеў рабі′ць, дык жа да′жа за страі′цяля ні наўчы′ўся. *Бялар.*

ПРЫМЕ′ЦЬ (прыме′ць), -ю, -еш; *зак. тр.* Мець магчымасць. Ты ш кап прыме′ў, дак бы гэ′тых дзяце′й пае′ў. *Цял.*

ПРЫМІРО′ЎКА (прыміро′ўка) *жан.* Прэмія. Цяля′тніцам к 8 Ма′рту прыміро′ўку далі′. *Пяр.*

ПРЫМО′ЧКА (прымо′чка) *жан.* Прамакатка. Ой, дзе ш твая′ прымо′чка? Унь як чарні′ла пацякло′! *Пяр.*

ПРЫНІ′КА (прыні′ка) *агульн.* Чалавек, які дрэнна бачыць. Ё ту′така адзі′н такі′, дык такі′ ўжо прыні′ка! *Турэц.*

ПРЫНЯ′ЦЦА (прыня′цца), -му-ся, -меш-ся; *зак. тр., перан.* З глыбокай уразлівасцю ўспрыняць што.— І што ён, гэ′ты Павэ′лак, хварэ′ў до′ўго?— Не, не′што з галаво′й ста′ло. Ма′быць, прыня′ўся сы′нам, мо′цно сы′на шкадава′ў (сын малады ў аўтамабільнай катастрофі загінуў). *Сав.*

ПРЫПЁ′ЛАК (прыпё′лак) *мужч.* Прыпечак. Дзе ты шука′яш? Чыгу′н жа на прыпё′лку. *Сял.*

ПРЫПО′МНІЦЬ (прыпо′мніць), -ю, -іш; *зак. тр.* Адплаціць, адпомсціць. Абяца′ў, абяца′ў ды і прыпо′мніў яму′ за ўсё. *Малм.*

ПРЫПУСКА′ЦЬ (прыпуска′ць), -ю, -еш; *незак. тр.* Даваць малако (аб карове). Вы′ме тако′е вялі′кае было′, а малака′ не прыпуска′ла. Паку′ль бу′льбу есьць — прыпу′сьціць, як з′е′ла — і малака′ німа′. *Гіл.*

ПРЫРА′ІЦЬ (прыра′іць), -ю, -іш; *зак. тр.* Параіць. Ба′пка прыра′іла да ра′ны падаро′жнік прылажы′ць. *Мядз.*

ПРЫСАКАТА′ЦЬ (прысаката′ць), -чу, -чаш; *зак. тр.* Прыбегчы. Як пачу′ў, што ба′цька хво′ры, дак у той жа дзень прысакато′ў. *Дук.*

ПРЫСЕ′ДУВАЦЬ (прысе′дуваць), -дую, -дуеш; *незак. тр.* Рабіць без адпачынку. Я сё′ньня шчэ ні прысе′дувала, усё за гэ′таю рабо′таю. *Цял.*

ПРЫСЕ′ЛЛЕ (прысе′льле) *ніяк.* Ваколіца. У нас прысе′льле харо′шае: лес круго′м, рэ′чка, альшэ′ўнік. У лесе грыбо′ў, я′гат мно′га. *Бялар.*

ПРЫСЁ′ЛАК (прысё′лак) *мужч.* Пасёлак. У гэ′ты бок прысё′лкі ўсё малы′я. *Рат.*

ПРЫСПА′ЦЬ (прыспа′ць), -плю, -іш; *зак. тр.* Нагуляць (дзіця). Гэ′та дзе′ўка дзіця′ прыспа′ла, а цяпе′р пла′ча. *В. В.*

ПРЫСТА′НАК (прыста′нак) *мужч.* Чыгуначны прыпынак.— Ужэ′ Мінск?— Не, шчэ прыста′нак «Тава′рная», а тады′ Мінск.— Мо з два′ццаць прыста′нкаў да таго′ Мі′нску. *Сав.*

ПРЫСУКА′ЦЦА (прысука′цца), -аю-ся, еш-ся; *зак. тр., перан.* Прычапіцца. Чаго′ ты прысуко′ўся да мяне′, я ш цябе′ ня чапа′ю? *Дук.*

ПРЫТУ′ХШЫ (прыту′хшы) *дзеепрым.* Прытухлы. Вы′нясі хутчэ′й гэ′ны кош на двор, я′йкі зусі′м прыту′хшыя, не дагле′дзіла. *Так.*

ПРЫХУ′ТАЦЬ (прыху′таць), -ю, -еш; *зак. тр., з адценнем зламоўнасці.* Пахаваць. Ма′ню прыху′тая і другу′ю во′зьмя. Ажэ′ніцца, удаўцо′м ня бу′дзя. *Сав.*

ПРЫЦІ′СНУЦЬ (прыці′снуць), -у, -еш; *зак. тр.* Прымусіць. Мяне′ як прыці′снулі не′мцы — кажы′ дзе партіза′ны,— дык мне хоць ты плач. *Сак.*

ПРЫЦІ′ШЫЦЦА (прыці′шыцца), -у-ся, -ыш-ся; *зак. тр.* Прытаіцца, прыціхнуць. Чу′ю, не′хта сту′кая, я прыслу′халася, прыці′шылася... Сту′кая. *Ніз.*

ПРЫШТРЭ′ПАЦЬ (прыштрэ′пацъ), -ю, -еш; *зак. тр.* Прыгатаваць. А што яна′ ро′біць? Прыштрэ′пая сьняда′нку і пайшла′ па дамо′х языко′м мяньці′ць. Ка′ждага ўба′чыць, дзе′ хто паве′рняцца. *Цял.*

ПРЫШЫ′БЦІ (прышы′пці), -бу, -беш; *зак. тр.* Забіць. Хло′пчыка прышы′бла ў ту′ю бу′ру, сядзе′ў каля′ рызе′ткі. *В. В.*

ПСТРЫ′КНУЦЬ (пстры′кнуць), -у-, -еш; *зак. тр.* 1. Рэзка штурхнуць нагой. Конь як пстры′кнуў мне наго′й, дык я чуць жывы′ засто′ўся. *В. В.* 2. Ускочыць. А кот сабе′ пстры′кнуў на вы′шкі ды й уцё′к. Дагані′ яго′ паспрабу′й. *В. В.*

ПУ′ГАЦЬ, -ю, -еш; *незак. тр.* Многа піць. *Дук, Хар., Жор., Кам., В. В., Кухц., Сак.* Кінь ты пу′гаць гэ′ту ваду′. *Цял.*

ПУ′ДАЛА (пу′дала) *ніяк.* Пудзіла. На карто′флі пу′дала паста′віў, бо ад гэ′тых дзіко′ў не адагна′цца. *Руд.*

ПУДЭ′ЛАК (пудэ′лак) *мужч.* Пенал. Купі′ла хло′пцу пудэ′лак, трэ′ба ж у шко′лу ўжо сабіра′ць. *Крус.*

ПУЖА′ЙЛА (пужа′йла) *агульн., перан. Гл.* пудала. Ну і мо′да цяпе′рака пашла′, папрыяжджа′лі дзе′ўкі з го′рада, страхо′цьці не′кія, пужа′йлы. *Тур.*

ПУЖАЎНО′ (пужаўно′) *ніяк.* Пугаўё. Вазьмі′ вось пужаўно′ ды зажэ′нь каро′ву на па′шу. *Пал.*

ПУЗЫ′Р (пузы′р) *мужч.* Хмара. А ты, со′нца, ні хава′йся за пузыры′, а сушы′ траву′. *В. В.*

ПУЗЫ′РЫЦЦА (пузы′рыцца), -у-ся, -ыш-ся; *незак. тр.* Злавацца. Чаго′ ты пузы′рысься, хі′ба я табе′ няпро′ўду сказо′ў ці прыду′маў гэ′та? *В. В.*

ПУК (пук) *мужч.* Почка на сцябле, з якой выходзіць колас. С пу′ка каласо′к выхо′джавая. *Рат.*

ПУКА′ТЫ (пука′ты) *прым.* Выпуклы. У на′шум цілі-ві′зары шкло пука′тая. *Цял.*

ПУЛЬНУ′ЦЬ (пульну′ць), -у, -еш; *зак. тр.* Шпурнуць. Узяла′ суха′р, хаце′ла пульну′ць яму′ ў лоп, але′ ён пасьпе′ў схава′цца. *Сак.*

ПУ′ПЛІК (пу′плік) *мужч.* Бутон. Вяргі′ня ско′ра зацьвіце′, пу′плікі ўжо вялі′кія. *Дук.*

ПУНКТ (пункт) *мужч.* Куплет. Бада′й яго′ хале′ра, забы′ўся пункт гэ′ты, ня по′мню ні′як. *Кальч.*

ПУПЁ′Л (пупё′л) *мужч.* Маленькі агурок, ад якога адпала кветка. Ужо′ ё′сьціка пуплы′ ў гра′дах, ідзі′ глянь. *Заб.*

ПУПО′К (пупо′к) *мужч. Гл.* пупёл. На гаро′дзі пупко′ў мно′га, эх, і паядзё′м агурко′ў уво′лю, як падрасту′ць! *Хож.*

ПУСТАДО′МАК (пустадо′мак) *мужч.* Чалавек, які ні пра што не клапоціцца. Гэ′ты пустадо′мак ні пра што ні дба′я. *Ляхі.*

ПУСТЫ′ (пусты′) *прым., перан.* Бесталковы. Ні ўсё ш пусты′я лю′дзі на сьве′ця, ёсьць і талко′выя. *В. В.*

ПУСТЫ′НЯ (пусты′ня) *жан.* Пустэча (тут: запушчаныя, парослыя травой соткі). Два′ццаць штук, больш як два′ццаць — два′ццаць тры шту′кі бы′дла ўпруць на гэ′ты пусты′ агаро′т, на гэ′ту пусты′ню — спа′сьвілі мне ўсю карто′флю. *Сав.*

ПУХА′ (пуха′) *жан.* Тупы канец яйка. Бі пухо′й, мо яна′ цьвярдзе′йшая. *Малм.*

ПУ′ХНУЦЬ (пу′хнуць), -у, -еш; *незак. тр.* Многа спаць Не′шта я сё′ньня цэ′лы дзень пу′хну, пу′хну, а ўсё хачу′ спаць. *В. В.*

ПУХО′ВЫ ХЛЕБ (пухо′вы). Хлеб з мукі, з мякінай. Пухо′вы хлеп — гэ′та калі′ з грэ′цкай ды й з аржано′й мякі′най сьпе′чаны, у вайну′ такі′ е′лі. *В. В.*

ПУ′ЧКА (пу′чка) *жан.* Костачка на ступні нагі. Пале′на з рук вы′пала і пу′чкі на назе′ палама′ла, до′ўга лячы′ўся, хадзі′ць не мох, ляжа′ць не мох. *Уз.*

ПУ′ШАЧКА (пу′шачка) *жан.* Плецены кошык для захавання лекавых зёлак. Мой мужы′к пу′шачку мне сплёў, а ў ёй нічо′га по′куль няма′. *Малм.*

ПЫ′РГАЦЬ (пы′ргаць), -ю, -еш; *незак. тр.* Скакаць. А мы сё′ньня на фіскульту′ры пы′ргалі ўверх. *Клет.*

ПЫСЦІ′ (пысьці′), -ду, дзеш; *зак. тр.* Пайсці. Пышо′ў вэнь той дыро′гай за сяло′. *Паг.*

ПЫТЛЯ′Р (пытля′р) *мужч.* Чалавек, які пытлюе муку. Ай, ён пытляро′м ро′біць, кі′нуў вучы′цца, пашо′ў на свой хлеп. *Тур.*

ПЫХЦЯ′ЧЫ (пыхця′чы) *прым.* Запальчывы, порсткі. Што рабі′ць? І баю′ся сказа′ць сы′ну, бо ён пыхця′чы, ба′цькаў хара′кцяр ма′е, зазлуе′. *Сав.*

ПЫ′ШКІ (пы′шкі) *адз.* пы′шка. Мёрзлая бульба. У вайну′ на по′лі пы′шкі зьбіра′лі, е′лі, хлеп зь іх пяклі′. *Кухц.*

ПЭ′ЛЯХ (пэ′лях) *мужч.* Вантробы. Зье′лі ваўке′ саба′ку й пэ′ляхаў ні астало′ся. *Ляхі.*

ПЭ′НДЗІЦЬ (пэ′ньдзіць), -джу, -дзіш; *незак. тр.* Гнаць. Пэ′ньдзі вон саба′ку, ву′ньдзіка куды′ забро′ўся. *Сяд.*

ПЭ′ЎНЫ (пэ′ўны) *прым. Гл.* по′ўны. Садзі′ла мо′ркву, ду′мала, што благо′я насе′ньне, аж нічо′га, аказа′лася пэ′ўная. *Варн.*

ПЯКО′ТА (пяко′та) *жан.* Пякотка. Я, му′сіць, не′шта зье′ла нідо′брая, бо на′тта ш пяко′та пячэ′. *Цял.*

ПЯКУ′ШЧЫ (пяку′шчы) *прым.* Пякучы. Ляка′рства ве′льма пяку′шчая. *Цял.*

ПЯЛУ′Н (пялу′н) *мужч.* Палын. Калі′ цяля′ты хвара′юць, то ба′бы пялу′н ва′рацць і даю′ць ім. *Ляшч.*

ПЯНЁ′ЎЕ (пянё′ўе) *ніяк., толькі ў адз.* Маладое пер'е ў птушак. Забі′ла пятуха′, а ён уве′сь у пянё′ўі. *Мядз.*

ПЯРВО′СЦІНКА (пярво′сьцінка) *жан.* Карова, цельная першы раз. На′ша каро′ва малада′я — пярво′сьцінка. *Цял.*

ПЯРША′ЧКА (пярша′чка) *жан.* Карова першым целем.— Мая′ так ма′ла малака′ дае′ і бры′каіцца.— А ты хаце′ла, кап пярша′чка дава′ла табе′ нівядо′ма ско′лька. *Бялар.*

ПЯРЭ′ЛІЎКІ (пярэ′ліўкі) *толькі ў мн.* Неспрыяльныя абставіны. Я ба′чу, што ні пярэ′ліўкі, ды дай бох но′гі. *Цял.*

ПЯРЭ′БРЫНЫ (пярэ′брыны) *адз.* пярэ′брына. Рэбры. Мой хло′пяц такі′ худы′, пярэ′брыны мо′жна палічы′ць. *Цял.*

ПЯРЭ′ДАЙКА (пярэ′дайка) *жан.* Карова не цельная. Яе′ каро′ва до′брая, але′ сё′лята пярэ′дайка. *Цял.*

ПЯРЭ′ДНЯ (пярэ′дня) *жан.* Вяроўка, што прымацоўваецца да пярэдняй часткі воза, каб увязаць сена, салому. Зьнімі′ рубе′ль, прывяжы′ пярэ′дню і падкінь каню′ се′на. *Сав.*

ПЯРЭ′СМУРЖКІ (пярэ′смуршкі) *толькі ў мн.* Адыходы валакна пры часанні лёну грэбенем. Што смо′ргаіш,. дак палуча′іцца ку′жаль і пярэ′смаршкі. С кужэ′льнага палатна′ шы′юць саро′чкі, сы зрэ′бнага штаны′, сь пярэ′смыжак спаньні′цы. *Рат.*

ПЯСТУ′НКА (пясту′нка) *жан. Гл.* драндушка. Я-то нямно′га пясту′нак зна′ю, забы′лася ўжо, па′мяць ма′я така′я. *Тур.*

ПЯТЛІ′ЧКА (пятлі′чка) *жан., памянш. ад* пятля. А′плік за пятлі′чку чапля′іцца. *Рат.*

ПЯЎЧЫ′ЦА (пяўчы′ца) *жан.* Спявачка. Сьпява′я яна′ до′бра, вучы′лася на пяўчы′цу, бу′дзя до′брая мне жо′нка. *В. В.*

ПЯХО′ТАМ (пяхо′там) *прысл.* Пешшу. Ране′й хадзі′лі пяхо′там, а цяпе′р кіламе′тру ні про′йдуць пяшко′м. *В. В.*

ПЯЧА′ЙКА (пяча′йка) *жан. Гл.* пякота. Мне нідо′бра, пяча′йка сма′ліць, аж, здэ′цца, дым з ро′ту йдзе. *Цял.*

ПЯЧКУ′Р (пячку′р) *мужч.* Пячнік. Пячку′р с свае′ вё′скі мне печ паста′віў. *В. В.*

ПЯЧО′РКА (пячо′рка) *жан.* Шампіньён. На по′лі, о′зь дзе о на гэ′тым папа′ры, пячо′рак — хоць касу′ заклада′й. *Сав.*

ПЯЮ′ННЯ (пяю′ньня). *Гл.* пяўчыца. Пяю′нь у на′шым сяле′ не так і мно′га. До′брая пяю′ньня Пара′ска, то′лькі слу′хай. *Малм.*

ПЯЯ′ЦЬ (пяя′ць), -ю, -еш; *незак. тр.* Спяваць. Хаця′ ма′ла дзяўча′т астало′ся, а пяя′ць сла′ўна мо′гуць. *Малм.*

П'ЯНІ'ЦЫ (п'яні'цы). *Гл.* бугаі. П'яні'цы ў нас растуць там, дзе багу'н сьмярдзё'нцы расьце', а як ясі' п'яні'цы, то ап'яне'іш ад іх. *Так.*

П'ЯНТО'С (п'янто'с) *мужч., лаянк.* П'яніца. П'янто'с ты няшча'сны, жыцьця' ат цябе' няма', куды' то'лькі падзе'цца! *Слаб.*

Р

РАБІ'НКА (рабі'нка) *жан.* Сінюха. Рабі'нкі мно'га ў нас на лу'зя, я яе' ўчо'ра жа'ла. Ліст зялё'нянькі такі', ні крэ'пка бальшы'. *Малм.*

РАБІ'ЦЬ (рабі'ць), -блю, -іш: *незак. тр.* 1. Касіць (сена). Як Іва'н ішо'ў у а'рмію, дык се'на ці ата'ву рабі'лі. *В. В.* 2. Працаваць. Яны' або'я ро'бяць шта'тнымі. *Дук.*

РАДАБУ'ДЗІНА (радабу'дзіна) *жан.* Дрэннае, старое збудаванне. Ваш хлеў стаі'ць, як радабу'дзіна яка'я, пабуры'лі б ле'пей яго'. *Калод.*

РА'ДЗІВА (ра'дзіва) *ніяк.* Радыё. Па ра'дзіву перадава'лі канцэ'рт маста'цкай самадзе'йнасьці. *Клет.*

РАДЗЫ'НКА (радзы'нка) *жан.* Разынка. Мне мо'жно пасыла'ць два кі'лі радзы'нак, чаты'ры кілба'с сваі'х, два кіло' са'ла. *Сав.*

РАЗБРА'ТАЦЦА (разбра'тацца), -ю-ся, -еш-ся; *зак. тр.* Учыніць расправу над кім-небудзь. Што ж бы гэ'то было', каб мае' трусэ' раскаша'ліся ў Мару'сі Малянчуко'вае агаро'дзі. Яна' б бы'стро разбра'талася зь і'мі. *Сав.*

РАЗБУМА'ЖЫЦЦА (разбума'жыцца), -у-ся, -ыш-ся; *зак. тр.* Выхваляцца, выказвацца пра сябе, пра сваіх з залішняй пахвалой. А ба'цько лю'біць пахвалі'цца, ся'дзе за стало'м і пляце' язько'м абы'-што. Яшчэ' дачка' прые'дзя, ска'жа яму' што, а ён ужо' тады' разбума'жыцца за стало'м: «Мая' І'рка, мая' І'рка». *Сав.*

РАЗВЕ′ТРАЦЬ (разьве′траць) *зак. тр.* Ачысціцца ад хмар. І ве′тру німа′, нічо′га нідзе′ ні ды′хае, а пато′м жа разьве′трае не′ба. *Бялар.*

РАЗВІ′ЦЦА (разьві′цца) *зак. тр.* Распухнуць. Ай, ру′чачка мая′, разьвіла′ся ад жме′ні. *Рат.*

РАЗГА′Ч (разга′ч) *мужч.* Галінка, адростак (на дрэве). Я′блынька разга′тая расла′, разгачэ′ гэ′тыя ўбаке′ раздалі′ся, а сьнех ве′лькі ў гэ′тум го′ду, стаў асяда′ць і разадра′ў я′блыньку. *Сав.*

РАЗГУКА′ЦЦА (разгука′цца), -ю-ся, -еш-ся; *зак. тр.* Распытаць, даведацца аб усім.— Атку′ль, дзе′ўка?— Ш Чаву′ш (Чавусаў).— За′муш хо′чыш?— А чаму′ ш?— А ткаць, пра′сьці ўме′іш?— Во, аб усё′ ты разгука′ўся. *Рат.*

РАЗЁ′ВА (разё′ва) *агульн.* Разява. Не трэ′ба разё′вай быць, то ў цябе′ былі′ п такі′я до′шкі, як у мяне′. *Уз.*

РАЗЛАЖЫ′ЦЬ (разлажы′ць), -у, -ыш; *зак. тр.* Раскласці. Невядо′ма, на ско′лька разло′жаць гэ′тыя ўзно′сы. *Дук.*

РАЗЛУЧА′ЦЦА (разлуча′цца), -ю-ся, -еш-ся; *незак. тр.* Разводзіцца. Ле′тась мая′ дачка′ разлучы′лася з му′жам, не′шта ні пала′дзілі. *В. В.*

РАЗМАІ′ТАСЦЬ (размаі′тасць) *жан.* Сумесь, сукупнасць (пра вырабы з мяса). Даўне′й, за По′льшчу пры′дзеш у магазі′н: «Дайця мне размаі′тасьці». А во сыча′с машы′нкай нарэ′жа калба′скі, вяндлі′нкі, усяго′ патро′шкі, адве′сіць, і гэ′то называ′лася размаі′тасьць. *Сав.*

РАЗРУ′МЗАЦЦА (разру′мзацца), -ю-ся, -еш-ся; *зак. тр.* Расплакацца. Ну чаго′ ты зноў разру′мзаўся, вы′тры во′чы, успако′йся. *Клет.*

РАКАЧКО′М (ракачко′м) *прысл.* На карачках, ракам. Адзе′ў ва′тныя по′рткі і ракачко′м, ракачко′м па пад′ё′лкамі, як ба′чыш, карзі′ну грыбо′ў нясу′. *Сав.*

РАМАНЁ′К (раманё′к) *мужч.* Рамонак. Раманё′к пахню′чы крэ′пка, тут ёсь і каля′ пло′ту, сам бе′лы, у сярэ′дзіні жо′ўты. *Малм.*

РАМАЦІ′ЗМ (рамаці′зм) *мужч.* Рэўматызм. Гэ′та ш, дзе′ткі, мяне′ рамаці′зм ужо′ два′ццаць гадо′ў му′чае. *Клет.*

РАМАШО′К (рамашо′к) *мужч. Гл.* раманёк. Такі′ ш прыго′жы буке′т атрыма′ўся ў Але′нкі з рамашко′ў і васілё′чкаў! *Хож.*

РАМШТУ′К (рамшту′к) *мужч.* Плінтус. Рамшту′к прыбіва′ецца, як ужо′ падло′га пасла′на. *Бялар.*

РАПУ′ХА (рапу′ха) *жан. Гл.* вярэпаўка. У нас пад га′нкам вадзі′ліся рапу′хі, вялі′кія такі′я. Як кране′ш яе, дак чуць по′ўзая. *Дук.*

РАСАМА′КА (расама′ка) *жан., заал.* Расамаха. Расама′ка жыве′ ў кано′плях, а руса′лка ў ва′дзе. *Руд.*

РАСАМА′КА (расама′ка) *жан., перан.* Неахайная жанчына. Пра′ма я і не зна′ю, што зь ё′ю рабі′ць, расама′кай гэ′тай, усё′ параськіда′ла. *Касц.*

РАСКАШТАВА′ЦЦА (раскаштава′цца), -тую-ся, -туеш-ся; *зак. тр.* Спрабавацца, каштавацца (на смак). Малака′ ко′шка ні хо′ча, хо′ча пагрубе′й чаго′, а тады′ ўжо малака′. Гэ′дако сма′шно малачко′, раскашту′йся, кап ты здо′хла! *Сав.*

РАСКА′ШЫЦЦА (раска′шыцца) *зак. тр.* Разварыцца, рабіцца празмерна мяккім. Рыс гато′вы, бач, як раска′шыўся. Заліва′й малачко′м, прыпа′рым. *Сав.*

РАСКЕ′ПАЦЬ (раске′паць), -ю, -еш; *зак. тр.* Зразумець, здагадацца. І то′лькі по′тым раске′пала, што э′та ш кры′шка вінава′та, шта мае′ грыпке′ го′ркія. Кры′шка са смало′вага дрэ′ва, адна′ смаліна′. *Сав.*

РАСКІ′ДАЦЦА (раскі′дацца), -ю-ся, -еш-ся; *зак. тр.* Абрадзіцца. Га′нна ско′ра раскі′даяцца, бо то′ўстая, як капа′. *Цял.*

РАСКІ′ДКА (раскі′тка) *жан.* Пасцілка для сена. Му′сіць, трэ′ба прыне′сьці яшчэ′ адну′ раскі′тку се′на, бо пае′дзем надо′ўга, а што каро′ва бу′дзе е′сьці. *Клет.*

РАСКУДЗЕ′ЛІЦЦА (раскудзе′ліцца), -ю-ся, -іш-ся; *зак. тр., перан.* Разгуляцца. Што гэ′та ваш малы′ раскудзе′ліўся, усю′ ноч не спаў. *Мач.*

РАСПАСЭ′РЫЦЦА (распасэ′рыцца), -у-ся, -ыш-ся; *зак. тр.* Раздурыцца. Трэ′ба сказа′ць, што лю′дзі цяпе′р распасэ′рыліся на я′ду, са′ла е′сьці ні хо′чуць. *В. В.*

РАССТО′ЯЦЦА (рассто′яцца) *безасаб.*; *зак. тр.* Распагодзіцца. Нек хму′рна, ці рассто′іцца, ці дош по′йдзя. Захму′рылася, мо′жа дош бу′дзе. *Бялар.*

РАССЫПА′ЦЦА (рассыпа′цца), -ю-ся, -еш-ся; *незак. тр.* Горка плакаць з прычыны якой бяды, няшчасця. А ба′цько до′бры быў, ні на адну′ нічо′го ні сказа′ў, апро′ч до′браго, пры′краго ніко′му ні зрабі′ў, дак усе′ ра′вуць па ём, рассыпа′юцца. *Сав.*

РАСТРО′ПНЫ (растро′пны) *прым.* Увішны, умелы. Лю′цік Мікі′цкі дык мно′га што ўме′е і ве′ршыкі зна′е, такі′ мужы′к, адны′м сло′вам, растро′пны чалаве′к. *Гіл.*

РАСТРУХА′НКА (раструха′нка) *жан., лаянк.* Растропаная жанчына. Хай бы ты зачаса′ла свае′ ку′длы, а то хо′дзіш, як раструха′нка. *Цял.*

РАСХАЛЕ′РЫЦЦА (расхале′рыцца), -у-ся, -ыш-ся; *зак. тр.* Моцна раззлавацца. Чаго′ так ён расхале′рыўсі? Нічо′га ж не случы′ласі. *Тур.*

РАСХО′ДАЦЬ (расхо′даць), -ю, -еш; *зак. тр.* Растраціць. Няўжэ′ яны′ ўсе гро′шы расхо′далі? *Цял.*

РАСШАЛО′ПАЦЬ (расшало′паць), -ю, -еш; *зак. тр.* Зразумець. По′куль я расшало′пала, што да чаго′, дак яны′ і ўцяклі′. *Дук.*

РА′СЯ (ра′ся) *жан. Гл.* расама′ха. Хто яе′ ве′дая, чаму′ така′я ра′ся ўрадзі′лася, ніко′лі ня мы′ецца, ня ба′чыла. *Алях.*

РА′ТА (ра′та) *жан.* Чарга. На дзьве′ ра′ты пасё′м, бо па′шы адра′зу на ўсіх не хапа′е, адзі′н пасту′х адну′ ра′ту пасе′ ў гэ′тым канцы′, а друга′я ра′та — вунь дзе. *Кальч.*

РАТУ′НАК (рату′нак) *мужч.* Плач. У іх з до′му заўсё′ды рату′нак дано′сіцца, мало′е дзіця′! *Кап.*

РАЎГЕ′НЯ (раўге′ня) *жан.* Хлебны квас. Вы′піця ж на даро′гу раўге′ні, сьве′жанькая, укусьненькая. *Ос.*

РАХТА′ЦЬ (рахта′ць), -чу, -чаш; *незак. тр.* Рагатаць. Вот дзе гультае′, цэ′лы дзень рэ′хчуць. *Цял.*

РО′БІЦЬ (ро′біць), -блю, -іш; *незак. тр.* Рабіць. Але′ што ро′біць, муш пагі′п. *Рат.*

РОД (рот) *мужч.* Ураджай. У про′шлум го′ду ні ўрадзі′ла капу′ста, а цяпе′р рот на яе′. Каб ба′чылі, яка′я капу′ста парасла′! *Сав.*

РО′ЛЬНІК (ро′льнік) *мужч.* Земляроб. Цяпе′р я ні магу′ е′хаць у ту′ю По′льшчу. Ро′льніку німа′ як е′хаць вясно′й ці ле′там, трэ′ба падбіра′ць зі′мнюю по′ру. *Саз.*

РО′ЦЬКА (ро′цька) *неадабр.* Няўважлівы чалавек. Ах ты, ро′цька! Я ўсё′ пыта′юся, ве′ля кашту′е твая′ суке′начка. *Суд.*

РУ′БЕЛЬ (ру′бель) *мужч.* Жэрдзіна, якой прыціскаюць сена на возе. Ба′цька вы′сек у ле′сі до′бры ру′бель, а то стары′ злама′ўся, а без яго′ не′льга. *Чэрв.*

РУБІ′ХІ (рубі′хі) *толькі ў мн. Гл.* качалкі. У некато′рых рубі′хі заву′ць, а ў нас кача′лкі. *Рат.*

РУБО′ЧАК (рубо′чак) *мужч.* Кавалачак. У ха′це рубо′чка ні аста′ў, бо ўсё падбяру′ць. *Малм.*

РУДА′ (руда′) *жан.* 1. Кроў. У мяне′ сла′бы нос, ча′ста руда′ ідзе. *Дук.* 2. Рудая вада на тарфяным балоце. Ба′цька, як касі′ў, дак за штанэ′ руда′ пабра′лася, ня атмыва′яцца. *Дук.*

РУ′ЖА (ру′жа) *жан.*, *мед.* Рожа. У мяне′ ру′жа як убі′лася ў твар, дак чуць вы′лячыла. *Цял.*

РУЖЫ′ЦА (ружы′ца) *жан. Гл.* ружа. У сусе′ткі сьвіня′ захварэ′ла на ружы′цу, да′лі ўко′лаў па′ру, уро′дзі нічо′га. *Сав.*

РУКАВО′ (рукаво′) *ніяк.* Рукаў. Сто′лькі мае′ дзяўча′та перапо′рцілі мацяр'я′лу, сто′лькі пла′цьцяў вісі′ць і німа′ чаго′ адзе′ць: то паясьні′ца караба′ціцца, то рукаво′ ўшы′та няпра′вільна. *Бялар.*

РУКАВО′ЧАК (рукаво′чак) *мужч., памянш.* Рукаўчык. Паглядзі′, така′я харо′шая ко′фтачка, але′ што ш, каро′цянькія рукаво′чкі! Куды′ ж гэ′ты рукаво′чак! *Сав.*

РУКА′ЦЦА (рука′цца), -ю-ся, -еш-ся; *незак. тр.* Вітацца за руку. Аграно′м цё′нгля рука′яцца з мужчы′намі, а ба′бам то′лькі галаво′ю кіўне′. *Цял.*

РУЛІ′ (рулі′) *толькі ў мн.* Цура. Хто рулі′ ка′жыць, хто цуры′, як хлеп у ваду′ кры′шуць. *Рат.*

РУМЯ′НКА (румя′нка) *жан. Гл.* раманёк. Румя′нка і як ляка′рства, яе′ па′рацЬ і по′яць малы′х дзяце′й. *Ляшч.*

РУ′ПАР (ру′пар) *мужч., перан.* Крыклівая баба. Цэ′лы дзень крычы′ць то на мужыка′, то на дзяце′й, ру′пар ды й то′лькі. *Слаб.*

РЫС (рыс) *мужч.* Радок. А хто тут гроп, а? Чаму′ прапусьці′лі рыс? *Бялар.*

РЫ′СЦІК (ры′сьцік) *прысл.* Хутка. Прыбе′гла сусе′тка, пакруці′лася, паглядзе′ла, што ро′біцца ў ха′ці, і ры′сьцік да друго′й. *Рум.*

РУ′ТА (ру′та) *жан.* Мята. Ён прынё′с мне вяза′нку ру′ты і са зло′сьцю сказо′ў: «Нюхай!» *В. В.*

РУЧЫ′ЦЦА (ручы′цца) *незак. тр.* Не паддавацца, не «ісці ў руку». Мо′жа, гаспада′р каро′ву шкадаво′ў, як прадаво′ў, што яна′ ў нас не ручы′лася. *Гіл.*

РЫЗО′ЎКА (рызо′ўка) *жан.* Посцілка, вытканая з істужак. Гэ′тулькі тра′пак стары′х было′. Дык парва′ла і во сяджу′ і тку рызо′ўкі. *Акал.*

РЫЗІ′НАВІКІ (рызі′навікі) *адз.* рызі′навік. Рызінавы абутак. У рызі′навіках хало′дна ўзімо′ю. *Цял.*

РЭ′ДЧЫК (рэ′тчык) *мужч.* Рэдка сатканая тканіна. Мне рэ′тчыкі ад ма′ці асталі′ся, і ло′жак мо′жна засла′ць, і гра′тку заве′сіць. *Сл.*

РЭ′ЗАННЕ (рэ′заньне) *ніяк.* Сварка. А вот із-за ме′лачы яко′й спляту′цца і пашло′ рэ′заньне. *Тур.*

РЭ′ПКА (рэ′пка) *жан.* Каленная чашка. Ба′цька папо′ў у ава′рыю, дак яму′ раздрабі′ла рэ′пку, ён ні мо′жа хадзі′ць. *Цял.*

С

САВЯ′К (савя′к) *мужч.* Падасінавік. Грыбо′ў нямно′га назьбіла′ла, але′ адны′ савякі′. *Ос.*

САГЛА′С (сагла′с) *мужч.* Згода. Му′сіць жа, сагла′с у іх быў, калі′ пажані′ліся. *Ляхі.*

САКА′ (сака′) *жан.* Асака. У каго′ сі′ла была′, дык вунь аж да са′мага сьне′га касі′лі саку′. *Пяр.*

САКАТА′ЦЬ (саката′ць), -чу, -чаш; *незак. тр., перан.* Смяяцца. Як рассако′чыцца, дык ледзь супако′іш, а было′ п хоць што сьме′шнае. *Уз.*

САКАТУ′ХА (сакату′ха) *жан., неадабр.* Жанчына, якая хутка гаворыць. Ну й сакату′ха Мары′ля, як с пулямё′та стро′чыць. *Дук.*

СА′ЛА (са′ло) *ніяк.* Курыны тлушч. О ку′ра, дак ку′ра! Кіло′ тры заця′гне. Ба′чыш, са′ла ко′лькі, здо′ру, кі′шкі жы′рныя-жы′рныя. *Сав.*

САЛАДУ′ХА (саладу′ха) *жан.* Саладкаватая кашка з аржаной мукі. Разьвяду′ць саладу′ху і ста′вяць, каб укі′сла, на ла′ўцы або на пе′чы. Укісьня саладу′ха і яе′ яду′ць. *Бялар.*

САЛО′МКА (сало′мка) *жан.* Траста. Сало′мку адра′зу на каня′ грузі′лі і зво′зілі на сьце′лішча. *Рат.*

СА′ЛЯ (са′ля) *жан.* Пакой. Як у бальні′цы працава′ла, дак усё′ рабі′ла: дзяжу′рыла, малы′х купа′ла, калідо′ры замята′ла, са′лі ўсе замята′ла, чы′сьціла. *Вішн.*

САЛЯ′НКА (саля′нка) *жан.* 1. Сальніца. Учо′ра прые′хала дачка′ з го′рада, прыве′зла фа′рфаравую саля′нку. *В. В.* 2. «Чортава вока» на балоце. Саграба′ў се′на ды ў саля′нку правалі′ўся. До′бра, што ня хо′ладна было′. *Крус.*

САМАГРЭ′ЛЬНІК (самагрэ′льнік) *мужч.* Электрычны чайнік. Майму′ дзе′веру на сьвя′та дык самагрэ′льнік падары′лі. *Суд.*

САМА′Н (сама′н) *мужч.* Ферма. Не′дзе ж у сама′н пайшла′ да каро′ў. А ці вам патрэ′бна яна? Дык вунь туды′ вам. *Даўж.*

САМАРО′САК (самаро′сак) *мужч.* Табак-самасад. Я стары′ ўжо, мне сігарэ′ты слабы′я, дык я свой куру′ самаро′сак. *В. В.*

САМАСЕ′ЙКА (самасе′йка) *жан.* 1. Табак, які вырошчваецца індывідуальна. Мой дак ку′рыць самасе′йку. 2. Байструк. Што байстру′к, што самасе′йка — гэ′та ўся ро′ўна. *Цял.*

САМАСУ′ШКА (самасу′шка) *жан.* Сухастоіна. Самасу′шка, када′рае вы′сахшы стаі′ць дзе′рава, сухапасто′й шчэ ка′жуць. *Бялар.*

САМО′ХАЦЬ (само′хаць) *прысл.* Сваім одумам. Мая′ ш само′хаць кі′нула рабо′ту, ба′цьку нічо′га ня сказа′ла. *Дук.*

САРВА′ЦЬ (сарва′ць), -у, -еш; *зак. тр.* Падарваць. Я пла′кала, дак сэ′рца сарва′ла. *Цял.*

САСТУПІ′ЦЬ (саступі′ць), -плю, -іш; *зак. тр.* Уступіць. Я шчо′тую, што ле′пяй саступі′ць, чым свары′цца. *Цял.*

САЎГУНЫ′ (саўгуны′) *адз.* саўгу′н. Бліны. Ну, Зо′ся, саўгуны′ ўдалі′ся як ніко′лі. *Бор.*

САЎЛЫ′ГА (саўлы′га) *агульн., неадабр.* Чалавек, які робіць абы-як. У на′шай вё′сцы брыгадзі′р ёсьць, дык саўлы′га-саўлы′гай. *Суд.*

САХА′ (саха′) *жан.* Калодзежны вочап. Ах, бра′тка, саха′ адарва′лася, і вядро′ зноў у ваду′ шугану′ла. *Маст.*

САЧО′К (сачо′к) *мужч., зневаж.* Гультай. Гэ′ты сачо′к сё′ньня зу′сім нічо′га не зрабі′ў. *Хал.*

САШЧАПІ′ЦЦА (сашчапі′цца), -плю-ся, -іш- ся; *зак. тр.* Завесціся сварыцца. Сашчапі′лася свары′цца зь Лі′даю. *Цял.*

СВАЯЎСТВО′ (сваяўство′) *ніяк.* Сваяцтва. Я ні прызнаю′ тако′га сваяўства′, бо яны′ е′дуць то′лька, як ім трэ′ба што. *Цял.*

СВЕ′ТАЧ (сьве′тач) *мужч.* Жалезнае прыстасаванне трымаць запаленую лучыну. Газо′вачка рэ′тка ў каго′ была′, а былі′ сьве′тачы: па′лка, на па′лцы дзьве жале′скі, у жале′скі ўтыка′лі лучы′ну. Сьве′тач прыбіва′лі дзене′будзь ля пе′чы. *Бялар.*

СВЕ′ТЫШ (сьве′тыш) *мужч.* Лучына. Я ўсягды′, як хаджу′ ў істо′пку, дык запа′льваю сьве′тыш. *Калод.*

СВІНЦІЯ′НСКАЕ ЗЕ′ЛЛЯ (сьвінція′нская зельля). Зверабой. Пайду′ ў аптэ′ку ды й усё′ прашу′ даць мне сьвінція′нская зе′льля, а яны′ ні ве′далі, чаго′ я хачу′. *В. В.*

СВІНЯ′К (сьвіня′к) *толькі ў адз.* Свінні. То сьвіня′к па′сьвіў, то каро′ў я па′сьвіў у дзяці′нстве. *Сак.*

СВІ′СНУЦЬ (сьві′снуць), -у, -еш; *зак. тр., перан.* Украсці. Трэ′ба сьві′снуць аха′пак се′на каро′ві. *В. В.*

СВОЙ (свой) *мужч.* Палатно, скручанае ў трубку. Свой палатна′ малада′я litdary′ла сьвякру′сі. *Цял.*

СВЭ′ДАР (свэ′дэр) *мужч.* Світар. А ўчо′ра я свайму′ свэ′дэр купі′ла ш чы′стай во′ўны з высо′кім варатніко′м. *Клет.*

СЕ′ЛІЦА (се′ліца) *жан.* Сухі луг. На се′ліцы така′я ш до′брая трава′ расьце′. *В. В.*

СЕ′МАЧКІ (се′мачкі) *толькі ў мн.* Семя сланечніка, гарбузоў. Не′калі на ко′ляды была′ мо′да е′сьці се′мачкі. *Цял.*

СЕ′ЧАНКА (се′чанка) *жан.* 1. Падушка з сечанага пер'я. Ціпе′р паду′шкі ску′бяныя, а не′калі се′чанкі рабі′лі. *Цял.* 2. Сечаная бульба ці гародніна. Трэ′ба каро′вя даць се′чанкі бура′чнай. *Дук.*

СІБЕ′РНЫ (сібе′рны) *прым.* Вялікі. Лясё′нка ве′льма сібе′рная, трэ′ба пашы′ць ме′ншаю. *Цял.*

СІГАНУ′ЦЬ (сігану′ць), -у, -еш; *зак. тр.* Пабегчы хутка. Ён так сігану′ў праз сяло′, што то′лькі яго′ і ба′чылі. *В. В.*

СІНА′ЛЬКА (сіна′лька) *жан.* Ліманад. Учо′ра ў ла′зьні бутэ′льку сіна′лькі вы′піў, а до′ма яшчэ′ і кусо′к саладу′хі. *Пуг.*

СКАЛАГУ′ДЗІЦЬ (скалагу′дзіць), -джу, -дзіш; *зак. тр.* Пабудаваць. Не хвалю′йся. Мальві′на Харыто′наўна, ху′тка такі′ сьвіна′рнік скалагу′дзім — уся′ во′бласць а′хне. *Юр.*

СКАЛО′ЦІН (скало′цін) *мужч.* Маслёнка. Дзе′ці, сяда′йце за стол на бу′льбу са скало′ціным. *Мац.*

СКАЛО′ЦІНЫ (скало′ціны) *толькі ў мн. Гл.* скалоцін. Во, да бу′льбы і скало′ціны ёсьць, бу′дзем, зна′чыцца, е′сьці. *Ос.*

СКАЛО′ЧЫНЫ (скало′чыны). *Гл.* скалоцін. Як ма′сла саб'ю′ць, та′ды палуча′юцца скало′чыны. *Рат.*

СКА′НЦЫ (ска′нцы) *толькі ў мн.* Бульбяныя піражкі, начыненыя капустай. Не ве′даеце, што тако′е ска′нцы? У нас на абе′т сёньня бу′дуць. *Вер.*

СКА′ПАВІЧ (ска′павіч) *мужч.* Вілкі з двума зубамі, якімі скідаюць гной. Што наво′с з во′за скіда′юць — гэ′та ска′павіч. *Рат.*

СКАПЫ′ЦІЦЦА (скапы′ціцца), -чу-ся, -іш-ся; *зак. тр.* Спаткнуцца. Вот хале′рая на яго′, на ро′ўнум ме′сьці скапы′ціўся і нагу′ зламо′ў. *Цял.*

СКАРА′ВІЦЬ (скара′віць), -ўлю, -іш; *зак. тр.* Забрудзіць. І дзе так мо′жна было′ вато′ўку скара′віць, ад гразі′ гу′зікаў не віда′ць. *Клет.*

СКАРАКО′Л (скарако′л) *мужч.* Дзве ніткі, скручаныя ў адну. Скарако′л у палатно′ ўватка′ла, як пра′ла. *Тур.*

СКАРА′Ч (скара′ч) *мужч.* Абрус. Такі′я прыго′жыя скарачы′ прыве′зьлі ў магазі′н, на′да ку′піць, а то ў мяне′ ўжо няма′ чым на бясе′ду стол засла′ць. *Гальш.*

СКАСЦЯ′ШЫЦЬ (скасьця′шыць), -у, -ыш; *зак. тр.* Прапасці, загінуць. Каб яго′скасьця′шыла, даў бох мі′лянькі! Як скруці′ўся ў той Сальск, дак ні ху′ху ні ду′ху. І пісьма′ ні напі′ша. *Сав.*

СКАЦЕ′РКА-ШАСЦІНІТО′ЎКА *жан.* Скацерць, вытканая ў шэсць нітоў. Ска′церкі-шасцініто′ўкі тка′ліся ў шэсьць ніто′ў. *Рат.*

СКАЦЁ′РКА (скацё′рка) *жан.* Абрус. Пасця′лі чы′стаю скацё′рку на стол, абе′даць бу′дзем. *Клет.*

СКВАРУ′ХА (сквару′ха) *жан.* Скварка. От цяпе′р до′бра кусану′ў ба, да′жа яку′ю сквару′ху зьеў ба,— прагалада′ўся до′бра. *Бялар.*

СКІ′НУЦЬ (скі′нуць), -у, -еш; *зак. тр., перан.* Зняць з работы. Цябе′ ж ужо′, Та′ня, скі′нулі з рабо′ты. *В. В.*

СКЛА′ДКА (скла′тка) *жан.* Складчына. Скла′тку рабі′лі, дык і мы былі′, пілі′, е′лі, сьпява′лі. *Уз.*

СКЛЁМ (склём) *мужч.* Холад. Ох, і мо′цны склём на ву′ліцы, заме′рзла зусі′м. *Хал.*

СКНЭРАВА′ТЫ (скнэрава′ты) *прым., з адценнем незадав.* Скнарлівы. Яна′ скупава′тая. Як ба′цько. Той быў скнэрава′ты. Здарэ′ перасы′пле со′лью, палаві′ну со′лі, і як адраза′е, со′лі не вы′ме, так с со′лью і прадае′. *Сав.*

СКО′КА (ско′ка) *прысл.* Колькі. Гавары′ то′лкам, не лэ′хай, гавары′, ско′ка табе′ паста′віць? *Пяр.*

СКО′ЧКА (ско′чка) *жан. Гл.* багатка. Ско′чкі на магі′лах са′дзяць. Ка′жуць, як адну′ ско′чку вы′рвяш, ды ўсе і зьгі′нуць. *Мік.*

СКРАЙЗО′ЛІЦЬ (скрайзо′ліць), -ю, -іш; *зак. тр.* Скрэсліць. Дзе′ці, як былі′ ле′там, злама′лі мне ру′чку. Пі′шуць і пі′шуць, скрайзо′лілі верталё′цікамі тры сшы′ткі ў кле′тачку, пакрэ′йзалі. *Сав.*

С КРАЕ′ЧКУ (с крае′чку) *прысл.* З краю. Хлеп ляжы′ць с крае′чку. *Цял.*

СКЫ′БАЧКА (скы′бачка) *жан.* Скібачка. Адрэ′ш і мне скы′бачку са′ла, так хо′чацца, хоць і не мо′жна. *Клет.*

СКРЫПІ′СТ (скрыпі′ст) *мужч.* Скрыпач. Скрыпі′ст Анто′сь до′бра ігра′е. *Кальч.*

СКРЫ′ПНІК (скры′пнік) *мужч. Гл.* скрыпіст. Куды′ скры′пнік падзе′ўся? Без яго′ і вясе′льля няма′. *Мік.*

СКУ′БЦІ (ску′пці) (пер'е), -у, -еш; *незак. тр.* Дзе′ўкі мае′ ўзімо′ю пе′р'я бу′дуць ску′пці. *Цял.*

СКУ′ЛЛЯ (ску′льля) *толькі ў адз., зборн.* Скулы. У яго′ не′йкія ску′льля былі′ на галаве′. *Дук.*

СКУ′РВАЦЬ (ску′рваць), -ю, -еш; *незак. тр., перан.* Рваць. Удзе′нь лебяду′ ў гаро′дзі ску′рвала сьвіня′м. *В. В.*

СЛАБАВІ′ТЫ (слабаві′ты) *прым.* Слабы. Здаро′ўе ў мяне′ зусі′м ўжо слабаві′тае, ды і што каза′ць, калі′ гадо′ў мно′га. *Шут.*

СЛА′НЕЦ (сла′нец) *мужч.* Лён, які сцелюць. Сла′нец сьце′люць. У яго′ гало′ўкі абіва′юць. *Рат.*

СЛАНІ′НА (слані′на) *жан.* Несалёнае сала. Трэ′ба кры′ху пакі′нуць і на слані′ну, мой дык салё′нага ня лю′біць. *Сл.*

СЛІНКА′Ч (сьлінка′ч) *мужч., лаянк.* Слінявы чалавек. Хто п ужэ сьмяё′ўся, а ні гэ′ты сьлінка′ч. Хай лепш сьлі′ну вы′тра з гуп. *Цял.*

СЛІ′НІЦЬ (сьлі′ніць), -ю, -іш; *незак. тр.* Плакаць. Пяраста′нь ты сьлі′ніць, нідзе′ ні дзе′няцца твой мужы′к. *Цял.*

СЛОН (слон) *мужч.* Сланечнік. Ма′ма, паслу′хай то′лькі, што ён гаво′ра! Ці ж я не так гавару′, як ён — слон? *Плец.*

СЛУГАВА′ЦЬ (слугава′ць), -ю, -еш; *незак. тр.* Дагаджаць. Мой мужы′к лю′біць, кап я яму′ слугава′ла, і слугу′ю, раблю′ так, як ён хо′ча. *Цял.*

СЛУ′ЖКА (слу′шка) *жан., перан.* Нявестка. Глядзі′, слу′шка, ма′тцы ні запару′швай во′ка. *Кухц.*

СЛЫ′ШМА (слы′шма) *жан.* Слых. Ця′шка мне было′ адно′й у вайну′ без гаспадара′ з малы′мі дзе′цьмі, аш слы′шма пацяра′ла ад вялі′кага го′ра. І цяпе′р до′бра ня чу′ю. *Сак.*

СЛЯПЕ′НЬ (сьляпе′нь) *мужч., лаянк.* Чалавек, які нечага не ўбачыў. Ну і сляпе′нь. Не ві′дзіш, на што стаў? *Малм.*

СЛЯСА′К (сьляса′к) *мужч.* Частка клямкі, на якую націскаюць, каб адчыніліся дзверы. Міха′сю, наці′зьні на сьляса′к, аччыні′ дзьве′ры. *В. В.*

СМАЧКАЕ′ДЫ (смачкае′ды) *толькі ў мн.* Ласунак. Табе′ то′лькі смачкае′ды сьня′цца. *Уз.*

СМЕ′ЦІШЧА (сьме′цішча) *ніяк.* Сметнік. Ды вы′кінь ты яго′ на сьме′цішча, нашто′ табе′ гэ′та лама′чча ў ха′це. *Клет.*

СМЕ′ШНІК (сьме′шнік) *мужч.* Чалавек, які ўмее смяшыць. Ён і пако′йніка заста′віць сьмяя′цца, сьме′шнік гэ′ты. *Уз.*

СМІГАНУ′ЦЬ (сьмігану′ць), -у, -еш; *зак. тр.* Пакурыць. Дай сьмігану′ць, вунь жа ў цябе′ яшчэ′ застало′ся. *Касц.*

СМО′ЛКА (смо′лка) *жан.* Смала. Во, кап табе′ смо′лкі, напі′ўся ўжо! *В. В.*

СМО′РГАЦЬ (смо′ргаць), -ю, -еш; *незак. тр.* 1. Рваць лён. Зь зямлі′ лён смо′ргалі. *Рат.* 2. Часаць лён на грэбень. Як патрэ′піш лён, тады′ на грэ′бінь смо′ргаіш. *Рат.* 3. Шморгаць носам. Ні смо′ргай ты гэ′тым но′сам, вы′смаркайся. *Цял.*

СМУГА′ (смуга′) *жан.* Самагон. Нагна′лі смугі′, піць за′раз бу′дуць, а по′тым што? *Алях.*

СМУЦІ′ЦЦА (смуці′цца), -чу-ся, -іш-ся; *незак. тр.* Сумаваць. Смуці′цца яна′ ў го′радзе без бацько′ў. Няве′села ёй. *Граб.*

СМЭ′РГУЛЬ (смэ′ргуль) *мужч., лаянк.* Смаркаты чалавек. Смэ′ргуль ты, вы′тры смаркачэ′, тады′ бе′гай за дзе′ўкамі. *Дук.*

СМЯРДЗЮ′ШЧЫ (сьмярдзю′шчы) *прым.* Смярдзючы. Не′кі але′й сьмярдзю′шчы, ці ні сапсаво′ўся ён? Мо′жа ні браць? *Цял.*

СМЯРТЭ′ЛЬНІК (сьмяртэ′льнік) *мужч., бат. Гл.* незапамінайка. Уве′сь лух пакры′ты сьмяртэ′льнікамі, мно′га вы′расла ў гэ′ты гот. *Ляшч.*

СМЯТА′НА (сьміта′на) *жан.* Белая густая маса, якая атрымліваецца, як труць канаплянае семя. С канапе′ль ро′білі сьміта′ну. *Рат.*

СНІГУ′ФЦЫ (сьнігу′фцы) *толькі ў мн.* Кароткія жаночыя боцікі. Купі′ла сабе′ сьнігу′фцы за′ра, так фа′йна хадзі′ць. *Пран.*

СНО′ЎДАЦЦА (сно′ўдацца), -ю-ся, -еш-ся; *незак. тр.* Сланяцца без справы. Хло′пцы такі′я ляны′я, сно′ўдаюцца цэ′лы дзень па мястэ′чку. *Дук.*

СНЯГО′ВІЦА (сьняго′віца) *жан.* Снегапад. Хаце′ла каба′нчыка закало′ць, дак гэ′та сьняго′віца, німа′ як. Са′дзіць і са′дзіць сьнех, ве′дамо, зіма. *Сав.*

СО′ЎКАЦЬ (со′ўкаць), -ю, -еш; *незак. тр.* Калыхаць. Пасо′ўкай, дзіця′тка, І′рку на рука′х, бо я не магу′ больш со′ўкаць ўжо. *Малм.*

СО′ЎНЕЙКА (со′ўнейка) *ніяк.* Сонейка. То′лькі со′ўнейка ста′не захо′дзіць, сьцямне′іцца, а ты дрыжы′ш. *Малм.*

СПАВА′ЖНЫ (спава′жны) *прым.* Павольны. Яна′ гэ′дакая спава′жная, чуць вару′шыцца на ву′ліцы. *Цял.*

СПАДЛО′Б′Я (спадло′б′я) *прысл.* Спадылба. Ён ніко′лі пра′ма ні глядзі′ць, усё′ не′як спадло′б′я. *Клет.*

СПАНА′ТРЫЦЬ (спана′трыць), -у, -ыш; *зак. тр.* Унадзіцца. Як спана′трылі хадзі′ць на та′нцы, дак нічо′га рабі′ць ні хо′чуць. *Цял.*

СПАРЫ′ЦЬ (спары′ць) *зак. тр.* Добра расці (аб збожжы). Спары′ла жы′та, вунь яко′е вы′расла, дык у нас яно′ ама′ль усягды′ тако′е. *Калод.*

СПА′СЛЫ (спа′слы) *прым.* Тлусты. І чалаве′к, які′ ні ўбіва′яцца па дзе′цях ці па гаспада′рцы, то ён бу′дзя спа′слы. *В. В.*

СПАРЫЖАВА′ЦЬ (спарыжава′ць) *зак. тр.* Паралізаваць. *Дук., Хар, Жор., Кам., Кухц., Сак.* Яго′ ле′тась спарыжава′ла. *Цял.*

СПІ′ТКІ (сьпі′ткі) *толькі ў мн.* Недапітае што-небудзь. Нам то′лька сьпі′ткі засталі′ся, бо мы по′зна прышлі′. *Цял.*

СПЛЁ′ТКА (сплё′тка) *жан.* Плётка. Яна′ то′лькі і ве′дае, што разво′дзіць сплё′ткі, а до′брай гаво′ркі зь яе няма′. *Тур.*

СПУ′ШЫЦЬ (спу′шыць), -у, -ыш; *зак. тр.* Пабіць. Ды за гэ′та табе′ мо′рду спу′шыць ма′ла, забіць трэ′ба. *Клет.*

СПЛЫ′ЦІЦЦА (сплы′ціцца) *зак. тр.* Пераплесціся галінкамі, лапкамі (пра расліну). Кроп павырыва′ць трэба, а то гу′сто, по′тым сплы′ніцца, цыбу′ля ні парасьце′. *Сав.*

СПРАВА′ДЗІЦЬ (справа′дзіць), -джу, -дзіш; *зак. тр.* Пабіць. Нашто′ ж гэ′та трэ′ба было′ яго′ так справа′дзіць? *Раб.*

СПРАВУ′НКІ (справу′нкі) *толькі ў мн.* Пакупка, абноўка. Тут: усё неабходнае на нябожчыка. Дзяўча′та пае′халі па справу′нкі, а до′ма адны′ свае′ (сваякі) пла′чуць, крыча′ць. *Сав.*

СПРАЗЕНТАВА′ЦЬ (спразентава′ць), -тую, -туеш; *зак. тр.* Падараваць. Мне радня′ спразентава′ла гро′шай, як пагарэ′лі. *Цял.*

СПРАКУ′ДЗІЦЦА (спраку′дзіцца), -джу-ся, -дзішся; *зак. тр.* Памыліцца. Яна′ спраку′дзілася, што сарвала′ся з рабо′ты. *Цял.*

СПРА′ЎНЫ (спра′ўны) *прым.* Рухавы. А яшчэ′ спра′ўныя цяпе′рашнія пенсіяне′ры. *Сяд.*

СПРА′ХНУЦЬ (спра′хнуць), -у, -еш; *зак. тр.* Прапасці. І дзе′ ён то′лькі мог спра′хнуць, уве′сь час тут жа кручі′ўся. *Мач.*

СПУДЛАВА′ЦЬ (спудлава′ць), -лую, -луеш; *зак. тр.* Утаптаць. Каро′вы так спудлава′лі заго′н карто′плі, што ка′ліва цэ′лага ня зна′йдзяш. *Дук.*

СПУСЬЦІ′ЦЬ ЮХУ′. Спусціць кроў. Я′ська як доў па но′сі, дак і спусьці′ў юху′, аж за каўне′р пацякла′. *Дук.*

СПЫН (спын) *мужч.* Упынак. Спы′ну на яго′ няма′ гэ′тымі кані′куламі, адно′ па ціляві′зарах лё′тая. *Сав.*

СТАВА′ЦЬ (става′ць) *зак. тр.* Хапаць. У нас зямлі′ было′ ма′ла, хле′ба ніко′лі ня става′ла да но′вага, пазыча′лі пастая′нна. *Дук.*

СТАГАВА′ЦЬ (стагава′ць), -ю, -еш; *незак. тр.* Складваць сена ў стог. Нас с Сямё′нам ча′ста пасыла′лі се′на стагава′ць, бо на′шы стаге′ ро′ўныя, гла′ткія. Як яе′чка, хо′раша паглядзе′ць. *Дук.*

СТАДО′ЛЛЕ (стадо′льле) *ніяк.* Няўтульнае, неагледжанае памяшканне. У камо′ры беспара′дак, як дача′су зрабіласё′, так і жыве′цца. Каб э′та жыў хазя′ін, по′лачкі п трэ′ба было′ зрабі′ць, тачо′к вы′біць, а то, ве′дамо,

стадо′льле, нічо′га ні прыткну′то то′лкам, усё′ на зямлі′ стаі′ць: і ба′начка яка′я, і скры′начка, і карзі′начка — усё′ тут, пад нага′мі. *Сав.*

СТАЛЯВА′ННЕ (сталіва′ньне) *ніяк.* Столь. Атку′ль на сталіва′ньні сто′лькі павуці′ньня? *Пуг.*

СТАРАБЫ′ТНЫ (старабы′тны) *прым.* Старадаўні, стары. Пе′сьні старабы′тныя, што пры цару′ пяя′лі, успо′мню яшчэ′, а та′нца — дык не магу′, но′гі не хо′дзяць. *Вішн.*

СТАРАЁ′НЦЫ (стараё′нцы) *прым.* Старанны. Ён ужо′ на′тта стараё′нцы. Для каго′ ён то′лька стара′яцца? *Дук.*

СТАРУ′ШАЧАК (стару′шачак) *мужч., памянш.-ласк. ад* старушак. Мару′сін ба′цька старэ′нькі, стару′шачак, мо′жа, во′сімісят два го′ды. Слабы′ ўжо зусі′м, пры′ступы бяру′ць. *Сав.*

СТАРУШО′НАК (старушо′нак) *мужч.* Стары. А ён, стары′ старушо′нак, да мяне′ ў сваты′ прыйшо′ў. *Пр.*

СТАРШЫ′Я (старшы′я) *субст. прым.* Урад. На′шы старшы′я кіру′юць саве′цкімі людзьмі′. *В. В.*

СТАРЫ′ЗНА (стары′зна) *жан.* Старое адзенне, абутак. На што табе′ гэ′тыя суке′нкі і ту′флі? Гэ′та ш така′я стары′зна, што то′лька ану′чніку адда′ць, а ні насі′ць. *Цял.*

СТАТУ′Й (стату′й) *мужч.* Фігурка, вылепленая з чаго-небудзь або зробленая з пяску. Бары′сіха, палядзі′, які′х статуё′ў твае′ ўну′кі наро′білі. *Рат.*

СТАЎБУНАВА′ТЫ (стаўбунава′ты) *прым.* Падобны на стаўбун. Не′кі нялю′цкі купі′ла гаршчо′к, ня кру′глы, а стаўбунава′ты. *Дук.*

СТАЎПЕ′ЦКІ (стаўпе′цкі) *прым.* Стаўбцоўскі. А′ньця была′ ў бальні′цы, дак ба′бы раска′звалі, што той жа Маню′сін жэ′ніцца, бярэ′ метсястру′ са Стаўпе′цкай бальні′цы. *Сав.*

СТАЯ′ЦЬ (стая′ць), -ю, -іш; *незак. тр.* Кватараваць. Про′шлай во′сеньню мы такса′ма ў гэ′тай вё′сцы стая′лі, мы тут карто′шку капа′лі. *Сак.*

СТАЯ′ШЧЫ (стая′шчы) *дзеепрым.* Стаячы. Мы зрабі′лі стая′шчую гру′пку. *Дук.*

СТО′ЛАК (сто′лак) *мужч.* Невялікі ўслончык, на якім дояць карову. Я бес сто′лка ні падаю′ каро′вы, ні магу. *Цял.*

СТО′ЛЬКІ (сто′лькі) *ліч.* Многа. У мяне′ ў самае′ адзе′жы сто′лькі было′. *Рат.*

СТО′ЛЬМАХ (сто′льмах) *мужч.* Столяр. Пасьля′ вайны′ у калхо′зі быў сто′льмах, сталы′ рабі′ў і друго′е што. *Ніз.*

СТО′ЎЧЫК (сто′ўчык) *мужч.* Прыстасаванне для маленькага дзіцяці, якое не ўмее хадзіць. Мой хло′пчык стаі′ць сабе′ ў сто′ўчыку і то′лькі но′шкамі перабіра′е. *Воз.*

СТО′ЦЬМА (сто′цьма) *прысл.* Нястрымна. Ну і каро′ва! Каб на сушэ′йшае вы′йсці, дык не, сто′цьма ў ба′гну ле′зе. *Пал.*

СТРАДА′ЛЬНЫ (страда′льны) *прым.* Чалавек, які зазнаў многа гора. Ён страда′льны чалаве′к, усю′ вайну′ прайшо′ў, без нагі′ заста′ўся. *Малм.*

СТРАЖЫ′НА (стражы′на) *жан.* Перакладзіны для сушкі снапоў, канюшыны і інш. Каб не′калькі стражы′н зрабі′ць, то ўскі′нулі п со′хнуць канюшы′ну. *В. В.*

СТРАЛА′ (страла′) *жан.* Канец жураўля ў калодзежы. Ня стой каля′ стралы′, а то ўда′рыць. *В. В.*

СТРАМ (страм) *мужч.* Сорам. А! Цяпе′р і стра′му нія′кага няма′: сядзі′ць с хло′пцам на лісапе′це і хоць бы што! *Пяр.*

СТРАЧА′ЦЦА (страча′цца), -ю-ся, -еш-ся; *незак. тр.* Сустракацца. Іду′ не′йк дадо′му, аш страча′юся с Сагачы′нскім. *Кухц.*

СТРА′ШКА (стра′шка) *прысл.* Страшна. Ня пасыла′й ты гэ′тага хло′пца ўве′чара, бо стра′шка. *Дук.*

СТРАШКІ′ (страшкі′) *прым.* Схуднелы. Кузьмо′ў сын хварэ′ў до′ўга, то страшкі′-страшкі′ зрабі′ўся. *Тур.*

СТРАШЫ′ЦЦА (страшы′цца), -у-ся, -ыш-ся; *незак. тр.* Баяцца. Вялі′кі ўжо, а ве′чарам страшы′цца па ву′ліцы ісьці′. *Граб.*

СТРО′ЙНА (стро′йна) *прысл.* Прыгожа. Ве′льмі ш стро′йна ў вас ста′ла цяпе′р у ха′ці. *Калод.*

СТРУГ (струх) *мужч.* Цяслярская прылада. Хаце′ў каду′шку пача′ць рабі′ць, але′ няма′ чым, струх зламо′ўся. *Дук.*

СТРУ′ЧЧА (стру′чча) *зборн.* Струкі. Гаро′х урадзі′ў, стру′чча мно′га. *Рат.*

СТРЫВА′ЦЬ (стрыва′ць), -ю, -еш; *зак. тр.* Перажыць. Сто′лькі стрыва′ць за жыццё′: і пабо′і, і зьдзе′кі, і насьме′шкі,— дык атку′ль бу′дзе здаро′ўе. *Граб.*

СТРЫГА′ЦЬ (стрыга′ць), -ю, -еш; *незак. тр.* Упікаць. Жыве′, ні ап чым не шмана′е, нашто′ ш стрыга′ць про′шлым? *Верх.*

СТРЫКА′ЦЦА (стрыка′цца) *незак. тр.* Пячыся (крапівой). Як хто хо′ча, так і ка′жа. Хто ка′жа крапіва′ стрыка′яцца, хто ка′жа — пячэ′цца. *Дук.*

СТУ′ПІЦЦА (сту′піцца) *зак. тр.* Саступіцца, сесці (пра матэрыял). Я да, зна′яш, А′ньця ва′лянкі нажыла′. Кап ты ба′чыла, які′я вы′гадныя, уле′зя ану′чка. Я бра′ла бо′льшыя, бо часа′мі яны′ сту′пяцца, адзяю′ шкарпэ′тку суко′нную і панчо′ху. *Сав.*

СТЫДА′ЦЦА (стыда′цца), -ю-ся, -еш-ся; *незак. тр.* Саромецца. Зо′ўтра сут мой. Не′як стыда′юся, ніко′лі ні судзі′лася, а гэ′та на страм вы′ставяць. *Бялар.*

СУДЦА (су′цца) *ніяк.* Адно вядро.— Схадзі′ ты су′ды (пару вёдзер) вады′ прынясі′.— Су′ды ні на′да, хва′ціць і су′цца. *Бялар.*

СУДЗЕ′РЖВАЦЬ (судзе′ржваць), -ю, -еш; *незак. тр.* Стрымліваць. Чыя′ галава′ ко′лькі судзе′ржвая, сто′лькі той і ву′чыцца. *Сак.*

СУПАСТА′Т (супаста′т) *мужч., зневаж.* Упарты чалавек. Ну і супаста′т жа. Усё′ ро′ўна зрабі′ў па-сво′йму. *Уз.*

СУДЗІ′НА (судзі′на) *жан.* Невялікая кадушачка, куды ссыпаюць муку або збожжа. Таго′ аўса′ было′ ў судзі′не як кот напла′каў. *В. В.*

СУКРАНІ′ЦЫ (сукрані′цы) *толькі ў мн.* Закруткі на нітках. Усе′ ні′ткі на сукрані′цах, не магу′ зрабі′ць нічо′га. *Малм.*

СУКЯНЁ′ШКА (сукянё′шка) *жан., зневаж.* Сукенка. Прые′хаў— бе′нны быў. У яго′ кале′ні зала′таныя, у яе′ то′жа анна′ гэ′та сукянё′шка. А цяпе′р вунь як ажылі′ся. *Бялар.*

СУМО′ЦІЦЦА (сумо′ціцца), -чу-ся, -іш-ся; *незак. тр.* Сумаваць. Сто′лькі рабо′ты, што сумо′ціцца няма′ калі′. *Клет.*

СУСЁ′М (сусё′м) *прысл.* Зусім. Сусё′м не магла′ падня′цца з ло′шка, за′рас тро′ха ле′пі ста′ла. *Сяд.*

СУСТА′ЎКА (суста′ўка) *жан.* Сустаў. Усё′ жыццё′ ў мяне′ гэ′та суста′ўка балі′ць. *В. В.*

СУХАСТО′ІНА (сухасто′іна) *жан.* 1. Сухі лес. Не′шта напа′ла на наш лес, ве′льмі со′хня, ско′ра бу′дзе адна′ сухасто′іна. *Дук.* 2. Сухое дрэва ў лесе. Сухасто′іну даю′ць на дро′ва. *Дук.*

СУХО′ТНІК (сухо′тнік) *мужч. Гл.* бляхан. Сухо′тнікам называ′ем, бо ўсё тлу′стае з малака′ збіра′ецца, а застае′цца го′лае малако′. *Кальч.*

СУХРЫ′НДА (сухры′нда) *жан., лаянк.* Худая жанчына. Сухры′нда ты, што ты шкаду′яш гэ′тых гро′шай, с сабо′ю на той сьвет ні во′зьмяш. *Цял.*

СЦІ′СЛЫ (сьці′слы) *прым.* Скупы. Я такі′ сьці′слы, люблю′ нажы′ць, люблю′, кап сваё′ было′. Вы′шаў — кап

тут гру′шка, тут я′блынька, ві′шанька, гра′тка бурачко′ў, капу′сты табе′. *Залес.*

СЦЯГ (сьцях) *мужч.* Азярод. Жжа′лі і сьцях назарэ′дзілі. *Рат.*

СЫМБО′ТА (сымбо′та) *жан.* Субота. У сымбо′ту бу′дзем карто′плю капа′ць, а сё′ньня шчукату′рыць ха′ту на′да. *Асіп.*

СЫ′РАВАТКА (сы′раватка) *жан.* Сыроватка. Сы′раватка, калі′ малако′ атто′піцца. *Рат.*

СЫ′РНІК (сы′рнік) *мужч.* Клінок. Сыр ацьціска′юць у сы′рніку. Шы′юцца сы′рнікі з рэ′ткага палатна′. *Рат.*

СЫРЫ′ЗНА (сыры′зна) *жан.* Няспелыя ягады, фрукты. Мае′ дзе′ці нае′ліся сыры′зны, ціпе′р кача′юцца жывата′мі. *Цял.*

СЫРЫ′ЦА (сыры′ца) *жан.* Свежая, толькі што выробленая скура. Вунь сусе′т разьве′сіў сыры′цы для су′шкі. *Кухц.*

СЫСКА′ЦЦА (сыска′цца), -у-ся, -чаш-ся; *зак. тр.* Вярнуцца. Ён ужо′ сыско′ўся дамо′ў, дзе яму′ так бу′дзя, як до′ма. *Цял.*

СЫ′ТЫ (сы′ты) *прым. Гл.* спаслы. Наш парсю′к ужо′ стаў сы′ты, мо′жна кало′ць. *Дук.*

СЫХО′ДЗІЦЦА (сыхо′дзіцца), -джу-ся, -дзіш-ся; *зак. тр.* Уступаць у шлюб. Сышлі′ся яны′ і жыву′ць памале′нькy. *В. В.*

СЮДЫ′НАКА (сюды′нака) *прысл.* Сюды. Антані′на, схо′дзім сё′ньня с табо′й сюды′нака яшчэ′? *Хож.*

СЯГО′НЕЙКА (сяго′нійка) *прысл.* Сягоння. Трэ′ба е′хаць сяго′нійка ў Маладэ′чна, бо за′ўтра ра′нінька бу′дзіць людзе′й нава′лам. *Раб.*

СЯДЗЕ′ЦЬ ДЗЁ′БАМ. 1. Працаваць не адрываючыся. Бе′дная дзе′вачка, сядзі′ць цэ′лы дзе′нь дзё′бам і ўсё пі′ша, пі′ша. 2. Не расці. Хо′ладна цяпе′р, і гурке′ сядзя′ць дзё′бам. *Кухц.*

СЯДЛО′ (сядло′) *ніяк.* Частка прасніцы, на якой сядзіць папрадуха. Дзе прывя′зыіцца кудзе′лька — гэ′та пра′сьніца, а дзе сядзі′ш — гэ′та сядло′ называ′іцца. *Рат.*

СЯКА′Р (сяка′р) *мужч.* Сякач. Вазьмі′ ў хле′ве сяка′р і вы′сячы ўсю′ крапіву′ і быльнё′г каля′ плато′ў і пад скле′пам. *Уз.*

СЯЛЬНІ′К (сяльні′к) *мужч.* Сяннік. Пайдзі′ сяльні′к напха′й сьве′жаю сало′маю. *Ляхі.*

СЕЛЯДЗЁ′ЎКА (селядзё′ўка) *жан.* Бочка з-пад селядцоў. У селядзё′ўца? Там сяляццы′ былі′ зло′жаны, трэ′ба яшчэ′ купі′ць. *Кальч.*

СЕЛЯДО′ЎКА (сілядо′ўка) *жан. Гл.* селядзёўка. Бывa′ла, бо′бу намало′ціш сілядо′ўку. *Рат.*

СЯННІ′К (сяньні′к) *мужч.* 1. Чалавек, які едзе сена сушыць. Сяньнікі′ пае′дуць се′на сушы′ць. *Бяс.* 2. Мяшок, напханы сенам, на якім спяць. Мае′ дзе′ці на сяньніку′ сьпяць. *Бяс.*

СЯРО′ДАВІК (сяро′давік) *мужч.* Асяродак морквы. У нас ні ка′жуць сярэ′дзіна, а сяро′давік мо′рквы. *Папл.*

СЯРЭ′ДНІК (сярэ′днік) *мужч.* Жаночая куртка. Накі′нь лепш сярэ′днік на пле′чы, бач, як ад ракі′ хо′ладам ця′гне. *Касц.*

СЯСТРЫ′НЕЦ (сястры′нец) *мужч.* Пляменнік, сястрын сын. У мяне′ го′сьці ко′жны дзень. Сё′ньня сястры′нец у гасьця′х, агза′мяны здава′ў, прые′хаў. *Сав.*

СЯ′ТКА (ся′тка) *жан.* Вялікая вязаная хустка з махрамі або зубкамі па краях. Накі′нула на пле′чы цё′плую ся′тку ды бяго′м. А куды′? *Мік.*

Т

ТАБАЛА′ (табала′) *агульн., зневаж.* Пустамеля. Ат, маўчы′, табала′, уся ро′ўна нічо′га до′брага не ска′жаш. *Малм.*

ТАБАРЭ′ТКА (табарэ′тка) *жан.* Табурэтка. На′ша табарэ′тка чырво′ным пакра′шана. *Цял.*

ТАВА′РЫШКА (тава′рышка) *жан.* Сяброўка. Ко′лькі нас тут сябру′я тава′рышак, дык папрыхо′дзяць пра′сьці. *Кухц.*

ТАДЫ′НАКА (тады′нака) *прысл.* Тады. Тады′нака ён быў яшчэ′ не зусі′м здаро′вы. *Хож.*

ТАКА′РНЯ (така′рня) *жан.* Станок, на якім точаць калодкі для колаў. На така′рні то′чаць кало′ткі. *Цял.*

ТАКВЕ′ЛЯ (такве′ля) *прысл.* Столькі. Такве′ля прастая′ла і на табе′— не хапі′ла мне бо′таў. *Пан.*

ТАЛАКНЯ′ (талакня′) *жан., толькі ў адз.* Таўкатня. Зрабі′лася гэ′такая талакня′, што жыць ні хо′чацца. *В. В.*

ТАЛАЧЫ′ЦЦА (талачы′цца), -у-ся, -ыш-ся; *незак. тр.* Важдацца. Бліны′ ні бу′ду пячы′, адно′ талачы′цца с ты′мі бліна′мі. Шко′да ча′су. *Сав.*

ТА′ЛЕЧКА (та′лечка) *жан.* Маточак нітак. Кап вы′ткаць насто′льніцу, трэ′ба тры′ццаць та′лячак ні′так. *В. В.*

ТАРА′Н (тара′н) *мужч., перан.* Худы чалавек. Сямё′н вот мно′га есьць, а худы′ як тара′н. *Цял.*

ТАРАНО′ЎКА (тарано′ўка) *жан.* Вялікая квяцістая хустка з махрамі. Калі′ ўба′чыш дзе тарано′ўку, купі′ мне, гро′шы я по′тым адда′м. *Бр.*

ТАРМАСІ′ЦЬ (тармасі′ць), -шу, -іш; *незак. тр.* Растрасаць кросны (пражу) пасля таго, як іх адпарылі. Пато′м выця′гаваім пра′жу, тармо′сім, раўну′ім. *Рат.*

ТАРНІ′ЦЬ (тарні′ць), -ю, -іш; *незак. тр.* Складаць сена ў гумно. Памажы′це мне се′на тарні′ць, а пасьля′ — я вам. *Гальш.*

ТАРО′КАЦЦА (таро′кацца), -ю-ся, -еш-ся; *незак. тр.* Спрачацца. По′куль мы таро′каліся, дзе′ўкі аш за лес зайшлі′. *Цял.*

ТАРТА′К (тарта′к) *мужч.* Лесапілка. Ці по′мніш, Анто′сь, як мы е′зьдзілі це′рас Пру′дзішча на Ю′р'ева, калі′ там яшчэ′ тарта′к быў? *Юр.*

ТАСЁ′МКА (тасё′мка) *жан.* Цясьма. Не′калі тасё′мкі нашыва′лі на спадні′цы і хвартухе′. *Цял.*

ТАЎБУ′Н (таўбу′н) *мужч.* Статак. Таўбу′н с па′сты го′няць, вунь і на′ша каро′ўка. *Малм.*

ТАЎСТЫ′ (таўсты′) *прым.* Другі голас. Вунь той арці′ст, што таўсты′м го′ласам пяя′ў. *Малм.*

ТЛУМІ′ЦЬ (тлумі′ць), -млю, -іш; *незак. тр.* Дурыць. Шчэ й ты мне тлу′міш галаву′. *Дук.*

ТО′КА (то′ка) *часц.* Толькі. То′ка ты глядзі′, прыдзі′ да мяне′. *Бер.*

ТО′ПТА (то′пта) *жан.* Тоўчаная бульба. О, то′пта зусі′м нядрэ′нная яда′, асаблі′ва, калі′ да яе′ пада′ць яшчэ′ ква′шанае малако′. *Хож.*

ТОР (тор) *мужч.* Цвёрдая, укатаная дарога. Каня′ не паго′ніш, замяло′, зьбіва′ецца с то′ру. *Юр.*

ТО′РГАЦЬ (то′ргаць) *незак. тр.* Балюча цягнуць пры нарыве. *Дук., Хар., Жор., Кам., Кухц., Сак.* Я па′ляц застрамі′ла, дак ве′льма то′ргая, балі′ць, му′сіць, нарыва′я. *Цял.*

ТО′РКНУЦЬ (то′ркнуць), -у, -еш; *зак. тр.* Штурхнуць. Баю′ся засну′ць, тут жа фана′р, а ўдрух то′ркну наго′й. *В. В.*

ТОРП (торп) *мужч.* Торф. Зо′ўтра пае′дзям на торп, бо ле′ташні ўжэ вы′шаў, німа′ чым пе′чы палі′ць. *Цял.*

ТОЎШЧ (тоўшч) *жан.* Таўшчыня. Ну й са′ла, ну й то′ўшч. *Ляхі.*

ТРАВІ′ШЧА (траві′шча) *жан.* Густая высокая трава. Дзе карто′пля бу′дзя, калі гэ′дакая траві′шча парасла′ на ўсём уча′стку. *Цял.*

ТРАСКУ′ШЧЫ (траску′шчы) *прым.* Траскучы. У міжы′каляць ве′льма траску′шчыя маразэ′ былі′. *Дук.*

ТРАСУ′ШЧЫ (трасу′шчы) *прым.* Трасучы. У маё′й сьвякру′хі трасе′цца галава′, дак яе′ пама′нююць «трасу′шчая галава′». *Цял.*

ТРАЎЛІ′ВЫ (траўлі′вы) *прым.* Зарослы пустазеллем. Карто′пля ве′льма траўлі′вая, трэ′ба апало′ць, а то трава′ заглу′шыць. *Цял.*

ТРА′ЎНІК (тра′ўнік) *мужч.* Газон. У Мікала′еўшчыне ву′ліца шыро′ка, два′ццаць ме′траў. Па аба′два бакі′ дрэ′ўцы, ад дрэ′ўцаў тра′ўнікі, му′раўца зялё′ненькая, лю′дзі гу′сі пасу′ць. *Сав.*

ТРАХА′ (траха′) *прысл.* 1. Раптоўна. Лю′дзі мае′, пайшла′ гэ′та яна′ ў сельсаве′т і там траха′ й паме′рла, до′брая сьмерць. *В. В.* 2. Амаль. Гэ′та ж ён траха′ год ляжо′ў у бальні′цы. *В. В.* 3. Ледзь. Папярхну′лася, дык траха′ не задушы′лася. *В. В.*

ТРАЦІ′НЫ (траці′ны) *толькі ў мн.* Тры дні з дня смерці. Траці′н цяпе′р ніхто′ ўжэ ні спраўля′я. *Цял.*

ТРАШЫ′ЦЬ (трашы′ць), -у, -ыш; *незак. тр. Гл.* працаць. Чаго′ сядзі′ш? Ідзі′ ры′бу трашы′ць. *Так.*

ТРУСА′Н (труса′н) *мужч., зневаж.* Баязлівец. Вы′рас хло′піц, такі′ труса′н, што ўсяго′ пало′хаіцца. *Тур.*

ТРУСІ′ШЧА (трусі′шча) *агульн. Гл.* трусан. Трусі′шча, трусі′шча, спужа′ўся, а чаго′? *Тур.*

ТРУСКА′ЎКІ (труска′ўкі) *толькі ў мн.* Клубніка. Суce′т купі′ў трусэ′ ў Мі′нску, прывё′с дадо′му і ні са′дзіць у кле′тку, а па во′лі пусьці′ў. А ў мяне′ ў агаро′дзі канюшы′нка, труска′ўкі расту′ць — пасу′цца ты′я трусэ′ ў маё′м агаро′дзі. *Сав.*

ТРЫСО′ТНІК (трысо′тнік) *мужч.* Месца, дзе колюць і сушаць дровы. Куды′ гэ′та піла′ падзе′лася? Тут жа на трысо′тніку ляжа′ла. *Жур.*

ТРЫСЦІ′ЦЬ (трысьці′ць), -шчу, -іш; *незак. тр.* Падрыхтоўваць ніткі да сукання. Паку′ль я тут спра′ўлюся, ты садзі′ся ды ні′ткі трысьці′. *Мільчы.*

ТУДЫ′НАКА (туды′нака) *прысл.* Туды. Туды′нака загляда′ць не′льга паку′ль, пацярпі′ ўжо. *Хож.*

ТУЛЯ′ЦЦА (туля′цца), -ю-ся, -еш-ся; *зак. тр.* Ухіляцца ад работы. Здаро′вы хло′пяц, а ад рабо′ты туля′яцца. *В. В.*

ТЫ′ЦКАЛКА (ты′цкалка) *жан.* Мачанка. *Бор.* Ой, дзе′ўка, што гэ′та ты ты′цкалку так перасалі′ла, мо заказха′лася? *Кухц.*

ТЫ′ЧКА (ты′чка) *жан.* Знак забароны. Увесь по′плаў у ты′чках, німа′ кудэ′ю прае′хаць. *Ляхі.*

ТЭ′ЎШЧ (тэўшч) *жан.* Таўшчыня. Ні ба′ба, а тэўшч адна′: ушы′ркі трох мужчы′н не апхо′пяць. *Уз.*

У

УБО′ГА (убо′га) *жан.* Нявестка. Ужо′ і мало′дшы ўбо′гу прывё′ў у ха′ту. *Уз.*

УБО′Й (убо′й) *мужч.* Туша. Асмалю′ (куру) хо′рашанько, цё′пленькаю вадо′ю вы′мыю, кі′шкі вы′пушчу, тады′ тро′шкі пасалю′ яе′, ка′пяльку — і ўбой гато′вы. *Сав.*

УБО′ЙСТВА (убо′йства) *ніяк.* Непаслушэнства. Вы′гнаць бы сь цябе′ гэ′та ўбо′йства, ды вось жа няма′ каму′. А я сама′ што зраблю′. *Пяр.*

УВАЛІ′ЦЬ (увалі′ць), -ю, -іш; *зак. тр.* 1. Заплаціць.— Ко′лькі за парася′ ўвалі′ў?— Підзіся′т за двух. *Гіл.* 2. Набіць, пабіць. Калі′ яшчэ′ раз уле′зіш, дык так увалю′, што бо′льша ні захо′чаш. *Гіл.*

УВЕ′Р (уве′р) *мужч.* Упэўненасць. Адку′ль ў цябе′ ўвер такі′, што не на′тта любі′ла, не на′тта глядзе′ла, і ён ве′рнецца да цябе′! *Меж.*

УВІНУ′ЦЦА (увіну′цца), -у-ся, -еш-ся; *зак. тр.* Пастарацца. Калі′ ўвіну′цца, дык ско′ра й ко′нчыць мо′жна казьбу′. *Люц.*

УГАДЗІ′ЦЬ (угадзі′ць), -джу, -дзіш; *незак. тр.* Дагадзіць. Табе′, як злой сьвякроў′цы, нія′к не ўгадзі′ць: то адно′ нядо′бра, то друго′е. *Клет.*

УГО′ДКІ (уго′ткі) *толькі ў мн.* Гадавіна пасля смерці. Уго′ткі спраўля′юць праз гот по′сьля сьме′рці, паміна′юць нябо′шчыка. *Цял.*

УГО′ЛАС (уго′лас) *прысл.* Моцна плакаць. Цуке′рак дачка′ прасі′ла, а я забы′ўся купі′ць, прыхо′джу я дамо′ў, а яна′ ўго′лас. *В. В.*

УГРУ′Д (угру′т) *прысл.* Горкай. Тады′ кро′сны аблі-ва′ім ва′рам, запа′раваім, а пато′м расплітa′ім і кладзё′м угру′т, а тады′ ў сту′пу і таўчо′м таўкача′мі. *Рат.*

УГРУЗІ′ЦЬ (угрузі′ць), -жу-, -іш; *зак. тр.* Увагнаць. Угрузі′ жывё′лу ў хлеў пе′рад по′ганькай. *Уз.*

УГЛЭ′БАЦЬ (углэ′бaць), -ю, -еш; *зак. тр.* Увабраць. Але′ ш я яго′ як углэ′баў, то паказо′ў, як па сада′х ла′-зіць. *Цял.*

УДА′РНІК (уда′рнік) *мужч. Гл.* зімадзялёнка. Як руку′ ўда′рыш — уда′рнікам уклада′юць, до′бра памага′я. *В. В.*

УДА′ЦЬ (уда′ць), -ю, -еш; *зак. тр.* Выдаць. Яна′ і застала′ся ў нас у вё′сца, яе′ ніхто′ не ўдо′ў. *Гіл.*

У ДЗВЕ, ТРЫ БУРСЫ. За два, тры разы (прыёмы). А дава′й мы асавяке′ на сале′нё пар′эжам, табе′ ляхчэ′й бу′дзя, у дзьве бу′рсы тады′ ўсе грыбэ′ адва′рыш. А так трэ′ба бу′дзя ў тры бу′рсы гато′віць. *Сав.*

УЖЭ′НДНІК (ужэ′ньнік) *мужч.* Начальнік. У не′йкія там ужэ′ньнікі вы′біўся і ра′ды. А што с таго? *Яз.*

УЗАПРЭ′ЦЬ (узапрэ′ць), -ю, -еш; *зак. тр.* Спацець. Я ўзапрэ′ў уве′сь, а ты гаво′рыш — хо′ладна. *Клет.*

УЗБАБУ′ШЫЦЬ (узбабу′шыць), -у, -ыш; *зак. тр.* Усперці (пра што цяжкае). Пры По′льшчы ці′снуў ту′ю капе′йку, каб зямлі′ прыкупі′ць. А гэ′то нічо′го ні на′да, ні ап чом галава′ ні балі′ць, адно′ сьві′ння гаду′юць, быч-

кі′, цялу′шачкі, узбабу′шаць на машы′ну — і на ба′зу, а гро′шы ў кішэ′ню. До′бро! *Сав.*

УЗБАБЭ′РЫЦЬ (узбабэ′рыць), -у, -ыш; *зак. тр.* Узараць. Трактары′ так узбабэ′рылі лух, што зглумі′лі ўвесь сенако′с. *В. В.*

УЗВІ′ЖАННЕ (узьві′жаньня) *ніяк. Цял.* Рэлігійнае свята 14 верасня. На ўзьві′жаньня ў нас не′калі быў вялі′кі кірма′ш. *Дук.*

УЗДЗЯБУ′РЫЦЬ (узьдзябу′рыць), -у, -ыш; *зак. тр.* Апрануць. Нашто′ ты ку′ртку ўзьдзябу′рыў, калі′ на дварэ′ цё′пла? *Цял.*

УЗВЯРЭ′ПІЦЦА (узьвярэ′піцца), -плю-ся, -іш-ся; *зак. тр.* Вызверыцца. Гэ′так узьвярэ′пілася на міне′. *Кам.*

УЗГАЛАВА′ШЧА (узгалава′шша) *ніяк.* Прыстасаванне, прымацаванае спераду і ззаду павозкі, у якое ўстаўляюцца мажы. *Гл.* мажы. Узгалава′шшы ро′бюцца з дзе′рава. Ро′бюць дзі′ркі і ўстаўля′юць ма′жы. *Рат.*

УЗІРА′ЦЬ (узіра′ць), -ю, -еш; *незак. тр.* Глядзець. Узіра′ла-узіра′ла, а не ба′чыла, як машы′на ў го′рат прайшла′. *Граб.*

УЗЛАЖЫ′ЦЬ (узлажы′ць), -у, -ыш; *зак. тр.* Надзець. Я ёй ко′жны раз узлажу′ рукаві′чку на ру′чку, сама′ ж ні мо′жа. *В. В.*

УКАКО′ШЫЦЬ (укако′шыць), -у, -ыш; *зак. тр.* Забіць. Укако′шылі тады′ не′мцаў ля нас мно′га. *В. В.*

У КАЎШЭ′ЛЬ (у каўшэ′ль) *прысл.* У карак. Ле′зя бі′цца. Дак, паве′рыце, і ба′цько наш ужо′ вы′шаў сь цярпе′ньня, да яго′ — да ў каўшэ′ль, да ў каўшэ′ль. *Сав.*

УКРУГАВУ′Ю (укругаву′ю) *прысл.* Вакол. Там хо′дзяць і тут укругаву′ю. *Дук.*

УЛАВІ′ЦЬ (улаві′ць), -ўлю, -іш; *зак. тр.* Злавіць. Ко′ля ж мой зале′с у той склеп і ўлаві′ў таго′ лі′са. *Ніз.*

УЛАЖЫ′ЦЬ (улажы′ць), -у, -ыш; *зак. тр.* Прывучыць да працы, акуратнасці, перадаць жыццёвы вопыт. Ня-

бо′сь, як сусе′тка сваю′ ўлажы′ла, навучы′ла, дак цяпе′р ого′ та′я Ва′нда. У ха′ці чы′сьцянько, акура′тнянько, усё′ дагле′джано. *Сав.*

УЛЁ′К (улё′к) *мужч.* Страх. Які′ ўлёк найшо′ў, так стра′шна зрабі′лася. *Турэц.*

УЛО′ЖАНЫ (уло′жаны) *дзеепрым.* Прывучаны да працы, акуратнасці, арганізаваны. Сямна′ццаць гадо′ў дзе′вачка, а ні ўло′жаная, у ха′це па′лец аб па′лец нічо′га ма′тцы не памо′жа. *Сав.*

УЛО′ННЕ (уло′ньне) *ніяк.* Калені. Хадзі′, дзі′цятка, ка мне на ўло′ньні, пасядзі′ш на маё′й мя′ккай спадні′цы. *Клет.*

УЛЯПІ′ЦЦА (уляпі′цца), -плю-ся, -іш-ся; *зак. тр.* Ухапіцца. Я кі′нулася бе′хчы, але′ мала′я уляпі′лася за спадні′цу. *В. В.*

УМАЛЁ′ГАЦЬ (умалё′гаць), -ю, -еш; *зак. тр.* Угаварыць. Мы яго′ ле′дзьві ўмалё′галі ле′хчы спаць. *Цял.*

УМКНУ′ЦЬ (умкну′ць), -у, -еш; *зак. тр.* Зікнуць. Дзе гэ′та хло′пец умкну′ў? Працава′ць трэ′ба, а яго′ няма′. *Будс.*

УМЛЕ′ЦЬ (умле′ць) *зак. тр.* Упарыцца. Як у пы′рніку гаро′х ці боп паста′віш у печ, дак ён умле′я, вот сма′чны. *Рат.*

УПАГО′ТАРЫ (упаго′тары) *прысл.* Тым больш. Праве′дай ты яго′, упаго′тары ты ш сябрава′ў зь ім калі′сьці. *Кап.*

УПА′ДАК (упа′дак) *мужч.* Хвароба. Дакана′ў яго′ ўпа′дак, а які′ ж быў здаро′вы. *Кап.*

УПАРТА′ЧЫЦЬ (упарта′чыць), -у, -ыш; *зак. тр.* Расходаваць. Гро′шы ўсе ўпарта′чыў, а купі′ў адну′ лухту′. *Верх.*

УПА′РЦІНА (упа′рціна) *агульн.* Упарты чалавек. Вот і вы′расла ўпа′рціна, сло′ва ні скажы′ ёй, усё′ зро′біць, як сама′ захо′ча. *Тур.*

УПА′СЦІ (упа′сьці) *зак. тр.* Здохнуць, прапасці. Ух жа, каро′ва ўпа′ла. *Цял.*

УПЕ′РАДЗЬ (упе′рацць) *прысл.* Раней. Упе′раць сло′нчык прыбі′, а тады′ ідзі′ сабе′ гуля′ць. *Касц.*

УПІКНУ′ЦЬ (упікну′ць), -у, -еш; *зак. тр.* Папракнуць. *Дук., Хар., Жор.* Дня не быва′е, каб яна′ мяне′ куско′м хле′ба не ўпікну′ла. *Цял.*

УПІ′РА (упі′ра). *Гл.* упарціна. І чаму′ така′я ўпра′мая? Упі′ра ты. *Тур.*

УПЛА′КАЦЬ (упла′каць), -чу, -чаш; *зак. тр.* Наплакацца. Тады′ прышо′ў адзі′н чалаве′к і ўсё забра′ў. Ко′лькі ж я тады′ ўпла′кала! *Гіл.*

УПРА′ВІЦЦА (упра′віцца), -ўлю-ся, -іш-ся; *зак. тр.* Унадзіцца. Не ве′даю, чаго′ гэ′та ён да нас упра′віўся, мо′жа ўлюбі′ўся ў каго′? *В. В.*

УПО′ЦЕМКУ (упо′цемку) *прысл.* Упацёмку. Яны′ вярта′ліся ўжо ўпо′цімку: усе′ вясё′лыя, бо до′ўга гасьці′лі. *Уз.*

У ПРО′ЧКІ (у про′чкі) *прысл.* Пайсці ад сям'і. Дзе той ба′цька, ён жа даўно′ ў про′чкі пашо′ў. *Цял.*

УПЫЛІ′ЦЬ (упылі′ць), -ю, -іш; *зак. тр.* Улупіць. Я ба′чу, што дошч за′раз упы′ліць, ды й пабе′х дадо′му. *В. В.*

УПЫ′Н (упы′н) *мужч.* Супакой. Нія′к ты сабе′ ўпы′ну не зно′йдзеш, пасе′жаньні ўсё ро′зныя выдумля′еш. *Пяр.*

УПЯКЦІ′СЯ (упякці′ся), -ку-ся, -чэш-ся; *зак. тр.* Папасціся. Ну і ўпё′кся ён з гэ′тай рабо′тай: кі′нуць не′льга і рабі′ць німа′ як. *Уз.*

УРЭ′ДКУ (урэ′тку) *прысл.* Зрэдку. Жылі′ яны′ ўасопку і ба′чыліся ўрэ′тку. *Уз.*

УРЭ′ЗАК (урэ′зак) *мужч.* Тая частка прысядзібнага ўчастка, якая заворваецца. Такі′ вялі′кі ўрэ′зак вам прыхо′дзіцца засява′ць штора′з карто′плю. Гэ′та нядо′б-

ра. Пасадзі′це калга′сны таба′к. Няха′й параме′ніцца культу′ра. *Уз.*

УСАДЗІ′ЦЬ (усадзі′ць), -джу, -дзіш; *зак. тр.* 1. Уставіць, зрабіць. У Пі′льніцы пачалі′ ха′ту рубі′ць, а потым параве′зьлі ў Пруды′, усадзі′лі то′лькі два ако′шкі, пазьне′й яшчэ′ два ўсадзі′лі. *Пр.* 2. Усяліць. У іх было′ тры ко′мнаты. А сям'я′ мала′я, дак у адну′ ко′мнату ўсадзі′лі халасьцяка′. *Цял.*

УСТРО′ІЦЦА (устро′іцца), -ю-ся, -іш-ся; *зак. тр.* Пабудавацца. То′лькі ўстро′іліся і на табе′, згарэ′лі. *Сяд.*

УСТРАВА′ЦЬ (устрава′ць), -ю, -еш; *незак. тр.* Умешвацца ў непажаданыя справы. Ні ўстрава′й, куды′ цябе′ ні про′сяць, а то палу′чыш па носе′. *Клет.*

УСЦІ′БІЦЦА (усьці′біцца), -блю-ся, -іш-ся; *зак. тр.* *Гл.* запаўпраміцца. Ба′ба дык так усьці′білася і ўсё стара′ецца сваё′ даказа′ць. *Свер.*

УСЧЫНА′ЦЬ (ушчына′ць), -аю, -еш; *незак. тр.* Успамінаць. Не пыта′йце яго′, ён не лю′біць ушчына′ць ап пеpажы′тым. *Кап.*

УСЮ′ДАМА (усю′дама) *прысл.* Усюды. Цяпе′р усю′дама лю′дзі до′бра жыву′ць. *Дук.*

УСЯГДЫ′ (усягды′) *прысл.* Заўсёды. Усягды′ яму′ ня то′я лі′ха, дык друго′я. *Сяд., Калод.*

УСЯЛЯ′КСЯ (усяля′кся) *прысл.* Усяк. Мо′жна гавары′ць усяля′кся. *Ляхі.*

УТРАПЁ′НЫ (утрапё′ны) *прым.* Хуткі, рухавы. Такі′ ўжо утрапё′ны мой уну′чак, хо′дзя шы′пка сам, дык я і не даганю′ яга′. *Сяд.*

УХАДЖА′ЦЦА (ухаджа′цца), -ю-ся, -еш-ся; *незак. тр.* Рабіць хатнюю работу. По′куль я ухадзі′лася, дак і каро′вы прышлі′. *Цял.*

УХАЎТУ′РЫЦЬ (ухаўту′рыць), -у, -ыш; *зак. тр.* Забіць. Вы кап ні бе′галі за мной, то я п ката′ гэ′тага ўхаўту′рыў. *В. В.*

УХО′ДАЦЦА (ухо′дацца), -ю-ся, -еш-ся; *зак. тр., з адценнем спагадл.* 1. Памерці, загінуць. Няшча′сьцё ў Га′лі вялі′каё. Свой гэ′такі буды′нак збыла′, пашла′ на чужы′я дзе′ці. Хай бы ш ужо′ і жыло′сё, дак тры гады′ пажы′ў і ўхо′даўся. Нага′ бале′ла-бале′ла, даўле′нё патско′чыло і памё′р. *Сав.* 2. Вельмі стаміцца, да зморы. Зусі′м ухо′далася, ледзь но′гі цягну′, ня ве′даю, як і дацягну′ся. *Мік.*

УХО′ДАЦЬ (ухо′даць), -ю-, -еш; *зак. тр.* Забіць. Наш парсю′к такі′ здаро′вы быў, што ўдвох мушчы′ны чуць ухо′далі. *Цял.*

УХО′ЖАЯ (ухо′жая) *субст., прым.* Прыхожая. Як зо′йдзяш, дак зра′зу ўхо′жая, а да′ляй ідзе′ ко′мната. *Дук.*

УЦВЯЛІ′ЦЬ (уцвялі′ць), -ю, -іш; *зак. тр.* Пакрыўдзіць. Баі′цца, кап міне′ ні ўцьвялі′ць. *Кам.*

УЦІРА′ННІК (уціра′ньнік) *мужч.* Ручнік, якім уціраюцца. Мы ўціра′імся ўціра′ньнікамі с ку′жалю, ма′міны вяду′цца. *Рат.*

УЦІРА′ННІЧАК (уціра′ньнічак) *мужч., памянш. ад* уціраннік. Невялікі ручнік для ўцірання. Прышлі′ да нас дзяўча′ткі і папрасі′лі ўціра′ньнічка, свой, ка′жуць, забы′ліся. *В. В.*

УЧЫ′РКАЦЬ (учы′ркаць), -ну, -неш; *зак. тр.* Упісаць, запісаць. Трэ′ба ўчы′ркаць вам абавяско′ва ў свой дзё′ньнік гэ′та здарэ′ньне. *Сак.*

УША′Р (уша′р) *прысл.* Укруг. Ста′ньця ўсе ўша′р, бу′дзям гуля′ць. *В. В.*

УШМІЛІ′ЦЬ (ушмілі′ць), -ю, -іш; *зак. тр.* Зрабіць укол. Захварэ′ў стары′ на жаўта′чку, забра′лі ў бальні′цу. Адту′ль прыляце′лі, ушмілі′лі ўкол усі′м, хто быў до′ма, пакрапі′лі ха′ту, кало′дзесь. Я на каро′ўніку была′, уну′чка сьмяя′лася: «Бабу′нька, і табе′ б ушмілі′лі ўкол, каб была′ до′ма». *Сав.*

УШАЛО′ПАЦЦА (ушало′пацца), -ю-ся, -еш-ся; *зак. тр.* Закахацца. Мой Іва′н мо′цна ўшало′паўся ў жо′раўскую дзе′ўку і адны′м чы′нам жані′цца. *Дук.*

УШЧЫКНУ′ЦЬ (ушчыкну′ць), -у, -еш; *зак. тр.* Адламаць. Бу′лкі такі′я прыго′жыя, так і хо′чацца ўшчыкну′ць. *Клет.*

Ф

ФАМІ′ЛІЯ (фамі′лія) *жан.* Сваяк, сваячка. Ён мне фамі′лія: двою′радны брат, ра′зам расьлі′. *Гальш.*

ФА′СА (фа′са) *жан.* Кадушка, у якую ссыпалі жыта, гарох і інш. Быва′ла, гаро′ху насы′плям дзьве фа′сы. *Цял.*

ФЕ′РЧАЛ (фе′рчал) *агульн.* Фельчар. Які′ гэ′та фе′рчал, дзяўчо′ не′йкае, на ім і хала′т бе′лы ні ляжы′ць, а зьвіса′е. *Клет.*

ФЛЕ′ЙТКА (фле′йтка) *жан.* Флейта. У нас дзе′дава фле′йтка ляжы′ць, дык ране′й ён ча′ста ігра′ў. Фле′йтка гэ′та дравя′ная, у дзю′рачках. *Вішн.*

ФУЗ (фус) *мужч.* Адстой, асадак, ніжэйшы гатунак. Паглядзі, бра′тава, які′ са′хар за буракі′ даю′ць. Са′мы фус. *Сав.*

ФУ′РА (фу′ра) *жан.* Параконная павозка. На фу′рах не′калі вазі′лі снапэ′. *Дук.*

ФЭСМЭ′ТР (фэсмэ′тр) *мужч.* Каля 11 $м^3$ дроў або будаўнічага матэрыялу. Дроў прыве′зьлі, скі′нулі там, дык каля′ фэсмэ′тра бу′дзя. *Малм.*

ФУТРА′К (футра′к) *мужч.* Футра. Надзе′нь футра′к, цяпле′й бу′дзе. *Клет.*

Х

ХАВА′ЦЬ (хава′ць), -ю, -еш; *незак. тр.* Гадаваць. Хаво′ў, хаво′ў дзе′так, а цяпе′р няма′шака нікага′, то′лькі ў го′сьці е′гдзяць. *Сяд.*

ХАДЗЯ′ЧЫ (хадзя′чы) *дзеепрым.* На нагах, здольны хадзіць. Ён хадзя′чы памрэ′. *Цял.*

ХАІ′ЦЬ (хаі′ць), -джу, -дзіш; *незак. тр.* Хадзіць. Хаі′ла, хаі′ла, а нічо′га не знайшла′, куды′ то′лькі падзе′лася. *Маст.*

ХА′ЛЯПСЬКА (ха′ляпська) *жан.* Гразь, мокрае надвор′е. На ву′ліцы така′я ха′ляпська, што і нох ня вы′цягнуць. *Цял.*

ХА′ЎКАЦЬ (хо′ўкаць), -ю, -еш; *незак. тр.* Пазяхаць. Сход быў такі′ ску′чны, усе′ сядзе′лі і хо′ўкалі. *В. В.*

ХАЎРУСАВА′ЦЬ (хаўрусава′ць), -сую, -уеш; *незак. тр.* Сябраваць. Мы не′калі хаўрусава′лі зь ім. *Цял.*

ХАРАШЭ′Й (харашэ′й) *прысл.* Прыгажэй. Мне то′я пла′цьця пярэ′сьцінькая харашэ′й за гэ′та. *Кухц.*

ХАРЧО′ЎКА (харчо′ўка) *жан.* Харч. Узя′ць харчо′ўкі на не′калькі дзён ды і пабы′ць на лу′зе. *В. В.*

ХАХО′Л (хахо′л) *мужч.* Прыўзнятыя валасы. Прыграбі′ валасы′, а то хахо′л тырчы′ць. *Клет.*

ХВАЛЯНДЫ′Ш (хвалянды′ш) *мужч.* Хвалько. Выхвалё′ўсі, што зро′біць, а ніхто′ не ве′рыць, бо хваляндаы′ш ён. *Тур.*

ХВАСТА′Ч (хваста′ч) *мужч.* Ручнік. На хваста′ч, трыма′й ды йдзі памы′йся. *Януш.*

ХВОРС (хворс) *мужч.* Форс. Во, ужо′ чуць цяга′ецца, а ўсё′ прас свой хворс: не апрана′ецца цё′пла, ганары′цца. *Клет.*

ХІМІ′ЧКІ (хімі′чкі) *толькі ў мн.* Хімікаты. Ро′зныя хімі′чкі самалё′ты сы′пяць на по′лі. *Сак.*

ХЛЁ′БАЎКА (хлё′баўка) *жан.* Кубак для піцця вады. Гэ′так піць хаце′лася, зара′с тры хлё′баўкі ва′ды вы′піла. *В. В.*

ХЛЁ′СТКА (хлё′стка) *прысл.* Добра. Уда′лы хло′пец, ве′льмі ш хлё′стка ў яго′ ўсё атры′мліваецца, за што ня во′зьмецца. *Заям.*

ХЛЫ′СНУЦЬ (хлы′снуць), -у, -еш; *зак. тр.* 1. Выпіць. Мы зь ім учо′ра до′бра хлы′снулі, чуць дамо′ў дабра′ліся. *Цял.* 2. Моцна ўдарыць. Адыдзі′, кажу′, бо як хлы′сну, то й с капыто′ў дало′ў. *Цял.*

ХЛЕБАЦІ′ННЕ (хлябаці′ньне) *ніяк.* 1. Хлюпота. Тако′е хлябаці′ньне на ву′ліцы, што і выхо′дзіць няхо′та. *Клет.* 2. Мокры снег. Ат, які′ гэ′та сьнех, то′лькі адно′ хлябаці′ньне. *Люц.*

ХЛЯ′ПСЬКА (хля′пська) *жан. Цял. Гл.* халяпська. Ужо′ цэ′лую нядзе′лю на дварэ′ така′я хля′пська, што і выхо′дзіць ня хо′чацца. *Дзяр.*

ХО′ДЗІКІ (хо′дзікі) *тольки ў мн.* Лапці. Пашы′е ма′тка шарачко′вую суке′нку, а ба′цька спляце′ хо′дзікі альбо′ ку′пя дзе-не′будзь вялі′зныя бо′ты — й то гэ′та дава′лі насі′ць то′лькі на сьвя′та. *Гар.*

ХО′ДНІК (хо′днік) *мужч.* Палавік. Засьцялі′ на падло′гу хо′днік, чысьце′йшая даўжэ′й пабу′дзя. *Ляхі.*

ХРАБЕ′Т (храбе′т) *мужч.* Хрыбет. Сядзі′ ро′ўна, а то храбе′т скры′віцца і ўся сьпіна′ бу′дзе няро′ўнай. *Граб.*

ХРАМАЛІ′НА (храмалі′на) *жан.* Гуталін. Купі′ храмалі′ны ў магазі′не, а то німа′ чым бо′ты пачы′сьціць. *Ляхі.*

ХРАСЦЫ′ (храсцы′) *тольki ў мн.* Каржы, спечаныя з мукі. Паспрабу′й, ці сма′чныя я сьпякла′ храсцы′? Дзяр.

ХРЫПЕ′ЦЬ (хрыпе′ць) *незак. тр.* Кіпець. Ты ш глядзі′, ба′ба, а то ка′ша паджа′рыцца ско′ра, ба′чыш, яна′ ўжо хрыпі′ць. *В. В.*

ХРЫСЦІ′НЫ (хрысьці′ны) *тольki ў мн.* Вячэра пасля хрышчэння дзіцяці. Цяпе′р хрысьці′н ні спраўля′юць, бо дзя′цей ні хры′сьцяць. *Цял.*

ХУДО′БА (худо′ба) *жан.* Агульная назва жывёлы ў гаспадарцы. Паляхчэ′ла жыць. І худо′бу сваю′ ўжо ма′ем. *Граб.*

ХУ′КАЎКА (ху′каўка) *жан.* Па′ра ад дыхання. І маро′з малы′, але′ ху′каўка на аршы′н ад ро′та не прапада′е. *Меж.*

Ц

ЦАЛІНА′ (цаліна′) *жан.* Непратаптаны снег. Хаце′лі е′хаць у Сьмі′лавічы, але′ дзе ш ты прае′дзяш па гэ′туй цаліне′. *Дук.*

ЦАЛКУ′ШКА (цалку′шка) *жан.* Звараная бульба. Вынь цалку′шку сь пе′чы ды на стол стаў, на′тта ж е′сьці захаце′лася. *Бор.*

ЦАНДА′ЛІ (цанда′лі) *адз.* цанда′ль. Сандалі. А мне ма′ма но′выя цанда′лі купі′ла: і хадзі′ць лё′хка, іназе′ мя′кка. *Клет.*

ЦА′ПКІ (ца′пкі) *толькі ў мн.* 1. Прыстасаванне накштал лавак у парыльным аддзяленні лазні. Ду′ху малава′та было′ ў ла′зьні, дык мы лілі′-лілі′ (ваду) і сабра′лася кры′ху таго′ ду′ху, а по′сьля ўсе′ на ца′пкі пазала′зілі і хво′шчаліся. До′бра памы′лася. *Сл.* 2. Кухонны стол. Вунь вазьмі′, хлеп прыне′сла, палажы′ на ца′пкі. *Кап.*

ЦА′ПСТРЫКІ (ца′пстрыкі) *толькі ў мн.* Байкі, анекдоты. Міха′л, раскажы′ там якія′-не′буць ца′пстрыкі, а не хо′чаш, то сабіра′й мана′ткі. *Гіл.*

ЦАЎНО′ (цаўно′) *ніяк.* Ручка да вілаў, лапаты. Вазьмі′ батарэ′йку ды сха′дзі ў хлеў, прыбі′ цаўно′ да лапа′ты, злама′лася. *Пан.*

ЦВЕТ (цьвет) *мужч.* Колер. У мяне′ тако′я пла′цьця, як у Гэ′лі, але′ то′лькі цьвет другі′. *Дук.*

ЦВОЛ (цвол) *мужч. Гл.* грыжан. Цвол — е′та цьвет мо′рхвы (морквы) с сучко′м. *Хож.*

ЦЕЛЕФАНАВА′ЦЬ (целефанава′ць), -ную, -нуеш; *незак. тр.* Тэлефаніраваць. Ото′ ж ужо мо′жаце на сельсаве′т ціліфанава′ць. *Сяд.*

ЦЕ′НЖАР (це′нжар) *мужч.* Цяжар. Невялі′кі це′нжар — прыне′сьці бярэ′ма дупцо′ў. *Цял.*

ЦЕ′НЬКІ (це′нькі) *прым.* Слабы, тонкі. Дзе жы′рнае по′ле, то там усё′ буя′е, а ў цяні′ — це′нькае. У мяне′ за ха′тай буракі′ ў цяні′ не тое′ што це′нькія, а зусі′м не расту′ць. *Кальч.*

ЦЁ′НГЛЕ (цё′нгле) *прысл.* Пастаянна, заўсёды. Як мне надае′ла весь век анно′й жыць. Здае′цца, цё′нгле рабі′ла б уся′кую рабо′ту: і дзіця′ б глядзе′ла, і пе′чы палі′ла, і па гаспада′рцы памага′ла п, кап то′лькі забо′ты ме′ні. *Бялар.*

ЦЁ′РКА (цё′рка) *жан.* Церніца. Прынясі′ цё′рку, лён трэ′ба це′рці. *Ляхі.*

ЦЕЦЕРУКАВА′ЦЬ (цецярукава′ць) *незак. тр.* Такаваць. А во як мы на фу′тары жылі′, ве′дамо, пры ле′сі, аччы′ніш акно′, салаве′й заліва′яцца, зязю′ля ся′дзе на бэ′се, куку′я, цецяруке′ цецяруку′юць. Хо′рашо круго′м. *Сав.*

ЦЁ′МЛЕ (цё′мля) *прысл.* Заўсёды. У шчы′лінах цё′мля было′ мно′га кро′шак. *Бяс.*

ЦЁ′РЛА (цё′рла) *ніяк. Гл.* макацёр. У цё′рлі труць мак, мо′жна це′рці і кано′плі. *Цял.*

ЦІ′ГРА (ці′гра) *жан.* Тыгр. Унук каза′ў, што там рабі′лася! Ледзь разьвялі′ іх, шчапі′ліся як ці′гра сь ці′граю. *Сав.*

ЦІ′ЖМА (ці′жма) у значэнні *ліч.* Многа. У гэ′тых кро′снах ці′жма кацё′лак трэ′ба. *Рат.*

ЦІКАВА′ЦЬ (цікава′ць), -кую, -куеш; *незак. тр.* Назіраць за кім-небудзь (чым-небудзь). Ба′ба стара′я ты, лю′біш цікава′ць за малады′мі. Твае′ ш павыро′сталі, што табе за ціка′васьць за чужы′мі цікава′ць? *Клет.*

ЦЛО (цло) *мужч.* Пошліна. А Ю′зік то′жа вёз мно′го, яму′ што дава′лі там (у Польшчы), усё′ браў. А на грані′цы: «Плаці′це цло», а чым? *Сав.*

ЦО'ПУХА (цо′пуха) *жан.* Сопуха. Палажы′ рукаві′цы на цо′пуху, бо зусі′м жа мо′крыя. *Калод.*

ЦУБРО′ХНУЦЬ (цубро′хнуць), -у, -еш; *зак. тр.* Зайсціся ад холаду, здохнуць. Адна′ ку′рачка цубро′хнула, ве′дамо, маро′с. *Сав.*

ЦУ′ПІК (цу′пік) *мужч.* Гнілая бульба. Каб ачы′сьцілі ўвесь цага′н, бу′льба сма′шная, я ж вам не цу′пік даю. *Пан.*

ЦУ′ПКІ (цу′пкі) *прым.* Здаровы, моцны чалавек. Пятро′к наш цу′пкі, пле′чы ты′я як варо′та шыро′кія. *Дук.*

ЦУ′РАЧКА (цу′рачка) *жан.* Маленькі кавалак чагонебудзь (паперы, матэрыялу і г. д.). І што гэ′та за дзіця′! Увесь сшы′так парэ′заў на цу′рачкі! *Дзяр.*

ЦУ′РЫЦЬ (цу′рыць), -у, -ыш; *незак. тр.* Многа ўнесці, насыпаць (угнаення). Ужэ′ ш і ўдабрэ′ньня цу′рылі, і ўсё ро′ўна німа′ бу′льбы. *В. В.*

ЦЫ′НДРА (цы′ндра) *жан.* Ліпкая гліністая глеба. Я уво′сень ні ара′ў, то цяпе′р глыбо′ко паара′ў. Але′ зямля′ цяшка′я, цьвердзь, кара′, хоць капа′й зноў. А хай во дош дась, цы′ндра ста′ня. *Сав.*

ЦЫРАВА′ЦЬ (цырава′ць), -ю, -еш; *незак. тр.* Спацыраваць. Чаго′ ты цыру′еш цэ′лы дзень без дзе′ла? *В. В.*

ЦЫ′РКАЦЬ (цы′ркаць), -ю, -еш; *незак. тр.* 1. Даіць карову. Мая′ Гэ′лька ра′на пашла′ даі′ць каро′вы. Бы-ва′ла, цы′ркая, цы′ркая і больш дзьвёх каро′ў ні падо′іць, ве′дама, сілы ні было′. *Цял.*

ЦЭД (цэт) *мужч.* Ежа з аўсяных круп. Звары′лі цэ′-ду, бу′дзе чым го′лад абману′ць. *Алях.*

ЦЭ′ЛКА (цэ′лка) *жан.* Цэўка. Насучы′ цэ′лак, бо за′рас ся′ду за кро′сна. *Дук.*

ЦЮ′ПКА (цю′пка) *жан.* Скварка. Выбіра′й бо′льшую цю′пку, не саро′мся. *Касц.*

ЦЮХЦЯ′Й (цюхця′й) *мужч., з адценнем зневаж.* Непаваротлівы чалавек. Яшчэ′ малады′, а цюхця′й цюхця′ем: не ба′чыць нат, на што садзі′цца. *Уз.*

ЦЯ′ГЛІ (ця′глі) *мн.* Сцягняк. Пашы′юць таку′ю суке′нку, што ўсе ця′глі ві′дны. *В. В.*

ЦЯЖО′К (цяжо′к) *мужч.* Вяроўка, якой навязваюць карову. Пада′й цяжо′к хучэ′й, не ба′чыш — каро′ва пайшла′. *Касц.*

ЦЯЛЕ′СНІКІ (цяле′сьнікі) *мужч.* Пярэдняя частка печы. Пасто′ў карто′плю ў цяле′сьнікі, а то асты′ня. *Цял.*

ЦЯЛЮ′К (цялю′к) *мужч., з адценнем зневаж.* Непаваротлівы, з лянотай чалавек. На сва′дзьбі адзі′н ве′льма танцо′р быў харо′шы, вытанцо′ўваў, высьпе′ўваў, а на′шы саво′нскія — цялюке′. От і Ва′ньдзіны падру′шкі цялюке′, ні ве′льмо кап танцава′ць. *Сав.*

ЦЯ′ПА (ця′па) *жан.* Зваранае шчаўе. Паклі′ч дзяце′й, бо ця′па звары′лася, е′сьці бу′дзем. *Мядз.*

ЦЯ′ПНУЦЬ (ця′пнуць), -у, -еш; *зак. тр.* Секануць. Як ця′пнуў сабе′ па назе′ сяке′рай, дык во другі′ ме′сяц у Бара′ні ляжы′ць. *Люц.*

ЦЯ′ТЫ (ця′ты) *дзеепрым.* Нагрызены, накусаны. Гля′джу, дак жучке′ (каларадскія) выла′зяць, падо′ўжныя па′сачкі, лісто′чкі ця′тыя. Усю′ карто′флю з′яду′ць. *Сав.*

Ч

ЧАБО′ТЫ (чабо′ты) *адз.* чабот. Боты. Ну і чабо′ты, аш пад са′мае кале′на халя′вай падпіра′юць, хоць на вясе′льле ў іх. *Граб.*

ЧАЛАВЕ′К (чалаве′к) *мужч.* Муж. Мой чалаве′к даўно′ памё′р. *Дук.*

ЧАМБО′Р (чамбо′р) *мужч.* Чабор. У нас чамбо′ру мно′га, але′ ніхто′ яго′ не зьбіра′е, не глядзя′ць, што і чай до′бры зь яго′. *Кальч.*

ЧАМЯРУ′ХА (чамяру′ха) *жан.* Тоўчаныя прасееныя каноплі, звараныя з сушанымі грыбамі, цыбуляй. Чамяру′ху ма′ла хто і ве′дая, а яна′ ўку′сная, як до′бра зрабі′ць. *Сл.*

ЧАПА′ЦЬ (чапа′ць), -ю, -еш; *незак. тр.* Чапляць. Чапа′ім панажы′. *Рат.*

ЧАПЕ′Ц (чапе′ц) *мужч.* 1. Кішэчны тлушч. Вот, быва′я, паджа′рым карто′шкі на чапцы′ ці на ма′сьлі. *В. В.* 2. Здор. Чапца′ вунь ко′лькі, два збаны′ накла′лі. *Мік.*

ЧАПУРЫ′ЦЦА (чапуры′цца), -у-ся, -ыш-ся; *незак. тр.* Прыхарошвацца. А пера′д кім гэ′та ты чапуры′шся так, з люстэ′рка гадзі′ну не выла′зіш. *Клет.*

ЧАПЦЭ′ (чапцэ′) *толькі ў мн. Гл.* мамэрля. Чапцэ′ гэ′тыя віся′ць па ўсіх кутка′х, то бу′дзя не′каму гаспады′ня. *В. В.*

ЧАРВА′ (чарва′) *жан.* Ячэйка з адкладзенымі ў яе яечкамі. Як засту′дзіш ву′лей, яны′ (пчолы) чарву′ не заклада′юць. *Вішн.*

ЧАРНУ′ШКА (чарну′шка) *жан.* Расліна з чорным духмяным насеннем, якое выкарыстоўваецца ў хлебапячэнні як прыправа. Чарну′шку се′ялі ў агаро′дзі, зярня′ткі сы′палі ў хлеп. *Цял.*

ЧАРО′ВЫ (чаро′вы) *толькі ў мн.* Кішкі. Ачысьць до′бра чаро′вы, ды хучэ′й, бу′дзем кілбасу′ дзе′лаць. *Яз.*

ЧАРЭ′МЧЫНА (чарэ′мчына) *жан.* Чаромуха. Ці ні чарэ′мчына там за рако′ю цьвіце′? Паглядзі′ця. *В. В.*

ЧАЎНЯ′ (чаўня′) *жан.* Лухта. Ці ўся′кую чаўню′ слу′хаць і ве′рыць ёй? *Уз.*

ЧАСМІ′Н (часьмі′н) *мужч.* Кмен. Часьмі′н у мяне′ вунь у гаро′тчыку расьце′, у са′ла кі′даюць, у хлеп кладу′ць. *Лях.*

ЧАЎНЫ′К (чаўны′к) *мужч.* Чаўнок. Хаце′ла тро′ха патка′ць, але′ дзе′ці не′дзя чаўны′к закі′нулі. *Цял.*

ЧВЫРАВЫ′ (чвыравы′) *прым.* Жвіровы. Зіма′ ра′на го′ніць, бесталко′віца ў прыро′дзе. Паўлія′е на азі′мы хлеп. Яшчэ′ на чвыравы′х гле′бах нічо′га, а на падзо′лістых да на суглі′нках, от дзе сто′ку німа′, мо′жа вы′прэць. *Залес.*

ЧМУТ (чмут) *мужч., зневаж.* Бесталковы чалавек. Усю′ды ўлес, от чмут, і заўсё′ды ўле′зя ш куды′ ні трэ′ба. *Цял.*

ЧМЫР (чмыр) *мужч.* Самагонка. На таго′ рубля′ ўзя′лі паўлі′тра чмы′ра ды так напілі′ся. *Худ.*

ЧО′СНАК (чо′снак) *мужч.* Часнок. Па чо′снаку яшчэ′ й радзі′ску пасадзі′ла. *Заб.*

ЧО′СЬНІК (чо′сьнік) *мужч. Гл.* чо′снак. Як жа бес чо′сьніка? Мы чо′сьнік у кілба′сы кры′шым. *Ляшч.*

ЧУ′МІ (чу′мі) *толькі ў мн.* Лапці. Чу′мі сплёў лазо′выя і нішто′ сабе′.Назе′ цё′пла і мя′кка. *Граб.*

ЧЫ′БРЫ (чы′бры) *толькі ў мн.* Тапачкі. Ле′пшай абу′ўкі, чым у мяне′, ні ў ко′га німа′. Пакупля′лі п і вы сабе′ та′кія чы′бры. От лё′хка ў іх хадзі′ць, аш нох ня чу′іш. *Бялар.*

ЧЫ′БРЫК (чы′брык) *мужч.* Сухар. На да ча′ю чы′брык, не пі так. *Ос.*

ЧЫГА′ЦЬ (чыга′ць), -аю, -еш; *незак. тр.* Спадзявацца з затоенай надзеяй. А на О′леся дзяўча′та чыга′юць-чыга′юць, а ён як вол, ні с адно′й ні гуля′я. *Сав.*

ЧЫЖЭ′МКІ (чыжэ′мкі) *адз.* чыжэмак. Чаравікі. Як пахадзі′ла сё′ньня до′ўга па двары′, дык і но′гі ў чыжэ′мках мо′крыя. *Ос.*

ЧЫПА′К (чыпа′к) *мужч.* Чапец. А ма′ці — чыпа′к на галаву′ і касьнікі′ такія′ адзява′ла бе′лыя. *Вішн.*

ЧЫРВО′НКА (чырво′нка) *жан., мед.* Рожа. Сусе′давы сьві′ня захварэ′лі. Дзень і ве′чар уко′лы даю′ць, цемперату′ра со′рак адзі′н гра′дус. Чырво′нка прызна′ў до′ктар. *Сав.*

ЧАШЧАВІ′К (чашчаві′к) *мужч.* Падбярозавік. Я грыбо′ў насушы′ла мно′га, дачка′ прасі′ла, ну і чашчавіко′ў, кане′шна, уся′кіх назьбіра′ла. *Ос.*

ЧЭ′ПАЦЦА (чэ′пацца), -ю-ся, -еш-ся; *незак. тр.* Хадзіць няўклюдна, рабіць няскладна. Лець чэ′паецца, як бы′ццам сіл не стае′, а на вы′гляд здаро′вы. Хто яго′ ве′дае. *Алях.*

Ш

ШАВАЛІ′ЦЦА (шавалі′цца) *незак. тр.* Прадчуваць штосьці. У маё′й душы′ не′шта ўсё шаво′ліцца, не′йкае атчува′ньне неспако′ю. *Мядз.*

ШАЁ′ТЫ (шаё′ты) *толькі ў мн.* Адзенне. Усе′ мае′ шаё′ты пад дажджо′м змо′клі, куды′ п·паве′сіць пасушы′ць. *Кап.*

ШАЛЁ′НЫ (вецер). Моцны вецер, буран. Во ве′цяр шалё′ны падня′ўся, лес аж гудзе′. *В. В.*

ЩАЛУ′П’Е (шалу′п’я) *зборн.* Лупіны. Як чы′сьціш бу′льбу, дак шалу′п’я атчышча′іцца. *Рат.*

ШАЛЯНЕ′Ц (шаляне’ц) *мужч., бат.* Касталом. Шаляне′ц — ляка′рства ат спу′ду, на ём шы′шкі расту′ць, а ў іх зё′рны ёсь. *Р. Л.*

ШАМЦЕ′ЦЬ (шамце′ць) *незак. тр.* Шалясцець. Спадні′ца шо′ўкам патшы′та была′, дак ве′льмі шамце′ла. *Цял.*

ШАНО′К (шано′к) *мужч.* Мера вагі ў пуд. Зва′жыць то зва′жу, то′лькі шано′к мой трэ′ба знайсьці′. *Мік.*

ШАПЛЮ′К (шаплю′к) *мужч.* Падлетак. Ты яшчэ′ шаплю′к, з-пад но′са не вы′сахла, кап мной кама′ндаваць. *Уз.*

ШАРАВА′РКА (шарава′рка) *жан.* Работа па ўпарадкаванню дарог і рубцы лесу. Пры По′льшчы ўсе даро′слыя адбыва′лі шарава′рку. *Пал.*

ШАРАШКО′ВЫ (шарашко′вы) *прым.* Шарачковы. А по′тым абу′ў ла′пці, пашы′ла ма′тка шарашко′выя по′рткі, пашы′ла бе′лую руба′шку. *Ніз.*

ША′РЫ (ша′ры) *прым.* Шэры. На′шы Андрэ′ю заказа′лі ша′ры касьцю′м. *Цял.*

ШАСТ (шаст) *мужч.* Шум, слых. *Малм.* Як прые′хаў гэ′ты мара′к,— такі′ шаст прайшо′ў па сяле′... *Віл.*

ШАТЫНО′ЎКА (шатыно′ўка) *жан.* Невялікая шарсцяная хустка без махроў. Азя′бла я саўсі′м, пашука′й, дачу′шка, шатыно′ўку ў куфры, там яна′ ляжы′ць. *Пал.*

ШАФА′РНЯ (шафа′рня) *жан.* Скрынка для збожжа. Шафа′рня хай тут і стаі′ць, а паку′ль збо′жжа с шафа′рні на со′нца трэ′ба вы′несьці прасушы′ць. *Крус.*

ШАФЯРЫ′ЦА (шафяры′ца) *жан.* Шаферка. Хто йшоў, нёс карава′й, мо два′ццаць чатэ′ры карава′і прынясьлі′. Дзе′вачкі-шафяры′цы ка′ждая торт прынясьлі′, бісквi′ту панакупля′лі,— во як цяпе′р вясе′лё гуля′юць. *Сав.*

ША′ХВА (ша′хва) *жан.* Шафа. У вас ша′хва но′вая, ды з люстэ′ркам. *Меж.*

ШВА′ЕЧКА (шва′ічка) *жан.* Маленькая іголка. Бабу′ля ўжо нічо′га ня ба′чыць, уця′гні ты ёй ні′тку ў шва′ічку. *Гор.*

ШВЭ′ЙКА (швэ′йка) *жан.* Швачка. Я сама′ ўсё шы′ю, то′лькі мо′дныя пла′цьці аддаю′ швэ′йца. *Дук.*

ШВЭ′РКАЦЬ (швэ′ркаць), -ю, -еш; *незак. тр.* Гаварыць многа, без толку. Стара′я Сьцепані′да ўсё швэ′ркая і швэ′ркая пра сваю′ няве′стку без астано′ўкі. *Пал.*

ШКА′РАДА (шка′рада) *агульн., зневаж.* Неахайны чалавек. Шка′рада ты, паглядзі′ то′лькі, на каго′ падо′бен. *Слаб.*

ШКІЛЁ′НДА (шкілё′нда) *жан.* Тоўстая свіная кілбаса. Ну і мно′га шкілё′ндаў нарабі′лі мы ў гэ′тым го′дзі. *Мац.*

ШКІРЭ′ДЗЬ (шкірэ′дзь) *жан., зневаж.* Нікчэмны чалавек. Гэ′ту шкірэ′дзь у вё′сцы і слу′хаць ніхто′ не хо′ча, а ты з ім ду′маеш спра′ву рабі′ць. *Уз.*

ШКЛУ′НЕ (шклу′ньне) *нbackport., зневаж.* Рэчы. Забіра′й сваё′ шклу′ньне ды ідзі′ атсю′ль, бес цябе′ до′бра пражыву′. *Слаб.*

ШКРЫ′НДАЦЬ (шкры′ндаць), -ю, -еш; *незак. тр.* Часта хадзіць туды-сюды. Ой, ня шкры′ндай, чу′еш, пасядзі′ во. *Хал.*

ШКРЭ′БАЛА (шкрэ′бала) *агульн., зневаж.* Непаваротлівы чалавек. Спо′зьнімся ш, зьбіра′йся хутчэ′й, шкрэ′бала. *Слаб.*

ШКУРА′ЦІК (шкура′цік) *мужч., памянш.-ласк. ад* шкурат — дэрмацін. Узяла′ чатэ′ры крэ′селкі, апшы′тыя шкура′цікам, але′ яны′ мне ні нара′вяцца. От каб гэ′такіх, як у Міха′шчы, купіць. *Сав.*

ШЛЁ′ГАЦЬ (шлё′гаць), -ю, -еш; *незак. тр.* Шлёпаць. Скінь ты гэ′тыя бо′ты, яны′ ш табе′ вялі′кія. Вот абу′я і шлё′гая па ха′ці. *Цял.*

ШЛО′ПАЦЬ (шло′паць). *Гл.* шлёгаць. Папрабуй′ дзе′цям пашло′паць па ха′ляпсьца туды′ ды наза′т, дык і наву′ка ў галаву′ не пале′зя. *Пяр.*

ШЛУ′НЕ (шлу′ньне) *ніяк.* Вантробы. Чуць прыцягну′ла гэ′тыя клу′нкі, ду′мала, шлу′ньне выла′зіць зь мяне′. *Пяр.*

ШЛЯМ (шлям) *мужч.* Торфакрошка. Ба′цька прые′хаў і пача′ў у калга′с шлям вазі′ць. *Пан.*

ШЛЯФРО′К (шляфро′к) *мужч.* Халат. Ты п шляфро′к свой памы′ла і куфа′йку гэ′ную. *Дайж.*

ШЛЯ′ЦЦА (шля′цца), -ю-ся, -еш-ся; *незак. тр.* Хадзіць без справы. Дзе′ці шля′юцца дня′мі па ву′ліцы, кап памаглі′— дык не. *В. В.*

ШМЕЛЬ (шмель) *мужч.* Чмель. Не бо′йся шмяля′, ён ні куса′ецца, то′лькі гудзе′. *Клет.*

ШМІ′НКА (шмі′нка) *жан.* Губная памада. Ага′та гу′бы шмі′нкай нама′зала, а каб га′льку чы′стую надзе′ць — дык не. *Сл.*

ШМЭ′РКА (шмэ′рка) *жан., лаянк.* Лысы чалавек. Шмэ′рка ты, лыся′к, чорт лы′сы! *В. В.*

ШНУРО′ЎКА (шнуро′ўка) *жан.* Цёплая жаночая вопратка без рукавоў. Пада′й ты мне, дачу′шка, шнуро′ўку, бо ўжо нагрэ′лася яна′ на пе′чы. *Воз.*

ШО′ПА (шо′па) *жан.* Кухонная шафа. Ды й пасто′ў ты гэ′ты збано′к у шо′пу. *В. В.*

ШОСТ (шост) *мужч.* Жэрдка. Пато′м на шасты′ ве′шаім, су′шым. *Рат.*

ШПАНЁ′ (шпанё′) *толькі ў адз., зневаж.* Дзіця, падлетак. І куды′, ціка′ва, гэ′тае шпанё′ ле′зя, яшчэ малако′ не апсо′хла, а на та′нцы загля′дае. *Клет.*

ШПІГІНА′Р (шпігіна′р) *мужч.* Шкіпінар. Шпігіна′рам усю′ ха′ту засмуро′дзіла, хло′пцу гру′дзі націра′ла, прастудзі′ўся. *Дук.*

ШПО′КАЦЬ (шпо′каць), -ю, -еш; *незак. тр.* Гуляць у мяч. Цэ′лы дзень усё шпо′каюць ды шпо′каюць у мяч. *В. В.*

ШПУ′ЛІНА (шпу′ліна) *жан.* Шпуля. Пато′м са шпу′ліны на матаві′ла мата′ім. *Рат.*

ШПУЛЯ′ЦЬ (шпуля′ць), -ю, -еш; *незак. тр.* Кідаць. Са зло′сьці шпульну′ла гэ′тую ба′начку так далё′ка, што не ве′даю, дзе і шука′ць. *Клет.*

ШПУНТ (шпунт) *мужч., зневаж.* Чалавек невысокага росту. Усе′ ў сям′і′ вялі′кія, а ён такі′ шпу′нт. І ў каго′ ён уда′ўся? *Малм.*

ШТАДЗЯ′К (штадзя′к) *мужч.* Складзеныя ў лесе дровы. Лясьні′к пералічы′ў адра′зу штадзяке′ ў ле′сі. *В. В.*

ШТРОФ (штроф) *мужч.* Фігуры кадрылі. Кадры′ля на пяць штро′фаў ска′чацца, пя′ты штроф дык по′лькай ска′чуць. *Кальч.*

ШТУ′КА (шту′ка) *жан. Гл.* гойда. Ну, скажу′ табе′, і шту′ка ш твой! Ні міну′ты спако′йна не пасядзі′ць. І чаму′ такі′? *Пяр.*

ШТУКАВА′ЦЦА (штукава′цца), -ую-ся, -уеш-ся; *незак. тр.* Сваволіць. Пераста′нь жа штукава′цца, гэ′тыя шту′кі да дабра′ не давяду′ць. *Мік.*

ШТЫ′ГЛІК (шты′глік) *мужч.* Кавалак. Мары′ля, ты ж е′дзіш туды′, завязі′ маё′й дачу′шцы шты′глік са′ла. *Юр.*

ШТЫ′РНІК (шты′рнік) *мужч.* Старшы ў плытагоннай брыгадзе. Калі′ тут лес сплаўля′лі, даўно′, то дзед наш шты′рнікам быў. *Малм.*

ШТЫ′РЫЦЬ (шты′рыць), -у, -ыш; *зак. тр.* Штурхнуць моцна. Яго′ шты′рылі, разьбі′лі дзьве′ры, а ён віна′ты. *Дук.*

ШУЛЯ′К (шуля′к) *мужч.* Капуста са слаба звітым качаном. У мяне′ ў гэ′тум го′ду капу′ста ні ўдала′ся, ні ўрадзі′ла. Мо′жа, качано′ў дзе′сяць зрэ′зала, а то астальныя′ шулякі′. *Сав.*

ШУ′РГАЦЬ (шу′ргаць), -ю, -еш; *незак. тр.* Выбіваць траплом кастрыцу пры трапанні лёну. Пато′м лён трапа′лі тро′пламі, шу′ргалі. *Рат.*

ШУ′СТКА (шу′стка) *прысл.* Хутка. Ой, не магу′, не бяжы′ так шустка′, куды′ сьпяша′цца. *Заям.*

ШЫ′БКА (шы′пка). *Гл.* шустка. Не ідзі′ так шып′ка, а то мы не паспява′ем. *Уз.*

ШЭ′НЦІЦЬ (шэ′ньціць) *незак. тр.* Шанцаваць. Гэ′туй жа шэ′ньціць. Што п ні зрабі′ла, ўсё схо′дзіць, усё′ до′бра. *Цял.*

ШЭ′ПШАЛЬ (шэ′пшаль) *мужч., зневаж.* Крываногі чалавек. От шэ′пшаль стары′. Усе′ бо′ты пакрыві′ў, дзе на цябе′ набра′цца. *Руд.*

ШЭ′РАК (шэ′рак) *мужч.* Шэры хлеб. Не′шта даўно′ ў вас бе′лага хле′ба ні было′, адзін шэ′рак. *Клет.*

ШЧАБО′ЎКНУЦЬ (шчабо′ўкнуць), -у, -еш; *зак. тр.* Неспадзявана кінуцца ці кінуць у ваду. Я й ні згле′дзела, як гэ′ты хло′пяц шчабо′ўкнуў у са′жалку. *Цял.*

ШЧЫКО′ТЫ (шчыко′ты) *толькі ў мн.* Шчыкотка. Я ве′льма баю′ся шчыко′таў. *Цял.*

ШЧЭ′ТКА (шчэ′тка) *жан.* Шчотка для часання лёну. Шчэ′ткі з шчаці′ньня шы′лі, насма′лівалі і часа′лі лён. *Рат.*

ШЧЫКЕ′ТЫ (шчыке′ты) *толькі ў мн.* Плот. Сё′ньня Га′нна вяла′ ма′ці пад шчыке′ты пасядзе′ць. *В. В.*

ШЧЭ′ЛКА (шчэ′лка) *жан.* Шчыліна. Пол зусі′м разышо′ўся, адны′ шчэ′лкі. *Уз.*

ШЧЭ′ЛЯПЫ (шчэ′ляпы) *толькі ў мн.* Сківі́цы ў жывёлы. С шчэ′ляпамі ва′рым капу′сту, бураке′. *Цял.*

Я

Я′ВАР (я′вар) *мужч.* Аер. Усе′ бераге′ абрасьлі′ я′варам. *В. В.*

ЯГА′ЦЦА (яга′цца) *незак. тр.* Брыкацца. У майго′ сусе′да каро′ва не′йкая дурна′я — на дзяце′й яга′ецца. *Р. Ч.*

Я′ГРУС (я′грус) *мужч.* Гл. ягрэст. Я′грусу навары′ла? Чаму′ не? Ты ж ве′даеш, што я люблю′. *Сл.*

ЯГРУ′СТ (ягру′ст) *мужч.* Гл. ягрэст. Што там ро′біш? Ягру′ст жа яшчэ′ не пасьпе′ў. *Вішн.*

ЯГРЭ′СТ (ягрэ′ст) *мужч.* Агрэст. Ягрэ′ст дро′мны сё′лета. *Бялар.*

ЯДАВІ′ТЫ (ядаві′ты) *прым., перан.* З'едлівы. Ма′ці ядаві′тая, ні змо′ўчыць, ты яе′ зачапі′, насы′пля. А сын свары′цца ня ўме′я. *Сав.*

ЯДЗЁ′НАЕ (ядзё′нае) *субст., прым.* Ежа, тое, што можна есці. Гэ′та ўсё ядзё′нага, што расьце′ць на агаро′дзі. *Рат.*

ЯДУ′ХА (яду′ха) *жан.* Ядок. Вот яду′ха! Така′я няўклю′нная дзе′ўчына расьце′! Няма′ каб зье′ла й вы′лезла з-за стала′— панаве′шае, панакі′дае ўсю′ды. *Белар.*

Я′ЗЬВЕНЬ (я′зьвень) *муж.* Язмін. Дык нарве′ця сабе′, дзяўча′ткі, я′зьвеню буке′т. *Кам.*

Я′ЗЬМА (я′зьма) *жан.* Гл. язвень. Вы′несі ты я′зьму ў пры′вен да дзьве′ры зачыні′, бо галава′ ж балі′ць ад яго′. *Мац.*

ЯКАТА′ЦЬ (яката′ць), -чу, -чаш; *незак. тр.* Енчыць. Яката′ў, бе′дны, што аж у грудзя′х забале′ла. *Хож.*

ЯРАПЛА′Н (ярапла′н) *мужч.* Аэраплан. Вы ж у нас тут няда′ўна, а нам жа так надаку′чылі г′этыя ярапла′ны. *Кам.*

Я′РМАЛКА (я′рмалка) *жан.* Святочны кірмаш. У ту′ю нядзе′лю бу′дзе харо′шая я′рмалка, пагля′дзіце. *Тур.*

Я′РУС (я′рус) *мужч.* Стос. На стале′ я′русам стая′лі тале′ркі і спо′ткі. *Р. Ч.*

ЯРШО′ЎКА (яршо′ўка) *жан.* Капронавая крышка. Гаспады′ня налі′ла малако′ ў ба′нку і закры′ла кры′шкай. *В. В.*

Я′ХА (я′ха) *жан.* Рэха. Так гры′мнуў, што аж я′ха пайшла′ па ўсё′м ле′сі. *В. В.*

ПРЫКАЗКІ, ПРЫМАЎКІ, ФРАЗЕАЛАГІЧНЫЯ СПАЛУЧЭННІ, ЗАГАДКІ

АБ АДЗІ'Н ДЗЕНЬ СПРА'ВІЦЦА. Ён аб адзі'н дзень спра'віўся ўсё' зрабі'ць. *Сяд.*

АДЗІ'Н У ПЛОТ, ДРУГІ Ў АГАРО'Т. Віда'ць, што ма'няць, бо адзі'н у плот, другі' ў агаро'т. *Кац.*

АБДУРЫ'ЦЬ, ЯК ПІЦЬ ДАЦЬ. Ня слу'хай яго', бо абду'рыць, як піць даць. *Дук.*

АДНА' АБ АДНУ'. Мы ж як ра'зам рабо'таям, дык усё адна' аб адну' ве'даям. *В. В.*

АДНАГО' ЧО'РТА ПРАДА'ЦЬ — ДРУГО'ГА КУПІ'ЦЬ. Я кажу': «Як гэ'та ты куплё'ў і не ба'чыў што? Аднаго' чо'рта прадо'ў, друго'га купі'ў». *Гіл.*

АДНЫ'М ДЗЕ'ЛАМ. Та'дзік казо'ў, што ў Літве' там у за'ксі прыго'жа, адны'м дзе'лам. Прышо'ў стары' і ка'жа, што хло'пец — адны'м дзе'лам. *Гіл.*

АРШЫ'Н З ША'ПКАЙ. Ну й жані'х, аршы'н с ша'пкай. *Цял.*

БА'НАК АТХВАЦІ'ЦЬ. А на мяне' со'ннага напа'лі, дык я здо'рава ба'нак атхваці'ў. *Ніз.*

БІЦЬ ЛЫ'НДЫ. Ну што ты до'ма ро'біш? Лы'нды то'лькі б'еш? *Юн.*

БРАЦЬ УГО'РУ. Галі'на ўме'е до'бра ўго'ру браць, ніхто так ня мо'жа. *Малм.*

ВОЎК КО'ЖНЫ ГОД ЛІНЯ'Е, АЛЕ' НО'РАВУ НЕ МЯНЯ'Е. *Цял.*

ВО′ЧЫ АСТАКА′ЛІЛІСЯ. Перапало′хаўся так, што во′чы астака′ліліся. *Зааз.*

ВЫ′КАЦІЦЬ ГА′ГАВІЦУ. Не ўдала′ся зусі′м суке′нка, гэ′так вы′каціла га′гавіцу. *Мак.*

ВЫ′ЛУПІЎ ВО′ЧЫ, ЯК САВА′. *Нар.*

ГАВАРЫ′ЦЬ, ЯК НЯ Е′ЎШЫ. *Нар.*

ГО′ЛЫ ЯК БІЗУ′Н. *Цял.*

ДАВЕ′СЦІ ДА ТО′РБЫ. *Гальш.*

ДАЖЫЛІ′СЯ КУЛІКІ′, ШТО НІ ХЛЕ′БА, НІ МУКІ′. *Дук.*

ДАЛІ′ ЯК КАТУ′ ПАД'Е′СЦІ. *Слаб.*

ДАЧАЎПА′ЦЬ ШТУ′КІ. Тарані′ха се′ла напе′радзе, як аро′л, і пачала′ ро′зныя шту′кі дачаўпа′ць, а мы аж жываты′ парва′лі ат сьме′ху. *Гіл.*

ДО′БРА ЎВЫШЛО′СЯ. До′бра, што до′бра ўвышло′ся, маглі′ б наўсягды′ кале′камі аста′цца. *Сяд.*

ДРУГ НА ДРУ′ГА МЫ ПАХО′ЖЫ, ЯК ПАНТО′ПЛІ З АДНО′Й КО′ЖЫ. *Сл.*

ДУХІ′ ЗАБІ′ЛА. Як хлябну′ла адзі′н глыто′к, дак і духе′ забі′ла. *Тур.*

Е′СЬЦІ ПАПО′ЎНІЦЫ. *Малм.*

ЕШ — ХОЦЬ РАСЬПЕРАЖЫ′СЯ. А цяпе′р вось сама′ па два пуды′ варэ′ньня нава′рваю. Еш — хоць расьпеража′ся. *Ніз.*

ЖА′БА НА ЯЗЫКУ′ НЕ СПЯЧЭ′ЦЦА. *Гальш.*

ЖАЛЕ′ЗНЫ ТОК, СВІНЫ′ ПЕРАСКО′К, АЎСЯ′НЫ ПАСА′Д (скаварада, сала, блін). *Аўг.*

ЗАВІ′ДНАЕ ВО′КА БА′ЧЫЦЬ ДАЛЁ′КА. *Слаб.*

ЗАДУ′ЦЬ У ГАЛАВУ′. Што табе′ там ужо′ заду′ла ў галаву′? Кінь ты ду′маць аб гэ′тым. *Так.*

ЗЛАЖЫ′ЦЬ НО′ГІ ЎКЛЕ′ТКУ. От і лю′біць яна′ сядзе′ць і но′гі ўкле′тку злажы′ць. *В. В.*

ЗАСТА′ЦЦА Ў КАЗЕ′. Ва′льдусь мой у казе′ заста′ўся, дык по′зна таму′ і прышо′ў. *Яз.*

З ВЯЛІ′КАГА ГРО′МУ МАЛЫ′ ДО′ЖДЖ. *Дук.*

ЗВЯРНУ′ЦЦА НА ПАЛІТО′. І я такса′ма на цё′плае паліто′ зьвярну′лася, бо сто′лькі зьбіра′лася! *Яз.*

З ДО′БРАЙ ПЕ′СНЯЙ ЖЫЦЬ ВЕСЯЛЕ′Й. *Тур.*

КАБ НЕ ШАНДУ′Н-ХЛАПАТУ′Н, ПА КАЛЕ′НІ Б ЗАРАСЛО′ (венік). *Айг.*

КАБ Я ТО′Е ЗГУБІ′ЛА, ШТО ЯНА′ МЕ′ЛА. *Сл.*

КАЗА′ ПЛА′ЧА, А ВОЎК СКА′ЧА. *Дук.*

КАЛІ′ НЯ БУ′ДЗЯ ЗІМО′Ю БЕЛА′, ТО НЯ БУ′ДЗЯ ЎЛЕ′ТКУ ЗЕЛЯНА′. *Дук.*

КАЛІ′ ЦЕ′РЦІ, ДАК ДА СМЕ′РЦІ. *Дук.*

КАРО′ВУ Б'ЮЦЬ ЗА ЗЫК, А БА′БУ ЗА ЯЗЫ′К. *Цял.*

КОНЬ НА ЧАТЫРО′Х НАГА′Х І ТО СПАТЫКА′ЯЦЦА. *Цял.*

КО′СЯ, КО′СЯ, ПАКУ′ЛЬ У АГЛО′БЛІ. *Дук.*

КРО′ШАЧКІ ПАДАБРА′ЦЬ. *Тур.*

ЛЁ′ТАЦЬ, ЯК МА′РКА ПА ПЕ′КЛЕ. *Гальш.*

МО′РДАЧКА — ТО′ЛЬКІ ЯЕ′ЧКІ ПІ. Сама′, як сялё′дачка, а мо′рдачка — то′лькі яе′чкі пі. Ну і вы′сахла. *Алях.*

НАБРА′ЦЦА СТА′ЛАГА РО′ЗУМУ. Ю′рскага ніхто′ не паважа′ў, так цяпе′р, мо′жа, ста′лага ро′зуму набро′ўся. *Гіл.*

НА ДВАРЭ′ МАРО′С, А ПАД НО′САМ АДЛЕ′ГА. *Дук.*

НАДУ′ЛАСЯ, ЯК МЫ′ЛЬНЫ ПУЗЫ′Р. *Нар.*

НАПРАМІ′ЛЫ БОГ. Напрамі′лы бог бу′ду прасі′ць, кап атпусьці′лі зье′зьдзіць дамо′ў. *Дук.*

НА СЯЛО′ ПАЙСЬЦІ′. А дык вот усё ро′ўна схаджу′ на сяло′ сё′ньня. *Калод.*

НА ХЛЕБ НЕ ГАРАВА′ЦЬ. На хлеб мы не гару′ем, і яшчэ′ ёсь. *Гіл.*

НЕ ДАЦЬ ВЕ′РЫ. Ён мне ўся ро′ўна ня дае′ ве′ры, як я ня стара′юся. *Дук.*

НЕ ДАЦЬ РА′ДЫ. Не дасі′ ра′ды адзі′н пацягну′ць, папрасі′ яшчэ′ каго′. *Сяд.*

НЕ КІВА′ЦЬ ВУ′ХАМ. На яго крычы′ш, а ён і ву′хам не ківа′е. *Зааз.*

НЕ ЎБІ′ЦЬ НО′СА. Там людзе′й мно′га, но′са не ўбіць. *Гіл.*

НІ БУ′ДЗЯ ГІ′РШЫ, ДАК БУ′ДЗЯ ЧОРТ І′НШЫ. *Цял.*

НІ ПІ, НІ ЕШ І З ХА′ТЫ НІ ЛЕСЬ. *Цял.*

НІ ТПРУ, НІ НО. *Дук.*

НЯ БЫЛО′ МА′КАВАЙ РАСІ′НКІ Ў РО′ЦЯ. *Дук.*

НЯМА′ ЗЛЕЙ АСЕ′ННЯЙ МУ′ХІ І ДЗЕ′ЎКІ-ВЕКАВУ′ХІ. *Айг.*

НЯМА′ НА ПАНЮ′Х ТАБА′КІ. *Цял.*

НЯМА′ НІ СІНЬ ПО′РАХУ. *Дук.*

НЯМА′ РО′ЗУМУ — ЛІЧЫ′ КАЛЕ′КА. *Пр.*

НЯСЬЦІ′СЯ ВЫСО′КА. Гэ′на Мары′ся на′тта ўжо вы′сака нясе′цца, не звалі′лася дзе п. *Яз.*

ПАЙСЦІ′ Ў ЗДАБЫ′ТЫ. Ду′малі, по′йдзем у здабы′ты, мо′жа, но′йдзем калё′сы, паво′скі, бо ў гаспада′рцы ў нас нічо′га не было′. *Пр.*

ПАНЁ′СЬСЯ, ЯК ЖА′РУ ПАД ХВОСТ НАСЫ′ПАЛІ. *Слаб.*

ПЕЙ ПЕ′СЬНІ, ХОЦЬ ТРЭ′СЬНІ, ТО′ЛЬКІ Е′СЬЦІ НЕ ПРАСІ′. *Тур.*

ПЕЦЬ КАТА′. Я свайму′ мало′му пяю′ ката′, каб скарэ′й засну′ў. *Цял.*

ПРА′ВІЦЬ ПРА′ВА. *Свер.*

ПРАГНА′ЦЦА КАНЁ′М. Ста′лі капа′ць буль′бу, канё′м прагна′нісься, а лапа′тай капа′іш. *Рат.*

ПРЫШЫ′Й КАТУ′ ХВОСТ. *Цял.*

ПУСЦІ′ЦЬ ПАГАЛО′СКУ. Пусьці′лі пагало′ску, што Ю′зік жані′ўся, а ён жа і сё′ньня не жана′ты. *Тур.*

РАБІ′ЦЬ ПРАС ПЕНЬ-КАЛО′ДУ. *Дук.*

РАЗУ′МНЫ ПІ′ША ДЛЯ ЗАБА′ВЫ, А ДУ′РАНЬ ЧЫТА′Е, БО ЦІКА′ВЫ (цікаўны). *Слаб.*

РЫБА′ЧЫЎ-РЫБА′ЧЫЎ, А РЫ′БЫ Й НІ ЎБА′ЧЫЎ. *Цял.*

СА′ЛА ЗРАБІ′ЦЬ. От так і жывё′м адны′, карто′шкі пасе′ям, парсюка′ выгаду′ям, са′ла зро′бім. *В. В.*

СВАЯ′ СЯРМЯ′ЖКА НЯЦЯ′ЖКА. *Дук.*

СТАЦЬ НА СВОЙ СТАН. Пае′хаў сын у го′рад, ды як стоў на свой стан, дак і расьці′ пачо′ў, цяпе′р віso′кі. *В. В.*

СЯДЗЕ′ЦЬ СЕ′ДЗЬМА. Сядзі′ць се′дзьма цэ′лы дзень, гульта′й гэ′ты. *Цял.*

ТВАЮ′ МАРЫ′НКУ ТРЭ′БА ПАВАДЗІ′ЦЬ ПА РЫ′НКУ, А ЗА СВАЙГО′ КУЗЬМУ′ Я ЎСЮ′ДЫ ВАЗЬ′МУ′. *Рат.*

ТЫ, МАРЫ′СЯ, НАСІ′СЯ, А ТЫ, БАРЫ′С, І НІ ЛЫС. *Цял.*

У САБА′КІ ВО′ЧЫ ПАЗЫ′ЧЫЎШЫ. *Гор.*

ХАДЗІ′ЦЬ ЗА ПАХАДНЁ′Й. От жо′нка дык жо′нка, с са′мага ра′нку за пахаднё′й хо′дзіць. *Мядз.*

ХАЙ БОГ ПА′НАМ БАРАНУ′Е. *Аўг.*

ХОЦЬ ПЛАЧ, ХОЦЬ СКАЧ. *Дук.*

ХТО ПЫТА′Я, ТОЙ НЯ БЛУ′ДЗІЦЬ. *Дук.*

ЧАТЫ′РЫ ЧАТЫ′РНАЧАЧКІ, ПЯ′ТАЯ ЛАВУ′ШАЧКА, ШО′СТАЯ — ЖЫВУ′ШАЧКА. (вяроўкі, калыска, дзіця). *Аўг.*

ЧО′РТАМ ПАДШЫ′ТЫ. *Сл.*

ЧУДАКА′ РАБІ′ЦЬ. *Гіл.*

ШЫЦЬ АЎСЯ′НЫМ ШТЫ′ХАМ. *Дук.*

ЯЗЫЧКО′М, ЯК ЦЯЛЁ′ ХВАСТО′М. *Сл.*

ЯКАЯ′ ПЕ′СНЯ — ТАКІ′Я СКО′КІ, ЯКА′Я ДЗЕ′ЎКА — ТАКІ′Я ЖАНІХІ′. *Тур.*

ЯК БА′БЕ СЕ′СЦІ. *Сл.*

ЯК МЫ′ЛА З′Е′ЎШЫ. *Цял.*

ЯК ПАДЦЯ′ГНЕ БА′САМ, ЯК САБА′КА ЧА′САМ. *Ніз.*

ЯК ПАКО′РМІШ, ТАК ПАЕ′ДЗЯШ. *Дук.*

ЯК ПАМА′ЗКУ З′Е′ЎШЫ. *Гор.*

ЗМЕСТ

На белорусском языке

МАТЕРИАЛЫ К СЛОВАРЮ
МИНСКО-МОЛОДЕЧНЕНСКИХ ГОВОРОВ

Издательство Белорусского государственного
университета им. В. И. Ленина. Минск, Кирова, 24.

Рэдактар *А. І. Гутарава*
Мастак *В. Б. Куўшыннікаў*
Мастацкі рэдактар *В. Ц. Лапіцкі*
Тэхнічны рэдактар *Н. Ф. Клёнава*
Карэктар *В. А. Ждановіч*

АТ 06028. Здадзена ў набор 2/X 1973 г. Падпісана да друку 4/II 1974 г. Фармат $70 \times 108^{1}/_{32}$. Папера друкарская № 3. Фіз. друк. арк. 6. Ум. друк. арк. 8,4. Улік.-выд. арк. 8,11. Тыраж 1000. Выд. № 42. Заказ 2488. Цана 22 кап. Друкарня Выдавецтва БДУ імя У. І. Леніна. Мінск, Кірава, 24.